זכר רב

מוסדות הלשון

חברו

הרב החכם הכולל מו"ה בנימין מוספיא הספרדי זלה"ה
בעל מוסף הערוך

ומתוקן עתה ע"י

יהודא ליב ב"ר יונה פאראדיסטהאל

ווילנא

בדפוס של ר' שמואל יוסף פין, ור' אברהם צבי בר' יוסף ראזענקראנץ.

שנת תרכ"ג לפ"ק

ЗЕХЕРЪ-РАВЪ.
т. е.
Еврейскій Букваре. и пэрвыя начала Еврейской
Грамматики и справленное изданіе
І. Л. Парадисталемъ.

ВИЛЬНО
въ Типографіи Ш. І. Фина и А. Г. Розенкранца
1863.

זכר רב

מוסדות הלשון

ומעלותיו רבו

א) כל שורש מלים הובא בזה.
ב) כל המלים אשר מובנם אחד, ביחד אגודים.
ג) שיר תהלה מוסר השכל ושבחי ה' יתברך.
ד) יזכיר כל דבר באיזה יום נברא, תועלתו ושמושו.
ה) פתרון כל מלה נקי בלשון אשכנז.
ו) ידע מוצא כל מלה הנדרשת לדעת, אנה ימצא בתנ"ך פעם אחת.
ז) נוספו, כל השמות והפעלים אשר יסתעפו מכל שרש, עפ"י סדר א"ב.
ח) קצור כללי הדקדוק הנדרש להמורה להורות אותם לנערים מתחילים.
ט) תקונים רבים בפנים הספר ובההעתקה.

חברו הרב החכם הכולל

מוה' בנימין מוספיא הספרדי זלה"ה

בעל מוסף העריך

ומתוקן עתה ע"י

יהודא ליב ב"ר יונה פאראדיסטהאל

ווילנא

שנת תרכ"ג לפ"ק

Одобрено Ценсурою 9 Ноября 1662 года Вильно

הוֹי כָּל־צָמֵא לְכוּ לַמַּיִם וַאֲשֶׁר אֵין־לוֹ כֶּסֶף לְכוּ שִׁבְרוּ וֶאֱכֹלוּ
וּלְכוּ שִׁבְרוּ בְּלוֹא־כֶסֶף וּבְלוֹא מְחִיר יַיִן וְחָלָב :
לָמָּה תִּשְׁקְלוּ־כֶסֶף בְּלוֹא־לֶחֶם וִיגִיעֲכֶם בְּלוֹא לְשָׂבְעָה
שִׁמְעוּ שָׁמוֹעַ אֵלַי וְאִכְלוּ־טוֹב וְתִתְעַנַּג בַּדֶּשֶׁן נַפְשְׁכֶם :
(ישעי' נ"ה א' ב')

PJ4603
M8x
1863

הקדמה

ה' אלהים עשה את האדם ישר, ויתנהו בחיק אמנתו הטובה והנאמנה, היא הטבע, סוכנת כל בית נכותו כל עוד ישען האדם עליה כגמול עלי אמו וילך במועצותיה, כל עוד לא שחתוהו בוגדות בנות התאוה, ישכיל ויטיב צעד, וגם היא כל דרכיו תסכון, ויעלה במעלות סלם האלהים, המצב ארצה וראשו מגיע שמימה —. אז גם הוא טבעת אחת מחלאי הרתוק הגדול, אשר עשה אלהים בחק הבריאה כלה. תכסוף נפשו לדבק טוב, להשלים ולהתאים חפץ העליון, לפעול לטובת רעהו, על כן יאמרו המושלים "האדם מדיני בטבעו". גם אנכי (וחלילה לי מחטא בלשוני ולהתהלל בשקר נגד בני עמי) בעבור חושי בי אל הכוסף הזה, דרשתי דבר בו אוכל הועיל לזולתי וכאשר לא זבדני ה' זבד טוב בנחלה וחכמה, לא מצאתי מאומה להקדיש מכחי זולת דבר שפתים. הוא הדבר אשר הניעני בתחלה לחק על ספר את מחברתי מערכת מכתבים, ובאשר עוד לא הנחתי את רוחי בזאת, חקרתי וכלכלתי בנפשי מה לעשות עוד? האוסיף מליצה ושיר? גם זה הבל ורעיון רוח כי מי יבוא אחרי המליצים הגדולים אבירי הלשון, את אשר כבר עשוהו, מה אוכל היום עשות כמוהם? אמנם התבוננתי כי כל אלה עמלו, אם רק לתענוג נפשם או לתענוגות זולתם, והמה בונים מגדלות גבוהות בצורות בשמים, ואינם עושים מעלות ושלבות מתחת לעלות עליהם, וכרבם כן חטאו המטרה הראשה, כי מליצים ומשוררים רבו היום,

ויציצו מעיר כעשב הארץ, ולעומת זה יצערו המבינים בספר תורת אלהים ובדברי הנביאים קדושי עליון. ימים רבים היה פליאה דעת ממני לא יכולתי הבין, מדוע לא ידעו ולא יבינו כל בני עמנו מקטנם ועד גדולם, את שפת קודש? ואף כי אלה אשר מנעוריהם המה מגדלים בבית הספר, מבן חמש עד שנת שמונת עשרה, ובכל זאת רבם לא ידעו שפת עברית על נכון, ואם ילמדו איזה לשון אחרת יגיעו עד תכליתה במצער שנים, ומדוע יקשה עליהם דעת לשון עברית? אין זאת כי אם מעוות הסדר. הן זאת נדע כי לכל פעולת אדם, במלאכת מעשה או מחשבת, יָדֹרֵשׁ מסד נכון, ועל יסוד חזק יסכן לבנות כל מבנה תפארת, למען יעמוד במעוז ימים רבים, וכן בכל למוד דבר חכמת בינה, אם יָנחו מוסדות נאמנות, הלא נקל אחרי כן לעלות מעלה מעלה ולהגיע עד תכליתה. הבה איפוא נחקורה, מה הנה המוסדות מכל שפה ולשון? הלא הוא רק שרשי המלות לבד והבנת מושגם, והמה כחומר הקודם בטבע אל הצורה בכל מלאכת מעשה; וכן ילמד הילד לדבר בתחלה, בהתאסף בכח זכרונו מקודם רק מלות אחדות, ואחרי כן מעט מעט יאחדם בכח הבינה והדעת למשפטים שלמים. אם כן איפוא, נכון היה להחל בלמוד לשון הקודש עם ילדים צעירי הימים, גם כן על הדרך זה; אולם אנחנו הורסים הסדר, באשר נָחֵל עם ילד רך, בן חמש או שש שנים, להבינו בתחלה בתנ"ך, ונכביד עליו בזאת משא לעיפה, כי נלחצנו להשתמש בכח הבינה ובכח הזכרון יחד, לכן גם שניהם לא יצלחו בו, וגם כי יזקין הכחות האלה יעבטו ארחותם, ידחקו זה את זה ויבָלעו יחד; זולת זעיר שם זעיר שם, אלה אשר חננם ה' בכשרון נעלה על הנערים כגילם, המה ישאו פרי להיטיב להשכיל גם בלמוד בלי סדרים. והיה כזה אם יָחֵל איש ללמוד

איזה לשון מוזרה לו, מספרי שיר ומליצה נשגבה, או מספרי חכמות למודיות, היצלח?..

והנה למען הסר המכשלה הזאת מתוך בני עמנו, התעורר גבר חכם בעוז, הרב החכם הכולל ר' בנימין בר עמנואל מוספיא, אשר חי זה כשתי מאות שנה לפנינו, וחבר את הספר הנוכחי זכר רב, אשר הראה בו נפלאות, ויהי לנס, כי המעט מחזיק את המרבה, הכי קרא שמו זכר רב, כי נודע בו כח זכרונו עד להפליא, וכל איש מבין ישתומם על מפעל רב כזה. ובהיותו ספרדי, גדול בעמו, רב פעלים, נודע להלל בתורה ובחכמה, על כן אחיו הספרדים אוהבי הסדר בדרכי למודם מעולם, (כנראה מבתי הספר אשר הכינו, והשדרות אשר ערכו בהם לחנוך בניהם, ככתוב על ספר שפתי ישנים, ובספר ווי העמודים המצורף לספר של"ה הקדוש, תורת בית הספר אשר היה לספרדים בעיר אמשטרדאם), המה הבירו פעלו; אך ההולכים בחשך לא ראו את אור הגדול. ולא זכרו את האיש הזה להכיר טובו, ולהביא פרי תבואה לבניהם מזרע הטוב אשר זרע לצדקה. בדור אשר לפנינו קם איש מבין, הוא הרב ר' נפתלי הירץ מביכאוו, והגדיל לעשות טוב, כי תרגם את הספר הלז כל מלה בד בבד ללשון מדברת בינינו, ועוד רשם מוצא כל מלה מהתנ"ך, ובסופו כתב שורש דבר (כנודע) הדפיסו בשקלאוו עם הקדמה ישרה, גם זכרו לברכה! הן אמת כי הספרים כבר ספו תמו ואינם, אולי רק בענין רע, כי היו מאכל לעכברים, אך לא השלימו חפץ בעלם, כי בני עמם, פרי תועלת לא אבו מהם קרת. וזה כשמונה עשרה שנה נדפס הספר הלז גם בווארשא, בלי הזכיר עליו שם מתקנו האחרון רנ"ה הנ"ל ובעזיבת הקדמתו הטובה (ללא משפט וצדקה), וגם המה הספרים חלפו הלכו בלא חמדה, לדאבון נפש כל אוהב מישרים, ותהי אחריתם כמו הראשונים. לכן אנכי מטעם האמור, ובקנאתי לאנשי שם הנ"ל

אמרתי אנסה נא, אולי יהיה ה' עמדי וחפצי בידי יצליח, להיות מורה לצדקה, באתי כיום לחדש את נעורי הספר היקר הלז, והגדלתי והוספתי תקונים הרבה בהתעתקה ובהוראת מוצא המלות (אך המלות הידועות ונמצאות הרבה בתנ"ך לא רשמתי מוצאן כי הוא למותר; ובאשר כי המחבר לא הביא מכל שורש רק מלה אחת, ופעם רק הפעל ולא הביא כל השמות הנגזרים ממנו, ופעם להפך, לכן השלמתי והבאתי הרבה פעלים בפנים הספר במקום אשר נכונו לבוא, ועוד הרבה עם כל משקלי השמות והפעלים אשר לא הובאו בפנים אספתי במערכה לבד, (מצרף עם השורש דבר) ושמתיה הוספה להספר. גם באשר המחבר בנה לו לפעמים בנינים בדרכי הפעלים נגד דעת המדקדקים, רק למען יתכנו ויסכנו לו לשליבת ענינו, או כי נטה בהבנת איזה מלה מיתר המפרשים, על כל אלה העירותי, אף צרפתי כמה פסוקים בתנ"ך קשי המובן. במלאכתי זאת היו לפני שני ספרים משני דפוסים שונים, הנדפס בבערלין בשנת תקכ"ו ע"י ר' ליב מינדען בעהמ"ח ספר מדרש מילים, והנדפס בווארשא בשנת תר"ד, ומצאתי בם טעיות שונות לא ראי זה כראי זה, לכן שניתי מדרכיהם; אם היטבתי לעשות מאלה אשר קדמוני? ישפטו המבינים. (את הנדפס בשקלאוו ע"י הרב רנ"ה הנ"ל, לא השגתי עתה לראותו, אך ביטי ילדותי הגיתי בו עד כי היה נכון על שפתי).

והתועלת אשר אחשוב ואקוה להועיל בו, לפי דעתי פי שנים ימצא לו; ראשית כי בו יָחֵל הנער, אחרי אשר ידע קרוא בספר, יורנו המורה קצב אחד, ויבינהו היטב כל מלה והעתקתה, אחרי כן ישים עליו, לשַׁנֵּן ולהגות את הקצב הזה (ווערטיפן) עד אשר ידע להגידו על שפתיו, ובמשך שנה הלא נקל גם לנער בינוני לא חכם ולא טפש, לדעת את הספר עד תמו, ואז יתחילו ללמוד עם הנער בתורת אלהים, אך לא יעזוב הנער את הספר הזה גם

אחרי כן, רק המורה יחנכהו לברר וְלַלְבֵּן כל מלה בזה הספר (מאמוירלען) על פי כללי חדקדוק אשר אספתי למענו בקצרה, וצרפתי גם כן לזה הספר, לפי אשר ראיתי הצורך לו, ועוד ישים לפניו איזה לזה הפעלים, ובאופן זה יעלה ויצליח בלמודו והקל עליו. והשנית כי גם הנערים אשר כבר למדו את התנ"ך מראשו ועד קצהו, אם יעברו לפעמים עוד על הספר הזה, יזכרו וישננו את כל דברי התורה ויוחקו על לבם, ולמענם הצבתי מוצא המלה בפסוק כאשר הוא נמצא שם, גם משקלי השמות והפעלים אשר קראתי בשם נוספות; ועל פי מחשבתי להועיל בו, ספחתי לו גם שם חדש, אשר פי יקבנו מוסדות הלשון (פונדאמענטע דער שפראכע)

עתה אחי! האבות והמורים, שימו לבבכם על הספר הזה, ושמעו עצתי לטובת בניכם, קחו אוצר נחמד במחיר מעט, ולמה תשקלו כסף בלא מחיר, שקלו דברי במאזני צדק, בחנו ונסו אם לא יִפָּתְחוּ לפני בניכם שערי שפת קודש, וברנה יבואו בם, ויבינו במקרא ולכם תהיה צדקה. השיבו תודה בזאת למחבר הראשון והאחרון, וגם אותי תברכו אני עבדכם השוחר טובתכם וטובת שפת קודש, בלב תמים.

יהודא ליב בן יונה פאראדיסטדהאל.

הקדמת המחבר

הנה אנכי נותן לפניך היום זה ספר תולדות השמים והארץ בהבראם, ביום העשותם, בו שרשי דברי לשון הקודש נמצאו, אחד מהם לא נעדר, ובהגיע תור השורש לבוא פעם לא יבא

עוד, כי אם נקרא על דבר אחר, והבאים בהכפל, או תמורת הכפל, או דרך נחים אחרים, יחברו בקו להגיד אחרותם, והשמות הנרדפים, זה אחר זה יבואו, גם למרכבים הצבתי ציונים, ובהגותך בו דבר יום ביומו תביע אומר טהור ותמהר לדבר חוצת, ולכתוב את כל הדברים באר היטב.

השמטות מחלק שני

זה, ולשמחה מה זה עושה (דיוק) (קהלת ב' ב'), מי הוא זה **וְאֵי זֶה הוּא** (וועלכער) (אסתר ה'.

חלה, כי עזבו אותו בְּמַחֲלָיִים רבים (דס"ב כ"ד כ"ה).

לוה, כי הוא יְלוּוֵנוּ בעמלו (בעגלייטען) (קהלת ח' ט"ו), ובתלמוד הפֵעל מזה. **מוך**, בשורש מכך. **משל**, הַמְמֹשָׁלִים לבית אביהם (דס"א כ"ו ו') (דיא העכלטאפט המטטען).

קצר, והלשכות העליונות קְצָרוֹת (יחזקאל מ"ב ה').

שכל, והשכילו בְּשֵׂכֶל (בעטלאפעטען דיא טהאָלהייט) מלשון ודעת הוללות ושכלות (קהלת ז' י"ז).

שוע, אך לא בעי ישלח יד אם בפידו להן שוּעַ (איוב ל' כ"ד), פי' כל בקשה לא תועיל כי ישלח ויושיט לו יד להצילו בקראו אליו בצרותו, (לפי העתקת צונץ)

יום ראשון

אַתָּה הוּא א) דומ ביסט (הוא מר) **יָחִיד** ב) מיינליגער **אֶחָד** חד ג) **אָח** ד) מיינער, **כִּי רַק אַךְ** נור **לְבַדְּךָ** דומ מוין **וְאֶפֶס אַפְסֶךָ** ובל בִּלְתֶּךָ **וְאַל זוּלָתֶךָ**, **וְלֹא בִלְעָדֶיךָ** מונד ניכט זאָנדער דיך **אַחֵר** מיין מנדערער **עִמָּךְ** מיט דיר, **וְאֵין נֵכָר עִמָּדְךָ** **וְאֵי** ה) **זָר אִתָּךְ** מונד ניכט (קיין) פרמאדער מיט דיר. **כְּבָר** שון גמגע **בָּרָאתָ וְחוֹלַלְתָּ** ו) המסט דומ ערשאפען **מִקֶּדֶם וּמִלִּפָנִים** פון פריין, **בַּיּוֹם** מיט טאגע **הָרִאשׁוֹן** דען ערשטען **וּבַתְּחִלָּה** מונד מיט אנפאנגע, **אוֹדוֹת** ז) וועגען **שִׁמְךָ** דיין נאמען **בְּגִלְלֶךָ לְמַעַנְךָ בַּעֲבוּרְךָ** דיינעטוועגען, **יַעַן** מיט וויילען (ווייל) **בַּשֶּׁר** פערקינדיגען **יְכָלְתָּךְ** ח) **וַיָּדְךָ** דיינע האנד, **מִידֵי** ט) מוים **תֹּהוּ** ווימעט **מִן בֹּהוּ** מריקדיק פון לעערע **הֶבֶל אֶפֶע** י) **אַיִן אָוֶן** יא) **אֶלִיל בְּלִימָה** ניכטס **יֵשׁ** יב) ווירקליכעס **הֶעָצֵם** יג) **וְהַיְקוּם** ווערזען, **וַיְסַדְתָּ** מונד המסט געגרינדעט **שָׁתוֹת** יד) **אֶשְׁיוֹת** טו) **אֲשִׁישֵׁי** טז) גרונדען **וְאַדְנֵי** מונד טופען **מִשְׁכָּן** רוהעסטאטטע **מוֹשָׁב** זיטז **זְבוּל** יז) **מָעוֹן** יח) דור יט) **מָגוּר** **מְכוֹרַת** כ) **גָּוֹת** כא) **נָאוֹת** וואהנונג **דְּבִירְךָ** דיין פאוזאמט **אַרְמוֹן**

א) נתמיה ט' ו'. ב) רק ו' י ח י ד לפני אמו' (משלי ד' ג'). ג) ודבר ח ד את אחד (יחזקאל לג' כ'). ד) ועשה א ח מאחר מאלה (שם יח' י'). ה) ולרוזנים א י שכר (משלי לא' ד'). ו) ו ת ח ו ל ל ארץ (תהלים ל' ג'). ז) לא נמצא בלי קשור מלת ע ל (בראשית כא' כה'). ח) מבלתי י כ ל ת (במדבר יד' עז'). ט) כמו מ י ד שאול (הושע יג' יד'). מ י ד להכה (ישעיה מז' יד'), ובדפוסים הקודמים מ ד י וגרשם עליו (ירמיה לא' כ') מ ד י דברי, ושם התרגום וּמִן פָּם ולא יתכן לענינו בזה זולת אם נתרגם גם פה כמו ב ע ו ד וועגען פון וועגען. י) ופעלכם מ א פ ע (ישעיה מא' כד'). יא) הן כלם א ו ן (שם כט'). יב) להנחיל אוהבי י ש (משלי ח' כא'). יג) לא נבחד ע צ מ י ממך (תהלים קלט' טו'). יד) כי ה ש ת ו ת יהריסון (שם יא' ג'). טו) נפלו א ש י ו ת י ה (ירמיה כ' טו'). טז) ל א ש י ש י קיר חרשת (ישעיה טו' ו). יז) (מ"א ח' יד'). יח) ל מ ע ו ן קדשו (דס"ב ל' כז'). יט) כי אלהים ב ד ו ר צדיק (תהלים יד' ה'). כ) על ארץ מ כ ו ר ת ם (יחזקאל כט' יד'). וי"מ כמו מ ו ל ד ו ת ם פערוואנדטשאפט. כא) ג ו ת כרות רועים (צפניה ב' ו').

הָרִמּוֹן אַלְמוֹן א) אַפִּדָּן ב) בִּיתָן הֵיכָל בִּירָה ג) טִירָת ד)
פּוֹלְחָסט מוֹעֵד בּעסטוויינוגגעמאַכט קָדְשָׁךְ דיין הייליגטהום , וְנָטִיתָ מוזט
האַמסט מוסגעשטאַנגען וְשָׁטַחְתָּ ה) וְרָדַדְתָּ ו) וּמָתַחְתָּ ז) וּפָרַשְׂתָּ ח)
וְהוֹשַׁטְתָּ ט) מוסגעבייטעט פַּרְשֶׁז) רָקִיעַ מייסע מוסדהנוג הַפּוֹשֵׁהּ יא)
וּמִשְׁתָּרֵעַ יב) דאַס זיך מוסבייטעט שָׁמַיִם שְׁחָקִים עֲרִיפִים יג)
עֲרָבוֹת היינאַט כִּירִיעָה בַּיִת יד) וְקַלַּע טו) ווייס טעפּעכיג כְּמוֹ גוייך
אֹהֶל שַׁפְרִיר טז) צעלט וְקִבּוֹת יז) מוזט צעלטען. וְתָקַעְתָּ יח) וְצָנַחְתָּ
וּמָעַכְתָּ יט) מוזט האַמסט מיינגעטשטעקט יִתְדוֹת נאָגעל הָדוֹם טעפּעל
הַכִּסֵּא דער טעזהל כִּסְאֲךָ דיין טעזהל . מְקוֹם יַד בַּיִת כ) אָרט
בַּיִת הויז הַתַּחְתּוֹן דאַס מוזטערסטע אַדְמַת אָרֶץ ערדע. בִּמְטִילֵי כא)
איז טעטָבע בַּרְזֶל מייזען הַמְקָדֵשׁ כב) דער טעוויפּאַמאַכער יִמְחָאֵהוּ כג)
יִמְחֲהוּ כד) יַכֵּהוּ טוֹטָגט מיהן (עס) לְמִקְשָׁה זאָר געטריבענע מאַכבייס
הָחָרֵשׁ וְהָאָמָן כה) דער האַמדוועכקער בְּכֵילָף כו) פַּטִּישׁ כז) פַּעַם
מַפֵּץ כח) מַקֶּבֶת כט) וְהַלְמוּת ל) איט מייסען האַמער

א) וענה איים באלמנותיו (ישעיה יג כב). ב) ויטע אהלי אפדנו (דניאל יא מה). ג) כי לא לאדם הבירה (דה"א כט א). ד) בחצריהם ובטירותם (בראשית כה טו). ה) שוטח לגרים (איוב יב כג). ו) הרודד עמי תחתיו (תהלים קמד ב). ז) וימתחם כאהל (ישעיה מ כב). ח) הן פרש עליו אורו (איוב ל ו). ט) מאשר יושיט לו המלך (אסתר ד יא) (רייכלין). י) פרשז עליו ענגו (איוב לו ט). יא) לא פשה הנגע בעור (ויקרא יג ה). יב) קצר המצע מהשתרע (ישעיה כח כ). יג) צר ואור חשך בעריפיה (מש ה ל). יד) אשר הנשים אורגות שם בתים לאשרה (מ"ב כג ז). טו) קלעים לחצר (שמות כז ט). טז) ונטה את שפרירו (ירמיה מג י). יז) אל הקבה (במדבר כה ח). יח) ותתקע את היתד ברקתו ותצנח בארץ (שופטים ד כא). יט) וחניתו מעוכה בארג (מ"א כו ז). כ) בתים לבריחים (שמות כו כח) (גשהייוט). כא) גרמיו כמטיל ברזל (איוב מ יח). כב) אם קהה הברזל (קהלת י י). כג) ימחאו כף (ישעיה נה יב) (קוֹמטמן). כד) ומחה על כתף ים (במדבר לד יא) (מנטמאמסען). כה) (מש"ם ז ד). כו) בכשיל וכיפות (תהלים עד ו). כז) (ירמיה לג כט). כח) (מש נא כ). כט) (שופטים ד כא). ל) להלמות עמלים (מש ה כו).

הַמִּתְלַהֶטֶת א) דאס געהאָמאַכטע יִלְטְשֵׁהוּ ער טעראָפּט עס יִמְרְטֵהוּ ב)
יַקְלְקְלֵהוּ ג) פאַוויכט עס קָלָל ד) פאַוויכט עָשׁוּת ה) גאָמאַנגענד
בַּפְּצִירָה ו) איט מייסער פּפייל לְאַבְהַת ז) בְּרַק זאָר בלאַנקע לַהַב ח)
וְלַהַט קוינגע גֶּשֶׁק אֲזֵנִים וְזוֹנוֹת ט) וואַפּפען הַמְיַזְּנוֹת י)
וּמְרִיקוֹת יא) חֲמָשִׁים וַחֲלוּצִים דיא געוואַפּפענטע יַחֲדָהוּ יב)
יְחַדְּהוּ יְשַׁנְּהוּ יג) יַצִּיבֵהוּ יד) יִפְתְּחֵהוּ טו) ער טעראָפּט מיהן לְצוּר טז)
פִּיוֹת פִּיפִיּוֹת זאָר טעראָפּט . חֶרֶב שֶׁלַּח יז) תְּלִי יח) פֶּתַח יט)
טוועדדט תִּשְׁלֹךְ וְתוּרַק ווירד מוסגעגאָסען בְּנִצָּבָה כ) איט דעם העפטע
מִתַּעֲרָה וּנְדָנָה כא) מוזט מיהכער טייד לִמְחוּץ כב) לְטָעַן כג)
לְבַתֵּק כד) לִדְקוֹר כה) זו טעמאָכען לְרַמַּח חֲנִית קֵין טפיעס
כִּידוֹן וואָגען לְשַׁכֵּין כו) מַאֲכֶלֶת מַחֲלָף כז) זו אָפּשנעדען
לְתַעַר מוֹרֶת כח) זו טעראָטאָמאַר הַגַּלָּבִים כט) דיא טעראָטאָמאַר הַמְגַלְּחִים

א) דברי גרגן כמתלהמים (משלי יח ח), וי"ע פערהיוטעט גיפט, או (זעקקעביסען). ב) חרב הוחדה וגם מרוטה (יחזקאל כא יד). ג) והוא לא פנים קלקל (קהלת י י). ד) נחשת קלל (דניאל י ו). ה) ברזל עשות (יחזקאל כז יט). ו) הפצירה פים (מ"א יג כא). ז) אבחת חרב (יחזקאל כא כ), וי"מ כמו אבעת, ח' תמורת ע' (טרשקנען). ח) שופטים ג כב). ט) והזונות רחצו (מ"א כב לח), וי"מ ממעמעו. י) סוסים מיוזנים (ירמיה ה ח). יא) ויורק את חביביו (בראשית יד יד). יב) ואיש יחד פני רעהו (משלי כז יז), לדעת המתכר הוא מנו"ס. ויחדהו הוא מהכפולים אולם המדקדקים לא תמצו לומרלתה זאת כי אם שוטש אחד, וגם יחד הוא הפעול מהכפולים; יג) אם שנותי ברק חרבי (דברים לב מא). יד) ולהציב-הדרבן (מ"א יג כא). טו) חרב פתחו רשעים (תהלים לז יד). טז) חרבות צורים (יהושע ה ב). יז) בעד השלח יפלו (יואל ב ח). יח) שא נא כליך תליך (בראשית כו ג). יט) והמה פתחות (תהלים הה כב). כ) ויבא גם הנצב אחר הלחב (שופטים ג כב), כיתי יד המכר. כא) וישב הרבו אל נדנה (דה"א כא כז). כב) ומחצה וחלפה רקתו (שופטים ה כו). כג) מטעני חרב (ישעיה יד יט). כד) ובתקוד בחרבותם (יחזקאל לז מ). כה) ויד קר את שניהם (במדבר כה ח). כו) ושמתי שכין בלועך (משלי כג ב). כז) (עזרא ז יט). כח) ומורה לא יעלה על ראשו (שופטים יג ה). כט) תער הגלבים (יחזקאל ה ב).

גּוֹזְזִים וְכוֹסְמִים א) וּשׁוֹלֵט שֶׁעֶרְכָּן. לְסוֹחֲרָה ב) בְּיוֹד צִנָּה שָׁלַט
מָגֵן מִיכָּה הַגּוֹנֵן דַּחַם טִיטְלָא לְכוֹבָע וְקוֹבַע בְּ הַעוֹבָּ. לְשִׁרְיוֹן
סִרְיוֹן תַּחֲרָא גּוּף אַחֲלֵעֶר. לְחִצִּים רְשָׁפִים ג) תּוֹרָת ד) בְּ פְּשִׁיעוּ
יִרְבֶּם ד) עַל טִיטְפַּסֶּת זֶה הַדּוֹרֵךְ דְּעֶר טְרֶעטֶער מֵאַשְׁפָּה פֶּלֶן קַאֶכֶּעל
לְמַטָּרָה גּוּף לְיוֹ כְּמִטַּחֲוֵי וְזֶה טוּמֶם קֶשֶׁת בְּמָגֵן כְּבָרֵת ה)
מִיינֶע טְרֶעפְּקֶע אַחֲדָעם וְהָלְאָה מוּכָּד וַיְיטֶער. לְמַחֲרֶשֶׁת גּוּף פְּפְלוּגְטְמַר
הַמְּנִירָה ו) דַּחַם פְּפְלוּגְטֶע מַעֲנוֹת ז) גְּדוּדִים ח) תְּלָמִים פּוּכְּכֶּן
וַעֲרוּגוֹת מוּכָּד גְּתְרֶטְעכְּבְּעטֶען לְאֵת ט) לוּר טוּיפֶּל וּמַעְדֵּר מוּכָּד גְּרֶאבְּטוּיפֶּל
הַמְשַׁדֵּד י) דַּחַם בְּגְגֶעבֶּע מֶזֶרְפוֹת יא) גּוּשׁ יב) מְרֶדְטְקְלוֹן וּמְסַקֵּל
מוּכָּד מְכְטֶעטְשַׁיינִיגוּ אֲבָנִים טְטֵיינֶע צְרוֹרִים טְטֵיינְלִין וְהָצֵץ מוּכָּד קִיזוּפְלוּטְטֵיין
חֲלוּקִים גְּלוּטְטְשְׁטֵיינֶע וְרֶגָבִים מוּכָּד טְלוּזִין וּמַעֲזֵק יג) וְחוֹפֵר
וְכוֹרֶה וְחוֹתֵר מוּכָּד מוּיסְגְּלוּבְּט פֻּרוֹת יד) פְּחָתִים טו) שׁוּחוֹת טז)
מַהֲמוֹרוֹת יז) גּוּמֶץ יח) וְהָרוּץ יט) גְּרוּבֶּן. לְמַחְוֶנָה כ) גּוּף
לִיקְרֶעוּ לְקַלְשׁוֹן כא) לוּר הַיְיטֶן גְּתְבֶּן לְדָרְבָּן כב) טְטֶכְּפֶּל וּמַלְמָד כג)
מוּכָּד גְּטְוֶעהְנְלִיכֶּן, לְמַרְצֵעַ לוּר מְהוֹם לְמַפְּתֵחַדּ כד) טוּיפְּסְטֶע לְוָיִם כה)
הַחֲקָקִין לְמַשְׁמְרוֹת כו) וּמַסְמְרִים לוּ מַגְּעֶל. לְמַלְקָחַיִם כז) לְמַגְּעֶל

א) כסום יכסמו את ראשיהם (יחזקאל מד כ). ב) רשפי קשת (תהלים עו ג). ג) כקש נחשבו תותח (איוב מא כא). ד) ויהי רבה קשת (בראשית כא כ). ה) כברת ארץ (מס מח ז). ו) נירו לכם ניר (הושע י יב). ז) כבחצי מענה (מ"א יד יד). ח) נחת גדודיה (תהלים סה יא). ט) (מ"א יג כ). י) יפתח וישדד אדמתו (ישעיה כח כד). יא) עבשו פרודות (איוב ז ה). יב) תחת מגרפותיהם (יואל א יז). יג) וגוש עפר (איוב ז ה). יד) לחפר פרות (מס ב כ). טו) (איוב כח יא). טז) אל אחת הפחתים (מ"ב יז טו). יח) שוחה עמוקה פי זרות (משלי כב יד). יט) במהמורות בל יקומו (תהלים קמ יא). כ) חופר גומץ בו יפול (קהלת י ח). כא) ונבנתה רחוב וחרוץ (דניאל ט כה). כב) (ישעיה מד יג). כג) (מ"א יג כא). כד) (מס). כה) (אופעיס ג לג). כו) (מס ו כה). כז) (שמות כז י). כח) (קהלת יב יא). כט) במלקחים לקח (ישעיה ו ו).

לִשְׁפָתַיִם א) אוֹמְטוּהְמְקֶקְנוּ. וְרַפַּדְתָּ ב) מוּכָּד הַמְטֶט מוּיסְגְּעבְּרֵייטֶטְט
רִצְפַּת פְּפְלוֹאמְטְטֶער קַרְקַע ג) בְּאֶדֶן עֲזָרוֹתֶיהָ ד) מִיהְכָּע הוֹיפְטְוָוֹעֶר
חֲצֵרוֹתֶיהָ מִיהְכָּע הַמְּפֶּע מִסְדְּרוֹנָה ה) מִיהְכָּר פְּמְכְּחוּיז חֲדָרֶיהָ מִיהְכָּע
קְמוּאמֶרְן אַתִּיקֶיהָ ו) וּוִיקְעוּ קְמוּאמֶרְכֶּן נִשְׁכּוֹתֶיהָ ז) לִשְׁכוֹתֶיהָ ח)
יְצִיעֶיהָ ט) תָּאֶיהָ י) צֵלְעוֹתֶיהָ יא) זַיְיטֶן קְמוּאמֶרְן עֲלִיּוֹתֶיהָ יב)
מִיהְכָּע טְטֶקְקְוֶוֶרְקֶע וְאֵילַמֶּיהָ יג) גְּטְוֶוֹלְבֶּע וְאוּלַמֶּיהָ יד) מוּכָּד מִיהְכָּע
פְּטְרֶאמְוֹוֹמְטֶטֶן. בְּבֵהָט טו) אִיט גְּרִינְמְרְאמְר וְשֵׁשׁ אַמְרְאמְר וָדֹר וְסֹחֶרֶת
רָאמוֹת טז) קְטְרְאוֹוֶן וְגָבִישׁ הַעוֹוֶרְטְטֵיין זְכוּכִית יז) גְּלוּז כַּדְכֹּד יח)
מְגְלְטְטֶטֵיין פְּנִינִים פְּפְרְלֶכֶּן בְּדֹלַח קְרִיסְטְאוֹל אֹדֶם רוּבִּין פְּטְדָה טְפָּצִיז
בָּרֶקֶת קְרִיפְּלוּנְקְלוּ נֹפֶךְ טוּרְקְלוּג פּוּךְ עֶדְעלְטֵיינֶע אֶקְדָּח יט) דִּיאוּמַנְט
סַפִּיר סַפִּיר יָהֲלֹם מוּטְטְהִיטְט שָׁמִיר הַרְסְטְרְטְטֵיין לֶשֶׁם מַגְנֶט שְׁבוֹ
דִּימַדְטֶן אַחְלָמָה קְרִיזוּמְט תַּרְשִׁישׁ טוּרְקִיס שֹׁהַם מִיךְ יָשְׁפֵה
יַמְמִים יְקָשְׁרוּ כ) זַיְיט וּוֶעכְּרֶן גְּעִילְרֶכְט לַעֲנָקִים כא) לוּר הַמּוֹזְקֶטְטֵיין
רְבִידִים כב) הַמּוֹזְבֶּמְדֶער נְטִיפוֹת כג) הַמּוֹזְטוּוְקְק חֲרוּזִים כד)
אֲרָזִים כה) טְרִיכְּע תּוֹרִים כו) פְּעֶלוֹנְטְרִיכְּע וּלְאֻרִים וְתָמִים.
וְהִצַּבְתָּ וְהֶעֱמַדְתָּ וְהִצַּגְתָּ וְהִצַּבְתָּ כז) מוּכָּד הַמְטֶט גְּטְטֶטְטְוֹוט

א) (יחזקאל מ מג). ב) בחשך רפדתי יצועי (איוב יז יג). ג) ומן העפר אשר יהי' בקרקע המשכן (במדבר ה יז). ד) (יחזקאל מג יד). ה) (שופטים ג כג). ו) (יחזקאל מא טו). ז) (נחמי' יג ז). ח) (מס ח). ט) מ"א ו ז). י) (יחזקאל מ ו). יא) (מס מא ו). יב) המקרה במים עליותיו (תהלים קד ג). יג) (יחזקאל מ כב). יד) (מס מא טו). טו) (אסתר א י). טז) (איוב כח יח). יז) מס יט. יח) (ישעי' נד יב). יט) מס. כ) ותקשרים כבלה (ישעי' מט יח). כא) וענקים לגרגרותיך (משלי א ט). כב) רביד הזהב (בראשית מא מב). כג) (שופטים ח כו). כד) צוארך בחרוזים (שה"ש א י). כה) וארזים במרכולתך (יחזקאל כז כד), וי"מ אמבטו חוים לעדכהקון. כו) תורי זהב (שה"ש א י). כז) ויציקום לפני ה' (יהושע ז כג).

עַמּוּדֶיהָ וּמְצוּקֶיהָ א) וְאֹמְנוֹתֶיהָ ב) מיהכע פּסָטסטען וְקִרְיָתָ ג)
וְסַפְנֶתָ ד) מוכד המסט געבוֹקט הַמִּטְפָּחוֹת ה) דען גיפּפעל
צַלְעוֹתֶיהָ ו) עֲבִיהָ ז) רָהִיטֶיהָ ח) כְּפִיסֶיהָ ט)
מיהכע במוקען, וְלָאטָתָ י) וְהֵלְטָתָ יא) וְטִלַּלְתָּ יב) וְצִפִּיתָ
וְכָפִיתָ יג) וְחִפִּיתָ יד) וְחִפֵּאתָ טו) וְחָפַפְתָּ טז) וְנָסַכְתָּ יז)
וְסָכַכְתָּ יח) וְשִׂכַּכְתָּ וְכָסִיתָ וְכָשִׂיתָ יט) מוכד המסט בעדעקקט סוּת כ)
דעקקט גַּבָּהּ מיהר דאך וּמַעֲקֶה מיהר גאוועדער בְּנִחֹשֶׁת מיט קופּפער
לְמַחְתּוֹת לו פייערפאנען בְּנִחֹשֶׁתָהּ כא) מיט מיהרעטע בעדען לַחְתּוֹת כב)
לו טאכען, לְיָעִים קעהרוויסען הַמִּטְאֲטֵאִים כג) וּמְכַבְּדִים כד) וועלכע
קעהרען וְגוֹרְפִים כה) וּמְסַתִּים כו) מוכד וועגגעפעגען וּמְדַשְּׁנִים עטשטען
דֶּשֶׁן מטע וּפִיחַ רוח כְּבִשָּׁן קאוקאסען כִּירַיִם העערדע וּמִלְבֵּן
מוכד ליעגען אָפען, לְסִיר דוּד כו) פָּרוּר כח) צַלַּחַת כט) קַלַּחַת ל)

א) כי לה' מצוקי ארץ (ש"א ב ח). ב) (מ"ב יח טז). ג) המקרה במים (תהלים קד ג). ד) ויספון את הבית (מ"א ו טו). ה) וממסד עד הטפחות (שם ז טו). ו) (שם ו טו). ז) יחזקאל מא כו). ח) רהיטנו ברותים (שה"ש א טז). ט) וכפים מעץ יעננה (תהקוק ב יא). וי"מ טפוסיסטער י) לאט את פניו (מ"ב יט ה). יא) וילט פניו (מ"א יט יג). יב) הוא יבלבנו ויטללנו (נחמי' ג טו). יג) מתן בסתר יכפה אף (משלי כא יד). יד) חפה עצי ברושים (דה"ב ג ה). טו) ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן (מ"ב יז ט), מוטוואהרע דינגע זומעגגען. טו) (דניאל ג כב). יז) הנסוכה על כל הגוים (ישעי' כה ז). יח) ובעצמות וגידים תשككני (איוב י יא). יט) (דניאל ג טו). כ) ובדם ענבים סותו כמו כסותו (בראשית מט יא). כא) והרה נחשתה (יחזקאל כד יא) פי' חתיתתה, כב) לחתות אש מיקוד (ישעיה ל יד). כג) ואטאטתיה במטאטא (ישעי' יד כג). כד) התכבד כילקן (נחום ג טו). (ושם ב י) כבד מכל כלי חמדה פי' פנוי ונקי מכל. כה) נחל קישון גרפם (שופטים ה כ) (מוועגטשווילכן) והרבה בתלמוד במובן כבוד (מוים קעהרען). כו) וסחיתי עפרה ממגה (יחזקאל כו ד). כז) כדוד נפוח ואגמון (איוב מא יא) והרבוי דודים (דה"ב לב יג). כח) (במדבר יא ח). כט) כאשר ימוחה את הצלחת (מלכים ב' כא יג). ל) (שמואל א' ב יד).

טאָפּן אַגְמוֹן קעסעסען הַמְבַשֵּׁל וּמַזִּיד א) וועלכער קאָכט בְּמָרָק ב)
מין בריהע (זופּפע) הַנָּא המובגאר וְהָיוּ מוכד לאָה לְקָעֲרוֹת לו טיעפעסען
לָבָן אָמעסען לְכִפּוּר ג) מִזְרָק טעפּערגעבעקען לְאַגָּנוֹת ד) סְפָלִים ה)
סִפּוֹת ו) לְאַגַּרְטָלִים ז) בעקען לְבַדִּים קיינע לְכִיּוֹר האנדפאסס
וְכַנּוֹ מוכד זיין געטעטעלע לְגֻלָּה ח) טעמפּל פַּךְ צַפַּחַת ט) אָסוּף י)
קיינגען לְצַלְחִית יא) צִנְצֶנֶת יב) אֲשִׁישָׁה יג) פלאשע לְבַקְבּוּק יד)
בוטעלע לְכוֹסוֹת גְּבִיעִים עֲלוֹת טו) בעכער לְקִשָּׁוֹת טז) המובטהכען
לֶעֱלִי יז) לו אמֶלגזער לְמִזְלָגוֹת יח) גאבעלן לְקְרָסִים יט) טעמפּגען
לְלֻלָּאוֹת כ) טויפען וְשָׁפְרוּ וְנָאוּוּ כא) וְהִתְפָּאֲרוּ וְהִתְהַדְּרוּ
מוכד וועכדען טען בְּפָאר וּר כג) הוֹד צְבִי כד) איט טעהייט וּבַהֲדָרָה
מוכד איט העכלליכקייט יָפָה יְפֵה־פִיָּה כה) יָפְיָפוּ כו) טען מֵאֵילֵי כז)
אַמּוֹת כח) דיק זיילען הַסִּפִּים וּמִפְתָּן טוועלע וְכַפְתּוֹר כט)
וּמַשְׁקוֹף קבעלטוועלע הַמְּזוּזוֹת דיק פעסטען וּשְׁבָכוֹת ל) מוכד
גיטטער וְצִירֵי לא) מוכד מגגען יְדוֹת לב) לחפען פֹּתוֹת לג) מגגעלווטער
פְּתָחֶיהָ מיהכע טהיכטפעסטיג שְׁעָרֶיהָ מיהכע טהיכער דַּלְתוֹתֶיהָ

א) ויזד יעקב נזיד (בראשית כה כט). ב) (שופטים ו כ). ג) (ד"ה א' כח יז). ד) שמות כד ו). ה) בספל אדירים (שופטים ה כה). ו) (מ"ב יג יד). ז) (עזרא ח לו). ח) וגלה על ראשה (זכרי' ד ב). ט) (מ"א כו יא). י) (מ"ב ד ב). יא) קחו לי צלחית חדשה (מ"ב ב כ). יב) (שמות טו לג). יג) (מ"ב ויט). יד) (ירמי' יט א). טו) (דה"ב כד יד) מיין בלוט. טז) (שמות כה כט). יז) אם תכתוש את האויל במכתש בתוך הריפות בעלי (משלי כז כב). יח) שמות כז ג). יט) (שם כו יא). כ) (שם). כא) אף נחלת שפרה עלי (תהלים עו ו). כב) נאוו לחייך (שה"ש א י). כג) כל פנים קבצו פארור (יואל ב ו) ופי' קבצו כמו אספו, וי"מ פארור שחרות (טוועמלען). כד) גאון כל צבי (ישעי' כז טו). כה) עגלה יפה־פיה (ירמי' מו כ). כו) יפיפית מבני אדם (תהלים מה ג). כז) (יחזקאל מ טו). כח) (ישעי' ו ד). כט) הך הכפתור ובצעם (עמוס ט א). ל) ויפול אחזיה בעד השבכה (מ"ב א ב). לא) הדלת תסוב על צירה (משלי כו יד). לב) (שמות כו יז). לג) והפתות לדלתות הבית (מלכים א' ז ב).

מיהכע סהיכע בְּפַחֵי א) איט פולמטסען כֶּסֶף ווילבסר מַדְהִיבִים ב)
פעכגאָלדער הַנִּצְרָפִים ג) דיא גטטאָלגן וועכדען וְמְזֻקָּקִים ג) מוזד גטוייסערט
בַּעֲלִיל ג) מין וועכקסטמטס וְכוּר מוזד טיגגעל לְנַסּוֹתָם וְלִבְחוֹן
לו פרלביכערן בְּבוּחַן ד) איט פרלבע וּלְהַסִּיר לְהַמִּישׁ ה) לַהֲגוֹת ו)
לָזוּחַ ז) לִמְחוֹק ח) לַחֲלוּץ ט) לְעֵדוּת י) הַסִּיגִים
דיא מולמקקען וְחֶלְאָה יא) מוזד מוזקקאָלמט, הַפּוּךְ יב) דיא מאוקקאָלמרבע
הַכּוּחֵל יג) מאינקען הַבְּדִיל דאמט גיען וְעֶפְרֶת מוזד בוייט וְלִתְקֵן יד)
לְתַכֵּן טו) לְכוֹנֵן לְהֵיטִיב גוטמאכען בְּחֶרֶט איט דעם גריפפעל
אֲגוֹרָה טו) גֶּרָה יז) גרמטען בֶּקַע מיידאיינע שֶׁקֶל־אֲדַרְכּוֹן יח)
דַּרְכְּמוֹן יט) דרמאנט קְשִׂיטָה פפענניג מָנֶה כ) זעכליג שקל כֶּסֶף
זעכליג מנה, וַטַּחְתָּ מוזד המסט בעקלעבט שִׁיד כא) גִּיר כב) קאלק
מֶלֶט כג) אומרעמ חֹמֶר זעהם קִירוֹתֶיהָ כְּתָלֶיהָ כד) חֵיצֶיהָ כה)
מיהכע וואנדע בְּמַשְׂכִּיּוֹת כו) איט גטאפלדען זָהָב גולד חָרוּץ כז) כָּתֶם
בָּצָר כח) אוֹפִיר פָּז סְגוֹר כט) פיינגולד וְשָׁחוּט ל) גטלטגטגולד

א) וירקעו את פחי הזהב (שמות לט ג). ב) שבתה מדהבה (ישעיה יד ד), וי"מ כמו מדאבה (קוזלפרין). ג) כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים (תהלים יב ז). ד) אבן בחן (ישעיה כח טז). ה) מצות שפתיו ולא אמיש (איוב כג יב). ו) הגו סיגים מכסף (משלי כה ד). ז) ולא יזח החשן (שמות כח כ). ח) מחקה ראשו (שופטים ה כו). ט) חלץ מהם (הושע ה ו). י) הן עד ירח (איוב כה ה). יא) סיר אשר חלאתה בה (יחזקאל כד ו). יב) ותשם בפוך עיניה (מ"ב ט ל). יג) כחלת עיניך (יחזקאל כג מ). יד) (קהלת ז טו). טו) תכנתי עמודיה (תהלים עה ד). טז) (מ"א כ לו). יז) (שמות ל יג). יח) (דה"א כט ז). יט) (עזרא ח סט). כ) (יחזקאל מה יב). כא) (עמוס ב א). כב) (ישעיה כז ט). כג) במלט במלבן (ירמיה מג ט). כד) הנה זה עומד אחר כתלנו (שה"ש ב ט). כה) בונה חיץ (יחזקאל יג י). כו) תפוחי זהב במשכיות כסף (משלי יח יא). כז) קנה חכמה מה טוב מחרוץ (משלי טז טז). כח) ושית על עפר בצר (איוב כב כד). כט) לא יתן סגור תחתיה (שם כח טו). ל) (דה"ב ט טו).

לַחֲלִיִּים א) חֲלָאִים ב) לו ציכדען לְשַׁרְשְׁרוֹת שַׁרְשֹׁת קעטטען
שְׁרוֹת מרטאבלדער לְאֶצְעָדָה קיעבאנד וְצָמִיד מרטאהלדעמ
לְנָזָמִים ג) נאזענרינגע (אהרכינגע) לְחָשִׁים ד) עֲגִילִים ה) אָהרגעהענגע
חָח ו) האוזקעטטע לְטַבַּעַת ריינגע לְכוּמָז מעטאטוסס לְשַׁרְוֹנִים ז)
האלבמאנדע לְצִיץ טטירנבלומ לְבָתֵּי־הַנֶּפֶשׁ לזנס ברוסטטוך לְזֵר נֵזֶר
עֲטָרָה כֶּתֶר צֶפֶת ח) קרונע, וּבְדֶקֶת ט) מוזד האמט מויסגעבטסטרע
בִּדְקֵי י) טעמלטען חוֹרֵי וֹמכמר נִקְרַת יא) מְאוֹרַת יב) מַקֶּבֶת יג)
קלוטטע קִצֵּי קְנָצֵי יד) אַפְסֵי קְצוֹת קְצָבֵי טו) ענדע דֶּמֶשֶׁק טז)
פֵּאוֹתֶיהָ ענקען פִּנּוֹתֶיהָ מִקְצֹעוֹתֶיהָ יז) זָוִיוֹתֶיהָ יח) קַרְנוֹתֶיהָ
פַּעֲמוֹתֶיהָ מיהכע ווינקען כִּתְפוֹתֶיהָ יְרֻכָתֶיהָ צִדֶּיהָ עֲבָרֶיהָ
קְלָעֶיהָ יט) צְלָעֶיהָ מיהכע ווייטען בְּגָפְרִית איט טוופעל נָתָר כ) קריידע
מֶלַח זמוץ, וְהָעֲלִיתָ וְנָסַקְתָּ כא) האמט מויסגעבראכט בְּכִבְשָׁה כב)
איט מטאפפען וּבְנֶרֶם כג) מַעֲלוֹת מַדְרֵגוֹת כד) שְׁלַבֵּי כה) מוזד
טטופען וְלוּלֵי כו) טווינדטוטטיגען סֻלָּמָה מיהכע טרעפפע הָרִים בעכגע

ג) וחלי כתם (משלי כה יב). ב) כמו חלאים (שה"ש ז ב). ג) ואת הנזמים אשר באזניהם (בראשית לה ד). ד) (ישעיה ג כ). ה) ואתן נזם על אפך ועגילים על אזניך (יחזקאל טז יב). ו) (שמות לה כב). ז) (ישעיה ג יח). ח) (דה"ב ג טו). ט) לבדוק ולחזק (דה"ב לד י) או ע"ד שמושו בתלמוד (חולין קטז ב). י) (מ"ב יב ח). יא) ושמתיך בנקרת הצור (שמות לג כב). יב) ועל מאורת צפעוני (ישעיה יא ח). יג) ואל מקבת בור נקרתם (ישעיה נא א). יד) תשימון קנצי למלין (איוב יח ב). וי"מ כמו קנטי פי' כעס וקצף, לו (איספאנולן). טו) לקצבי הרים ירדתי (יונה ב ו). טז) ובדמשק ערש (עמוס ג יב), וי"מ יציעות משי הבא מדמשק פרוס לנוי. יז) (שמות כו כג). יח) (זכריה ט טו). יט) (מ"א ו לד) קתמורת צ. כ) אם תבבסי בנתר (ירמיה ב כב), חמץ על נתר (משלי כה כ), וי"מ מעפעגע וחוזרע עיין באור שם. כא) אם אסק שמים (תהלים קלט ח). כב) וכבש בזהב לכסא (דה"ב ט יח). כג) אל גרם המעלות (מ"ב ט יג). כד) בסתר המדרגה (שה"ש ב יד). כה) ומסגרות בין השלבים (מ"א ז לח). כו) ובלולים יעלו (מ"א ז מ).

וּגְבָעוֹת מוכר היפגען פְּסָגוֹת גיפלען סְלָעִים כֵּפִים פעלזן וְצוּר א) הַחַלְמִישׁ האכטען פעלז הַמַּקִּיר ב) וְנִבְעַ דער קוועלן מִצְּחִיהָיו ג) פלן זייגען קליפפען סְעִיפָיו ד) נְקִיקָיו ה) חֲנָוָיו ו) זייגע ריטצן בְּצִיָּה לין דיכלכיגסטע שָׂרָב ז) היטציגסטע נֶגֶב טרוקקנסטע תַּלְאוּבוֹת ח) דורסטיגגעס לאנד עֲרָבָה וּמִדְבָּר ווייסטע כְּבוּל ט) זומדבאדען וָחוֹל מוכר וחנד כְּבַשָּׁרוֹן ווי לין מיינכר טבעגע כַּרְמֶל כִּכָּר אֵלוֹן בַּעַל י) אָבֵל יא) שְׁדֵמָה יב) פרוסטבאכע גמגענד מַעְיָנוֹת גְּלוֹת יג) קוועלן בּוֹר בְּאֵר, בֵּיר יד) ברונגען תְּעָלַת טו) וואסעטלייטונג הַבְּרֵכָה דעם טייכעם, וְהוֹרַדְתָּ וְהִנְחַתָּ מוכר האסט הערלאבגעלאסען מַטֶּה מוזטען אַשְׁדוֹת טז) לוסגיפסע בְּקָעוֹת יז) עֲמָקִים אָרִים יח) טהאָלער מְעָרוֹת מִנְהָרוֹת יט) האָהלען וַאֲפִיקֵי נַחֲלֵי מוכר טהאָלער חֵמֶר ווהכ לְבֵנִים גוט געטיכר יוֹצֵר דעם טעפפעכם חֶרֶשׁ מיכדענע בָּאֲבָנִים כ) איט טעפפערטייבע וְלִלְבוֹן כא) גיטגעוטטרייכען. וַיִּסָּתְרוּ וַיִּשָּׁתְרוּ כב) וַיִּתְעַלְּמוּ כג) וַיִּבְלְעוּ כד) וַיּוּעַמּוּ כה) וַיִּטָּמְנוּ וַיִּחָבְאוּ וַיִּחָבְוּ כו) וואוכדען פערבאָרגען מַצְפּוּנֵי פערבאָרגענע

א) והרבוי בס"ג בצורות יאורים בקע (מיוכ כח י). ב) כהקיר ביר מימיה (ירמיה ו ז). ג) מאחרי לחומה בצחחים (נחמיה ד ז). ד) בסעיף סלע (שופטים טו יא). ה) (ירמיה יג ד). ו) (מס"ש ב יד). ז) (ישעיה נח ו). ח) (סוטע יג ה). ט) ויקרא להם ארץ כבול (מ"א ט יג). י) ואת בעל מעון (במדבר לב לח), ופי' כמו שדה בית הכעל בתלמוד. יא) עד אבל השטים (במדבר גג מט). פי' כמו מישור. יב) ושדמות לא עשה אוכל (תנקוק ג יז). יג) גלות מים (שופטים א טו). יד) (ירמיה ו ז). טו) תעלת הברכה (ישעיה ז ג). טו) (דברים ג יז). יז) (מס ח ז). יח) בארים כבדו ה' (ישעיה כד טו). יט) את המנהרות אשר בהרים (שופטים ו ב), וי"מ (דיה לייכטהיכעזן) וזסות הגכון. כ) עושה מלאכה על האבנים (ירמיה יח ג). כא) נלבנה לבנים (בראשית יא ג). כב) (מ"א ה ט). כג) עלימו יתעלם שלג (מיוכ ו טו), עלומיכו למאור פניך (תהלים ג ו). כד) כבלע את הקדש (במדבר ד כ). כה) (מיכה ד א). כו) ונחבתם שמה (יהושע ב טו).

סְפוּנֵי א) שְׁפוּנֵי ב) פערדעקקטע עֲרָפֶל נעבעל אֶפְלָה צַלְמָוֶת עֲלָטָה ג) קַדְרוּת וַעֲיפָתָה ד) פינסטערניסס מוּעָפָת ה) נָעְתָּמָת ו) וְחֹשֶׁךְ אישון נָשֶׁף פערפינסטערט הַשָּׁף ז) דאס פערפינסטערט וָבֹהָה מוכר דוקעל נִמְנַע נָחְשַׁךְ ח) נִבְצַר ט) כָּהָה י) וְכָפֵר יא) פערטונקעלט (פערטטעקט) וְאֶשְׁנַבֵּי חַרְכֵּי צֹהֳרֵי אֲרֻבּוֹת חַלּוֹנוֹת שִׁמְשׁוֹת יב) מוכר פענסטער טייבע אוֹר וויכט קֶרֶן טעכלהלען נְהָרָה יג) לייכטוג זִיו זֹהַר וויטערקייט נֹגַהּ גלאנץ בָּהִיר יד) וְצַח וויסער הִצְהַלְתָּ הֶאֱהַלְתָּ טו) הַהִלּוֹתָ טז) הֵאַרְתָּ וַעֲפָתָ יז) פערלייכטעט עַפְעַפֵּי יח) וויטערקייט הַיְפָעָה יט) וויכטיגקייט.

יום שני

בַּשֵּׁנִי מיט צווייטען חַגְוָתָ כ) המטה דוא געזיכקעלט כַּרְכּוֹב כא) פמסטוג כְּדוּרִים במלען הַמְחֻסְפָּסִים כב) קוגליכטע עֲגוּלִים רונדע סְחַרְחָרִים כג) מואכיגגעס הַסּוֹחֲרִים כד) וְסוֹבְבִים וְחוֹמְקִים כה)

א) חלקת מחוקק ספון (דברים לג כא). ב) (מס יט). ג) (בראשית טו יז). ד) עושה שחר עיפה (עמוס ד יג), וי"מ לשון זוהר (פיוטא לכד). ה) לא מועף (ישעיה ח כג), כמו אפלה מגודה. ו) נעתם ארץ (ישעיה ט יח). ז) אך חשך ישופני (תהלים קלט יא). ח) ולא חשכת את בנך (בראשית כב טו). ט) ועתה לא יבצר מהם (מס יא ו). י) ולא כהה בם (מ"א ג יג). יא) וכפר בריתכם (ישעיה כח יח). יב) ושמתי כרכד שמשותיך (ישעיה נד יב). יג) ואל תופע עליו נהרה (מיוכ ג ד). יד) בהיר הוא בשחקים (מס לז כ). טו) עד ירה ולא יאהיל (מס לה ה). טז) בהלו גרו (מס כט יג). יז) תעפה כבוקר תהיה (מס יא יז). יח) עפעפי שחר (מס ג טו). יט) והללו יפעתך (יחזקאל כח ז). כ) חק חג על פני מים (מיוכ כו י). כא) כרכוב המטבח (שמות כז ה). כב) דק מחספס (שמות טז יד), וי"מ טופפענמכטיג קלייפות רנות. כג) לבי סחרחר (תהלים לח יא), וי"מ טויאמען סוכך כלי מנותה. כד) גם נביא גם כהן סחרו אל ארץ (ירמיה יד יח). כה) חמק עבר (שיר השירים ה ו).

וְצוֹפְרִים א) וְאוֹפְפִים וְצוֹנְפִים ב) וּמְבַהֲרִים ג) וְעוֹטְרִים ד)
וּמַקִּיפִים זיין מוזיקיגען תְּקוּפוֹת מוזיקייזען וְהַבְדֵּלֹת וְהַפְרָדוֹת
וּפְרִישׁוֹת ה) וְהַזְרָתוֹת ו) וְהַפְלָיוֹת ז) וְהַפְלָאוֹת ח) מוזד המסט
מבגזעמדעט הַכָּיִם דאס וואססער, וְגַדְתָּ ט) מוזד המסט גטטעמט גְּדוּדֵי
טמטרכן אֲגַפֵּי י) פלוגטוטטכן צִבְאֵי חֵילֵי העער אֱלֹהִים מגגען
הַמַּכְנִים יא) דיא גטגאנגט וועכדען אֵלִים אֲרָאֵלִים שִׁנְאַנִים
חֲשֻׁמַלִּים שְׂרָפִים כְּרוּבִים מַלְאָכִים מגגען מַלְאָכֶיךָ צִירֶיךָ
דייגט בעטטען הַנֶּאֱצָלִים יב) דיא מויסבעהמטען זיגד אֶצְלֶךָ ביין דיר
לַאֲלָפִים לו טוזענדען לְרִבָבוֹת צעהנטוזענדען לְכַהֲנֶךָ לְעָבְדְּךָ
לְשָׁרְתְּךָ דיר לו דיענען בְּשָׂרָד יג) מיט דיענסט, נוֹרָרִים יד) רָצִים
רוצים טו) רָצוֹא טז) זיין לויפען מְקַפְּצִים טפריגען כְּאוֹפַנִּים
וְגַלְגַּלִּים ווי לעדער הֵיגִעוּ הֵיעֵפוּ הָעִיפוּ יז) הֵילְאוּ יח)
הֵילְהוּ יט) הִתְהַלְהֵלוּ כ) הִיפְגְּרוּ כא) וועכדען זיין דען מידע ?

א) ולצפירת תפארה (ישעיה כח ה) ומזה יצפור (שופטים ז ג) .
ב) צנף יצנפך כדור (ישעיה כב יח) כמו ככדור . ג) כתרו את בנימין
(שופטים כ מג) . ד) עוטרים את דוד (ש"א כג כז) . ה) בתוך צאנו
נפרשות (יחזקאל לד יב) , וי"מ בטטטיאוטט מפורכות לשמיטה . ו) מיין ושכר
יזיר (במדבר ו ג) . ז) והפליתי ביום ההוא (שמות ח יח) . ח) כי יפליא
לנדור (במדבר ו ב) . ט) גדוד יגודנו (בראשית מט יט) . י) וכל אגפיו
(יחזקאל לט ד) . יא) אכנך ולא ידעתני (ישעיה מד ה) . יב) הלא אצלת
לי ברכה (בראשית כז לז) , וי"מ מלשון אסמכתא , הסמכת דבר לומתי על אחר ,
וכשמוש מ' אחריו יורה על הסרה ופרוד מבטיחהו , כמו לא אצלתי מהם
(קהלת ב י) . יג) בגדי השרד (שמות לא י) . יד) ונהרו אליו כל הגוים (ישעיה
ב ב) . טו) שרשו רצה מגל"ש על משקל גלולים , אם ראית גנב ותרץ עמו
(תהלים נ יח) , [ומפרשים פירשו מלשון רצון] ובדפוס הקודם נרשם עליו (קהלת
ע' יא) ולא ידעתי לכוונו . טז) רצוא ושוב (יחזקאל א יד) . יז) מעוף צוקה
(ישעיה מ כב) משורש עוף . יח) וילאו למצוא הפתח (בראשית יט יא) .
יט) ותלה ארץ מצרים (שם מז יג) . כ) כמתהלה היורה זיקים (משלי
כו יח) , וי"מ לוז לשון מטטרטרטייבטן , חץ חובבטוקנטנטהיים . כא) אשר פגרו (ש"א ל י) .

הִיתְעַטְּפוּ א) הִיתְעַלְּפוּ ב) וועכדען זיין מהנומקטיג ? וְאוּלָם הֵם
מְרַלְּגִים אֲבָל מְזַנְּקִים ג) אָכֵן פּוֹסְחִים מוזד פיכזומהר זיין
היפפען נֶגְדְּךָ גטגען דיך אַךְ ד) פיר וומהר חוֹגְגִים ה) טמנצען לְעָמָתְךָ
גטגען דיך הָבִי ו) פיכזומהר מְרַצְּדִים ז) מוֹלֵךְ וּמְנַתְּרִים ח)
נִכְחֶךָ וּמְרַקְּדִים מְנַמֶּתְךָ ט) וּמְבַרְכִּרִים קָבְלֶךָ י) טפריגען
גטגען דיך וּמְפַזְּזִים יא) טטמרכן היפפען בְּמָחוֹל מיט טמנצן וְטָפוֹף מוזד
היפפען לְפָנֶיךָ פאר דיר וְקָרָא מוזד רופען הַלָּזֶה יב) יענער אֶת־זוּ
דיעזע וְזֶה מוזד דיעזער יַעֲנֶה מכטוועטטט אֶל זוּר גֵּה יג) דיעזעט אֲנִי
מיך אֶעֱנֶה טריינ אָנֹכִי מיך אֶפְצַח אֶצְהַל אֶתְרוֹעֵעַ ווייל פרייזיג
טריינען וְאֵלֶּה מוזד דיעזע יִקְרָאוּ טריינען אֲנַחְנוּ וויר נָקֵלֶס יד) ווילען
לקבען נְפָאֵר נוֹדֶה נְהַלֵּל ווילען ריהמען נַחְנוּ וויר הַפּוּרְטִים דיא
מייכטיגקייטטען נְנַגֵּן ווילען מוזיזירען רְנַנֵּן גְּרָנָה טו) בָּשִׁיר ווילען
זינגען זָמִיר גטזאנג נָעִים מנגטהליך וְעָרֵב מוזד זיסמער מִנְחִילוֹת טז)
מלם בטנטגגזייך הַמְּתוֹק דאס זיסמער וְנִמְלָץ יז) מוזד מנגטהליכער
מִמֶּן מלם אנגטנ וְנֹפֶת צוּף מוזד הָמיגזייך יַעֲרַת יח) זוקקערכאהר
דְּבָשׁ המיג הִישְׁוָרוּ קומן מיהן גוייכען הִיעַרְכוּהוּ יט) הִיסַּלְאֲהוּ כ)

א) בהתעטפם כחלל (מיכה ב יב) . ב) ויתעלף (יונה ד ח) .
ג) יזנק מן הבשן (דברים לג כב) . ד) אך עצמי ובשרי אתה (בראשית כט
יד) . ה) אוכלים ושותים וחוגגים (ש"א ל טז) . ו) הכי נכבד הוא
(ש"ב כב יט) . ז) למה תרצדון הרים (תהלים סח יז) . ח) לנתר בהן
(ויקרא יא כא) . ט) מגמת פניהם קדימה (תהקוק ה ט) , וי"מ ומנדונג ,
ריכטונג . י) קבל עם (מ"ב טו ו) מין גמגמומרכ . יא) ורוד מפזז ומכרבר
(ש"ב ו טו) . יב) מי האיש הלזה (בראשית כד סה) . יג) גה גבול (יחזקאל
מז יג) . יד) לקלס אתנן (יחזקאל טז לא) , זיך ריהמען , וי"מ לספק , לסתכנות
בעבור תתנן . טו) עליו תרנה אשפה (מיכה לע מג) . טז) למנצח על הנחילות
(תהלים ה א) מלשון התלמוד נחיל של דבורים . יז) מה נמלצו לחכי (תהלים
קיט קג) . יח) ביערת הדבש (ש"א יד כז) . יט) לא יערכנה זהב (מיכה
כח יז) . כ) המסלאים בפז (מיכה ד ב) .

הַיְסַלְּהוּ א) הֲיִשְׁעֲרֵהוּ ב) קֹמֶן מיהן טָמֶטֶן מיזט גמגען
מיהן גמֶמֶכטעט בְּחִינוֹ ג) מיט זיינער טָמֶהייט קוֹל דיא טיטיאוט שׁוֹפָר
יוֹבֵל דעם הָמֶרכנ חֲצוֹצְרָה טרָמֶפּעטע תָּקוּעַ ד) בלאזט חָלִיל פּפייפע
הַנָּבוּב ס) המֶהו גִּתִּית - שָׁלִישׁ - שְׁמִינִית מכטזיטיגע עָשׂוֹר
געהנזיטיג כִּנּוֹר המכפּע נֵבֶל גיגע עֶגֶב שָׂדֶה ו) מֶכגעל תֹּף פויקע
הַתּוֹפֵף ז) פויקעטרָמֶגער עֵכֶם ח) קוינגענדעס קעטטוין פַּעֲמוֹן טעלוע
צְלָצְלִים קלָמגענכטפיעל הַצּוֹלְלִים דיא קוינגען וּמְנַעְנְעִים מוכד
ליטהכן, וַיְצַרְתָּ וְצַרְתָּ ט) מוכד המסט ערטהפּפען הַשְּׁדִים שְׂעִירִים
דיא טייפעלן וְשָׂטָן דען אענטגעגנייכ הַחוֹרְקִים דיא איט דען לָמֶהנען קיכטען
בְּאַף וּפָנִים חָרוֹן רֹגֶז זַעַם זַעַף חֵמָה כַּעַס כַּעַשׂ עֶבְרָה
נְאָצָה קֶצֶף איט לָמֶן וַיְזַעֲמוּ וַיְזַעֲפוּ וַיְכַעֲסוּ וַיְקַצְּפוּ
הָרַעְמִים י) וְאוֹנְפִים יא) דיא דא ליכנען לְרַכּוֹת לְרַכֵּא לָדוּךְ יב)
לְשַׁפּוֹת יג) לָשׁוּף יד) לִכְתּוֹשׁ טו) זו געטטטָמֶסטען כּוֹתְתֵי טז)
דיא דא טטטָמֶסטען גַּבִּים יז) כיעדעכגעדיקקטע גְּבָאִים יח) כיעדטכגעטטָמֶגעטע
לִשְׁבּוֹר לְפָרֵק יט) לְפַצֵּחַ כ) לְגָרֵם כא) לְהַגְרִים כב)

א) לא תסלה בכתם אופיר (איוב כח טז). ב) מאה שערים (בראשית כו יב ובמשלי כג ז) ומזה בתלמוד שעור, משערין. ג) וחין ערכו (איוב מא כ). ד) תקעו בתקוע (יחזקאל ז יד). ה) נבוב לוחות (שמות כז ח). ו) שדה ושדות (קהלת ד א), ומטמליס פיכטו עד"ל (זולטמנע). ז) בתוך עלמות תופפות (תהלים סח כז). ח) תפארת העכסים (ישעיה ג טו), איט קעטטוין גפלייכט. ט) אחור וקדם צרתני (תהלים קלט ה). י) רעמו פנים (יחזקאל כז לה). יא) אודך ה' כי אנפת בי (ישעיה יב א). יב) או דכו במדוכה (במדבר יא ח). יג) ושפו עצמותיו (איוב לג כא). יד) בשערה ישופנו (שם ט יז). טו) אם תכתוש את האויל (משלי כז כב). טז) ואכות אותו (דברים ט כא). יז) נאספו עלי נכים (תהלים לה טו). יח) תחגו אך נכאים (ישעיה טז ז). יט) מפרק הרים (מלכים ב יט יא). כ) ואת עצמותיהם פצחו (מיכה ג ג). כא) ועצמותיהם יגרם (במדבר כד ח). כב) ויגרם בחצץ (איכה ג טו).

לְרָעוֹת א) לָרֹעַ ב) לְעוֹרֵר ג) לְעָרֵעַר ד) לִירוֹעַ ה) לְרוֹפֵף ו)
ז) געכבעכטען לִשְׁבָרִים ז) מין טפוטטער לְעוֹעֵר ח) וועהטטיין
לְפוֹרֵר ט) לְפַרְפֵּר י) לְחַתֵּת יא) געטטוטטטען בְּחַתְּחַתִּים יב)
איט טרטקקען לְרָעוּץ יג) לַעֲרוּץ יד) לָרוּץ טו) לְרָצוּץ טז)
געטטריאוטכן בְּרָסִיסִים יז) בוכטטטיקקען נְהָיִים יח) געבכמָמֶן לֶאֱכוֹל
לָהֶם יט) לוטפעכדעכבען בְּמַהוּמָה בַּהֲמָלָה איט טוויטען הַבּוֹגְדִים
מוֹעֲלִים טריימוֹמען בְּתַפֶּת כ) מין דער המוֹם פֹּה היער אֵלֶקוֹם כא)
מֶהנע בעטטמכד הָרָשָׁע דער בָּזוויכט וּבְלִיַּעַל מוכד ליגעוֹמֶער פֹּא היער
יָאֵנַח וויכד זייפען פּוּ יֵלִיל פֹּה יָאֵלֶה כב) יָאֵנָה כג) היער וויכד
קוֹמגען בְּלִוְיָתָן כד) איט טרזיער הַנָּה היער יִנְהָה כה) וויכד ימוטטרן
בָּאֲנִיָּה איט קוֹמגע אָנָה היער יֵיבֵב כו) וויכד זייפען הָלוֹם היער
יָגוּחַ כז) יֶאֱנַק יִנְאַק וויכד מֶכען יִנְהַק יִזְעַק יִצְעַק יִפְעָה כח)
יְשַׁוֵּעַ יִשְׁתַּעֲשַׁע כט) וויכד טריימן בְּרִנָּה ל) איט קוֹמגע כֹּה לא) היער

א) ורעו דליותיו (ירמיה יא טו). ב) ירוע כבירים לא חקר (איוב לד כד). ג) עוררו ארמנותיה (ישעיה כג יג). ד) ערער תתערער (ירמיה מא מא). ה) ירע שריד באהלו (איוב כ כו). ו) עמודי שמים ירופפו (שם כו יא). ז) כי שבבים יהיה עגל שומרון (הושע ח ו). ח) זעקת שבר יעוערו (ישעיה טו ה). ט) אתה פוררת (תהלים עד יג). י) שלו הייתי ויפרפרני (איוב טז יב). יא) וחתתני בחלומות (שם ז יד). יב) וחתחתים בדרך (קהלת יב ה). יג) תרעץ אויב (שמות טו ז). יד) לערוץ אנוש מן הארץ (תהלים י יח). טו) ותרוץ גלת הזהב (קהלת יב ו). טז) הרוצצות אביונים (עמוס ד א). יז) (שם ו יא). יח) נהייתי ונחליתי (דניאל ח ז). יט) להמם ולאבדם (אסתר ט לד). כ) וטמא את התפת (מ"ב כג י). כא) ומלך אלקום עמו (מלכי ג לא), עיין בחור שם כב) אלי בבתולה (יואל א ח). כג) ואנו ואבלו פתוחיה (ישעי' ג כו). כד) העתידים עודר לויתן (איוב ג ח), עיין בחוריס שם. כה) ונהה נהי נהיה (מיכה ב ד). כו) ותיבב אם סיסרא (שופטים ה כ"ח). כז) הולי וגוחי (מיכה ד י). כח) כיולדה אפעה (ישעי' מב יד). כט) השתעשעו ושעו (ישעי' כט ט). ל) ויעבר הרנ הבמחנה (מ"א כב לו). לא) התיצב כה על עולתך (במדבר כג טו).

יְצוּת יְצָרַח א) יָרִיעַ יַעֲנֶה ווירד ימוחאכן אֲהָהּ הָהּ אָח ב) אִי
ג) הִי ד) אֵילוֹ ה) הוֹ אוֹי אוֹיָה הוֹי אֲבוֹי אַלְלַי ו) וואה !
וְיִבְכֶּה מוחד ווייכען וְיִדְמַע דִּמְעוֹת מוחד גיסמסטן טהלמנען וְיָרִיד
ז) וִיקוֹנֵן וְיִתְאוֹנֵן וְיִסְפּוֹד מוחד קלאגען מִסְפֵּד קלאגע מַר ביטטער
וְיִתְמַרְמַר ח) ווירד טרויטערט וְיֵאָבֵל מוחד טרויערן בְּאֵבֶל מיט טרויער
אוֹן ט) וּמְרָזַח ט) מַרְזֵחַ י) מיט קלאגע וְיִתְקוֹטֵט יא) מוחד
פערדרימסטן בְּדָאבָה מיט טרויער הַמַּאֲרֶבֶת יב) דאס טרויריג מאכט
וְעָצְבוֹן מוחד טויטלן וְיֵעָנֵם יג) וְיִתְיַפֵּחַ יד) ווירד טרויערן בְּמִפָּח
וְיָגוֹן מיט טרויער וּדְאָגָה מוחד זאָרגע הָעֶקֶר דער געטלענדיגסטר הַבּוֹרֵךְ
טו) וְכוֹרֵע וְקוֹרֵס טז) וְאוֹכֵף יז) וְכוֹפֵף וְסוֹגֵד יח) דער הינקניעט
וְכַף יט) מוחד בייגט וּמִשְׁתַּחֲוֶה וְשׁוֹחֵחַ כ) וְשַׁח כא) מוחד ביקקט זיך
בְּיֶשַׁח כב) מיט בייגונג וּמַשְׁפִּיל מוחד ערניעדריגט זיך וְגֵאֶה כג) מוחד
טערעקקט זיך לְגִלּוּלִים בְּעָלִים אֱלִילִים אֵימִים עֲצַבִּים

א) מר צו ר״ח (לפני ח י״ד). ב) ואמר אח (יחזקאל ו י״ח). ג) אי לך ארץ (קהלת י טז). ד) קינים והגה והי (יחזקאל כ י). ה) ואילו האחד שיפול (קהלת ד י). ו) אריד בשיחי (תהלים ל״ה ג). ז) ויתמרמר מלך הנגב (דניאל יא יח). ח) בן אוני (בראשית לה יח). ט) וסר מרזח סרוחים (עמוס ו ז), וי״מ פריידענגעטריינ״ל. י) אל תבא בית מרזח (ירמי׳ ט״ז ה). יא) ראיתי בוגדים ואתקוטטה (תהלים קיט קנח). יב) ולאדיב את נפשך (ש״א כ״ה לג). יג) עגמה נפשי לאביון (איוב ל כה). יד) קול בת ציון תתיפח (ירמי׳ ד לד). טו) נברכה לפני ה׳ עשנו (תהלים צה ו). טז) קרסו כרעו יחדו (ישעי׳ מו ב). יז) בי אכף עליו פיהו (מלאכי עז כו) וכדפוס סקודס נרסם נטעות (מיכה ו ז), אכף לאלהי מרום, כי הוא הנפעל משורש כפף · יח) לבול עין אסגוד (ישעי׳ מד טו). יט) ויקד דוד אפים (ש״א כד ט). כ) תחתיו שחחו עוברי רהב (איוב ט י״ג). כא) ושח רום אנשים (ישעי׳ ב יא). כב) וישחך בקרבך (מיכה ו י״ד). כג) ויגהר ארצה (מ״א יח מב).

עַשְׁתָּרוֹת געטלען פְּסִילִים בילדער *) סְמָלִים א) מִפְלֶצֶת
ב) אלמוזיכעס ביולד חַמָּנִים זאָנענבילדער הִרְפִּים טאוימאחן וְתַמּוּז
ג) מוחד היטלענביולד, וְיַכְלְמוּ וַיַּחְפְּרוּ וַיֵּבוֹשׁוּ מוחד זיא ווערדען פערטלאָמט
בְּבוּשָׁה וּבָשְׁנָה ד) איט טאָמט אָבוֹת דיא פאָטער הַמַּמְזֵרִים דער
מענטהלטען קינדער הַמְנָאֲפִים דיא טהעבערלער בְּנָאֲפוּפִים ה) איט
מונקייטהייט וְזִמָּה מוחד לאָסטער שְׁאֵר בלוטספערוואנדטער מוֹרָעִים ו)
פערוואנדטע אֵם מוטטער בֵּן בֵּר ז) מָנוֹן ח) נִין ט) זאָהן נֶכֶד ענקעל
בַּת טאָכטער אָח ברודער דּוֹד פעטטער מְסָרֵךְ י) מוטטערס ברודער יָבָם
טוחמגעל חוֹתֵן טוויגעטרעטער חוֹתֶנֶת טוויגעטרעטטער חָתָן טוויגעטזאָהן
וְאִשֶּׁת יא) מוחד ווייבער מְאֹרֶשֶׂת געטרויטע נֶחֱרָפוֹת יב) פערלאָבטע
וְהֵן מוחד זיא זינד בְּעוּלוֹת פערגאָהלט וְשֻׁגָּל יג) גמאָהלין וְהִיא מוחד
זיא מיטט דָּוָה מין אָנגאָטיכען מאָנאטלען בְּנִדָּתָהּ מין איהרער מענזאָנדערזוג
אֵרַח ווייזע בַּנָּשִׁים זיא ווייבער, וְהָרוֹצֵחַ מוחד דער אָמָלדער הוֹרֵג
קוֹטֵל יד) מְחַלֵּל בריגט מוחד וְהַמְכַשֵּׁפִים מוחד דיא זויבערער
חַרְטֻמִּים בילדערליפטקונדיגע בְּלַטֵּיהֶם וְלַהֲטֵיהֶם איט איהרען

א) דכריס ד טו). ב) עשתה מפלצת לאשרה (מ״א טו יג). ג) מבכות את התמוז (יחזקאל ח יד). ד) בשנה אפרים יקח (הושע י ו). ה) ונאפופיה מבין שדיה (הושע ב ד). ו) ולנעמי מודע (רות ב א). ז) מה ברי ומה בר (משלי לא ב). ח) ואחריתו יהיה מנון (משלי כט לא), פי׳ נין הקס תחת אביו לשלוט בבית, ועיין באור שם. ט) ולבני ולנכדי (בראשית לא כג). י) ונשאו דודו ומסרפו (עמוס ו י), וי״מ כמו מסרפו (במלזמויכסר). יא) אשת הזמה (יחזקאל כג כד) הרבוי מאשה. יב) והיא שפחה נחרפת לאיש (ויקרא יט כ). יג) נצבה שגל לימינך (תהלים מה י). יד) אם תקטל אלוה רשע (תהלים קלט יט).

---

*) פי׳ געטטענבילדער שעבדו להם העמים הקדמונים, ועוד היום כמלאו עובדי פסילים וסמלים בהינדיען מוגא וויאפאן, אשר לגעם מכיריס בורא עולם ונבולתו ותוריתו.

געהייאנען קינסטען **וְחוֹבְרִים וּמְלַחֲשִׁים** מוזד בעטווערבער **אַמִּים** א) ווייזזאגער **וְקוֹסְמִים וּמְנַחֲשִׁים** מוזד זויבערער **וּמְעוֹנְנִים** ב) זייטענהולער **וְהַנִּשְׁרָטִים** ג) **הַמִּתְגּוֹדְדִים הַמִּתְגָּרְדִים** ד) דיא געקלאטשט וועכדען **לִשְׁאוֹל** זו פרעגען **בְּאוֹב** טאָדטענבעטשוערער **וְיִדְּעוֹנִי** זייבענדייטער **וְהַכְּמָרִים** מוזד דיא געטענדיגענער **הַמְקַטְּרִים** דיא רייכער **אַזְכָּרוֹת** דופטען **בַּאֲשֵׁרִים** מין הויכען **וְזוֹבְחִים** מוזד טויטען **בְּמוֹבְּחוֹת** מוץ מוטאָרע **מַצֵּבוֹת** דענקטטיינע **בָּמוֹת וְגִבְעוֹת** הויהען **קְרָבָן** אָפּפער **וְעוֹלַת** גאנץ אָפּפער **וְחֵרֶם** ה) מוזד בחנם **חַגִּים** פעסטטאָפּפער **וְאֲשִׁים** מוזד בכאנדאָפּפער **וְכֹנָנִים** ו) מוזד געטטענקוכען **דּוֹמְמוּ** ז) **דֹּמוּ** ח) **דְּמוּ** ט) **הַסּוּ הַחֲרִישׁוּ שִׁתְקוּ** י) שווייגט **רוֹגְנִים** יא) מויסיכיכער **הַמְלִינִים וּמְנִיאִים** יב) דיא מבוועגדיג מאכען **תְּנוּאוֹת** יג) מבוועגדונגען **הַהוֹמִים מְהִימִים** יד) בכוואנען **בְּשָׁאוֹן** טו) **שַׁאֲנָן** טז) **תְּשׁוּאָה** יז) איט געטייאוטען **הַמְּהוֹתְתִים** יח) **מַלְשִׁינִים רְכִילִים** יט) דיא פעטלייאדער **הָרוֹגְלִים** כ) דיא מאקלאָגער **וּמִתְאַנִּים** כא) מוזד זוכען געלעגענהייט **הָרְגֵּלוּ** כב) **וְהִשְׁכִּינוּ** זיא זיך געוואָהנען **לְהִתְעַשֵּׁק** זו

א) ואל האטים ואל האובות (יסעי' יט ג) . ב) מעונן ומנחש (דברים יח ו) . ג) שרט ישרטו (זכרי' יב ג) . ד) ויקח לו חרש להתגרד בו (מיוב ב ח) . ה) כל חרם קדש לד' (ויקרא כז כח) . ו) לעשות כונים למלכת השמים (ירמי' ז יח) . ז) ודוממתי (תהלים קלא ב) . ח) אם כה יאמרו אליבו דמו (מ"א יד ט) . ט) עיני נגרה ולא תדומה (מיכה ג מט) . י) וישמחו כי ישתקו (תהלים קז ל) . יא) ורוגנים ילמדו לקח (יסעיה כט כד) . יב) ולמה תביאון את לב בני ישראל (במדבר לב ז) . יג) וידעתם את תנואתי (סס יד לד) , הן תנואות עלי ימצא (מיוב לג י) הוא כמו תואנות . יד) אריד בשיחי ואהימה (תהלים נה ג) . טו) קול שאון מעיר (יסעי' סו ו) . טז) ושאננך עלה באזני (סס לז כט) . יז) תשואות מלאה (סס כב ב) . יח) תהותתו על איש (תהלים סב ד) . יט) לא תלך רכיל (ויקרא יט טז) . כ) לא רגל על לשונו (תהלים טו ג) , ואולי צ"ל המרגלים . כא) כי מתאנה הוא לי (מ"ב ה ז) . כב) ואבכי תרגלתי לאפרים (הושע יא ג) , והמפרשים פירשו נתתי לו מקטיג , לייכטער געגעבען .

גאנקען **וְלַגְרוֹת** א) מוזד מאלרייטען **מַצּוֹת רִיבוֹת מְדִינִים** ב) **וּמְדָנִים** ג) קריעג **עֲצוּמִים** טטארקע **בֵּין** צוויטען **הָתָן** ברייטיגאן **וְכַלָּה** מוזד ברויט **הָמִיהָ** מיהר טוויטגעטעלטער **כָּלָה** טנוד **וַחֲמוֹתָהּ** מוזד מיהרע טוויטגעטראוטער **דִּינוּ** ריכטעט **הַפְּלִילִים וֵאלֹהִים** ריכטער **כַּמִּשְׁפָּט** וויא רעכט , **עָנוּ** בעגייגעט **שַׁדַּד** ד) גייגיסט **כֵּנִים** רעכטען **עֵד** צייגיסט **אֱמֶת וְקִשְׁטָ** ה) וואהרהייט , **נִדְרוּ** געלובעט **שַׁאוּ** ו) טווערכעט **וְהוֹאִילוּ** ז) מוזד מאכט בעטווערכען **אָלוֹת וּשְׁבוּעוֹת** טווארר **לְקַיְּמָן** ח) וויא זו בעטטאטיגען . **לָמָּה הַנָּשִׁים מַדּוּעַ הַנָּשִׁאִים** ט) וואראום מיהר דאמלעהגער **תַּלְוּוּ וַתַּעֲבִיטוּ** י) **וְתַשְׁאִילוּ** ווייהעט **בְּבֶצַע** איט פּאָרטהייל , **וְהָעוֹרְבִים** יא) מוזד מיהר ביראגען **תִּתְקָעוּ** מאכט האנדטולאג **לְהַשִּׁיךְ** זו מיינטרעסאמיכען **לְרַבּוֹת** יב) וועהרער געהאטען **רֹאשׁ** יג) דאס קאפיטאל **חָבוּל** לונטערפאנד **פְּלוּנֵי־אַלְמוֹנִי** יד) יעמאנדעם **עָבוֹט וְעֵרָבוֹן** פאנד **פַּלְמוֹנִי** טו) יעמאנד . **וְהַמִּתְמַהְמְהִים** מוזד דיא פערלאנגערער **הַמְבוּשָׁשִׁים** טז) דיא דא זייאטען **תִּאַחֲרוּ** זייאטט **תֵּעָנוּ** יז) וואכרטעט **תֵּעָבְטוּ** יח) **תֵּעָקְבוּ** יט) מובהאלטעט **עֵקֶב** לאָהן **שָׂכִיר הַשָּׂכוּר** כ) דעם גמייטהעטען . **הִנָּמְלוּ וְהִמָּלוּ** בעטייידעט זיך **עֲרֵלֵי הַלֵּבָב**

א) איש חמה יגרה מדון (מסלי טו יח) . ב) מדינים ישבית הגורל (מסלי יח יח) . ג) שנאה תעורר מדנים (מסלי י יב) . ד) ושהדי במרומים (מיוב טז יט) . ה) להודיעך קשט אמרי אמת (מסלי כב כא) . ו) לא תשא שמעת כ ז) . ז) ויאל שאול (מ"א יד כד) . ח) לקים את ימי הפורים (אסתר ט לא) . ט) כנשה כאשר נשא בו (יסעי' לד כ) . י) והעבט תעביטנו (דברים טו ח) . יא) בעורבים משאות (מסלי כב כו) . יב) ולא רבית במחיריהם (תהלים נד יג) . יג) והשיב את אשמו בראשו (ויקרא ה כד) . יד) (רות ד ח) . טו) (דניאל ח יג) . טז) מדוע בוש רכבו (שופטים ה כד) . יז) הלהן תעגנה (רות א יג) . יח) ולא יעבטון ארהותם (ויחל ב כח) . יט) מגלון עוות פערקייאטען . יט) ולא יעקבם כי ישמע קולו (מיוב לז ד) . כ) וסוכרים עליהם יועצים (עזרא ד ה) .

פערטטעקקטען העלצען , הָעוֹגְבִים מיהר ווענען טרגעבענען נוֹשְׁקִים קיסמער חוֹבְקִים מוזמכמער מִתְרַפְּקִים א) פערליעבטען שְׁפָחוֹת ואמהות מאגדען אַל יְעוּדוֹת פערטרויטע וּפְלַגְשִׁים מוזד קעבסווייבער לְשַׁגְּלָן ב) לְיַדְּעָן ג) זיא בייא לו וואהנען בְּעוֹנָה מין עהליכער צייט וְאוֹנָסִים ד) מוזד נאטהיגען עֲלָמוֹת נְעָרוֹת רְחָמוֹת ה) מאדכען בְּתוּלוֹת יונגפרען וּמַתְנִים ו) מוזד טפענדען בְּאַתְנָן נְדָה בוהלערין וּמֹהַר מוזד מאקרגעגאבע לְזָנוֹת מוגלוסט לו טרייבען זְנוּנֵי מוגלוסט זונות קְדֵשׁוֹת מונקיישען הַמּוּשְׁמוֹת ז) דיא געטוויקקט זיכד בְּשִׁית וַעֲדֵי מיט זינכדען. דְּעוּ וויסמעט אֵיפוֹא יעטצט וַחֲכָמוּ מוזד זייט קלוג אֵפוֹ יעטצט בִּינוּ פערלטעהעט וְהַשְׂכִּילוּ בְּשֵׂכֶל ח) מוזד בעטרלכטעט נָא מון יעטצט הַמַּשְׂלִיכִים דיא וועגווערפען עַתָּה יעטצט יְוֹדִים ט) הַנָּה , יְדִים י) עֲדָנָה יא) וּמְטִילִים יב) עֵדֶן יג) מוזד היינווערפען ביי יעטצט

א) מתרפקת על דודה (סס"ש ה ה) . ב) איפה לא שגלת (ירמי' ג ב) לפי הכתוב . ג) והאדם ידע את חוה (בראשית ד א) . ד) אין אונס (אסתר א ח) . ה) רחם רחמתים לראש גבר (שופטים ה לא) . ו) התנו אהבים (הושע ח ט) . ז) ותשם בפוך עיניה (מ"ב ט ל) . ח) שכל אדם האריך - אפו (משלי יט יא) . ט) כל דורכי קשת ידו עליה (ירמיה כ יד) . י) ואל עמי ידו גורל (יואל ד ג) , כדעת הרד"ק שפרשה ידד , וע"מ סבו *) ובהגדפס ע"י ר' ליב מיודען שנת תקכו מלאתי יורדים , ולא ידעתי לכוונו , ואולי כוונתו על הכתוב שלא אם בעצמותי וירדנה ופי' לשון השלכה ומוסב על האש , אך רחוק הוא להעמידו אל נכון לפי דקדוק הלשון . יא) אשר המה חיים עדנה (קהלת ד ב) . יב) ויטילו את הכלים (יונה א ד) . יג) אשר עדן לא היה (קהלת ד ג) .

*) ואף גם זאת ימלון הדקדוק במה שתכוה הנע"ע מלרע במלת ידו גוזל — לכן אחזה אנכי להעיר על זה ולומר לא כדעת הרד"ק שפרשה יד אבל באמת ב' יד מגל"ה ויסי' ידו כמו יידו ע"מ יפבו כמו ויבשהו [וכן וידו אבן כי איכה ג גג] ומלאתי און לי במלת לידות (זכרי' ב ד) ולכן יותר טוב לסגיס למעלה בפנים „ומ ידים" ת' וידים (שגם זאת הגהתי כי מלאתי כתוב ויודדים , ומה לגוא עדה"ש פה ?) וכזה סרה תמיהתי . (י' ב' האנעם)

וּמְטַלְטְלִים א) וּמוֹרִים ב) וְרוֹמְמִים ג) מוזד וועדען אַחֲרֵי נאך שׁוֹלְיָהֶם מיהרען זייאגד הֶקְוֹת דיא געזטעלט הַצִּיצִית דער טוימפלדען וּגְדִילִים מוזד געפלאכטענע פלדען טוֹטָפוֹת קאפפליעכדע שַׁעֲטְנֵז פערמיטונג וְכִלְאַיִם מוזד זאמענמיטונג שְׁנֵבְלֵיהֶם ד) דאס מיהרע טוקקע חֲקוּקִים מְחֻקִּים ה) הֲרוּתִים מְפֻתָּחִים זיכד מייגגגרלבען בְּמִקְלַעַת ו) מיט דורכפלאכטונג קַעֲקַע ז) מייגגגרלבען וּבְדִיו מוזד מיט דיכטע קֶסֶת טרייבלייג כְּתוּבִים וְסִפּוּרִים ז) געשריבען בְּעֵט בְּשֶׁבֶט מיט פעדער . הַנְּבָלִים מיהר טמוקען ! הֵיךְ תִּטָּבְלוּ ווילו וועדעט מיהר מייגגעטונקען וועדען , אֵיךְ תּוּדְחוּ ח) ווילו מבגעטריבען אֵיכָה תִּתְרָחֲצוּ אֵיכָה תְּכַבְּסוּ ווילו לבגעוואשען וועדען ? מֵאַיִן מַחְשְׁבוֹתֵיכֶם וואהער מייעכע גדאנקען אֵיהֶוְאֵי ט) מַשְׂכִּיּוֹתֵיכֶם י) אֲהֵי יא) סְעַפֵּיכֶם יב) , אָן יג) שִׁעְפֵּיכֶם , אָנָה שַׁרְעַפֵּיכֶם יד) , אֵיפֹה עֶשְׁתֹּנוֹתֵיכֶם , אֵפוֹ טו) רַעְיוֹנֵכֶם , אֵיכָה טז) זְמוֹתֵיכֶם יז) וואו זיכד מייעכע גדאנקען יְזִמָּתָם יח) פְּלִלֹתֶם חֲרַשְׁתֶּם מיהר האלבע גדאנקען , בְּדַמּוֹתֶכֶם יט) בְּשָׁבְרֶכֶם כ) מין מייעכעם דענקען בְּלַהַג כא) מיט גאזיעכען תָּפֵל כב) מוגגעשמאקק

א) הנה ה' מטלטלך טלטלה (ישעי' כב יז) . ב) פתאום יורהו ולא יירא (תהלים סד ה) . ג) רמה בים (שמות טו ח) . ד) בבגליהם אשר נבלו לבם (במדבר כה יח) . ה) מחקה על הקיר (יחזקאל ח י) . ו) מקלעת פקעים (מ"א ו כח) . ז) וכתבת קעקע (ויקרא יט כח) . ז) ה' יספר בכתב עמים (תהלים פז ו) . ח) את מעשה העולה ידיחו בם (דס"ב ד ו) . ט) אי הבל אחיך (בראשית ד ט) . י) עברו משכיות לבב (תהלים עג ז) . יא) (הושע יג י) . יב) (מ"א יח כא) , (ובתהלים קיט קיג) סעפים שנאתי (סס הוא סס התאר לפוסח על שתי סעיפים עיין באות) . יג) (מ"א יז יד) . יד) ברב שרעפי בקרבי (תהלים צד יט) . טו) (חוב יז טו) . טז) (מ"ב ו יג) . יז) זמותי נתקו (איוב יז יא) . יח) אשר יזמו לעשות (בראשית יא ו) . יט) אותי דמו להרג (שופטים כ ה) . כ) ואהי שבר בחומה (נחמי' ב יג) . כא) ולהג הרבה (קהלת יב יב) . כב) שוא ותפל (איוב ב יד) .

הַמַּחִים א) מְמָחִים ב) הַבְּרִיאִים מיהר פעטטען ! בְּרָיוֹת ג) דוך
פעטטע עטסוועטרק טָפַשְׁנוּ ד) זינד וויר פעטט געוואָרדען ה) עָבִינוּ ה)
דיקק געוואָרדען בְּפִימָה ו) מיט פאָלטען וּמִי שַׁדַּי מוך ווער מיסט דער
מוֹאָמטיגער ? וּשְׁבַרְתֶּם נְשִׁיתֶם ז) נִשִּׁיתֶם ח) מוך האָבט
פערגעסטען נָשָׁא ט) פערפיהרט הִנַּחְתֶּם עֲזַבְתֶּם נְטַשְׁתֶּם
נְתַשְׁתֶּם י) האָבט מיהר פערלאָסטען וּבְעַטְתֶּם מוך פערלאָסטע
בְּאַדִּירְכֶם מייערען מאָכטיגען אֵל קַנָּא מייפערסאָוועער גאָטט . הוֹי מָ !
הַנְּסוֹגִים הַנְּשׁוֹגִים מיהר אבווייכער הַתַּחֲלוּף הָתוּמַר יא)
הָתְמַר יב) זאָוו דען פערוועכסלטען וועכדען בְּרָכָה זעגען בְּעַד קְלָלָה ,
תַּחַת אָלָה וּמְאֵרָה יג) פיר פלוך , הַמְּאֹרֶרֶת הַנּוֹקֶבֶת יד)
וְקִבָּה טו) דאס פערפלוכט , הָתְגְּמָלוּ וויזוו מיהר פערגעלטען וּתְשַׁלְּמוּ
מוך בעזאָהלען שִׂמְצָה לאָסטערונג נְקָלָה טז) גערינגשאָטזונג קָלוֹן
וְקִיקָלוֹן יז) פערלטאָהונג בְּכָבוֹד פיר עהרע וִיקָר מוך הערליכקייט .

א) עולות מחים (תהלים סו טו) , וכן פרשתי מרבות מחים (ביעי' ס
יז) כי חרבות המה מקום מרעה כמו מדבר , ומחים תאר לחרבות (פעטטע
ווייזען) גרים פי' כגרים שם יאכלו בלי מחריד , ויהי' סוף הפסוק דומה
לתחלתו , והבן . ב) שמנים ממחים (ישעי' כה ו) . ג) ועשתה לעיני
הבריה (מ"ב יג ה) . ד) מפש כחלב לבם (תהלים קיט ע) וי"מ גע"פ יהוֹנָה .
ה) שמנת עבית כשית (דברים לב טו) . ו) ויעש פימה עלי כסל (איוב
טו כז) . ז) נשיתי טובה (איכה ג יז) . ח) כי נשכחו מים זרים (ירמי'
מטורש נסה . ט) אתכם נשא (ירמי' לג לט) . י) אם ינתשו מים זרים (ירמי'
יח יד) , הממרגשים נדחקו כפיכולו ולדעתי הנה ידוע כי בארצות הקדם נכונו שני
דברים לחכות כם מהם היום , והם לו על מלא כבד , לו מים קרים , לך בלתי ספק
הטני הוא יוהר נעלה מהראשון , וכן הוא דבר הנכיא , היעזוב איש בעבור צור
שדי שלג לבנון ? אם יתנשו בעבור צור שדי , מים זרים (פי' כמו זרם)
קרים נוזלים ? והבן . יא) לא יחליפנו ולא ימיר אותו (ויקרא כז י) יב) משורש
נמר , וריחו לא נמר (ירמי' מח יא) , וכדפוס הקודם התימר , (ונרשם עליו
(מ"ב יד כו) , ולא ידעתי לכוונו) . יג) מארתה , (משלי ג לג) . יד) ונוקב
שם ה' (ויקרא כד טו) . טו) מה אקבה לא קבה אל (במדבר כג ח) . טז) הנקלה
בעיניכם (מ"א יח כג) . יז) וקיקלון על כבודך (חבקוק ב טו) .

כַּבְדָה טוועכ מיזט שְׁרִירוּתְכֶם מייערע האָרטע הַיָּקָרָה א) דיא טווערע
הֲיוֹעִילֻכֶם קען מייך דען העלפען הֲיִסְכָּנֻכֶם ב) הֲיִשְׁוָכֶם ג) קען מייך
נוטצען הָעֲשִׁירִים מיהר ריכען רְכוּשְׁכֶם חֵילְכֶם אוֹנְכֶם הוֹנְכֶם
מְאֹדְכֶם נִכְסֵיכֶם ד) מייער פערמעגען מייערע גיטער , וְאִם תַּחְפְּצוּ ,
וְכִי תִרְצוּ , וְאִלּוּ תוֹאִילוּ , וְלוּ תֹאבוּ , וְלוּא תָהִינוּ , ה) וְהֵן
תֵּאוֹתוּ מוך ווען מיהר וואָלטט בְּנַפְשְׁכֶם וְרוּחֲכֶם מיט מייערען וויללען
לַקֶּבֶל ז) מאפמעגען עוֹל וּמוֹטָה ו) דאס יאָך וְלָשׁוּב מוך מוזלוקמהרען
לִיקֹדַת ז) זור גטהלעזמוקייט הַדּוֹטֶם ח) דאס דען לאָכן מייהמלוטטע
וְלִפְנוֹת ט) מוך געגען מוֹפְתָיו זייגט זייגען נִפְלְאוֹתָיו ,זייגט וואונדער
טָרֶם עהע הִתְהַתֵּם עס ווירד פערזיפגעלט ווערדען הַפְּקוּדָה דיא היימזוכונג
(פטרעפען) הַנּוֹאָשׁ י) דאס מוכטבענדעלוך . הִתְלַחְשׁוּ יא) ביטטען זייזט
כֹּה זיך צַפְּצְפוּ כָּכָה פיפלען זיך וַהֲגוּ יב) כֵּן מוך רעדען זיך בַּהֲגִיג יג)
מיט גענדלוקען , אָוֶן מוזרעכט שֶׁקֶר כַּחַשׁ לְאַכְזָב ליגע כְּזִבְנוֹ ווייר
האָבען געלוגען בָּדָאנוּ יד) ווייר עכדיכטטען כְּבַדִּים טו) ווייל ליגענער
מַהֲתַלּוֹת טז) טרינגעכיים גָּנַבְנוּ ווייר האָבען געסטאָהלען דָּלַקְנוּ יז)

א) אבנים יקרות (מ"ל ה לא) . ב) הוכח בדבר לא יסכון (איוב
טו ג) . ג) וכל זה איננו שוה לי (אסתר ה יג) . ד) בנכסים רבים תשובו
(יהושע כב מ) . ה) ותהינו לעלות (דברים א מא) . ו) ואשבור מוטות
עלכם (ויקרא כו יג) . ז) ולו יקהת עמים (בראשית מט י) , וכן אל תבוז
ליקהת אם (משלי ל יז) , פי' למצות האם , וי"מ דיא פאָלטען , ודומה לאל
תבוז כי זקנה אמך , והוא מפני הקמעוים הנעשים בפני הזקן . ח) ותתלתי אחטם
לך (ישעי' מח ט) . ט) לפנות בקר (שמות יד כז) . י) ותאמרי נואש (ירמי'
ב כה) , וכן ליאש את לבי (קהלת ב כ) . יא) צקון לחש (ישעי' כו טז) ,
פי' תפלה , עכדין מתלחשים (מ"ב יב יט) (פוישטעלן) . יב) ולשוני תהגה
צדקתך (תהלים לה כח) . יג) בינה הגיגי (שם ס ב) . יד) אשר בדא מלבו
(מ"ל יב לג) . טו) חרב אל הבדים (ירמי' נ לו) . טז) חזו לנו מהתלות
(ישעי' ל י) . יז) כי דלקת אחרי (בראשית לא לו) .

רַדְּפֻנוּ המבטן נמסגעימגט דּוֹפֵי א) פערלייאדונג הוֹנִינוּ ב) וויר המבטן
בעטרעגען וְכִיהִירִים ג) מוזד ווילן טשטולצן הַמִּתְאַבְּכִים ד) דיא זיך
עהרהבן זֵדוֹנוֹ המבטן וויר געפרעפעלט בְּשַׂחַץ ה) גֵּאָה וְגָוָה ו) מיט
הוֹפֶפּהרהט חָמַסְתָּנוּ ז) חָתַתְּנוּ ח) המבטן וויר עהרהבט ט) חָלַטְנוּ
טפייגלויב . יָתוֹם וואיזט וְאַלְמָנָה מוזד וויטוועט עֲנִינוּ המבטן וויר געפייגט .
כִּחַדְנוּ פערהרהלן לְדָרַע נוט בעזען יָרֵעוּנוּ י) געליבעלט מָרַדְנוּ
פְּשַׁעְנוּ מָרִינוּ הֵמַרְנוּ יא) וויר וואכטן ווידערשפענסטיג כְּשׁוֹבְבִים יב)
וועלן מיסגעלאחמטמעכן . נָעֱקַשְׁנוּ יג) וויר זינד פערקריומט סָלַפְנוּ יד) וויר
המבטן פערדרעהט סָרַרְנוּ טו) וויר זינד מוכבעדיג סָרְנוּ מבגעוויכן עוֹרַתְנוּ טז)
הֶעֱוִינוּ יז) וויר המבטן מוכבעלט געטהאן עוֹעִים יח) פערכיקקעהייט
בְּעַלְוָה יט) בְּעָמָל איט מוכבעלט עָקוֹב כ) קרומט פאולט מְעֻקָּל כא)
עֲקַלְקַל כב) פערקריומטמט הַפַּכְפֵּךְ כג) וְהָפוּךְ מומגעקעהרט
פְּתַלְתֹּל כד) וְנִפְתָּל כה) פערקריומט צִדִּינוּ כו) אָרַבְנוּ וויר המבטן

א) בבן אמך תתן דופי (תהלים נ כ). ב) אל תונו איש את אחיו (ויקרא כה יד). ג) גבר יהיר ולא ינוה (תקוק ב ה). ד) ויתאבכו גאות עשן (ישעיה ט יח). ה) הוא מלך על כל בני שחץ (איוב מא כו). ו) תבכה נפשי מפני גוה (ירמיה יג יז). ז) וחטפתם לכם איש אשתו (שופטים כא כא). ח) הן יחתוף ומי ישיבנו (איוב ט יא). ט) ויחלטו הממנו (מ"א כ כא), פי' מהרו לקיים. י) ולא ירע לבבך (דברים טו ו). יא) אם הוא מן ובהמרותם תלן עיני (איוב יז ב) מ"ל המרינו, אך אולי הוא כמו ושדי המר נפשי (איוב כז ב), עיין באור. יב) בנים שובבים (ירמיה ג יד). יג) ונעקש דרכים (משלי כח יח). יד) אולת אדם תסלף דרכו (מש כא יב). טו) כי כפרה סוררה סרר ישראל (הושע ד טז). טז) לעות אדם (איכה ג לו). יז) וישר העויתי (איוב לג כז). יח) רוח עועים (ישעיה יט יד). יט) על בני עלוה (הושע י ט). כ) והיה העקוב למישור (ישעיה מ ד). כא) על כן יצא משפט מעקל (תקוק א ד). כב) ארחות עקלקלות (משפטים ה ו). כג) הפכפך דרך איש וזר (משלי כא ח). כד) דור עקש ופתלתל (דברים לב ה). כה) אין בהם נפתל ועקש (משלי ח ח). כו) ואתה צודה את נפשי (מ"א כד יב).

געוויסט לְנָקִי־נָקִיא א) וְחַף ב) מוף טודטזאן חִנָּם וְשָׁוְא מוזאממט
קָשַׁרְנוּ וויר המבטן מוכד זוזאמען געכטטעט רְמִינוּ עָקַבְנוּ ג) זיכד
הינטערגאנגען בְּתוֹךְ ד) איט פאולהייט וְתֻכָּכִים ה) מוזד טריגעריי שָׁנַנְנוּ
שָׁגִינוּ וויר המבטן מיכלטהיינוך געפאהלט שְׁגִיאוֹת הִשְׁלִינוּ ו)
געטייטט תָּעִינוּ וויר גינגען מיכלט תִּעְתַּעְנוּ ז) הִטְעִינוּ ח) מדעלן מיכלט
געוויסטט . וְאוּלַי יָחֹנֵן , וְלוֹ יָחוּס , וְכִי יַחֲמוֹל ,
רַחוּם דער מוזאמרהעליגע וְלוֹא יְכַפֶּר וְיִמְחַל ט) וְיִשָּׂא
ווירד פערגעבען הַסּוֹלֵחַ דער פערגעבער וְתֶאֱסֹפְנָה י) מוזד פערזיכטעט
ווערדען וְתֵאָסֵפְנָה יא) וְתָסֹפְנָה יב) וְתִסָּפֶינָה יג) וּתְפָסֵינָה יד)
וְתִתְמִינָה טו) וְתִגְמֹרְנָה טז) וְתִכְלֶינָה מוזד פאולגעלדען (מוזמגעהן) כַּלֵּא יז)
פערהיידן וְתִמָּחֶינָה יח) מוזד מוזמגעזאמטען טְמָאוֹתֵיכֶם מייערע
מוזגרייגקייטען וְהִתְחַטָּאוּ מוזד ריינגעמט זיך בְּזַכּוֹתֵכֶם יט) מיין מייערער
ריינגונג הַזֶּה זוזאמר וְטָהוֹר מוזד דיין בְּנִקָּיוֹן וּבֹר איט ריינגקייט
הַמּוֹחָה כ) ומוֹרֵק כא) דאס מבוויסט .

א) שפכו דם נקיא (יואל ד יט). ב) חף אנכי (איוב לג יז). ג) ויעקבני זה פעמים (בראשית כז לו). ד) מרמות ותך (תהלים עב יד). ה) רש ואיש תככים (משלי כט יג). ו) לא תשלה אותי (מ"כ ד כח). ז) בעיניו כמתעתע (בראשית כז יב). ח) יען וביען הטעו את עמי (יחזקאל יג י). ט) לא נמלא במקלא כי אם בסדר התפלה, משורש חלל נעשה אם מחלה ואמ"כ בנו מזה גם פעל מחל, ועד"ז פרשתי את הפסוק כי מחולל כל (משלי כו ו), אם הרב (הוא הגדול כמו וישלח להם מושיע ורב (ישעי' יט כ) הוא סולח ומוחל על כל פשע ולא יעניש את המוטעה, הוא דומה כאלו עוד יתן עכר לכסילים ונעוכים על המעלה — והכן. י) כי אפס כסף (בראשית מז טו). יא) אסף אלהים את חרפתי (מש לו כג). יב) לא יסוף מזרעם (אסתר ט כח). יג) האף תספה (בראשית יח כד). יד) פסו אמונים (תהלים יב ב). טו) כי אם תם הכסף (בראשית מז טו). טז) כי גמר חסיד (תהלים יב ב). יז) לכלא הפשע (דניאל ט כד). יח) ומחה אל מי המרים (במדבר ה כג). יט) זכיתי לבי (משלי כ ט). כ) ומחיתי את ירושלים כאשר ימחה את הצלחת (מ"כ כא יג). כא) מרקו הרמחים (ירמי' מו ד).

בַּשְּׁלִישִׁי מן דכיסטנו אָגַרְתָּ ה) גֵּרְתָּ ב) דָּגַרְתָּ ג)
כָּנַסְתָּ ד) קָבַצְתָּ קוּיְתָ ה) אָסַפְתָּ המסט דומ מייגגזמוטוט
כָּנַפְתָּ ו) פערבלגגן כָּפַנְתָּ ז) מִלֵּאתָ ח) גוזמוטוט צָבַרְתָּ מוגגגמוטוט
אֲסַפְסוּף זמוטוגג תְּהוֹמוֹת מבגרוכדן עָשׂוּ ט) המבגן גוזמוטוט
עָשׂוּ י) זיך פערזמוטוט חָצְצוּ יא) מין טמלכן . וְגָלִיתָ וְתָמַסְתָּ יב)
וְחָשַׁפְתָּ יג) וְחִרַפְתָּ יד) וְעָרַתָּ טו) וְהֶעֱרִיתָ טז) וּפָרַעְתָּ יז)
מוכד המסט מנסדעקקט הַיַּבֵּשָׁה דמס טרלקקט . וְהִנֵּה דָלִלָה יח) , וְהִנֵּה
חָרְבָה וַיָּבֵשָׁה , וְהֵא יט) צָמְקָה כ) מוכד כון מיזט זיט טרלקקט גטוולדן
בִּצְחִיחַי כא) צַחֲצָחוֹת כב) מין טרלקקנסס וּבְמִצְוָתְךָ וָיָדְךָ
וּפְקֻדָּתְךָ מוכד דוכך דיין גטבלט הָרִאשׁוֹנָה המט זיך בטגלמזט הָאָחוּ דיט וויטזט
אָחוּ כג) גרמו אַגְמוֹן כד) גוֹמֵא מיזך סוּף וָקָנֶה מוכד כלקהר . וְצָמְחוּ
מוכד גטטפרלמסט הַשָּׂדֶה וַיֶּגֶב כה) דמס פעוד וְשִׁדֵּמָה כו) מוכד גטפילדט
הַנֶּעֱבָדֶת דמס בטמכבייטט ווידר מִמְּשַׁק כז) וומכמוגג סָפִיחַ כח) נמלוומכט

ה) ולא תאגר (דכריס כח לט) . ב) יגורו עלי עזים (תהלים נט ד) . ג) קורא דגר ולא ילד (ישעי' לד טז) . ד) כונס כנד (תהלים לג ז) . ה) קוו למו (איוב ו יט) . ו) ולא יכנף עוד מוריך (ישעי' ל כ) , פי' יסתר . ז) כפנה שרשיה (יחזקאל יז ז) , כמו כפפס כ' תמורת אות הכפל , וי"מ כמו תערוג (מומחטטט) . ח) מלאו ואמרו (ירמי' ד ה) . ט) כחי ועוצם ידי עשה לי (דכריס ח יז) . י) עושו ובאו כל הגוים (יואל ד יא) , וי"מ כמו חושו (מיוטט) . יא) ויצא חוצץ כלו (משלי ל כז) . יב) נחמסו עקביך (ירמי' יג כב) . יג) חשף ה' את זרוע קדשו (ישעי' נב י) . יד) עם חרף נפשו (שופטים ה יח) . טו) פשומה ועורה (ישעי' לב יא) . טז) את מקורה הערה (ויקרא כ יח) . יז) ופרע את ראש האשה (במדבר ה יח) . יח) דללו וחרבו (ישעי' יט ו) . יט) הא לכם זרע (בראשית מז כג) . כ) שדים צומקים (הושע ט י) . כא) על צחיח סלע שמתהו (יחזקאל כד ז) . כב) והשביע בצחצחות נפשך (ישעי' נח יא) . כג) הישגא אחו בלי מים (איוב ח יא) . כד) הלכף כאגמון ראשו (ישעי' נח ה) . כה) ויתן להם כרמים ויגבים (ירמי' לט י) . כו) כי שדמות חשבון אמלל (ישעי' טז ח) . כז) ממשק חרול (צפני' ב ט) , וי"מ (כוישטן) . כח) (מ"ב יט כ) .

סָחִישׁ א) וְשָׁחִים ב) זעובטט וומכט חָצִיר היים וְעֵשֶׂב מוכד קרזיס
הָאָזוֹב בּוֹרִית ג) כייגבוגגט קרזיט (זייפט) וְקִיקָיוֹן ד) טטוידט
מַלּוּחַ ה) כעסטט פַּקּוּעוֹת ו) טוומאטט לַעֲנָה וטרכוטה וְרֹאשׁ מוכד
גיפט הַסִּרְפָּד ז) דיסטטבוזוט בָּאֶשָׁה ח) מוקקרוס חָרוּל קִימוֹשׁ
דַּרְדַּר אָטָד בְּרַקָנִים חֵדֶק חוֹם סִלּוֹן סִירִים עַקְרַבִּים ט)
צְנִינִים קוֹץ שֹׁכִים שָׁמִיר שַׁיִת נַעֲצוּצִים דמכנן וְיֶרֶק
אוֹרוֹת י) קרייטטר עָרוֹת יא) מייגגטוולטט וְקִשְׁאִי גוקקן
מַקְשָׁה יב) גוקקטגמכטטן וַאֲבַטִּיחִים טטולמטן חָצִיר יג) וויך בְּצָלִים
מוטבטן שׁוּמִים קמבוויך וְגַרְבּוֹל מוכד טטטנגטן בּוּץ שֵׁשׁ בַּד ווייכטן
פִּשְׁתָּה פלוכט הַשְּׂרִיקָה יד) גטהטכטט (גטבילכטטט) יַטְּוּ טיזט טפייכטן
בְּפֶלֶךְ טו) אים טפיכטן וְכִישׁוֹר טו) מוכד טפיינכלד לְתִקְוַת לו מין טגוכ
חוּט וּפְתִיל פלחכן מָשְׁזָר גטגוויכט . וְלַשְּׁתִי לו קטטטט אוֹ קדטר
לָעֵרֶב לו מייכטלוג יַאֲרְגוּן זיט וומבטן לְבָנָדִים לו קוידטר הַכְּפוּלִים
וָעָפִים טו) דמפפטט בְּמָנוֹר יז) מן וומבטר בויט יַחֲשֻׁבֻם יח) טר וומבט
זיט קיכטטוך הָרוּקָם דטר הטטטר לַבְּרוֹמִים יט) לו קמטטוכט קוידוגג
וְלַשְּׁבִיסִים לו הויבטן הַמְּשֻׁבָּצִים כ) גטווירכטט וְלִכְרֹתֹנֶת לו המוד
הַפַּסִּים פוכפחכביגטט לְפַאֲרֵי כא) לו גיטכדט הַמִּגְבָּעוֹת מיטגטן לְצָנִיף

א) (מ"ב יט כ) . ב) (ישעי' לז ל) . ג) (ירמי' ב כב) . ד) (יונה ד ו) . ה) הקוטפים מלוח עלי שיח (איוב לד ה) . ו) וילקט ממנו פקועות שדה (מ"ב ד לט) . ז) (ישעי' נה יג) . ח) תחת שעורה באשה (איוב לא לט) . ט) (מ"א יב יח) . י) ללקט אורות (מ"ב ד לט) . יב) ערות על פי יאור (ישעי' יט ז) . יג) כמלונה במקשה (שם ח ח) . יג) ואת החציר ואת הבצלים (במדבר יא ה) . יד) עובדי פשתים שריקות (ישעי' יט יט) (וזהוגעקטטט) . טו) ידיה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך (משלי לא יט) . טז) מגלה עפה (זכרי' ה א) , וי"מ פלוגטדט . יז) כמנור אורגים (מ"א יז יז) . יח) מעשה חושב (שמות לו ח) . יט) ובגנזי ברומים (יחזקאל כז כד) . כ) ושבצת הכתונת (שמות כח לט) . כא) ואת פארי המגבעות (שם לט כח .

וּצְפִירָה א) לו קעפּבאום לַאֲפֹר ב) וּמַסְוֶה ג) לו טויעכ (מאכען)
לְהִתְחַפֵּשׂ ב) זיך מוקנעכליך לו מאכען , רְעָלוֹת ד) הויבען
מעיילכ מְעִילִים קעפּלקע רְדִידִים קעפּלייגע לִפְתִילִים ה) אַדֶּרֶת
תַּכְרִיךְ מַעֲטֶפֶת מאנטיל הַמְעַלֶּפֶת ו) הַמְכַרְבֶּלֶת ז) דאס
מאנטיל יוֹעֶטֶת ח) וְעוֹטָה ט) מאנטיל לְגִלּוֹמִים י) מאנטעל
לְמַחֲלָצוֹת מיבעלוג לְמִטְפָּחוֹת מִסְפָּחוֹת יא) קעפּבינדען
לַסְדִינִים יב) לו לייכטיגען לְמִכְנָסַיִם ביינקלייד וְאַבְנֵטִים מוך
לענדענגירטעל לִפְתִיגִיל פירטיכער (פייגע מאנטיל) לַחֲתֻלָה יג) מייוויקקעל
לְמַזָּח גירטעל הָאוֹזֵר חוֹגֵר מְשֻׁגָּם יד) מְחַשֵּׁק טו) וְאוֹפֶד טז)
דער מאנגירטעט לָאֵפוֹד גוט לַחֹשֶׁן ברוסט טוך לַכַּפֹּרֶת דעקקעל
לַפָּרֹכֶת לוט פּאָרהאנג וְהַנְּעוֹרֶת יז) מוך דאס ווערג לְשֵׁק אַמְתַּחַת
לו זאקק לְהָבֵל אָטוּן יח) יָתֵר יט) וָעֲבוֹת כ) לו זייט גְּבֻלוֹת כא)
איט עגדקנאָטען . וּפָרְחוּ מוך בלייהען וְצָצוּ וְהֵנֵצוּ כב) מוך טפרעסמען
דוּדָאִים פייולכען שׁוֹשַׁנִּים רוזען חֲבַצֶּלֶת ליליע וְכַרְכֹּם כג) מוך

א) ולצפירת תפארה (ישעי' כח ה). ב) ויתחפש באפר על עיניו (מ"א כ לח). ג) ויתן על פניו מסוה (שמות לד לג). ד) (ישעי' ג יט). ה) החתמת והפתילים (בראשית לח כה). ו) מעלפת ספירים (סה"ש ה י"ד). ז) ודוד מכרבל במעיל בוץ (דה"א טו כז). ח) מעיל צדקה יעטני (ישעי' סא י), המתכר חשבון לשורש יעט והמדקדקים כללוהו בשורש עטה מגל"ה. ט) והוא עוטה מעיל (ש"א כח יד). י) בגלומי הכלת (יחזקאל כז כד). יא) ועושות המספחות על ראש כל קומה (יחזקאל יג יח). יב) הגליונים והסדינים (ישעי' ג כג), כפי המובן שם ובשאר מקומות, הוא תולה לאיזה מלבוש. יג) וערפל חתלתו (איוב לח ט). יד) וישבם את מתניו (מ"א יח מו). טו) (שמות כז יז). טז) ואפדת לו בחשב האפוד (שמות כט ה). יז) והיה החשון לנעורת (ישעי' א לא). יח) חטובות אטון (מצלי ז טז), וי"מ (כיסוס) פי' בגד פשתן של מצרים היקר מאד. יט) יתרים לחים (שופטים טז ז). כ) ונשליכה ממנו עבותימו (תהלים ב ג). כא) (שמות כד כב). כב) הנצו הרמונים (שה"ש ז יג). כג) (שם ד יד).

וּמִגְרָמָן וְהַזְּרִיעוּן א) מוך זייטמען וּזְמָן (עס וואכסט) עֲדָשִׁים לינזען
פּוֹל ב) בעהנען דֹּחַן ג) הירזע כַּמּוֹן ד) קיממעל קֶצַח ה) טוואכלעכרקיממעל
גַּד קאָריענדער וַכַּרְכֹּם ו) גרינזאמגען שְׁבֹלִי זאמגען מְלִילוֹת טרעקקענע
זאמגען חִטָּה וויזענען וְכֻסֶּמֶת מוך דינקעל בְּצִקְלוֹנָן ז) מין דינ טאָפּען
וּשְׂעוֹרָה מוך גערסטע אָבִיב חדכען בְּקָקָה מין טעהנעדעם גערסיידע
יְקִצְרוּם טייליען (עס אחנען) הָאֲכָרִים ח) וְיוֹגְבִים ט) דינ בויערן
בְּמַגָּל וְחָרְמֵשׁ מיט זיכעל מוך זענזע וְיָאֲרוּ ז) מוך קוייבען
הַבּוֹלְמִים ח) דינ מויפּעלזעכ (מוכעכזוכער) הַלֶּקֶט דאס גלעזעכע
וְיַעֲרֹמוּ ט) מוך הייפען חוֹמֶר י) גַּד הויפען הַגָּדִישׁ דאס גמכבעכהויפען
וְיַאֲלִכוּ מוך בינדען גמכבען הַמַּעֲמָרִים יא) דינ גמכבענמאָפּער צְבָתִים יב)
וְאֲגֻדוֹת געבינדע , תּוֹדַשְׁנָה זיינ וועכדען גדרעכטען בְּמוֹרֶג יג) מיט
דרעשטייזען וּפָרְשֵׁי יד) מוך טפיטע הָרוּץ טאכען וְתַחְבֹּשְׁנָה טו) מוך
וועכדען געקאָפּעט וְתַגְעַרְנָה טז) מוך מויסגעלעכט (מויסגעטיטעלט)
וְתִזְרֶינָה יז) מוך געווינדטויפּעלט בְּרַחַת איט טויפען (טוויגען)
וִיקוֹשְׁשׁוּ יח) מוך קוייבען טרעקה לו זאמאן חֲשַׁשׁ יט) קַשׁ טרעפּעלן
מוץ טפרייא וְתֶבֶן מוך טרעקה לְמִסְפָּא וּבְלִיל כ) לו פוטער חָמִיץ כ)

א) יוכה על הזריעה וגם על הגמיתה וגדול כמו מזריע זרע (בראשית א יא). ב) (יחזקאל ד ט). ג) (ישעיה כח כז). ד) וכרמל בצקלונו (מ"ב ד מב). ה) אכר וצמדו (ירמיה מא כג). ו) לכרמים וליוגבים (שה"ש ב טו). ז) ארית מורי עם בשמי (שה"ש ה א). ח) ובולם שקמים (עמוס ז יז). ט) נערמו מים (שמות טו ח), ולא נמצא להורלאה הזאת כי אם בנפעל, ואולי י"ל ויערמו. י) ויצברו אותם חמרים חמרים (שמות ח י). יא) וחצנו מעמר (תהלים קכט ז). יב) וגם של תשלו לה מן הצבתים (רות ב טו). יג) מורג חרוץ (ישעיה מא טו). יד) ופרשיו לא ידקנו (שה"ש כח כח). טו) במטה יחבט קצח (שה"ש שם כז). טז) ונוער בשן וכרמל (שה"ש ג ט). יז) אשר זרה ברחת (שה"ש ל כד). יח) לקושש קש (שמות ה ז). יט) וחשש להבה ארפה (ישעיה ה כד). כ) בליל חמיץ יאכלו (שה"ש ל כד).

כייסעם **וְיָפַקְדָ** מוזד ווידד פעטזוזהכזו **הַדָּגָן וּבָר** ו) דאס קאָרן **בַּאֲסָמִים** ז)
מַאֲבוּסִים ג) **מַמְגוּרוֹת** ד) **מִסְכְּנוֹת** ה) פאָרראַטהסקלאַוועסן
וּגְרָנוֹת ו) מוזד טענען **לְגֶרֶשׁ וְרִיפוֹת** ז) זו גרינען מוזד גרויפּס **וַיִּטָּחֵן**
וַיִּשָּׁחֵק מוזד ווידד גמאָלען **בְּרֵחַיִם** מיט איהלס **וְרֶכֶב** מוזד איהלטיין
וּפְלַח מיט טיקקעטיין **וַיּוּנַף** ח) ווידד געטוועגקט **בְּנָפָה וּכְבָרָה** ט) מיט
מיינער זיעבע **לְקֶמַח** זו מעהל **וְסוֹלֶת** מוזד פיינעם מעהל **יְלוּשׁוּהָ** י)
מען קנעטעט עס **לְבָצֵק עֲרִיסוֹת מִשְׁאֶרוֹת** טייג **בְּמִשְׁאֶרוֹת**
מיט במקקטלע **וַיֹּאפוּהָ** מען באקקט עס **וַיְעוּגוּהָ** יא) מאכט קוכען **בְּתַנּוּר**
מיט פּפען **לְעֻגוֹת חַלּוֹת צְלִיל** זו קוכען **מַצּוֹת** מונגעזייערט **וּלְכִכָּרוֹת**
לֶחֶם זו לויב בלעד **חָמֵץ** געזייערט **בְּשָׂאוֹר** מיט זויערטייג
וְלִנְקוּדִים יב) מוזד זויבלך **וַיְרִבִּיכוּהָ** יג) מען מיינבריהעט עס **בְּמַחֲבַת**
מיט פּפאנענע **מַרְחֶשֶׁת מַשְׁרֶת** יד) קעסעל **לְלִבְבוֹת** טו) מעהל טעיג
(פּפאנענקוכען) **דַּקִּיקִים** דינענע קוכען **וְצַפִּיחִית** טז) זיסען קוכען **לְהַשְׁבִּיעַ**
וּלְרַדּוֹת זו וואָטטיגען **מִזֶּה** יז) מויסגעדעלכטע **רָעָב וְכָפָן** יח) פאָלן הונגער
בְּצוּם מיט פאַסטען **הַיֹּאבִים** יט) **וְתוֹאֲבִים** כ) **וּמְאַוִּים וְחוֹשְׁקִים** כא)
וְשׁוֹקְקִים כב) **וְכוֹסְפִים** כג) **וְכוֹלִים** כד) **וְהוֹמִדִים וְכוֹמְדִים** כה)

ב) (דכריס כח מו). ג) (ירמיס נ כו). ד) (יואל א יז), העוד הזרע
במגורה (חגי ב יג). ה) זיבן ערי מסכנות (שמות א יא). ו) ומלאו
הגרנות בר (יואל ב כד). ז) ותשטח עליו הריפות (ש"ב יז יט).
ח) אשר הונף (שמות כט כז). ט) כאשר ינוע בכברה (עמוס ט ט).
י) לושי ועשי עגות (בראשית מ ו). יא) תעגינה לעיניהם (יחזקאל ד יב).
יב) עשרה לחם ונקודים (מ"א יד ג). יג) מרבכת תביאנה (ויקרא ו יד).
יד) (מ"ב יג ט). טו) (שם י). טז) כצפיחית בדבש (שמות טז לא).
יז) (דכריס נב כד). יח) לשד ולכפן תשחק (איוב ה כב). יט) למצותיך
יאבתי (תהלים קיט קלא). כ) תאבתי לפקודיך (שם מ). כא) חשק ה'
בכם (דכריס ז ז). כב) נפש שוקקה (תהלים קז ט). כג) יכסוף לטרוף
(שם יז יב). כד) כלתה נפשי (שם קיט פא). כה) כמה לך בשרי (שם סג ב).

דיא דאס געזוימטען **לְפִתִּים** נאך טטיקקטער בלאד **וּפְסַת** א) טטיקק **כִּכָּר** ב)
ביסמען בלאד. **וְשִׁרְשׁוּ** ג) מוזד וואוכדען מייגגעוואוזלעזוס **גְּזָעֵי** טטאמאטט
נִטָּעִים וּשְׁתִילִים פפלאנצען **עֵצִים אֵשֶׁל וְשִׂיחַ** ביימע **הַיַּעַר**
דאס וואלדעס **וּשְׁעִירָה** ד) מוזד געביט **וְחוֹרְשָׁה** ה) מוזד וואלד
וְהַצֵּאֱלִים ו) מוזד דיא טאטטיגע ביימע **הָרַכִּים** דיא וויכע **רְטָפָשִׁים** ז)
רְטוֹבִים ח) **וְרַעֲנַנִּים** פיכטע **בְּלֶחֶם** ט) **וּלְשַׁדָּם** י) מין מיהלטער
פיכטענגקייט **וְהִבְשִׁילוּ וְגָמְלוּ** מוזד כייפענען **הַכֶּרֶם** וויין גאוטטען
שְׁדֵמָה יא) **גֶּפֶן וְשׂוֹרֵק** וויינטטאקק **גַּרְגְּרִי** יב) בעעכען **הַסְּמָדַר**
יונגע טרויבע **וּבוֹסֶר** מוזד מונגעיפע **לְאָשְׁכּוֹלֵי** זו טרויבען **עֲנָבִים**
אייבעטעע **בְּחַרְצַנִּיהֶם** יג) מיט מיהרען קערנען **וְזָגָם** יג) מוזד היולזען
הַנִּבְצָרִים יד) דיא לובגעלוזען וועכדען **מִמַּעוֹלְלֵי** יד) פען מאכלזעכן
הַפֶּרֶט טו) דיא מיינלעכע **לְדָרְכָם** זיא זו פרעסעפען **בְּפוּרָה** טז) **יֶקֶב גַּת**
מין קעלטער **בְּהֵיוָדֵד** מיט יויכלען **וַיִּמְעָכוּ** יז). **וַיַּעֲשׂוּ** יח) שנעם שלשה
גַּרְגְּרִים (ישעיה יז ו). יט) מחרצנים ועד זג (במדבר ו ד). יד) כי
תבצר כרמך לא תעולל אחריך (דכריס כד כא), ולא נמצא בנפעל להורות
זאת רק במובן מניעה. טו) ופרט כרמך (ויקרא יט י). טז) פורה דרכתי
לבדי (ישעיה סג ג). יז) שמה מעכו שדיהן ושם עשו דדי בתוליהן
(יחזקאל כג ג). יח) ויזר את הגזה (שופטים ו לח). יט) וימרחו על השחין
(ישעיה לח כא). כ) ואשחט אותם אל כוס פרעה (בראשית מ יא). כא) למען
תמצו (ישעיה סו יא). כב) אך שמרית ימצו (תהלים עה ט). כג) מלאתך
ודמעך לא תאחר (שמות כב כא), כמו ליין היורד מן הגת טפה טפה.

א) יהי פסת בר בארץ (תהלים עב יז). ב) לאגורת כסף וככר
לחם (מ"א כ לו). ג) אף בל שרשו (ישעיה מ כד). ד) וימלט השעירתה
(שופטים ג כז). ה) במדבר זיף בחורשה (מ"א יט טו). ו) ותחת צאלים
ישכב (איוב מ כא). ז) רטפש בשרו מנוער (שם לג כה). ח) רטוב הוא
לפני שמש (שם מ טז). ט) לא נסלחה (דכריס לד ז). י) נהפך לשדי
(תהלים לב ד). יא) ומשדמות עמורה (דכריס נב לב). יב) שנים שלשה
גרגרים (ישעיה יז ו). יג) מחרצנים ועד זג (במדבר ו ד). יד) כי
תבצר כרמך לא תעולל אחריך (דכריס כד כא), ולא נמצא בנפעל להורות
זאת רק במובן מניעה. טו) ופרט כרמך (ויקרא יט י). טז) פורה דרכתי
לבדי (ישעיה סג ג). יז) שמה מעכו שדיהן ושם עשו דדי בתוליהן
(יחזקאל כג ג). יח) ויזר את הגזה (שופטים ו לח). יט) וימרחו על השחין
(ישעיה לח כא). כ) ואשחט אותם אל כוס פרעה (בראשית מ יא). כא) למען
תמצו (ישעיה סו יא). כב) אך שמרית ימצו (תהלים עה ט). כג) מלאתך
ודמעך לא תאחר (שמות כב כא), כמו ליין היורד מן הגת טפה טפה.

אָסְפוּ לְיַיִן חָמֶר א) לוּ וְיַיִן וְסֹבֶא ב) מוּכָן וְגַעֲרוּלֶכֶם יְגַמְּאֵהוּ ג)
עַד שֶׁיִּכָּלֶה מִיהֵן הַשּׁוֹתֶה דַּעַר טְרִינְקֶעֶר וַיְשַׁקְּהוּ מוּכָן לְאַסְפּוּ מִיהֵן טְרִינְקֶעֶן
מָהוּל גְּמִישְׁטוּ בְּמֶזֶג ד) וּמֶסֶךְ ה) אִיז אִישׁוּנְג לְצֶמֶא דִּיפְּסִיגְקֵיט
וְהַסּוֹבֵא מוּכָן דַּעַר זַיְפֶעֶר הַשִּׁכּוֹר דַּעַר טְרוּנְקֶעֶן בְּלוֹד הַשֶּׁבֶר דִּיפְּ
בְּעַרְטִיגְעֶנְדִיגְ גְּעַטְרַעֶנְקְט אֲשֶׁר וּעֶלְכֶעס בְּאוּבוֹת ה) בְּנַאדְרוֹת בַּנֵּבֶל
בְּחֵמֶת ו) מִיט טוֹיפְּ יָשִׁיק ז) מִיבְּעַכְּוִיסְסְט יִלְחֹךְ ח) יְלַקֵּק ט)
אוּיף לֶעקְקֶט טַר. וְהַבְּאֵשִׁים י) מוּכָן דִּיא מוּכְבְּרוֹיכְּבּוּכֶן טְרוּיבֶן (הַטְּעַלְיוּגְקְ)
וּמִשְׁרַת יא) מוּכָן גְּשְׁוַיְיכְּטֶע הַשְּׁמָרִים וְקִבְּעַת יב) דִּיא הֶעפֶן
הַקּוֹפְּאִים יג) דִּיא זִיךְ מִבְּזוּעטְלֶן לְחֹמֶץ לוֹסְ עַסִּיג. וְחָנְטוּ מוּכָן
בְּוֵיהֶטֶן הַשְּׁקָמִים דִּיא וֵוילְדֶע פֵּיגֶן וְהַתְּאֵנָה מוּכָן דַּעַר פֵּיגֶנְבַּוּיִם
פַּגֶּיהָ יד) דִּיא יונגע פֵּיגֶן וְהַתַּפּוּחַ מוּכָן דַּעַר אֶפְּסֶלְבַּוּיִם כַּפְּתּוֹרָיו
זַיינע אֶפְּסֶלְ קְנֶאפְּסֶ וְהַשֶּׁמֶן טו) דַּעַר וֵוילְדֶע אֶהְלְבַּוּיִם בָּטְנָיו טז) זַיינע
כִּיסְסֶע (פִּיסְסְטִינְגֶן) וְגֶבוּ יז) מוּכָן פַּרִיכְּטִיגְטֶע יְבוּל וּבוּל יח) פְּרוּכְט,
וְהִפְרִיאוּ יט) מוּכָן וְוַוכְּסֶן פְּרִים וְאִבִּים כ) מִיהֶכְט פְּרִיכְּטֶע הָאֶגוֹז
דַּעַר נוּסְבַּוּיִם וּבָכָא כא) מִיט וֵוילְבֶעטְבַּוּיִם וְזֵית מוּכָן אֶלְוַוינְגֶן שֶׁמֶן וְיִצְהָר
אֶהְ הַלּוּז הַמְּזוּלְכוּס וְעַרְמוֹן מוּכָן קַאסְטַאנְיֶען הָרִמּוֹן גְּרַאנַאטְאַפְּפֶל

א) ויין חמר מלא מסך (תהלים עה ט). ב) סבאך מהול במים (ישעיה א כב). ג) יגמא ארץ (איוב לט כד). ד) אל יחסר המזג (סס"ש ז ג). ה) כאובות חדשים יבקע (איוב לב כ). ו) את החמת מים (בראשית כא יט). ז) והשיקו היקבים (יואל ב כד). ח) כלחך השור (במדבר כב ד). ט) מספר המלקקים (שופטים ז ו). י) ויעש באשים (ישעי' ה ד). יא) ומשרת ענבים (במדבר ו ג). יב) את קבעת כוס התרעלה (ישעי' נא יז). יג) הקופאים על שמריהם (צפני' א יב). יד) התאנה חנטה פגיה (סס"ש ב יג). טו) ועלי עץ שמן (נחמי' ח טו). טז) בטנים ושקדים (בראשית מג יא). יז) עוד ינובון בשיבה (תהלים צב טו). יח) ובול הרים ישאו לו (איוב מ כ). יט) כי הוא בין אחים יפריא (הושע יג טו). כ) לראות באבי הנחל (סס"ש ו יא). כא) בראשי הבכאים (ס"ב ה כד).

הַשֵּׁכָר דַּעַר אַוְנְדְטוּ בּוּיִם וְתָמֶר מוּכָן דִּיטְטְעְלְבַּוּיִם. וְשָׁנוּ א) מוּכָן
וְוַוכְּדֶן גְּלוּם וְשִׁבְּאוּ ב) וְשִׁגְשְׁגוּ ג) וְגָאוּ ד) וְעָלוּ ה) מוּכָן
וְוַוכְּסֶן אַלְגּוּמִים־ו) אַלְמֻגִּים קְרַמְוַוגֶן אָזְרָה ז) מִיינְוַוכְּדִיטְעְרְבַּוּיִם
תִּדְהָר ח) בּוּכְסְ אֶרֶז טַעֲנֶנְ אֵלָה טַעֲרְבִּינְטְ אַלּוֹן טז) מִיינְסְ אֶרֶן ט)
בּוּכְסְ בְּרוֹשׁ י) בְּרוֹתִים י) תְּאַשּׁוּר ח) בּוּקְסְבַּוּיִם גֹּפֶר קִיפֶּר הֲדַס
אִיכְסְהוּ כֹּפֶר יא) וֵוילְדֶר גְּמוּגֶן לִבְנֶה פִּיחֶטְ בּוּיִם נַהֲלוֹלִים יב)
גְּטַטְטְעוּדִיגְ סְנֶה הַעֶקְקְטְ עַרְעָר יג) וֵוילְדֶר בּוּיִם עֲרָבִים וֵוידֶפְּנְבַּוּיִם
צַפְצָפָה יד) בְּטְרְגְוַוידִיגְ רוֹתֶם טו) וְוַוכְּהַלְוּדֶר תִּרְזָה טז) בִּיקְקְטְ
וְעַדְפוּ יז) מוּכָן פֶּעְרְאוּפְּהְטְטֶן זִיךְ בִּיתְרוֹן יח) וּשְׁאָר יט) מִין אוּפְהְכְּהַיְיטְ
סָרוּחַ כ) מוּיסְגְּבְּרַיְיטְטְ עֲלֵיהֶם עָפְאַיְהֶם כא) מַרְפֵּיהֶם כב) מִיהֶכְטְ
בּוֹלְטֶטֶרְ וְנוֹסְפוּ וְנִסְפּוּ כג) זִיא וֵוערְדֶן פֶּעְרְאוּפְּהְטְ חֲטָרֵיהֶם כד)
מַקְלוֹתֵיהֶם מַטּוֹתֵיהֶם מִיהֶכְטְ טְטֶקְקְטְ שַׁבְּטֵיהֶם שַׁרְבִּיטֵיהֶם
שׁוֹטֵיהֶם שׁוֹטְטֵיהֶם כה) מִיהֶכְטְ רוּטְהֶן יְפֻצְּלוּ כו) וְיִקְצְעוּ כז)

א) כארז בלבנון ישגה (תהלים צב יג). ב) ישגא אחו בלי מים (איוב ח יא). ג) ביום נטעך תשגשג (ישעי' יז יא). ד) היגאה גומא בלא בצה (איוב ח יא). ה) ועל הנחל יעלה על שפתו (יחזקאל מז יב). ו) הביאו עצי אלגומים (דה"ב ט יא). ז) ואלמגים. ח) כאזרח רענן (תהלים לז לה). ט) ברוש תדהר ותאשור (ישעי' מא יט). י) נטע ארן (ישעי' מד יד). יא) רהיטנו ברותים (סס"ש א טו). יב) אשכול הכופר (סס יד). יג) ובכל הנהלולים (ישעי' ז יט). יד) בערער בערבה (ירמי' יז ז), פי' כודד ונעוג. טו) צפצפה שכנו (יחזקאל יז ה). טז) וישב תחת רותם אחד (מ"א יט ד). יז) תרזה ואלון (ישעי' מד י). יח) ואת כל העדף (שמות יו כג). יט) מה יתרון לאדם (קהלת א ג). כ) ושאר רוח לו (מלאכי ב טו). כא) יהיה סרוח (שמות טו יג). כב) עפאים יתנו קול (תהלים קד יב). כג) טרפי צמחה (יחזקאל יז). כד) לספות עוד (במדבר לב יד). כה) ויצא חטר מגזע ישי (ישעי' יא א). כו) ולשוטט בצדיכם (יהושע כג יג). כז) ויפצל בהן פצלות (בראשית לא לז). כח) ואת הבית יקצע (ויקרא יד מה).

וועכדען מבגמטמוט לְטָנָא א) דּוּד ב) סַל־סַלְסִלָּה ג) כָּלוּב ד) נוֹ
קָסָב וְכָלוּב ה) מוכד טמייגמ (קָסָפִּיג) וַיִּשְׁתַּרֵג ו) וויכד גמפוֹקָסטמן
וַיְהַזֶּהָ ז) פּמרלויכט כְּשָׁרוֹךְ ח) וויח מיינם כיהמען הַמְּשֻׁרָךְ ט) דמס
פּמרפּוֹקָסטמנ סָבִיב י) מוכד לוייג עֲבוֹת יא) געלוייגט
אֲמִירֵיהֶם יב) בַּדֵּיהֶם יג) דָּלִיּוֹתֵיהֶם יד) זַלְזִלֵּיהֶם טו)
חֲרָשֵׁיהֶם טז) יוֹנְקוֹתֵיהֶם יז) כִּפּוֹתֵיהֶם יח) נְטִישׁוֹתֵיהֶם יט)
נְצָרֵיהֶם כ) סַנְסִנֵּיהֶם כא) סְעִפֵּיהֶם כב) סָעִפּוֹתֵיהֶם כג)
סַרְעֵפוֹתֵיהֶם כד) עַנְפֵיהֶם פּאַרוֹתֵיהֶם כה) צַמְּרוֹתֵיהֶם כו)
קְצִירֵיהֶם כז) שׁוֹכוֹתֵיהֶם כח) שְׁלוּחוֹתֵיהֶם כט) מיהכע לוייגמן
שַׁרִיגֵיהֶם לא) זְמוֹרֵיהֶם ל) מיהכע רעבען הַנִּזְמָרִים לא) דיח
בעטיטמן וועכדען מֵהַמְּסֻעָף לב) וּמְפֵאר לג) פּמן מבהויסר בְּקַרְדּוּם
וְכַשִּׁיל מַזְגֵּרָה וַגַּרְזֶן מיט פּקפּט הַגּוֹרֵז לד) וְגוֹזֵר לה) וּבוֹצֵעַ לו)

א) ושמת ב ט נ א (דכריס כו ד). ב) הדוד האחד תאנים טובות (ירמי' כד ב). ג) כבוצר על סלסלות (סס ו ט). ד) כלוב קיץ (עמוס ח א). ה) ככלוב מלא עוף (ירמי' ה כז). ו) השתרגו עלו על צוארי (איכה א יד). ז) בית אבנים יחזה (איוב ח יז). ח) (בראשית יד כג). ט) משרכת דרכיה (ירמי' ב כג) (פּמרוויכט). י) שובך האלה (ש"ב יח ט). יא) וענף עץ עבות (ויקרא כג מ). יב) בראש אמיר (ישעי' יז ו). יג) ותעש בדים (יחזקאל יז ו). יד) (סס ז). טו) (ישעי' יח ה). טז) וחרש מצל (יחזקאל לא ג). יז) ילכו יונקותיו (הושע יד ז). יח) וכפתו לא רעננה (איוב טו לב). יט) (ישעי' יח ה). כ) (סס יא א). כא) (סס"ש ז ט). כב) בסעפיה פוריה (ישעי' יז ו). כג) (יחזקאל לא ו). כד) ותרבינה סרעפותיו ותארכנה פארותיו (סס לא ה). כה) (סס יז ג). כו) (איוב יד ט). כז) (שופטים ט מח). כח) (ישעי' טז ח). כט) (בראשית מ יא). ל) וזמורי חם שחתו (עמוס ב ג). לא) לא יזמר ולא יעדר (סס ה ו). לב) מסעף פארה במערצה (ישעי' י לב). לג) לא תפאר אחריך (דכריס כד כ) ((מוכפּפּוֹיקקען). לד) בגרזתי מנגד עיניך (תהלים לא כג). לה) גזרו את הילד (מ"א ג כה). לו) ובצעם בראש כלם (עמוס ט א).

וּמְבָרֵא א) וְגוֹזֵעַ ב) וְגוֹזֵז ג) וְדוֹמֶה ד) וְזוֹעֵךְ ה) וְחוֹלֵף ו)
וְכוֹרֵת וּמוֹלֵל ז) וּמְמַלֵּא ח) וְחוֹרֵץ ט) וְחוֹתֵךְ י) וְכוֹחֵד יא)
וְכוֹסֵחַ יב) דמס מייטדען וְחוֹטֵב יג) וְחוֹצֵב יד) מוכד הויטט וּמַתִּיז טו)
וְנוֹקֵף טז) וְצוֹמֵת יז) וָקֵט יח) וְקוֹטֵט יט) וּמְקוֹסֵס כ) וּמְקוֹצֵץ
וּמְקַצֶּה כא) וּמְקָרֵץ כב) וּמְקַמֵּט כג) וְקוֹטֵב כד) וּמְקַפֵּד כה)
וְקוֹטֵף כו) וְקוֹצֵב כז) מוכד מבטניידען הָעֵצִים דיח המוֹנט הָאֲמָלִים
קְמָלִים עוֹלִים כח) דיח מבגמטיטטנע לְלוּחוֹת מ מפּפּוֹן סָרָנִים כט)
קְרָשִׁים שְׁחִיפִּים ל) בעטטער הַמְּגוֹרָרִים לא) דיח געטיטטען וועכדען
בְּמַשּׂוֹר לב) מיט מייטער זמגע וּפְסוֹלִים מוכד מוימגעהויעט בְּמַעֲצָד לג)
מיט המבמ וּמַקְצֻעוֹת לד) מוכד מייסמן. וַיִּתְאָרוּם מוכד לייכנעט זיח
בְּשֶׁרֶד לה) מיט פּמרבטנוכ וְשָׁשַׁר לו) מוכד פּמרבע לִבְנוֹת לַעֲזוֹב לז)

א) וברא אותתן בחרבותם (יחזקאל כג מז). ב) גדע בחרי אף (איכה ב ג). ג) גזז נבל (ש"א כה ד). ד) להבל דמה (תהלים קמד ד). ה) ימי בזעבו (איוב יז א) וי"מ כמו נדעבו (פּמרוֹקָסטמן). ו) כליל יחלוף (ישעי' נ יח). ז) מולל ברגליו (מצלי ו יג). ח) התמלא בשכות עורו (איוב מ לא), ובדפוס סקודס וממלל, אך הוא נגד דעת כל המדקדקים. ט) כי כלה ונחרצה (ישעי' י כג), כמו גזוהה (פּמסט בעטוֹפּמסמן), וכן בתלמוד מתתך סדין. י) נחתך על עמך (דניאל ט כד). יא) ואיפה ישרים נכחדו (איוב ד ז). יב) שרופה באש כסוחה (תהלים פ יז). יג) לחטב עצים (דכריס יט ה). יד) על כן חצבתי בנביאים (הושע ו ה). טו) הסיר התז (ישעי' יח ה). טז) חגים ינקפו (ישעי' כט א). יז) צמתו בבור (איכה ג נג). יח) אשר יקוט כסלו (איוב ח יד). יט) ונקטתם בפניכם (יחזקאל כ מג), וי"מ לשון קטטה (זיך זעלבסט פּסקווירפּע מאכען). כ) ואת פריה יקוסס (סס יז ט). כא) מקצה רגלים (מצלי כז ו). כב) מחמר קרצתי גם אני (איוב לג ו). כג) אשר קמטו ולא עת (איוב כב טז). כד) אהי קטבך שאול (הושע יג יד). כה) קפדתי כאורג חיי (ישעי' לח י). כו) ראש יניקותיו קטף (יחזקאל יז ד). כז) ויקצב עץ (מ"ב ו ו). כח) כעלות גדיש בעתו (איוב ס כו). כט) (מ"א ז ג). ל) (יחזקאל מא טז). לא) מגררות במגרה (מ"א ז ט). לב) (ישעי' י טו). לג) (סס מד יב). לד) (סס סס יג). לה) (יחזקאל כג יד). לו) ויעזבו ירושלים עד החומה (נחמי' ג ח).

ג בוינן אַרְנָז אָרוֹן תֵּבָה קמסטן וּמִלְתָּחָה ה) חוגד קוידער טרחנק
וַעֲטִינִים כ) איוכקריגע . בַּד מוֹט טטאמגע וָפֶלֶךְ לוגד טטאקק וְשֻׁלְחָן
לוגד טיש . בִּשְׁבִתְךָ מין דיינסן זיטצן בְּמִסַּב ג) איט מגלעהנוג זְכוֹר
געדענקע הַמְּלַצֵּר ד) דען טפייזער הַמַּכִּין וּמוֹכִיחַ ה) וּמְעַתֵּד ו)
וְיוֹעֵד ז) וּמְזַמֵּן ח) וּמְקַדֵּשׁ וָעֹת ט) וּמְמַנֶּה י) דער לוגטרייטער
מָנָה יא) שֶׁכֶם יב) יָד מין פהייל לְהַאֲכִילְךָ דיך עסטן ג לחמטן
וּלְהַלְעִיטְךָ יג) דייכטן חוגד ג פיילון לֶחֶם בַּג יד) אֲרֻחָה טו)
בְּרָה טו) בְּרִיָּה יז) טפייזע וּלְכַלְכְּלְךָ חוגד דיך ג טפייזען מָזוֹן
שְׁאָר יח) נאהרונג וָשֶׁבֶר חוגד געטרייד .

יום רביעי

בָּרְבִיעִי חוגד מט פיערטטן בְּרֹאִי יט) וְגִלְיוֹן כ) וויא מין טפיגגל
חָלָק וְחַלְקְלַק גלאטט לָקַרְחָתָן כא) המסט דאלו גטטהיילט דּוֹק כב) לעוט
(טטפיך) הַתְּשִׁיעִי דען נייגטטן עַד ביז עַשְׂתִּי עָשָׂר מיילפטטן

ה) (נ"ב י כב) . ב) (לחוב כא כד) . ג) עוד שהמלך ב מ ס ב ו (סס"ל א יב) . ד) (דניאל ה יא) . ה) אותה הוכחת לעבדך (בראשית כד יד) . ו) ועת ד ה בשדה לך (מגלי כד כז) . ז) לא יעדה (שמות כא ח) . ח) לעתים מזמנים (עזרא ו יד) . ט) לעות את יעף (ישעי' נ ד) . י) ויומן ה' דג (יונה ב ה) . יא) מנה אחת (ס"א ה ה) , וסרכון מנות , גס מנאות התורה (נמוי' יב מד) , פי' המנות הקצובות בתורה , מנות הלוים (סס יג י) . יב) (בראשית מא כב) . (סס טו כג) . יג) (סס כה ג) . יד) פת בג (דניאל ה ה) . טו) ארחת תמיד נתנה לו (ירמי' נב לד) . טו) ויברה להם ברה (מ"ב ו כג) . יז) הביאו הבריה החדר (מ"ב יג י) . יח) (שנות כא י) . יט) חזקים כראי מוצק (לחוב לז יח) . כ) (ישעי' ג כג) . כא) ויקח קרח (במדבר טז ה) לפירש"י , אכל כל המפרשים יאמרו כי רק הגות הגלמון הוא לשמם בפעל לקח לעלה ותחלת ממשבה . כב) הנוטה כדוק שמים (ישעי' מ כב) .

וּבַשְּׁמוֹנָה חוגד מין דען מאסטן הַנּוֹתָרִים שָׂרִידִים מיבביגגען עָרֵכְתָּ
המסט דוא מגגטיבטטטן וְגַם עָדַרְתָּ ה) וְאַף שָׁפַתָּ ב) חוגד גטאדענטע
סִדְרֵי ג) סידנוג שְׁדֵרוֹת ד) טוּרֵי ליילן כּוֹכָבִים טטערכע עָשׂ ה)
דען באר כְּסִיל סיילן בְּצָפוֹן וּשְׁמֹאל מין נאכדען וְיָכִימָה דיא
פוגיאדען בֶּדְרוֹם נֶגֶב יָמִין תֵּימָן מין יידען וּמַזָּלוֹת ו) וּמַזָּרוֹת ז)
חוגד פוגאטטטן . וְשָׁם חוגד דאכט שַׁכְתָּ וְשַׁתָּה וְשִׁתִּיתָ ח) המסט דוא
גטטהמן (גטזטטט) חַכְמָה חֶרֶס אוֹר וקנגע וְיָרֵחַ סַהַר צַר ט) לְבָנָה
חוגד מאנד אֵילֶת י) וְהֵילֵל יא) מאלגגטטטן גֵּד יב) יוגיטטר מִנִּי
מטרקור הַיּוֹצְאִים דיא חוגגטטן מֵרוּחַ פאן ווייטע קַדְמָה מִזְרָחָה
אסט וּבָאִים חוגד חוגטטגגטהען בַּיָּם מַעֲרָב אָחוֹר מין חוטטט וְהֵם
חוגד זיא יְבַתְּרוּ יג) יְחַלְּקוּ יְפַלְּגוּ יד) יֶחֱצוּ גטגטהיילן הַזְּמַן עֵת
חֶלֶד טו) חֶדֶל טו) תּוֹר יז) צְבָא יח) דיא ליינ לְכֶמָּה יט) כֶּסֶא כ)
מוֹעֵד מין בטטטיטוגטעד ליינ לְחַג ג פיילגטמג מוֹעֵד פטטט טולג לְשָׁנִים
יָמִים מין יאהרען לְחָדָשִׁים יָרְחִים מין מאנאטטן יָרֵחַ הָאִיתָנִים כא)
תִּשְׁרִי , בּוּל כב) חֶשְׁוָן , אָבִיב נִיסָן , זִיו כג) אִיָּר ,
לְשָׁבוּעִים מין וואכען לְיוֹבֵל יובעל יאהר לְשִׁמְטָה מגגטלאסטוגגטע יאהר

ה) ולעדר בלא לב ולב (דה"ל יב לג) . ב) תשפות שלום לנו (ישעי' כו יב) . ג) צלמות ולא סדרים (לחוב יב כב) . ד) ושדרות בארזים ז) התוציא מזרות בעתו (לחוב לח לב) . ח) הוד והדר תשוה עליו (תהלים כא ו) . ט) צר ואור חשך בעריפיה (ישעי' ס ל) . י) (תהלים כב ה) . יא) הילל בן שחר (ישעי' יד יב) . יב) העורכים לגד שלחן ולמני ממסך (סס סה יא) . יג) ויבתר אותם בתוך (בראשית טו י) . יד) פלג לשטף (לחוב לח כה) . טו) ומצהרים יקום חלד (לחוב יא יז) . טו) עם יושבי חדל (ישעי' לח יא) . יז) (אסתר ב טו) . יח) הלא צבא לאנוש (לחוב ז ב) . יט) בכסא ליום חגנו (תהלים פא ד) . כ) ליום הכסא (משלי ז ב) . כא) (מ"א ח ב) . כב) (סס ו לח) . כג) (סס סס א) .

לְרֵגַע מין מוגעבליקן לְנֶשֶׁף דענאכטס לָעֶרֶב מבענד לַחֲצוֹת ג) הַמֶּלֶךְ לַיְלָה נאכט הַמְּחַצֶּצֶת ה) דימ דא טהיילט גַּוּ כ) חֵק ג) קֶרֶב מיט וועגדיג הָאַשְׁמֹרֶת דימ נאכטוואכט הַתִּיכוֹנָה ד) וְאִיתוֹנָה ה) דימ איטטעלסטס לְשַׁחֵר וּבֹקֶר ו) אָפְרִגען מַשְׁכִּים פרי האָפרגען לְצַהֲרַיִם איטטאג לְאָמֶשׁ ז) פאָרגיגט נאכט לְאֶתְמוֹל געסטערן לְשִׁלְשׁוֹם פאָרגעסטערן לְמָחָר אָפרגען לַקִּיץ מין זאָמער לִסְתָיו ווינטער וָחֹרֶף מוגד הערבסט . וְיִסְּכְנוּ ו) מוגד וואָרטען הֹם היטצע הַמִּיהֵם ז) וְנִכְמָר ח) דאס טרהיטצטס וְשָׁרַב ט) מוגד היטצע הַמְסַלֵּד י) דאס בטענגסט וְיַלְהֵטוּ מוגד גלוהען לַבַּת לַהֶבֶת שַׁלְהֶבֶת פלאמאו אֵשׁ אוֹר יא) אָח יב) פייער הַנּוֹצֵץ יג) דאס פונקעלט כִּידוֹדִים יד) שְׁבִיבִים טו) זִקִּים טז) פונקען וּמַעֲלֶה יז) מוגד מאָלינדעס נֵרוֹת ווייטער הַמְּנוֹרָה דער לייכטער וּמַבְעִיר וּמַדְלִיק יח) וּמַצִּית יט) וּמֵצִית כ) וּמַשִּׁיק כא) וְקוֹדֵחַ כב) וּמְחַרְחֵר כג) מוגד מאכט בטענגען

א) ומספר חדשיו חצו (תיוב כא כא) , וי"מ בטטטיוואס עיין לוקס"ש . ב) מן גו יגרשו (סס ל ה) . ג) כלו כליותי בחקי (סס יט כז) , וי"מ עניני המלעית מקום , כמו ומחיק הארץ (יחזקאל מג יג) . ד) אשמורת התיכונה (שופטים ז יט) . ה) ועל פני שער האיתון (יחזקאל מ טו) . ו) ותהי לו סוכנת (מ"ל א ג) , וי"מ פפלונגסרין , וויכטהטאפפטרין , וכן נוקע עניס יסכן בם (קהלת י ט) פרש"י יתחמם , ולד"ק הוא מלשון סכנה בתלמוד . ז) ליחמנה במקלות (בראשית ל מא) . ח) כי נכמרו רחמיו (סס מג ל) . ט) ולא יכם שרב (ישעי' מט י) . י) ואם לדה בחילה (תיוב ו י) , וי"מ זיך ערהיצען , ערגרעלען , יא) אשר אור לו בציון (ישעי' לא ט) . יב) ואת האח לפניו מבערת (ירמי' לו כב) . יג) ונוצצים כעין נחשת קלל (יחזקאל א ז) . יד) כידודי אש יתמלטו (תיוב מא יא) . טו) ולא יגה שביב אשו (סס יח ה) . טו) הזורה זקים (מלכי' כו יח) . יז) בהעלותך את הנרות (במדבר ח ב) . יח) מאחרי בנשף יין ידליקם (ישעי' ה יא) . יט) ויצת אש בציון (איכה ד יא) . כ) אפשעה בה אצית נה יחד (ישעי' כז ד) , נקוד המלה הזאת סכרוחו לתסגה בין גע"ו , כי אם סיתה מסרס יאת סיתה נקוד אציתנה . כא) אף ישיק ואפה לחם (סס מד טו) . כב) כי אש קדחה באפי (דברים לב כב) . כג) ואיש מדינים לחרחר ריב (מלכי' כו כא) .

חֲרָרִים א) פערבלאנטעט וְאוֹכֵל וְיוֹקֵד ב) וּמְאַזֵּר ג) וְכֻוָּה ד) וְנוֹשֵׁא ה) וְצוֹרֵב ו) וּמְזָרֵב ז) וְשׁוֹרֵף וְדָר ח) מוגד ברענגט וְחוֹרֵךְ ט) מוגד מוזטענגט הָאוֹדִים דימ פייערבראנדט הַכּוֹבִים י) דוֹעֲכִים יא) דימ פערלעשטעט לַלַּפִּידִים פְּלֻדוֹת יב) גו פאנקען וְכִיוֹר יג) מוגד גוזטה וְהַפֶּחָם מוגד דימ קאָהלס לְגַחֶלֶת רֶשֶׁף יד) גלוהענדע קאָהלס הַצּוֹלֶה דאס ברענטעט קָלִי־קָלִיא טו) גבדאָכרטעט רֶצֶף יד) זאמגען . וַיִּשַּׁנּוּ וַיִּשָּׁנָאוּ טז) מוגד פערענדערן עֶרַתֶר יז) דונסט וְקִיטוֹר מוגד דאמפף תִּמְרוֹת יז) זייל דעם רויכס בְּקוֹר וְצִנָּה יח) מין קאלט (בְּהַשְׁלֵג) יט) שֶׁלֶג שנעי וְקֶרַח מייז כְּפוֹר ריף הֲנָמֵל מוסקיטן (וּבָרָד) כ) בָּרָד אֶלְגָּבִישׁ האגעל וְיָעִיבוּ כא) מוגד פערפיגנטערן עֲנָנִים נְשִׂיאִים כב) עָבִים כַּפִּים כג) חֲזִיזִים אֵדִים וואלקן קַלִּים־קְלוֹקְלִים כד) ווייטע הַשּׁוֹאֲבִים וְחוֹשְׂפִים כה) דימ דא מאפפען כַּדְלִי ווים מיישר וְדוֹלְפִים כו) וְנוֹטְפִים וְנָפִים כז)

א) ושכן חררים במדבר (ירמי' עז ו) . ב) אש יוקדת כל היום (ישעי' סה ה) . ג) מאזרי זיקות (סס נ יא) . ד) ורגליו לא תכוינה (מלכי' ו כח) כנינו בפעל . ה) וישאם דוד ואנשיו (ש"ב ה כא) , וכן יפרשו , כי לא ידעתי אלכנה כמעט ישאני עושני (בתיוב לב כב) , ואנכי פרשתי כלומר מיוס הולדי , ויתורגס (קיים המס איך איין מעפפער מויפגענאמען) וכול כנוי על עת הלידה . ו) כאש צרבת (מלכי' עז כז) . ז) בעת יזרבו נצמתו (תיוב ו יז) (נעכטאנולען) . ח) וגם דור העצמים תחתיה (יחזקאל כד ה) , וי"מ סדר וערוך (קדרנע) . ט) לא יחרוך רמיה צידו (מלכי' יב כז) . י) לא יכבה בלילה נרה (סס לא יח) . יא) (סס יג ט) . יב) באש פלדות (נחום ב ד) . יג) ככיור אש בעצים (זכרי' יב ו) . יג) רשפיה רשפי אש (שה"ש ח ו) . יד) ובידו רצפה (ישעי' ו ו) . טו) איפת הקליא (ש"ל יז יז) . טז) ועז פניו ישגא (קהלת ח א) . יז) ועתר ענן הקטורת (יחזקאל ח יא) . יז) (יואל ג ג) . יח) כצנת שלג (מלכי' כה יג) . יט) תשלג בצלמון (תהליס סח טו) . כ) וברד ברדת היער (ישעי' לב יט) (המגמון) . כא) איכה יעיב (איכה ב א) . כב) מעלה נשיאים (תהליס קלה ו) . כג) על כפים כסה אור (תיוב לו לב) . כד) (במדבר כא ה) . כה) לחשוף מים מגבא (ישעי' ל יד) . כו) ובשפלות ידים ידלוף הבית (קהלת י יח) . כז) גשם נדבות תניף (תהליס סח י) .

וְעוֹרְפִים א) וְרוֹעֲפִים ב) מוכר טריפטען אֲגָלִים ג) רְסִיסִים ד)
מָרִים ה) שְׁעִירִים ו) רְבִיבִים טרעפען וּמַזִּים מוכר שפרענגען
וְנוֹזְלִים פליסען זַרְזִיף ז) פייכטיגקייט מוֹרֵד ח) בעמוכרזהיגעכ וַטַּל
מוכר טהויט מְפַכֶּה ט) וְשׁוֹפְכִים וּמַשְׁקִיבִים י) וּמְרִיקִים יא)
וּמְעָרִים יב) וְיוֹצְקִים וּמְנַסְּכִים וַמַּתִּיכִים יג) וְזוֹקְקִים יד)
מוסגיפסטען (מוסופערען) כַּצִּנּוֹרִים טו) ווי רינען וְצִנְתְּרוֹת טז) מוכר
לעהרען (וּמַגְשִׁימִים יז) וַיַּמְטִירוּ מוכר רעגען גֶּשֶׁם אוֹר יח) מָטָר
רעגען יוֹרֶה פריהרעגען וּמַלְקוֹשׁ מוכר שפעט רעגען אָפִיל יט)
שפעטרייגעכ וְעָטוּף כ) שפעטיהריג וַמַּגִּירִים כא) אחכען רינען (וַיָּזוּב
מוכר פליעסען) זוֹב פליעסען סַגְרִיר כב) רעגנילם וּמַבּוּל מוכר פלוטה
הַשּׁוֹטֵף דחם פלוטהען וּמְזֶרֶם כג) מוכר טרחאט וַיַּרְעִימוּ מוכר דאנערען
וַיַּבְרִיקוּ בליטען בָּזָק כד) וְהָזָצִין כה) בליטען וַיַּסְעֵרוּ־וַיִּשְׁעֲרוּ כו)
מוכר טוילען סוּפָה טוטרעמווינד וְרוּחַ חֲרִישִׁית כז) העפטיגער ווינד
וְסוּעָה כח) מוכר גוויטנדער הַמַּרְתֵּחַת כט) דחם זידען אחכען וּבוֹעָה ל)

א) יערוף כמטר לקחי (דברים לב ב) . ב) ירעפו עלי אדם רב (איוב לו כח) . ג) אגלי טל (שם לח כט) . ד) רסיסי לילה (שה"ש ה ב) . ה) כמר מדלי (ישעי' מ טו) . ו) כשעירים עלי דשא (דברים לב ב) . ז) כרביבים זרזיף ארץ (תהלים עב ו) . ח) ודלף טורד (משלי כז טו) . ט) מים מפכים (יחזקאל מו ב) . י) ונבלי שמים מי ישכיב (איוב לח לז) . יא) המריקים מעליהם הזהב (זכרי' ד יב) . יב) ותער כדה אל השוקת (בראשית כד כ) . יג) עד נתך מים (ש"ב כא יא) . יד) יזקו ממר לאדו (איוב לו כז) . טו) לקול צנורך (תהלים מב ח) . טז) שני צנתרות הזהב (זכרי' ד יב) . יז) היש בהבלי הגוים מגשימים (ירמי' יד כב) . יח) יפיץ ענן אורו (איוב לז יא) . יט) כי אפילות הנה (שמות ט לב) . כ) והעטופים ללבן (בראשית ל מב) . כא) ויגר מזה (תהלים עה ט) . כב) ביום סגריר (משלי כז טו) . כג) זרמו מים עבות (תהלים עז יח) . כד) כמראה הבזק (יחזקאל א יד) . כה) אף חציך יתהלכו (תהלים עז יח) . כו) וישערהו ממקומו (איוב לז כא) . כז) (יונה ד ח) . כח) מרוח סועה וסער (תהלים נה ט) . כט) ירתיח כסיר מצולה (איוב מא כו) . ל) מים תבעה אש (ישעי' סד א) .

מוכר מיסבוטזט לַאֲבַעְבֻעוֹת מין בלאמען וְלֶקֶצֶף א) מוכר טויכן נִבְבֵי ב)
דיא טיפען קוועלען הַמְּצוּלָה דער טיעפע הַצְּלוּלָה דיא פערזונקענע
וְזוֹרֶקֶת מוכר שפרענגען וּמְבַזֶּרֶת ג) וּמְפַזֶּרֶת ד) וּמְפִיצָה מוכר
שטייבען וּמְפַצְפֶּצֶת ה) וּמְנַפֶּצֶת ו) פערשפרענגען וּמְפָרֶשֶׁת ז)
וְזוֹרֶה ח) פערסטרייען לְזָרָא ט) שטייאוגן דּוֹבְרוֹת י) רַפְסוֹדוֹת
פלאסען עֲבָרוֹת יא) מיבערפלוהען סִירוֹת יב) וְצִנּוֹת יג) טיפפלען
וַאֲגַנִּיּוֹת סְפִינוֹת יד) צִים טו) וְרִיחִים טז) מוכר טיפפע בְּתוֹךְ מין
הטפען אִיִּים מיטען הַכְּפוּרִים דיא בעקלעבט זיך בְּזֶפֶת איט פעך
מַבִּית מִלְּפָנִים יז) פאן מיטווענדיג וּמִחוּץ מוכר מויסווענדיג וְהַתּוֹרֶן יח)
וְהַחֵבֶל יט) מוכר זעגעל מוכר אנקער יִפּוֹל יְבוּל כ) יְצִנָּה כא)
יְמַגֵּר כב) ווירד פערלוען וְהַחוֹבֵל מוכר דער שטייער אחכן וּמַלָּח מוכר
רודערער הַשֶּׁט כג) דער שווימט יִטְבַּע יִשְׁקַע כד) ווירד פערזונקען .
וּבְרִשְׁיוֹנוֹ כה) מוכר איט דיינער עלעוביניסס בְּסִבּוֹתֶיךָ כו) וְנִסְבָּה איט
טיקקונג יְאַנּוּ כז) נופיגען ווי בְּעוֹלָם וְתֵבֵל מין דער וועלט יִבָּקוּן

א) כקצף על פני מים (הושע י ז) . ב) הבאת עד נבכי ים (איוב לח טו) . ג) בזר עמים (תהלים סח לא) . ד) כפור כאפר יפזר (תהלים קמז טו) . ה) אזהו בערפי ויפצפצני (איוב לז יב) . ו) כבלי יוצר תנפצם (תהלים ב ט) . ז) כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם (זכרי' ב ו) . ח) והשלישית תזרה לרוח (יחזקאל ה ב) . ט) והיה לבם לזרא (במדבר יא כ) , (נוסח עקעו"ב כמעכ"ה) אוצה"ש זור . י) (מ"א ה) , ובדה"ב ט רפסודות . יא) ועברה העברה (ש"ב יט יט) . יב) ואחריתכן בסירות דוגה (עמוס ד ב) . יג) ונשא אתכן בצנות (שם שם) . יד) (יונה א ה) . טו) וצים מיד כתים (במדבר כד כד) . טו) והורדתי בריחים כלם (ישעי' מג יד) . יז) מלפנים ולחצון (מ"א ו ו) . יח) (ישעי' ל ז) . יט) כשוכב בראש חבל (משלי כג לד) . כ) נבל תבל (שמות יט יח) . כא) ותצנח מעל החומר (שופטים א יד) . כב) לארץ מגרתה (תהלים פט מה) . כג) היו שטים לך (יחזקאל לז ח) . כד) ככה תשקע בבל (ירמי' נא סד) . כה) כרשיון כורש מלך פרס (עזרא ג ז) . כו) כי היתה סבה מעם ה' (מ"א יב טו) ובדה"ב י טו נסבה . כז) והאלהים אנה לידו (שמות כא יג) .

פערבייזונג וְשִׁדְּפַת א) שְׁדֵמַת ב) מוזר דיקלים הַפְּרוּדוֹת ג) דער זאַמען הַצְּנוּמוֹת ד) פערדאָרקלט וּבַצּוֹרֶת ה) מוזר טהייטרוזג וְיַכְאִיבוּ וַיַּכּוּ ו) וַיַּמְאִירוּ ז) אמכּן טאַטלען יְוֹדִיעוּ ח) מוזר ליכטיגען וְיוֹחִילוּ ט) מוזר ליטטערן וַיָּחִילוּ י) מוזר המבען וועהען הַמִּתְחַלְּחִלִים דיא זיך טרעקקען בְּצִירִים דורך וועהען וַחֲבָלִים מוזר טאַטלען וּמְגִנָּה יא) מוזר קוואַטר אֲנוּשָׁה יב) געטאָהליך וַיַּחֲלִישׁוּ יג) מוזר וועכדען טוולך הַנֶּחֱשָׁלִים יד) נִכְשָׁלִים אֲמוּלִים טו) אֲמֻלָלִים טז) נְפוּגִים יז) דיא טנטקלאָפּטיגטען וְרָפִים בְּמַרְפֵּא מוזר טוואָכּט וַיֶּחֱלוּ יח) מוזר זיא וועכדען קלאַנק תַּחֲלוּאִים קראַנקהייטען וּמַדְוִים מוזר טאַטלען נֶגַע טאַדען יָד טוֹחַ מַגֵּפָה דָּבָר פעסט שַׁהֶפֶת געטוואוסט צָרַעַת מיזאַמען שְׁחִין טענטינדונג כִּמְשַׁפָּה יט) מִסְפַּחַת מנהאָגיגער גרינד גָּרָב חֶרֶס קראַטצע בַּדֶּרֶת פונקקע הַבּוּרָה ביילע שְׂאֵת מכהאָהונג נָתָק בּוּזמרגריד הַצָּבֶת דאָס מויפטוועלע בַּהַק גלאָנצעדער מוסטאָג יַלֶּפֶת פייטע קראַטצע יַבֶּלֶת וואָרצע תְּבֵלֶל געטאַנגזאָ עִוָּרוֹן סַנְוֵרִים פערבלענדונג טְהוֹרִים כ) בלאָטטערן וְיִקָּרְאוּ כא) וְיִקְרוּ כב) מוזר פערגיגען

א) ושדפה לפני קמה (מ"ב יט כו). ב) ושדמה לפני קמה (דעתי' לז כז). ג) עבשו פרודות תחת מגרפותיהם (יואל א יז). ד) (כרמים מא כג). ה) (ירמי' יז ח). ו) יען הכאות לב צדיק (יחזקאל יג כב). ז) סלון ממאיר וקוץ מכאיב (סס כח כד). ח) ויודע בהם את אנשי סכות (סופטים ח טו). ט) מעי אוחילה (ירמי' ד יט). י) כיולדה יחילון (ישעי' יג ח). יא) תתן להם מגנת לב (איכה ג סה). יב) ומכתי אנושה (ירמי' טו יח). יג) ויחלוש יהושע (ממות יז יג). יד) כל הנחשלים אחריך (דברים כה יח). טו) מה אמלה לבתך (יחזקאל טז ל). טז) היהודים האמללים (נחמי' ג לד). יז) נפוגותי ונדכיתי (תהלים לח ט). יח) בדפוס הרמתון וַיַּחֲלוּ אך לא ידעתי לכוין את המלה לפי הדקדוק לכן המתניה נוסרם תלה מגל"ה. יט) ויקו למשפט והנה משפח (ישעי' ה ז), וי"מ (פּקרסהייוכקייטען). כ) וישתרו להם טהורים (ס"א ויא). כא) שתים הנה קראותיך (ישעי' נא יט). כב) עתה תראה היקרך דברי (במדבר כג ד).

וְיִפָּגְעוּ א) פָּגוּשׁ ב) מוזר מכפּוּלען הַמּוּמִים וּמְאוּמִים ג) דיא זיבענפעהלער בְּאֵלֶם איז פערטטוואוזג בְּעֵלֵג ד) נִלְעָג ה) איז טטאַמען בְּחֵרֶשׁ איז טאָבהייט וְגִבֵּן מוזר האָקקער בְּפִסֵּחַ איז היינקען הַצּוֹלֵעַ דער היינקענד (אַהנען) בְּאִמֵּר ו) גלופּהען בְּחָרֵם טטאַפּגאַטוב בְּשָׂרוּעַ אַנג גליעד וְקָלוּט קוכן גליעד בְּקֵרֵחַ איז היינטערקאָהלע וְגִבֵּחַ מוזר פאָרדערקאָהלע הַמָּרוּט ז) דאָס מויסגעפּליקקט וְגָלוּשׁ ח) מוזר קאָהל גטוואָכדען, בָּסָרִים איז פערטטיטטענהייט וְעָקֵר מוזר מונפּרוטבאַרקייט הַשָּׁכוּל ט) עֲרִירִי דער קינדערלוז וְגַלְמוּד ט) מוזר מייגזאַמן מיזט. וְיִמְסְרוּ וִימַגְּנוּ י) וִיסַגְּרוּ יא) וְיַסְגִּירוּ יב) וְיִמְכְּרוּ יג) וַיַּכְּרוּ יד) זיא מיבטרגעבען (מיבטרליעפערן) אֵימִים עֲנָקִים רְפָאִים רָפִים טו) נְפִילִים ריזען אֶרְאֶלִים טז) אָמָפּטיגע בְּגַמָּדִים יז) דוזך זוטרגע הַקְּטַנִּים דיא קליינע, וְנוֹפְלִים יח) מוזר אינדערע וְקִצְרֵי־קוֹמָה דיא פלאַן קורצנער טטאַטור זיך יוֹרִישׁוּם פערטרייבען זיא וְיוֹשִׁיטוּ וְיִצְבְּטוּ יט) וַיְהַדְּרוּ כ) וַיְשַׁלְּחוּ כא) מוזר צוטייכען נַצַּח כב) זיעג לְנֶאֱבָקִים כג) דען ריינגעדען וַלְהַמּוֹן־אֻמּוֹן כד) מוזר דעמ געוויינטען פאָלקע רְגֻשַׁת

א) ימית את הרוצח בפגעו בו (סס לה יט). ב) פגוש דוב שכול באיש (משלי יז יב). ג) ילדים אשר אין בהם כל מאום (דניאל א ד). ד) ולשון עלגים תמהר לדבר צחות (ישעי' לב ד). ה) נלעג לשון אין בינה (סס לג יט). ו) איש אטר יד ימינו (שופטים ג טו). ז) ואיש כי ימרט ראשו (ויקרא יג מ). ח) שגלשון מהר גלעד (סס"ב ו ו). ט) ואני שכולה וגלמודה (ישעי' מט כא). י) אשר מגן צריך (כרמים יד כ). יא) אשר סגרני ה' בידך (ס"א כד יט). יב) וסכרתי את מצרים (ישעי' יט ד). יג) כי צורם מכרם (דברים לב ל). יד) נכר אותו אלהים בידי (ס"א כג ז). טו) אשר בילדי הרפה (ס"ב כח טז). טז) הן ארבלם צעקו (ישעי' לג ז). יז) וגמדים במגדלותיך היו (יחזקאל כז יא). יח) לא נופל אגבי מכם (אויב יב ג). יט) ויצבט לה קלי (רות ב יד). כ) גמול ידו הדה (ישעי' יא ה). כא) שלח ידו (סס"ם ה ד). כב) והנצח והחוד (הס"א כט יא). כג) ויאבק איש עמו (כרמים לב כה). כד) ואת יתר האמון (ירמי' נב טו).

ופרכ **הַשְּׁבִירִים** א) דער זאָלדטען **הַנִּרְדָּגִלִים** ב) דיא זיך פאכיערכן **בְּגַם** איט פאכיער **וְנִלְחָמִים** אונד שטרייטען **בַּקְּרָב** ג) מין שטרייט **וְשָׁתִים** ד) אונד בעזאפען **בְּסָאוֹן** ה) איט ופרכ **מַחֲנֶה וּמַעְגָּל** ו) דען לאגער **אוֹיְבֵיהֶם עָרֵיהֶם** ז) מיהרער פיינדע **שׂוֹנְאֵיהֶם וְשׁוֹטְמֵיהֶם** ח) אונד מיהרע האסשער. **וּמְרַטְּשִׁים** ט) אונד ערטאדטען **וְסוֹחֲבִים** י) אונד טייפען (אופפען) **וְסוֹחֲפִים** יא) וועגלאפפען (טוטפאטן) **וּמְזַנְּבִים** יב) אונד אבשניידען **הַפְּרָשִׁים** דיא רייטער **הָרוֹכְבִים** דיא דא רייטען **וְכוֹבְשִׁים** יג) אונד בעזוויגען **גַּטִּישׁוֹת** יד). טטאדטאויער **וְחוֹמוֹת** אונד אויער **אֲנָךְ** טו) דער זעקבוים **וְשָׁרוֹת** טז) אונד אויער **וָחֵיל** פאלק אויער **וּמַחֲרִיבִים** **וּמַחֲרִימִים** **וּמַשְׁשִׁאִים** יז) **וּמַשְׁמִידִים** **וּמְקַרְקְרִים** יח) אונד פערוויסטען **וְהוֹרְסִים** ניפדערכייסען **וְנוֹטְשִׁים** יט) **וְנוֹרְשִׁים** כ) אויסרייטען **וְנוֹתְסִים** כא) **וְנוֹתְצִים** **וְנוֹסְחִים** כב) **וּפוֹרְצִים** כג) צערבערסטן **וְצוֹדִים** כד) **וְנוֹצְרִים** כה) **וְנוֹצִים** כו)

א) גם שכירה בקרבה כעגלי מרבק (סס מו כא). ב) ובשם אלהינו נדגול (תהלים כ ו). ג) ופניך הולכים בקרב (מ"ב יז יא). ד) שות שתו השערה (ישעי' כב ז). ה) כי כל סאון סאן ברעש (סס ט ד). ו) ויבא המעגלה (מ"א יז כ). ז) וה' סר מעליך ויחי ערך (סס כח ט). ח) וישטום עשו (בראשית כו מא). ט) ועוללוהם תרטש (מ"ב ח יב). י) וסחבנו אותו עד הנחל (מ"ב יז יג). יא) מטר סוחף ואין לחם (משלי כח ג). יב) וזנבתם אותם (יהושע י יט). יג) וכבשו אבני קלע (זכרי' ט טו). יד) הסירו נטישותיה (ירמי' ה י), והמעפרים הוא תותר לזמורות הגפן (למקבן). טו) (עמוס ז ז). טז) עלו בשרותיה (ירמי' ה י), וי"מ מלשון שורות הכרם (וויינגפלודע). יז) ושובבתיך ושאתיך (יחזקאל לח ג), וי"מ מענין פתוי וסתה, כמו לא ישיא אויב בו, משרש נשא, ולדעת המבאריס המדשים הוא משרש שמא ונכדף עם וסעלתיך. יח) מקרקר קיר (ישעי' כב ה). יט) ונטשתי אתכם ואת העיר (ירמי' טג לט). כ) ונתש את ישראל מעל האדמה הטובה (מ"א יד טו). כא) נתסו נתיבתי (איוב ל יג). כב) בית גאים יסחה' (משלי טו כה). כג) וחומת ירושלים מפרצת (נחמי' א ג). כד) נצדו עריהם (נפני' ג ו). כה) ונצורי ישראל להשיב (ישעי' מט י). כו) להשאות גלים נצים (ישעי' לז כו).

וְיוֹצְרִים א) **וְשׁוֹמְמִים** **וּמַשִּׁימִים** ב) **וּמַאֲשִׁימִים** ג) **וּמְנַשְּׁאִים** ד) **וּמַשְׁאִים** ה) **וּמְבַלְּקִים** ו) מוכר פערוויסטען **לְשׁוֹאָה** ז) **שׁוֹחָה** ח) מו וויסטע **לְבָתָה** ט) **אֲבֵלָה** י) אדע **לְעִי** יא) **גַּל תֵּל** הויפען **מַרְגֵּמָה** יב) טטיינהויפען **בֵּילְקוּט** איט היכטענטמטע **הַקֶּלַע** דער טוידענבער **וְסוֹלְלָה** יג) מוכר וואלו **וּמְחִי־קָבְלוֹ** יד) איטערבערמאכער **הָעוֹרֵךְ** יד) דאמט געבערעכטע **מָצָב** טו) **וָדֵיק** טז) באלוועריק **בַּחוּן** יז) **בְּצָרוֹן** יח) **מְצוּדָה** **מְצוּרָה** יט) **עוֹפֶל** כ) פעסטונג **צָרִיחַ** כא) טהורכ **חוֹמָה** כב) בעכגלאס **מִפְּצָם** כג) בעפעסטיגט **וּמִגְדָּל** מוכר טהורכ **תַּלְפִּיוֹת** כד) טוים טהורכ **וְנָזִית** מוכר קוטדרקעטטיינע **וְהַפְּרָאִים** מוכר דיא ווילדען **פּוֹשְׁטִים** **וְנוֹטְשִׁים** כד) טטרייפען זיך **לְשָׁלוֹל** מו רויבען **עַד** כה) רויב **וּמַלְקוֹחַ** כו) טרייב רויב **וּבוּזִים** **וּבוּזְאִים** כז) **וְשׁוֹדְדִים** **וְשׁוֹסְסִים** **וְשׁוֹסִים** מוכר רויבען **וּמְשַׁשִּׁים** כח) געטטעלכן

א) נצתו מבלי איש (ירמי' ט ט). ב) אם לא ישים עליהם נוהם (ירמי' מט כ). ג) האשימם אלהים (תהלים ה יא). ד) ונשיתי אתכם נשא (ירמי' כג לט). ה) עד אשר אם שאו ערים (ישעי' ו יא). ו) ומבוקה ומבולקה (נחום ב יא). ז) להשביע שואה ומשואה (איוב לח כז). ח) ערבה ושוחה (ירמי' כ ו). ט) ואשיתהו בתה (ישעי' ס ו). י) דרכי ציון אבלות (איכה א ד). יא) לעיי השדה (מיכה א ו). יב) כצרור אבן במרגמה (מכלי כו מ). יג) ושפכו על ירושלים סוללה (ירמי' ו ז). יד) ומחי קבלו (יחזקאל כו ט), ועקרא ג"כ כרים (סס ד ב). טו) יערוף מזבחותם (הושע י ב). טו) וצרתי עליך מצב (ישעי' כט ג). טז) ובנית עליה דיק (יחזקאל ד ב). יז) הקימו בחוניו (ישעי' כג יג). יח) שובו לבצרון אסירי התקוה (זכרי' ט יב). יט) לכל ערי המצורות (דס"ב יא כג). כ) עופל ובחן היה בעד מערות (ישעי' לב יד). כא) בצריחים ובחוחים (מ"א יג ו). כב) פסגו ארמנותיה (תהלים מח יד). כג) בנוי לתלפיות (סס"ב ד ד). כד) וינטשו בלחי (שופטים טו ט). כה) בבוקר יאכל עד (בראשית מט כז). כו) ואת כל המלקוח (במדבר ל יא). כז) אשר בזאו נהרים ארצו (ישעי' יח ב), מ' קמוכת לות סכסל. כח) ועתידותיהם שושתי (סס י יג).

וּבוֹקְקִים א) וּבוֹקְקִים וּמְנַצְּלִים ב) מוכר חוים ופעכסן שְׁוָקִים ג)
מאָרקטפּ חוצות רְחוֹבוֹת טטרחסטן כְּפָרִים חֲצֵרִים חוֹת ד)
חַיּוֹת ה) דאָרפער פְּרָזוֹת אָפּגעפעסטיגטע מִגְרָשִׁים פרייפעלאָנד
פַּרְוָרִים ו) פאָרטשטאָדטע עָרִים קְרָיוֹת טטאָדטע אָרָצוֹת מְדִינוֹת
לאַנדער גְּלִילוֹת ז) נָפוֹת ח) חֲבָלִים ט) מְחוֹזִים י) אינדטטריכע
פְּלָכִים יא) גרעפּטטטן וַיָּסֹלּוּ יב) וַיְסַלְּלוּ יג) וַיַּרְכְּבוּ יד)
וַיַּעֲזֹרוּ טו) וַיַּגְבִּיהוּ וַיְשִׁאוּ וַיְנַטְּלוּ טז) מוכר ערהעבן וַיַּשְׁגִּיבוּ
מוכר טטערקען הַמִּתְנוֹסְסִים יז) נִשְׁפָּפִים יח) דיא זיך מרהעבן
בְּמוֹעַל יט) איס חויפּהעבונג עֶלְיוֹן העכסטער וַיַּגְדִּילוּ וַיַּאְדִּירוּ מוכר
פערגרעסערן וַיְדַלּוּ כ) מוכר ערהעהן הַדַּלִּים כא) דיא העהן וַיָּרִימוּ
וַיְרוֹמְמוּ וַיַּמְרִיאוּ כב) וַיַּאְמִירוּ כג) מוכר ערהעבן הַמִּתְיַמְּרִים כד)
דיא פערהערליכטן אֱלֹהִים כה) אֵלִים כו) אֲלוּפִים שׂוֹרִים כז)

א) דקדוק המלה לפי הנקוד קשה לכוין, כי המדקדקים לא תמצו רק שורש בוק ושורש בקק ולא בקה, והיה ראוי להנקד ובקים ודוק בוקה ומבוקה ומבוקקה (נחום ב יא). ב) וינצלו את מצרים (שמות יב לו). ג) בשוקים וברחובות (שה"ש ג ב). ד) חות יאיר (במדבר לב מא). ה) ויאספו פלשתים להיה (ש"ב כג יא), וי"מ תאר לקבוץ מתנה (טטרייטטמר). ו) (מ"ב כג יא) וכתיב"א כו יח פרבר. ז) וכל גלילות פלשתים (ישעי' ח כג). ח) שלשת הנפת (יהושע יז יא). ט) כל חבל ארגב (דברים ג ד). י) ויונחם אל מחוז חפצם (והרבוי יכול להיות מחוזות) (תהלים קז ל). יא) שר חצי פלך (נחמי' ג יז). יב) סלו לרוכב בערבות (תהלים סח ה). יג) סלסלה ותרוממך (משלי ד ח). יד) ויורכבו את החשן (שמות כח כח), לפי פי' הרד"ק, וכן הרכסים נבקעה (ישעי' מ ד). טו) יתום ואלמנה יעודד (תהלים קמו ו). טז) וינשאם וינטלם (ישעי' סג ט). יז) אבני נזר מתנוססות (זכרי' ט טו). יח) על הר נשפה (ישעי' יג ג). יט) ויענו כל העם אמן במועל ידיהם (נחמי' ה ו). כ) כי דליתני (תהלים ל ב). כא) מדלה יבצעני (ישעי' לח יב) גראמ כי סוא מפרש מדלה, כמו מגדולה יורידני. כב) בעת במרום תמריא (חיוב לע יח). כג) את ה' האמרת היום (דברים כז יז). כד) בכבודם תתימרו (ישעי' סא ו). עיין אומ"ש. כה) (שמות כב כו). כו) ואת אילי הארץ לקח (יחזקאל יז יג). כז) (דברים לג טז).

בָּרִים א) עַתּוּדִים ב) כְּפִירִים ג) אֲצִילִים ד) גְּבִירִים
חוֹבְשִׁים ה) מַטְפְּרִים ו) אֲדוֹנִים בְּעָלִים מְנֻעָרִים ז)
מָגֵנִים ח) הערכען מְלִיצִים פיטסטרכטער סָרָנִים רוֹזְנִים חַשְׁמַנִּים
כֹּהֲנִים ט) נְגִידִים נְשִׂיאִים סְגָנִים סָרִים י) שָׂרִים שִׂרִים יא)
שׁוֹרְרִים סָרִיסִים יב) פִּנּוֹת יג) קְצִינִים חוֹרִים יד) פַּרְתְּמִים
פַּחוֹת כְּרוּבִים טו) שָׁלִישִׁים פיטטטן מְמֻנִּים טז) פאָרגעזעטצטע
נְצִיבִים פְּקִידִים פערוואלטער שׁוֹטְרִים געריכטס דיענער (בעמאטן)
שַׁלִּיטִים יז) בעפעהלס האבער מָשְׁלוּ וָעָצְרוּ יח) וָרָדוּ יט) ווי
הערלטטן רוֹדִים יט) רעגיערען בָּאֻמִּים לְאֻמִּים גּוֹיִם מיבער נאציאנען
וְעַם לוֹעֵז כ) מוכר מאָלעיג פאָלק אָבֵל פיכוואהר הַמֶּלֶךְ דער קעניג
הָחָסִיד דער פרומע ישרון אַךְ כא) וואהרליך הַנָּסִיךְ דער פירסט הַצַּדִּיק דער
גערעכטע יַשְׂכִּיל יַצְלִיחַ בעגליקקע בְּשִׂיחוֹ כב) בְּשִׂיגוּ בְּשִׂגְיוֹנוֹ כג)
מין זיינען געמאָסען , בְּעֵינוֹ כד) בְּעָנְיָנוֹ כה) מין זיינען מוטטאָכדען
וּבִדְבָרוֹ מוכר דורך זיינען חוים טפרוך תָּמוּג כו) תְּמֻסָּה כז)

א) (מ"ב יא ד). ב) (ישעי' יד טו). ג) (יחזקאל לח יג), כלם שמות מוטאליים תאר לגדולים. ד) (שמות לד יא). ה) (ישעי' ג ז). ו) מנזריך בארבה ומספריך כגוב גובי (נחום ג יז). ז) (תהלים מז י). ח) ובני דוד כהנים (ש"ב ח יח). ט) יסר במשא (דה"א טו כב), וכדפוס הקודם טעה המלשון. י) בי שרים ישרו (משלי ח טו). יא) (ירמי' נב כה). יב) פנות העם (שופטים כ ב). יג) חורים ואין שם מלוכה (ישעי' לד יב). יד) את כרוב ממשח (יחזקאל כח יד). טו) (דה"א ט יט). טז) ויוסף הוא השליט (בראשית מב ו). יז) זה יעצור בעמי (מ"א ט יז). יח) ורדו בכם שונאיכם (ויקרא כו יז). יט) שם בגימין צעיר רודם (תהלים סח כח), כמו רודה כס. כ) מעם לועז (תהלים קיד ד) וביתעי' לג יט עם נועז כמו לשכם נשכם. כא) אך עצמי ובשרי אתה (בראשית כט יד). כב) כי שיח וכי שיג לו (מ"א יח כז). כג) באהבתה תשגה תמיד (משלי ה יט). כד) אולי יראה ה' בעיני (ש"ב טז יב), וי"מ כמו בעניי (איון עוינך). כה) הוא ענין רע (קהלת ח יג). כו) הנוגע בארץ ותמוג (עמוס ט ה). כז) ערשי אמסה (תהלים ו ז).

תִּמָּסֵס־ א) תִּמְאַס ב) לפרטופלט כַּדּוֹנֵג וּנְכֹאת וויל. וואכס צְפִירָה ג) אנקרגטמורטהייל גְּרוּהָ ד) וַחֲרָצוּהָ ה) דאס וואס בטולסטען האבען הַחוֹבְרִים ו) דיא היינטולס טהיילער הָאַשָּׁפִים ז) דיא טטפרכזטהפר.

יום חמישי

וּבַחֲמִישִׁי מן פינפטען גָּעַרְתָּ האסט געדרלהעט בְּיַמִּים מין מעמרע וּבְשִׁבּוֹלֶת א) מוזר פולסס נַחֲלֵי אֲפִיקֵי נְהָרִים וּבְיוּבַל ט) אוּבַל י) בלב מְיַכֵּל יא) פֶּלֶג יְאוֹרִים טטרמאנט וְהִתְנַעְשׁוּ וְהִתְפַּלְּצוּ וְחָרְדוּ וְרָגְזוּ וְרָעֲדוּ וְהָרְעָלוּ יב) מוזר זיא ליטטרכטען בְּשֶׁבֶץ בְּחָגָא יג) בְּזַלְעָפָה בְּרֶטֶט יד) וְרִתֵּת טו) איט ליטטרכיסס וְרָעֲשׁוּ וְשָׁעֲרוּ טז) וְסָמְרוּ יז) מוזר בעבטען וְנִדְהֲמוּ יח) וְנִבְעֲתוּ וְנִבְהֲלוּ וואוכדען טרטרלקקען בְּבַלָּהָה איט טרכטקקען בְּזַעֲוָה יט) איט פנטזטטלען וּבְזַוְעָה־ כ) הַמְזַעְזַעַת כא) איט טרעטקען דאס ליטטרכן אחפר וַיִּרְאוּ וָרָהוּ כב) וְגָרוּ כג) וַיָּגוֹרוּ כד) מוזר פירכטטטען זיך וְחָגְרוּ כה)

א) כמסס נוסס (ישעי' י יח). ב) ימאסו כמו מים (תהלים מח ח). ג) באה הצפירה (יחזקאל ז ז), וי"מ (דילו כייהם). ד) ותגזר אומר ויקם לך (איוב כב כח). ה) כן משפטך אהה חרצת (מ"א כ מ). ו) הוברי שמים (ישעי' מז יג). ז) (דניאל ח כ). ח) ושבולת שטפתני (תהלים סט ג). ט) ועל יובל ישלח שרשיו (ירמי' יז ח). י) ואני הייתי על אובל אולי (דניאל ח ב). יא) עברו מיכל המים (מ"ב יז כ). יב) והברושים הרעלו (נחום ב ד), וי"מ התיס נעגלו כרעל (גיפס). יג) אדמת יהודה לחגא (ישעי' יט יז) (נוסח טרעקבליד). יד) ורטט החזיקה (ירמי' מט כד). טו) כדבר אפרים רתת (הושע יג א). טז) שערו חרבו מאד (ירמי' ב יב). יז) סמר מפחדך בשרי (תהלים קיט קכ), וי"מ כמו סער בסרי (טאפרכטטלרכן). יח) כאיש נדהם (ירמי' יד ט). יט) והיית לזעוה (דברים כח כה). כ) רק זועה (ישעי' כח יט). כא) ויקצו מזעזעיך (חבקוק ב ז). כב) אל תפחדו ואל תרהו (ישעי' מד ח). כג) גורו לכם מפני חרב (איוב יט כט). כד) ואשר יגורתי יבא לי (שם ג כה). כה) ויחגרו ממסגרותם (מ"ב כב מו).

וְחָרְגוּ א) וְזָחֲלוּ ב) טרטרלקקען וּפָחֲדוּ וְהִשְׁתָּעוּ ג) מוזר טרטטוויכטען בְּאֵימָה איט פורכט וְלוּלֵא מוזר ווען ניכט הַמַּשְׁבִּיחַ ד) דער מייהמוטער (בטרוהיגער) לְאַט לאנגזאם הוֹכַחְתָּם ה) המטטעמט זיא גטוזרכנט (במדלהכט) לוּלֵי ווען ניכט יִסַּרְתָּם ו) זיא גטוזרכנט שֶׁיָּעִיזוּ ז) דאס זיא זיך זטוטען זמוטן לְמִקְלָטָם ח) נו מיהכפט מייהמוט אָז דאמן כְּמַעַט קָט ט) מין וועניגער איט אָזַי דאמן בְּשֶׁמֶץ י) שָׁצָף יא) מִזָּעֵר מִצָּעֵר מין קוכלער איט יְבַהֲלוּ יב) יַחְפְּצוּ יג) יַחְפָּזוּ יד) וועכדען זיא מייטען בְּפַחַז טו) איט מייטפרטיגקייט לָנוּס לִבְרוֹחַ לַעֲרוֹק טז) נו פליהען מִגְּדוֹתָם יְדִידֵם יז) וּשְׁפָתֵימוֹ פען מיהכפט מוטער וּבְפַתַּע פִּתְאוֹם מוזר פלטצלוך פָּשוּ יח) וּפָרְצוּ יט) וְהָכְבְּדוּ כ) וָרָבוּ כא) וָרָבוּ וָדָגוּ כב) המבען זיך פטפטפהכט בְּשֶׁפַע כג) מין אנגנב וְשָׁרְצוּ וואוכדען כטגב מְאֹד זעהר דְּגִי־וָדָאוּגִי כד) פיטט סְנַפִּיר פולסטפעדער וְקַשְׁקֶשֶׁת מוזר טופפען הַצָּפִים כה) וְשׂוֹחִים כו) דיא דא טוויאמען וְהַתַּנִּינִים מוזר דיא וואלפיטט הַבּוֹקְעִים וְרוֹגְעִים כז)

א) וכתהלים (יח טו) ויחרגו. ב) על כן זחלתי (איוב לב ז). ג) אל תשתע (ישעי' מא י). ד) משביח שאון ימים (תהלים סה ח). ה) ראה אלהים ויוכח אמש (בראשית לא מב). ו) ויסרני מלכת בדרך העם הזה (ישעי' ח יא). ז) שלח העז את מוקדך (שמות ט יט). ח) ממדבר לה (יחזקאל לא מז) (מוטפנהכן). ט) כמעט קט ותשחיתי מהן (יחזקאל לא מז) (בייטמהכ־פחסט). י) ומה שמץ דבר (איוב כו יד). יא) בשצף קצף (ישעי' נד ח), ויש פותרים כמו בשטף. יב) אל תבהל על פיך (קהלת ז ט). יג) יחפוץ זנבו כמו ארז (איוב מ יז), צ' תמורת ז'. יד) מן קול רעמך יחפזון (תהלים קד ז). טו) פחז כמים (בראשית מט ד). טז) העורקים ציה (איוב ל ג). יז) ועל יד הירדן (במדבר יג כט). יח) ופשו פרשיו (חבקוק א ח). יט) ותירוש יקביך יפרוצו (משלי ג י). כ) בבלי דעת מלין יכביר (איוב לה טז). כא) ורבו כמו רבו (זכרי' י ט). כב) ודגו לרוב (בראשית מה טו). כג) ושפע ימים ייענקו (דברים לג יט). כד) מביאים דאג וכל מכר (נחמי' יג טז). כה) צפו מים על ראשי (איכה ג נד). כו) כאשר יפרש השוחה לשחות (ישעי' כה יא). כז) עורי רגע ויומאס (איוב ז ה).

וּמְשַׁסְּפִים א) וּמְשַׁסְּעִים ב) וּמְפַשְּׁחִים ג) וּפוֹלְחִים ד) וּפוֹצְמִים ה) דימ לערשפּלוטען וּפוֹצְעִים ו) לוכד וולוכדען הַגְּלִים דָּגִים ז) מַשְׁבְּרִים דימ וועלען (וועלגען) וְהַלְוְיָתָן לוכד דער לייוימסלן הָתְמַשְׁכֵהוּ הָתְמַשְׁדֵהוּ ח) הָתוֹצִיאֵהוּ הַתְגוּזֵהוּ ט) הַתְגוּזֵהוּ י) הַתְפִּיקֵהוּ יא) קאנכסט דאס מיהן ליעהמען בְּחַכָּה חוֹחַ אַגְמוֹן מיט מכגען וְצִלְצָל יב) לוכד פיטער קלאַב בְּרֹשֶׁת חֵרֶם יג) מִכְמָר יג) מיט נעטען שְׁחִיתוֹת יד) שָׁתוֹת טו) וְחוֹרֵי טו) לוכד פאלוען. וְהַעֲלוּקָה יז) לוכד דער מיגען הַתְפַּלְשָׁה יח) הַכְפָּשָׁה יט) הַתְעוֹלְלָה כ) הַתְגוֹלְלָה הַתְגַּלְגֵּלָה כא) וועלטסט זיך בַּגְבָאִים כב) וְגַבִּים כג) מין גלמבען וְהַצְפַרְדֵּעַ לוכד דער פרטס דְּלֶת כד) אמכטס טריב סְלָה כה) בּוּסֵס־ כו) בּוּשֵׁס כז) רָפַס־ כח) רָפַשׁ כט) רָמַס הָדַךְ ל) לערטרעטט הָאֲגַמִּים דימ טייכען נָעְכְּרוּ לא) הָמְרוּ־ לב)

א) וישסף שמואל את אגג (ש"א טו לג). ב) וישסעהו כשסע הגדי (שופטים יד ו). ג) דרכי סורר ויפשחני (מיכה ג יא). ד) כמו פולח ובוקע (תהלים קמח ז). ה) הרעשת ארץ פצמתה (עס ס ד). ו) הכוני פצעוני (עס"ש ס ז). ז) (תהלים לג ג). ח) כי מן המים משיתיהו (שמות ב י). ט) כמעני אמי אתה גוזי (תהלים עא ו). י) כי אתה גוחי מבטן (עס כב י). יא) מפיקים מזן אל זן (עס קמד יג). יב) ובצלצל דגים ראשו (איוב מ לא). יג) יגרהו בחרמו ויאספהו במכמרתו (הבקוק א טו). יד) נלכד בשחיתותם (מיכה ד כ). טו) והיו שתותיה מדכאים (ישעי' יט י), פי' מצודות. טז) ואורגים חורי (עס טו), וי"מ (ווייסלייגווטבער). יז) (משלי ל טו). יח) והתפלשי באפר (ירמי' ו כו). יט) הכפישני באפר (מיכה ג טו). כ) ועוללתי בעפר קרני (איוב טו טו). כא) תחת שואה התגלגלו (איוב ל יד). כב) (יחזקאל מז יא). כג) באו על גבים לא מצאו מים (ירמי' יד ג). כד) ותדלה מים ברגליך (יחזקאל לב ב). כה) סלה כל אבירי (מיכה א טו). כו) צרינו בוססו (ישעי' סג יט). כז) יען בוششכם על דל (עמוס ח יא). כח) לך התרפס (משלי ה ג). כט) ברגליכם תרפשון (עס לד יח). ל) והדוך רשעים תותתם (איוב מ יב). לא) וכאבי נעכר (תהלים לט ג). לב) יחמו יחמרו מימיו (עס מו ד).

חֲמַרְמָרוּ א) וולוכדען טריב וּבָלְלָתָ ב) המסט פערוויטט וְסִבַּכְתָּ ג) פערוויקלט (וְנָבוּכוּ וולוכדען פערוויקלט מְבוּכַת ד) פערוויקלונג) עֲבָטִים ה) טִיט לפהם הַיְוֵן דיקקעט וְרֶפֶשׁ ו) לוכד טוטאמ בְּצוֹת־ ז) בְּצוֹאַת מ) זוהפ. וַיִּתְעָרֵב ט) וַיִּתְגַּלַּע י) וַיְכַלֵּה יא) לוכד פערוויטטט זיך וַיִּתְחַר יב) פרהיטלטט זיך בָּאֶפְרוֹחִים וְגוֹזָלִים מיט יונגען (וְיָעוּף) וְיִפְרַח וְיֵדֶא יג) וְיָרֵא יד) וַיֶּאֱבִיר טו) וַיָּטוּשׁ טז) וַיְצָהּ יז) לוכד פוֹלֵט נָצָא יח) פוֹיפגעגעד בִּיעָף יט) מיט טוומבען הָעוֹף דאס געפוינגען וְצִפּוֹר לוכד פּלָטָן כָּנָף גַּף צִיץ כ) אֵבֶר פוינגען נוֹצָה פעדער וְקֹרְאָה לוכד קלאפּן לְמִינָהּ וְזָנָהּ כא) נאך מיהרער מרט הַמְכַנֶּנֶת כב) דאס זיך כיסטטט לְפַלֵּט כג) מיט זו וועקפען וְלִמְלֵט כד) לוכד מיט זו בריהטען בֵּיצִים לייער בְּחַלָּמוּת כה) מיט לייערדמטטער הַנִּכְשֶׁלֶת וְנִלְבָּטָה כו) (וְפָקָד) כז) דימ געטטרויסלט וועדען (מרמיעטט) בְּפוֹקָה מיט טטרויסלונג הַנִּלְכֶּדֶת נֶאֱחֶזֶת וְנִתְפֶּשֶׁת וְמֻחֲזֶקֶת דימ טרגייפען

א) מעי חמרמרו (מיכה ז כ). ב) שם בללה ה' שפת (צפניה יא ט). ג) וסבסכתי מצרים במצרים (ישעי' יט ב). ד) כי יום מהומה ומבוכה (ישעי' כב ה). ה) ומכביד עליו עבטיט (הבקוק ב ו). ו) רפש וטיט (ישעי' נז כ). ז) היגאה גמא בלא בצה (איוב ח יא). ח) בצאתיו וגביאו (יחזקאל מז יא). ט) ובשומתתו לא יתערב זר (משלי יד י). י) ולפני התגלע הריב נטוש (עס יז יד), וי"מ (זיך לוזיטען בריישטען פרלייפטען). יא) מלה טהור קדש (שמות ל לה). יב) החרה החזיק (נתני' ג כ) (לייפריג). יג) כאשר ידאה הנשר (דברים כח מט). יד) ויראא על כנפי רוח (ש"ב כב יא) וכתהלים (יח יא) ויד א. טו) המבינתך יאבר נץ (איוב לט כו). טז) כנשר יטוש עלי אוכל (עס ט כה). יז) נצו גם נעו (מיכה ד טו). יח) כי נצא תצא (ירמי' מח טו), תמוסת נצה תצה. יט) (דניאל ט כא). כ) תנו ציץ למואב (ירמי' מח טו). כא) וזנים מרקחים (דה"ב טו יד). כב) ביונה תקנן בעברי פי פחת (ירמי' מח כח). כג) ואשר תפלט (מיכה ל יד). כד) ותמלט ביציה (ישעי' לד טו). כה) היש טעם בריר חלמות (איוב ו ו) עיין באוכים עס). כו) ואויל שפתים ילבט (משלי י ח), וי"מ (מרמיעטט־גמלייכטיגט). כז) פקו פליליה (ישעי' כח ז).

זויך בְּפַה מיך נעטלע מֵהַיּוֹקְשִׁים פֶּמן פֶּהגעלסטעלסטן וְנוֹקְשִׁים מוזך
זוועגדען פערלטליקקע בְּמִצּוּדָה מיך נעטלע מֵהַצַּיָּדִים פֶּמן יָמְגען ,
יִשְׁחָטוּהָ יִטְבְּחוּהָ אמן טוֹתכלטע זיך יִמְלְכוּהָ מבקייפע זיך יַעַרְפוּהָ
מבטוֹתגטע דען נמקקען הַיּוֹנָה דיה טויבע וְגוֹזָל יונגע טויבע הַקּוֹרֵא דען
קוקקוק הַשְּׁלָיו דיה וחכלטע הַשֹּׁכְנִי דען המהן הַתּוֹר טורקעלע טויבע
בַּרְבָּרִים ה) קלפוינען (טרינט המהן) הֲהֵבְנִים ב) רְנָנִים ג) תְּכִיּוֹת ד)
פפוינען צִפּוֹר טפלן סִיס ה) סוּס ו) טוומלובע קרלָיך עָנוּר ז) פחפלוגייט
דְּרוֹר ז) פרייער פֶּהגעלן . וַיַּעַט ה) מוזך טוומבטע הָעִיט דער רויבפֶּהגעל
וַיִּפְעַר ט) וַיִּפְצֶה י) וַיִּקְרַע יא) וַיִּפְשׁוֹק יב) וַיִּפְתַּח וַיִּפְקַח
מוזך מֶפפגעטע כְּקַחְדְּקוֹתָם יג) וּפֶטֶר שְׁתוּם יד) מֶפפגוגע לוֹעֵיוּ טו)
זיינע קעהלע לְעַלַּע טז) לִבְלוֹעַ ז) פערשלינגען פָּגוּל פערוֹלקרפעטעם טָרֵי יז)
מייטער בְּרָקָב איט פייולניס יָמִיק יח) יִמַּק יט) אוֹהלט פייולן יִתַּע כ)
בריכט דיה נֶהגע וְלַעֲבוֹ כא) לְגַרְמוֹ כב) זו מעטבייגען לְפָרְסוֹ כג)
לְפָרְשָׁהוּ כד) מם זו לעבבעכלען הַנֶּשֶׁר כה) דער אדלער הַפֶּרֶס
הָעֲזֻנִיָּה הַדֵּאָה דַּיָּה הָרְאָה הָאַיָּה הָעוֹרֵב דער רחבע הַיַּעֲנָה
דער טטרוים הַתַּחְכְּמָם הַשַּׁחַף הַנֵּץ טפעכבטר הַכּוֹס הַיַּנְשׁוּף

ה) (מ"ה ס ג). ב) (יחזקאל כז טו). ג) כנף רננים (איוב לט יד).
ד) (מ"ה ו כב). ה) (ירמי' ח ז). ו) כסוס עגור כן אצפצף (ישעי' לח יד).
ז) (תהלים פד ד). ח) ויעט העם אל השלל (ש"א יד לב). ט) פערו עלי
בפיהם (איוב טז י). י) פצה פיך (יחזקאל ב ח). יא) וקרעו לו חלוני (ירמי'
כב יד). יב) פושק שפתיו (משלי יג ג). יג) (ישעי' סח ח). יד) שתום
העין (במדבר כד ג). טו) ושמות שכין בלזעך (משלי כג ב). טז) ואפרוחיו
יעלעו דם (איוב לט ל). יז) לחי חמור טריה (שופטים טו טו). יח) ימיקו
וידברו בדע (תהלים עג ח). יט) ולשונו תמק בפיהם (זכרי' יד יב). כ) ושני
כפירים נתעו (איוב ד י). כא) וזה האחרון עצמו (ירמי' כ יז).
כב) ועצמותיהם יגרם (במדבר כד ח). כג) הלא פרס לרעב לחמך (ישעי' נח
ז). כד) ופרשו כאשר בסיר (מיכה ג ג). כה) שמות העופות אינם ידועים
לנו על נכון.

הַתִּנְשֶׁמֶת הַקָּאַת הָרְחָמָה הַשָּׁלָךְ הַחֲסִידָה דער טטמך
הָאֲנָפָה הַדּוּכִיפַת הָעַטַּלֵּף הַקִּפּוֹז קִפּוֹד א) וַיִּרְהַף ב)
וַיִּתְרַד ג) מוזך טוומבטע וַיַּחֲרִץ ד) בטוויגטע זיך וַיִּרְשַׁע ה) וַיַּדֵּדָה ו)
וַיָּנֶד וַיָּנַע בטמוכרוהיגטע וַיִּצְעָה ז) מוימטוויפטע וַיְגֵלָה פערטריב
הָאַרְבֶּה דיה היישטרעקקע גּוֹב ח) חָגָב הַגָּזָם הַחַרְגּוֹל הַיֶּלֶק
הַסְּלְעָם הַצְּלָצַל הָחָסִיל דיה גריללע . לַחֲסוֹל ט) מבלוֹפרעסמען
לְכַרְסֵם י) מבלוֹטטעידען (דוכלו וויהלען) וְעִפְּרֵתָ יא) מוזך המחט געטטויבט
אָבָק טטויב וְשַׁחַק יב) מוזך רלָסט וָדָק יג) הַדַּק דיינער טטויב .
וַיִּזְהַלוּ יד) מוזך קרלָסען בִּגְחוֹנָם מוזך מיהרטען בויכע הַנָּחָשׁ דיה טולמגע
הָאֲפָעָה צְבוֹעַ טו) עֶכְשׁוּב פֶּרֶן דיה מָטטער צִפְעוֹנִי במטוויסק
שְׁפִיפוֹן שָׂרָף גיפטיגע טולמגע תַּנִּין דרלָכע (לוגגטהייער)
הַמַּפְרִישִׁים טז) דיה טטעכען וְנוֹשְׁכִים מוזך ביימען בַּחֲמָתָם איט
מיהרטען גיפטע וַיִּשְׁרֹץ מוזך רעגטע זיך הָרֶמֶשׂ דאס קריכענדע וְהַשָּׁקָץ
טייזלו הַנִּתָּעָב הַמִּתְאָב יז) הַנִּגְעָל יח) הַנִּמְאָס דאס מבטייליכע

א) (ישעי' לד יא, יד כג). ב) רחפו כל עצמותי (ירמי' כג ט). ג) יחרדו
בצפור ממצרים (הושע יא יא). ד) אז תחרץ (מ"ב ח כד). ה) והוא ישקיט
ומי ירשיע (איוב לד כט). ו) אדדה כל שנותי (ישעיה לח טו), וכולל
לפירש"י משורש נדד, אולם המפרשים החריס השבוהו לשרש דדה ושויס בפתרון
המלה, י"מ כמו קפץ ולגג, אדדה על כל שנותי ועל מר נפשי, וי"מ הליכה לאט
לאט (רלהין טוייבלן) עיין בלוריס. ז) ושלחתי לו צוערים וצעהו (ירמיה
מח יב), לפי' הרד"ק כמו מגלים ויסיעוהו, וי"מ (פויידטרבר) כלומר בוזזים
ומריקים, וי"מ כמו אוסרים, וכן צועה ברב כחו (ישעיה סג ח), ולפי פי' הגאון
לת צועה וזכה (ירמיה ב ב) (מוימטוויפטרבר) האוסרת לב עוגביה, ולפי פי' הגאון
מלביה יתרגם צועה (בהזיזמן). ח) מגוב עד חסיל כלה מין ארבה.
ט) (דברים כח לח). י) ירבה מנה חזיר מיער (תהלים פ טו). יא) ועפר
בעפר (מ"ב טז יג). יב) בשחק מאזנים (ישעיה מ טו). יג) הן איים
כדק יטול (שם). יד) חמת זוחלי עפר (דברים לב כד). טו) הנשקף על גיר
הצבעים (מ"א יג יח), לפי פירש"י, ולא כן פתרוש המפרשים האחרים.
טז) כצפעוני יפריש (משלי כג לב). יז) מתאב אנכי את גאון יעקב
(עמוס ח ח), א' תמורת ע'. יח) וגעלה נפשי אתכם (ויקרא כו ל).

הַמִּנְאָץ ח) פערטאָהטע כִּנָּם ווייזע (מוקנליפער) פַּרְעוֹשׁ פלוה רִמָּה
וְתוֹלַעַת וואורם הַמִּשִּׁי כ) דער זיידע סָם ג) עָשׁ ג) וואָטטע עַכְבִּישׁ ד)
וּשְׁמָמִית ה) טפיינע בְּקוּרִיָּה ד) אין מיהרעם טפיינגעוועבע הַכֹּחַ
הַלְּמָאָה הַחֹמֶט שַׁבְּלוּל דיא טינעקע הַצָּב טיודקרעטע עַקְרָב
טקאָרפיאָן וְהַדְּבוֹרָה מוזד דיא ביענע צִרְעָה וועספע זְבוּב פליגע
וְהַנְּמָלִים מוזד דיא מייזען (מיילבען) הָרְרוּצִים דיא פויסטיגען,
אֵתָיו ו) הַתָּיוֹ ז) וּבְאוּ קומען הָעֲצֵלִים מיהר פויולן! וְאֵלְפוּ ח)
וְלִמְּדוּ מוזד לערנען, מָתַי וואן תָּקִיצוּ תִּיקָצוּ ט) תָּעִירוּ וועקדען
מיהר מוישלאפען הַשּׁוֹכְבִים וְרוֹבְצִים רָבַע י) דיא דא ליגען
בְּאַפְּרִיוֹן יא) מין בריטבעטע בִּיצוּעַ יב) בְּמַטָּה מין בעטע וְעָרֵשׂ יג)
מוזד וויגע (וואגען) שֵׁן יד) וְשָׁנְהַב טו) עלפאנטבין הָרְבוּד טז) דאס
בעדעקקע מיסט (געפאָלסטערט) בְּכִבִּיר יז) איז קיסטן וּכְסָתוֹת יח) מוזד
פאָלסטער מַרְאֲשׁוֹתֵיכֶם יט) קאָפּפזייטע וּבְשַׂמִּיכָה יט) מוזד איז דעקקע
עַד אָנָה, עֲדֵי אָן, וּמָה כ) מוזד ווי לאנגע אַתֶּם מיהר הוֹזִים כא)
נָמִים נִרְדָּמִים טוואנעטע יְשֵׁנִים טראפענד וְהוֹלְמִים מוזד סרייוואנד
וּבוֹחֲלִים כב) וְקָצִים מוזד מבטייטע בָּאָוֶן כג) וְעָצֵב כד) עָמֵל

ח) כל היום שמי מנאץ (יסעי' נב ה). ב) (יחזקאל עז י). ג) (יסעי' נח ט). ד) וקורי עכביש (יסעי' נט ה). ה) שממית בידים תתפש (משלי ל כח). ו) אתיו לאכול (יסעי' נו ט). ז) התיו מים (שם כא יד), כלומר כולו וכיולו מים. ח) פן תאלף את ארחתו (משלי כב כה). ט) ויקצו מזעזוע (תבקוק ב ז). י) ארחי ורבעי זרית (תהלים קלט ג). יא) (שה"ש ג ט). יב) אז חללת יצועי עלה (בראשית מט ד). יג) ערשו ערש ברזל (דברים ג יא). יד) מטות שן (עמוס ו ד). טו) (מ"א י כב). טז) מרבדים רבדתי (משלי ז טו). יז) ואת כביר העזים שמה מראשותיו (ש"א יט יג). יח) למתפרות כסתות (יחזקאל יג יח). יט) ותכסהו בשמיכה (שופטים ד יח). כ) ומה לא תשא פשעי (איוב ז כא). כא) הוזים שוכבים אוהבי לנום (יסעי' נו י). כב) וגם בפשם בחלה בי (זכרי' יא ח). כג) ורחבם עמל ואון (תהלים ל ז). כד) ועצביך בבית נברי (משלי ה י), פי' יגיעך.

וְטַרְדָה טרייבט מרבייט מוזד מיהרע. פֵּלְסוּ ה) וועגעט מִפְלְשֵׁי ב) דאס
גלייכט חֲטָאֵיכֶם מייערער זינדע וְאַשְׁמֵיכֶם מוזד טולדען. הַרְתִּשְׁקְלֵם
קאָכן זיא דען וויגען בַּד ג) וְאֶבֶן גלייכסטע הַמֵּאֹזְנַיִם דער וואָגטאָלע
הַתְּכִילִים ד) קאָכן זיא פאָסטען מִשְׁקוֹרָה ה) וואָגע הַמַּחֲזֶקֶת דאס
פעסטהאלטן הַשְּׁלִישׁ דריטהייל איפָה בַּת־עוֹמֶר געהעטען קַב ו) זעכסטעל
סְאָה סְאִסְאָה ז) 24 לוג כּוֹר ח) חוֹמֶר ט) 30 סאה לֶתֶךְ י)
המלבעם כור הין 12 לוג, הַיְקַמְצֵם י) קאָכן זיא מויסהייפען שׁעַל יא)
פויסטפאָלל וְאָגְרוֹף מוזד פויסט הָרְמוּז קאָנגעט דאס אעסטען אָרְכָּם
מיהרע וְקָגַע מוזד מיהרע בריינגען וְרַחְבָּם מוזד מיהרע בריינגען הַמַּפָּתָה יב) וְהַמְּרוּחָה יג)
דאס ווייטע קָצֶב יד) מוזט געוועסטען אַמָּה עלל גֹּמֶד טו) שפאנען זֶרֶת
המלבע עלל טַפַּח המדבריינ הַיְפִקְדֵם הַיְמַנֵּם קאָכן זיא לאָהלען
הַיְחַשְׁבֵם טז) קאָכן זיא רעכענען מִסְפַּר מֶכֶם יז) סַךְ יח) מייסע לאָהל
בְּמַתְכְּנֵיהֶם יט) מין מיהר לאָהל נָאֲרוּ כ) געטרעטערט זֻרְחוּ כא) פערלאָסטעט

ה) פלס מעגל רגליך (מלי' ד כו); חומה מיים פן תפלס (שם ה ו) לדעתי פי' הפסוק, הסמר לבל תסור מהומת המיים, כי אם פעם תצא ממנה לא תדע עוד לשוב כי נעו מעגלותיה, ויסיס הורלת פלס על דבר הסיעל כאיזה מרגיס, כמו ויסקל באבנים את דוד (ש"ב טז יג), סקלו מאבן, וכן ויעזקהו ויסקלהו (יסעי' ה ב) פי' הסיכו את המגיס. ב) התדע על מפלשי עב (איוב לז טז), וי"מ כמו מפרשי. ג) בד בבד יהיו (שמות ל לד) גוייסכם גמוייכם, וי"מ כל אחת לבדו, וכן השתמשו בעלי התלמוד בלשון הזה. ד) אלפים בת יכיל (מא ז כו). ה) (ויקרא יט לה), הוא מדת הלח. ו) ורבע הקב דבינונים (מ"ב ו כה). ז) בסאסאה בשלחה תריבנה (יסעי' כז ח). ח) (מ"א ה ב). ט) (הושע ב ב). י) וקמץ משם מלא קמצו (ויקרא ב ב) המגדפוהו כמהאמן, יא) מי מדד בשעלו מים (יסעיה מ יב). יב) יפת אלהים ליפת (בראשית ט כז). יג) ועליות מרוחים (ירמי' לב יד). יד) קצב אחד לכלהנה (מ"א ז לז). טו) (שופטים ג טז). טז) ולא יחשבו את האנשים (מ"ב יב טז). יז) והרמות מכס (במדבר לא כח). יח) כי אעבור בסך (תהלים מב ה) וי"מ (גשפאָלגע בעדעקקונג). יט) (שמות ה ח). כ) נארתה ברית עבדך (תהלים פט מו). כא) (איוב ה ז).

נדו (א) נָדְדוּ (ב) וויכעט חב הַרְחִיקוּ ענטפערנעט פָּנוּ וַבְעֲרוּ (ג)
רייעמט מיט הַבּוֹעֲרִים מיהר דורמאן מְשֻׁגָּעִים מוזיניגען נִמְהָרִים (ד)
פֿאָרמיליגען אֵילִים הוֹלְלִים נאַרנען נוֹאֲלוּ (ה) זיא זיך בעטהאָלט
בְּתָהֲלָה (ו) מיט טהאָהייט סִכְלוֹתֵיכֶם שִׁבְלוֹתֵיכֶם (ז) מייפרט
טהאָהייט וּמִכְסְלוֹתֵיכֶם מוזד פֿאָן מייפרער טהאָהייט שִׁיתוּ (ח) שִׁעוּ (ט)
הָשִׁיעוּ (י) הַרְפּוּ לאָסטט חב וְהַפְּתִיוּת (יא) מוזד דיא נאַרהייט
תְּשֹׁרֵשׁ (יב) וויכד ענטוואָרצלט ווערדען תֵּעָקֵר (יג) מויסגעריסטען תִּנָּתֵק
תִּנָּקֵר (יד) אבגעריסטען תִּשַּׁל (טו) אבגעמאָלען תָּעֲתַק (טז) תִּצָּעֶן (יז)
תֵּקַע (יח) תִּנָּשׁוּת (יט) וויכד ענטריקקט בְּהִתְוַדּוֹתְכֶם מיט מייפרעט
בעקענען אַבִּירֵיוֹתֵינוּ מוזטרט אויבערמאַכטייט הִקְשַׁהְנוּ (כ) האָבען וויר
פֿערהאָרטעט בָּצָעֲנוּ וויר וואַכען מייגענטיליג בָּרִילִי (כא) וְבָלִי (כב) ווייל
מיין גיין גִּדַּפְנוּ חֵרַפְנוּ חִסַּדְנוּ (כג) וויר האָבען גולאָסטפרס דָּפַקְנוּ (כד)
גטטריבען דָּחִינוּ גטטטאָסטען הַנְּדָחִים דיא פֿערטשאָסטענען דּוֹחִי (כה) זיכד
גטטטאָסטען וואָרדען הָדַפְנוּ (כו) וויר האָבען היינגטטאָסטען הַנִּדָּפִים (כז)

(א) שנאיכם מנדיכם (יסעי׳ סו ס) משורש נדה בנין פעל. (ב) סוף מסכפוליים וריחוי לסיות נדו על מקל סבו. (ג) ובערת הרע מקרבך (דברים יג ו). (ד) ולבב נמהרים יבין לדעת (יסעי׳ לב ד). (ה) נואלו שרי צען (סס״ים יג). (ו) ובמלאכיו ישים תהלה (איוב ד יח). (ז) ודעת הוללות ושכלות (קהלת ז יז). (ח) ושית ממני (איוב י כ). (ט) על כן אמרתי שעו ממני (יסעי׳ כב ד). (י) השע ממני ואבליגה (תהלים לט יד). (יא) פתיות ובל ידעה מוה (משלי ט יג). (יב) ושרשך מארץ חיים (תהלים כב ז). (יג) ועקרון תעקר (לפני׳ כ ד). (יד) לילה עצמי נקר מעלי (איוב ל יז). (טו) כי ישל זיתך (דברים כח מ). (טז) ויעתק משם (בראשית יב ח). (יז) אהל בל יצען (יסעי׳ לג כ). (יח) ותקע כף ירך יעקב (בראשית לב כו). (יט) נשתה גבורתם (ירמי׳ מח ל). (כ) הקשיח בניה ללא לה (איוב לט טז). (כא) ולבילי לא יאמר שוע (יסעי׳ לב ה). (כב) ובלי כליו רעים (סס ז). (כג) פן יחסדך שומע (משלי כה י), ואולי סוף כמו יחשדך מלשון חשד בתלמוד. (כד) ודפקום יום אחד (בראשית לג יג). (כה) דוחו ולא יכלו קום (תהלים לו יג). (כו) בלא איבה הדפו (במדבר לה כב). (כז) לקול עלה נדף (ויקרא כו לו).

דיא כיפֿערגעטטאָסטענען וְנִדְחָפוּ מוזד זיא וואָרדען בעטטילט הַנֶּהֱלָאִים (א)
דיא ענטפֿערנעטען. זוֹלְלִים וויר וואַכען טאָוואַטער (פֿערטטסטער) חֲנֻפִּים הייכלער.
טָעֲמָנוּ (ב) יָעֲצָנוּ מָלַכְנוּ (ג) נוֹסַדְנוּ (ד) וויר האָבען גערלטהען
בְּסוֹדֵנוּ מיט מוזטערעט ראַטהען כְּמַלְעִיבִים (ה) וּכְמִתְעוֹלְלִים (ו) ווייל
טפּאָטטער לָצוֹן לַעַג מָעוֹג (ז) וָקֶלֶס (ח) טפּאָטט. נִטְמִינוּ (ט) וויר
זיך דורך. סָרָבִים (י) ווידער טפּאָנענטיגען מֵאֲנִים (יא) ווייגערען עָזַרְנוּ
האָבען וויר געהאָלפֿען. פָּצַרְנוּ (יב) פָּרַצְנוּ (יג) האָבען געטאָהיגט
כְּחוֹמְסִים חוֹמְצִים (יג) צַמִּים (יד) קוֹבְעִים (טו) וויל כייבער לְגָזוֹל
גו רויבען. רָדִינוּ (טז) לָקַחְנוּ קָח (יז) נָשָׂאנוּ (יח) וויר האָבען
גענאָמען שׁוֹדֵד בעטטעכוג. תָּמַדְנוּ (יט) וויר פֿערוואַרדען מוזט
מִשְׁתָּאִים (כ) וּמִשְׁתּוֹמְמִים מוזד פֿערטוזיכען כִּי דען הֶפַרְנוּ
הֵנֵאנוּ (כא) וויר אבוועכדעטען עָבַרְנוּ חָלַפְנוּ עָדִינוּ (כב). צָלַחְנוּ (כג)
איבערטרעפֿען בְּרִית דען בונד. וְהֵכַרְנוּ (כד) מוזד ערקענען

(א) והנהלאה לגוי עצום (מיכה ד ז). (ב) וטעם זקנים יקח (איוב יב כ), מטעם המולך וגדוליו (יומה ג ז). (ג) וימלך לבי עלי (נחמי׳ ס ז), ולא ממלא בכנין סקל לסולמה זאת. (ד) ורוזנים נוסדו יחד (תהלים ב ב). (ה) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים (דה״ב לו טז). (ו) אשר התעללתי במצרים (שמות יב ב). (ז) בחנפי לעגי מעוג (תהלים לה טז). (ח) וקלס לסביבותינו (סס מד יד). (ט) מדוע נטמינו בעיניכם (איוב יח ג). (י) כי סרבים וסלונים אותך (יחזקאל כו ו). (יא) המאנים לשמע (ירמי׳ יג י). (יב) ויפצרו בו עד בוש (מ״ב ב יז). (יג) מכף מעול וחומץ (תהלים עא ד). (יד) ושאף צמים חילם (איוב ה ה). (טו) וקבע את קבעיהם נפש (משלי כב כג). (טו) מגוית הארי רדה הדבש (שופטים יד ט). (יז) קח על מים רבים (יחזקאל יז ה). (יח) וחמדו שדות וגזלו ובתים ונשאו (מיכה ב ב). (יט) המה ראו כן תמהו (תהלים מח ו). (כ) משתאה לה מחריש (בראשית כד כא). (כא) ואם הניא אביה אותה (במדבר ל ו), ולמה תניאון את לב בני ישראל (סס לב ז). (כב) לא עדה עליו שחל (איוב כח ח). (כג) וצלחו הירדן (מ״ב יט יח). (כד) ויכר יוסף את אחיו (בראשית מב כה).

שֶׁהַכַּרְתָּנוּ *) ה) דאס מוזגער פערטטאכט תְּחַיְּבֵנוּ כ) חוֹב ג) בעטולדיגסט מוזו וְתַעֲנִישֵׁנוּ ד) מוזד בעטטראפט מוזו נָזֵק ה) טאדען אֵיד ו) כִּיד ז) פִּיד ח) מוזגליך הַוּוֹת ט) מוהליך בִּקּוֹרֶת י) טוֹטע וּמַחֲנָק יא) מוזד ווירגען וְתַשְׁלִיגוּנוּ־וְתַטִּילוּנוּ יב) וְתַגִּיעוּנוּ וְתַדְבִּיקוּנוּ מוזד ווירד מוזו פרייבלען נְקָמוֹת לאכד וּפְרָעוֹת יג) טערלאס (געכרייטטונג) רָאיוֹת יד) גאביהרעמדע לְשַׁחֲתֵנוּ לְבַלְּעֵנוּ לְמָלְּחֵנוּ טו) לְחַבְּלֵנוּ טז) לְקַלְקְלֵנוּ יז) לְגָעֲרֵנוּ יח) מוזו זו פערדעכטבען. וְלָכֵן דאמיט נִחַמְנוּ בעריען ווייר וְנִגַּשְׁנוּ וְקָרַבְנוּ נאהערען ווייר לִבְחוֹר לָבוּר יט) זו וואהלען לִבְרֹא כ) לִבְרוֹת כא) זו פרקולאכען לִמְצֹא זו פינדען עָרְמָה ווסט וְתַחְבּוּלָה מוזד פרפינדונג לְבַקֵּשׁ לִבְעוֹת כב) זו בעגעהרען לְשַׁחֵר לְבַקֵּר כג) (לִדְרוֹשׁ) לִדְרִיוֹשׁ כד)

ה) ואכירה והנה לא אלהים שלחו (נחמי' ו יב) פי' הכנתי. ב) וחיבתי את ראשי למלך (דניאל ח יז). ג) חוב ישיב (יחזקאל יח ז). ד) ענש יענש (ממות כא כב). ה) כי אין הצר שוה בנזק המלך (אסתר ז ד). ו) הלא איד לעול (איוב לא ג). ז) יראו עיניו כידו (איוב כא כ). ח) אם בפידו להן שוע (שם ל כג). ט) כעשי והותי (שם ב). י) בקורת תהיה (ויקרא יט כ). יא) ותבחר מחנק נפשי (איוב ז טו). יב) לא יסג כלימות (מיכה ב ו). יג) בפרוע פרעות (שופטים ה ב), וי"מ הכיסת הסמר (נעכרייטטונג). יד) הראיות לתת לה (אסתר ב ט). טו) כי שמים כעשן נמלחו (ישעי' נא ו). טז) וחבל את מעשה ידיך (קהלת ה ה). יז) וכל הגבעות התקלקלו (ירמי' ד כד). יח) הנני גוער לכם את הזרע (מלאכי ב ג). יט) ולבור את כל זה (קהלת ט ח). כ) ובראו בראש דרך עוז ברא (יחזקאל כא כד). כא) ברו לכם איש (ש"א יז ח), ויותר נראה לתקן הסעתקה כה, לבור זו מרקולאכען לבמות לברא לברות זו וואהלען. כב) אם תבעיון בעיו (ישעי' כא יב). כג) ודרשתי את צאני ובקרתים (יחזקאל לד יא). כד) לדריוש הדבר (עזרא ד טו).

*) אולי טוא כמו הכרת פניהם ענתה בם (ישעי' ג ט), ויתרגם (דאמיט מוזגעבען פערבהייס).

בְּמִדְרַשׁ ה) לַחֲקוֹר זו פאלטען לָקוּשׁ כ) לַחְפֹּר ג) לְחַפֵּשׂ ד) לְרַגֵּל ה) לְשׁוֹטֵט ו) לָתוּר ז) זו זוכען כְּנוּזְבָרִים ח) סֹכְנִים ט) ווייל טאטזוויישטער וְאוֹצְרִים י) אוֹצָרוֹת מוזד טאטזבעהאלטער גְּנָזִי יא) טאטזקאמאמען מַטְמוֹנִים יב) גְּנָזַבֵּי יג) מְבַמְּנֵי יד) חֹסֶן טו) סְגֻלַּת טז) בעהאלטניסטע כְּמוּסַת יז) פערבארגענע חִידוֹת רעטהזעל מְשָׁלִים גלייכניסטע וּמְלִיצוֹת מוזד בעדייטונגען לַפַּעֲנֵחַ יח) זו פענדעקקען לְבָאֵר יט) לִנְקוֹב כ) לְפָרוּשׁ כא) זו פענטזיידען וְלִפְתּוֹר מוזד מוים זו זוגען שֶׁבֶר כב) וּפֶשֶׁר כג) מוים לוגונג הַמִּקְרָא כד) דער הייליגען טריפט.

יום ששי

וּבַשִּׁשִּׁי מוזד מען זאכמען חַי זעבענדיג הֶחֱיֵיתָ המסט בעלעבען הַהַיָּה דאס טהיער זִין כה) רעגונג בְּהֵמָה מִקְנָה פיהה וּבְעִיר טו) מוזד וואסט פיה בִּכְרָעַיִם מיט קינען חָזֶה בוסט אַלְיָה וְזָנָב מוזד

ה) במדרש הנביא עדו (דה"ב יג כד). ב) התקוששו וקושו (לפני' ב ה), פי' קשוט עצמך ואת"כ קשוט אחרים, וכן למוכיח בשער יקושון (ישעי' כט כ) (וזכען זיין פעהאלטר מויך). ג) לחפור את הארץ (יהושע ב ב). ד) וכמטמונים תחפשנה (משלי ב ד). ה) וירגלו אותה (דברים א כד). ו) שוטטו בחוצות ירושלים (ירמי' ה א). ז) (במדבר יג ב). ח) על יד מתרדת הגזבר (עזרא א ח). ט) אל הסוכן הזה (ישעי' כב טו). י) ואוצרה על אוצרות (נחמי' יג יג). יא) (אסתר ג ט). יב) (משלי ב ד). יג) (הש"א כח יא). יד) ומשל במכמני החזב והכסף (דניאל יא מג). טו) חסן ויקר יקנו (יחזקאל כב כה). טז) וסגלת מלכים (קהלת ב ח). יז) הלא הוא כמוס עמדי (דברים לב לד). יח) (בראשית מא מה). יט) ובאר על הלחות (חבקוק ב ב). כ) אשר נקבו בשמות (במדבר א יז). כא) לפרוש להם על פי ה' (ויקרא כד יב). כב) את מספר החלום ואת שברו (שופטים ז טו). כג) ומי יודע פשר דבר (קהלת ח א). כד) ויבינו במקרא (נחמי' ח ח). כה) וזיז שדי עמדי (תהלים נ יא). טו) טענו את בעירם (בראשית מה יז).

טוויך וְהַקְּרִין א) בטהֶרכנטע וְהַפְּרִים ב) בעקוויטעט וְנָגַח מוזך טטמָטט צֶמֶד ג) גטטפלן בֶּקָר ריגדפיה עֵגֶל קמוב פַּר טטיטר אַלּוּף ד) ליגד שׁוֹר מָכּם תְּאוֹתוּא ביפטו יַחְמוֹר וְגֵרָה ה) מוזך ווידפרקויענדע מְרִיא פּפטטטע טמך הָאָבוּם ו) גטמאָטטטעטע בְּאֵבוּם ו) מין דפר קיכפטע בְּמַרְבֵּק ז) מין מאטט בְּשִׂקְקוּת ח) וְרַהֲטִים טרטנקיינגען . וְגָעָה ט) מוזך בריוֹט בְּרִפָּתִים י) אֲוֹרוֹת יא) אָרוֹת מין . טטמוֹלן . וְרָעוּ וּבְעֵרוּ יב) מוזך ווידפן בְּכַר יג) מוזך וויזן עֲדָרֵי וַחֲשִׂיפֵי יד) הטפכדפ הַצֹּאן וְצוֹנָה טו) פּמָן קויינפיה בְּגֵדֵרוֹת טז) מין טטמוֹלן הַנָּוָה יז) היכטענהיטטע הַשֶּׂה דמם לאוק כֶּבֶשׂ כֶּשֶׂב טטמך טָלֶה יח) לאוק כַּר יט) פיינטט טטמַפּע אַיִל ווידדער רְחֵלִים טטמַפּע וַעֲשְׂתֹּרוֹת מוזך הפעכדפן צֶמֶר וטוֹלוּ הַגְּדִי דמם ליקקוין צָפִיר שָׂעִיר תַּיִשׁ עַתּוּד בטקק עִזִּים ליעגען אַקּוֹ טטיינבטקק יְעֵלִים גטמזן עֲלוֹת כ) זויגענדע . חֲלָבָן מיהר מיוך יַקְפִּיא כא) מאכט גטריינען הַנּוֹקֵד כב) דפר טמכהאָמזוכר לִגְבִינָה חֲרִיצִים כג) שְׂפוֹת כד) קמוב וּלְחֶמְאַה־חֲמָה כה) מוזך לו בוטטער . וְעֶרֶג כו) מוזך טרייעט עוֹפֶר הָאֵילִים

א) מקרין מפרים (תהלים סט לב) . ב) צמד בקר (מ"א יא ז) . ג) כבבש אלוף (ירמי' יא יט) . ד) והוא גרה לא יגר (ויקרא יא ז) . ה) וברורים אבוסים (מ"א ה ג) . ו) באין אלפים אבוס בר , פי' אין מבוס בר . ז) ועגלים מתוך מרבק (עמוס ו ד) . ח) (בראשית ל לח) . ט) אם יגעה שור על בלילו (איוב ו ה) . י) ואין בקר ברפתים (חבקוק ג יז) . יא) וארות לכל בהמה ובהמה ועדרים לארות (דה"ב לב כח) . יב) ובער בשדה אחר (שמות כב ד) . יג) כר נרחב (ישעי' ל כג) . יד) כשני חשיפי עזים (מ"א כ כז) . טו) צנה ואלפים כלם (תהלים מ מ) . טז) וגדרות צאן (במדבר לב טו) . יז) לקחתיך מן הנוה (דה"א יז ז) . יח) הרבוי טלאים מן טלא . יט) עם חלב כרים (דברים לב יד) . כ) עלות ינהל (ישעי' יא יא) , וי"מ כרות לו תלולות . כא) וכגבינה תקפיאני (איוב י ו) . כב) ומישע מלך מואב הי' נוקד (מ"ב ג ד) . כג) חריצי החלב (מ"א יז יח) . כד) ושפות בקר הגישו לדוד (מ"ב יז כט) . כה) ברחוץ הליכי בחמה (איוב כט ו) . כו) כאיל תערוג על אפיקי מים (תהלים מב ב) .

דפר יוכגע היכט צְבָיִם רעהפן וּצְבָאוֹת מוזך היגדען (היכטקיהב) דִּישׁוֹן רְאֵם־רִים וְזֶמֶר תַּחַשׁ פיוֹפמרביגעט טהיפר וְשָׁאַג מוזך בריוֹט וְנָדַם וְנָעַר א) מוזך ברוואט גּוּר כְּפִיר יוכגער לוֹמוּ אַרְיֵה שַׁחַל לַיִשׁ לוֹמוּ לָבִיא לוֹמוּן זְאֵב וטוֹך דּוֹב בּמָר הַטּוֹרֵף דפר ריישטע נָמֵר טיגער בַּהֲבַרְבְּרוֹתָיו מיט זיינען פּוּפקען . וְנָבַח מוזך בעוֹלם הַכֶּלֶב דער הוזך זַרְזִיר ב) ווידהוזך צִיִּים ג) וומוֹדטהיפר אוֹחִים ד) אטנרקטטע אִיִּים ה) וומוֹדטייפכן קוֹפִים ו) תפפען לִילִית ז) כחכטהיילע . וְהַחֲזִיר מוזך דפר טוויין אַרְנֶבֶת הטמזע שָׁפָן קמיינכפן חֹלֶד וויזע עַכְבָּר מוזע אֲנָקָה מיגעל תְּנִשֶׁמֶת ח) מיוֹטוזך קמוטוֹלמן שׁוּעָל פּוכט וְדָדֶה ט) מוזך טפריגעגעט בְּשַׁעֲטָה י) מיט טלחבען הַסּוּס דמם פפפרד רַמָּךְ טטוטע רֶכֶשׁ מיוֹטהיפר עַיִר יא) יוכגער מזעל חֲמוֹר מזעל אָתוֹן מזטוֹן עָרוֹד יב) פֶּרֶא־פֶרֶה יג) ווילדפר מזעל בְּכָרֵי יד) יוכגעמ קמוטעל וְגַמְלֵי מוזך קמוטפלע דַּבֶּשֶׁת טו) זטטטעל פְּרָדִים יַמִּים טז) אֲחַשְׁתְּרָנִים מיו מזעל יִבְלְמוֹם יז) יַחְמוּם יח) מטן טוֹיטטעט זיח בְּמֶתֶג מיט לוים וָרֶסֶן מוזך געביס . יַרְתְּמוּם יט) מטן מכטפטנעט זיח בְּבַר כ) מיט זטטטעל

א) בערו כגורי אריות (ירמי' נא לח) . ב) (מכלי ל לא) . ג) (ישעי' יג כא) . ד) (סס) . ה) (סס כב) . ו) (מ"א יז כב) . ז) אך שם הרגיעה לילית (ישעי' לד יד) , פי' עוף מדברי המיולל תמיד , וי"מ (מחכטגעטפעגעמס) . ח) (ויקרא יא ל) , המעמר תרגם קמוטוֹלמן , מין חיה אשר תשכו הקדמונים כי היותה רק מגשימת הרוח , ורעי הרב התכם מוהר"ים הסכיל בחכמה לדבר על זאת נפלאות בספרו היקר תוס"א ח"א . מ) מדהרות דהרות אביריו (שופטים ה כב) . י) שעטת פרסות אביריו (ירמי' מז ג) . יא) ועל עיר בן אתונות (זכרי' ט ט) . יב) ומוסרות ערוד מי פתח (איוב לט ה) . יג) פרה למוד מדבר (ירמי' ב כד) . יד) בכרי מדין ועיפה (ישעי' ס ו) . טו) ועל דבשת גמלים חיליהם (סס ל ו) . טז) (בראשית לו כד) . יז) במתג ורסן עדיו לבלום (תהלים לב ט) . יח) לא תחסום שור בדישו (דברים כה י) . יט) רתום המרכבה (מיכה א יג) . כ) ותשימם בבר הגמל (בראשית לא לד) .

וְרֶכֶב א) מוכד כייטליינ לָרֶכֶב נוכ כייטפן וְעֲגָלוֹת מוכד וואגען צֶב ב)
געדעקקט כְּרָכָרוֹת ג) הינגעוואגען וְהַצֹּן ד) מוכד קוטטע . וְכַלְּלֹת ה)
וְכִלְכַּלְתָּ ו) מוכד האמסט פערפאָלקאָמענסט תַּבְנִית תֹּאַר תּוֹר ז) געטטאלט
הָאָדָם דעם מענטען אֲנוֹשׁ אִישׁ גֶּבֶר מאכן תָּמִים אָהנע פעהלער
בְּמֹתָיִם איט מאָנאַטהייט , וְדִמִּיתוֹ מוכד האמסט מיהן געגלייכען לְצַלְמְךָ נ
דיינעמ עבענבילדע תְּמוּנָתְךָ וְגִילְךָ ח) דיינער אָהנלייכקייט וּבְשָׂרוֹ
שְׁאֵרוֹ ט) לַחֲמוֹ י) מוכד זיין פלייש בָּעוֹר וְגֶלֶד יא) איט הויט
קָרְמָתָ יב) איט הויט מיבער לעגען וַעֲצָמוֹתָיו וְגִרְמָיו יג) זיינע געבייגע
הִקְשִׁיתָ געהאָרטעט . וְגִידָיו מוכד זיינע אדערן וְעוֹרְקָיו געכלפען
הַדּוֹפְקִים יד) דיא קלאָפפען (אנטרייבען) דָּם וְנֶצַח טו) בלוט מָלֵאתָ
מָלֵאתָ טז) אנגעפילט וְנִתָּחָיו מוכד זיינע טייקקע וַבֵּדָיו יז) מוכד גוידער
הִמְצֵאתָ הִכְיַצְתָּ יח) האמסט דיא פינדען וואסען הָרֹאשׁ גֻּלְגֹּלֶת דען
קאָפף בְּקָדְקֹד איט מייטען שֵׂעָר המר פֶּרַע יט) וואגהאמר צִיצִת כ)
דַּלָּה וקקע צַמָּה כא) המלכאף קְוֻצּוֹת כב) תַּלְתַּלִּים מַחֲלָפוֹת כג)

א) בבגדי חופש לרכבה (יחזקאל כז כ) וחולי פירושו כמו למשכב , וכן וסבערתי בעשן רכבה (כמוס ב יד) ואגערטטמטט . ב) ועגלות צב (במדבר ז ג) . ג) ובצבים ובפרדים ובכרכרות (ישעי' סו כ) . ד) ובאו עליך הצן רכב וגלגל (יחזקאל כג כד) , והמפרשים פרשום שם כלי זיין . ה) המה כללו יפיך (שם כז ד) . ו) יכלכל דבריו במשפט (תהלים קיב ה) . ז) וראיתני כתור האדם המעלה (דס"ל יז יז) . ח) מן הילדים אשר כגילכם (דניאל א י) . ט) ואשר אכלו שאר עמי (מיכה ג ג) . י) ולחמם בגללים (ספני' א יז) . יא) שק תפרתי עלי גלדי (איוב טו טו) . יב) וקרמתי עליכם עור (יחזקאל לז ו) . יג) גרמיו כמטיל ברזל (איוב מ יח) . יד) ועורקי לא ישכבון (שם ל יז) . טו) קול דודי דופק (שה"ש ה ב) . טז) ויז נצחם על בגדי (ישעי' סג ג) . יז) כי מלתי מלים (איוב לב יח) . יח) יאכל בדי עורו (שם יט יג) . יט) ולא המציתיך ביד דוד (ש"ב ג ח) . כ) גדל פרע שערו ראשו (במדבר ו ה) ומתורגם זיוד וואכסטען ואפסטען . כא) ויקחני בציצת ראשי (יחזקאל ח ג) . כב) ודלת ראשך (שה"ש ז ז) . כג) מבעד לצמתך (שם ו ז) , וי"מ כי הוא הנעוף . כד) (שם ה יא) . כה) (שופטים טז יג) .

קרזיזהאמר הַפָּנִים וְאַפַּיִם מוכד מנגעזיכט בְּמִצָּה איט טטילן וְרָקָה
טולפע וָלֶחִי מוכד קיינבאקקען הַשְּׂפָתַיִם דיא ליפפען בְּשָׂפָם איט
קנעבעלבאכע וְזָקָן מוכד באכע , הָעֲפַעֲפִים דיא אויגענלידער בְּנֹבוֹת איט
בלוטען . הָעֵינַיִם דיא אויגען בְּאִישׁוֹן וּבָבָה איט אויגאפפעל לַחֲזוֹת
לִרְאוֹת לָשׁוֹר א) נ זעהען לְהַבִּיט לְהַשְׁקִיף לְשָׁאוֹף ב)
לִשְׁוֹף ג) נ טוטען לְהָצִיץ ד) לְהַשְׁגִּיחַ נ בליקקען לְצָפוֹת ה) נ
בעטראכטען פֶּקֶחַ גוטזעהענדער מוכד האָרכענדער הָעִוֵּר ו) דער מיין וואכזאמעט
אויגע האמט עַיִן ז) וְעָבַע פארבע לָבָן חִוֹר ח) צָחוֹר ט) ווייס חוּם י)
שָׁחוֹר שוואלץ שְׁחַרְחַר יא) בראונליך שְׁזַקְעֲרוּר יב) פוואכגעלוב
אַדַּמְדָּם גאלן רעטה אָמוּץ יג) חָמוּץ יד) מָחוּץ טו) רעטה חַבְלִילִי טז)
רעטהליך אַרְגָּמָן אַרְגָּוָן יז) פורפור כַּרְמִיל יח) תּוֹלַע שָׁנִי קארמאזין
צָהוֹב געלב יַרְקָרָק גאלן גרין כַּרְפַּס געלב וּתְכֵלֶת בלויה עָקוּד
פונגעלייכטט נָקוּד געטפרענקעלט מָלוּא גאנצפלקקט וּבְרֻדִים חמגעפלעקקיג
שָׂרוּק יט) בונט . הָאֲזָנַיִם דיא אָהרען בְּתִנּוּךְ וּבְדֵל יט) איט
אָהרלעפען (קנאפלען) לִשְׁמוֹעַ נ האָרען לְהַאֲזִין לְהַסְכִּית כ)
לְהַקְשִׁיב נ פארכעהען הָאַף דיא נאזע לְזוֹרֵר כא) נ ניסען

א) בגמר על דרך אשור (הושע יג ז) . ב) ואל מקומו שואף (קהלת א ה) (טטרעבען) פי' ממסר לשטיג תפלו . ג) עין שזפתו (איוב כ ז) . ד) משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים (שה"ש ב ט) (הערפאָרבליקקען) . ה) עיניו בגוים תצפינה (תהלים סו ז) . ו) ויהי שאול עוין את דוד (ש"א יח ט) . ז) כעין הבדלה (במדבר יא ז) . ח) חור כרפס (אסתר א ו) . ט) וצמר צחר (יחזקאל כז יח) . י) וכל שה חום בכשבים (בראשית ל לב) . יא) אל תראוני שאני שחרחרת (שה"ש א ו) . יב) (ויקרא ה ז) . יג) ברודים אמוצים (זכרי' ו ג) וי"מ (תשגרוים) . יד) חמוץ בגדים (ישעי' סג א) . טו) למען תמחץ רגלך בדם (תהלים סח כד) . טז) חכלילי עינים מיין (בראשית מט יב) . יז) ובארגון וכרמיל ותכלת (דה"ב ב ו) . יח) שרוקים ולבנים (זכרי' א ח) . יט) בדל אזן (עמוס ג יב) . כ) הסכת ושמע (דברים כז ט) . כא) ויזורר הנער (מ"ב ד לה) .

נְדָרוֹת א) טויבען וַעֲטִישׁוֹת ב) ניסען וְלִשְׁאוֹף גזוכ לייגלטויבען
בְּעַד דזיך נְחִירָיו זיינע נאזענלעכער רֵיחַ געריך בְּשִׁמְיָ וְסַמְיָ דער
געווירצע הוֹנֵט דעם באזאמיכרעם רוֹכֵל ג) געווירצקראמער וְרוֹקֵחַ ד) וזוכ
מסמתהעקער . הַסּוֹכֵךְ ה) הַיּוֹסֵךְ ו) דער זאלבער יְסוֹכְכוּהוּ ז) זאלבט מיהן
לְמִשְׁעֵי ח) צו גלטטונג (רייניגונג) הַמִּשְׁוֹחִים דיא געזאלבטע הַפַּנֵּג ט)
נָטָף צָרִי איז באלזאם לְבוֹנָה ווייהרויך מוֹר איכהט חֶלְבְּנָה וְלוֹט
שְׁחֵלֶת כּוֹפֶר קִדָּה קְצִיעָה קִנָּמוֹן אֲהָלִים וּגְרָדִים .
וְלוֹזֵהַם י) צו פערפעקען דֵּרָאוֹן יא) טייזאל זְמוֹרָה יב) צַחֲנָה יג)
בֹּאַשׁ יג) גטטאנק נֶאֱלָח יד) נִמְרָח טו) סָר טז) פערטזוקענעם וְרֹאִי יז)
וזוכ אונפלאטה שַׁעֲרוּרָה יח) גרייליכע שׁוֹעָרָה יט) פערדאָרבענע
מְגוֹאָלָה כ) וזוגווידיגע מְטֻנֶּפֶת כא) צוֹאָה כב) אונגייזיגע וְצֹאָה כג)
גֻּלָּל כד) פֶּרֶשׁ פַּרְשְׁדוֹנָה כה) מיסט רִיר כו) גייפער קִיא טעפיכעל
יְגֵעַל כז) אומוועגלעכע הַקּוֹאָה כח) דער אויסטייפט רוֹק געטפייל

א) מדן נשמע נחרת סוסיו (ירמי' ח טו). ב) עטישות יו תהל אור (איוב מא י). ג) מכל אבקת רוכל (שה"ש ג ו). ד) מעשה רוקח (שמות ל כה). ה) כרוב ממשח הסוכך (יחזקאל כח יד), וי"מ תואר לשמן המוב, וי"מ הסוכך (דער דא טיטלט) עיין אונקל"ש. ו) על בשר אדם לא ייסך (שמות ל לב), ולד"ק גם הוא מגזרת סוך, וכן בתרגום סבוכיכי. ח) ולילה לילה יחוה דעת (תהלים יט ג). ט) ואחותי באזניכם (איוב יג יז). י) ושננתם לבניך (דברים ו ז). יא) שם יתנו צדקות ה' (שופטים ה יא). יב) כשמוע גדעון את מספר החלום (שם ז טו). יג) האזינה עדי (במדבר כג יח), וי"מ כמו אלי. יד) לכו נא ונוכחה (ישעי' א יח), פי' כרוב דבריה (בעכשבן). טו) רחש לבי דבר טוב (תהלים מה ב). טז) והטף אל דרום (יחזקאל כא ב). יז) כן יזה גוים רבים (ישעי' נב טו), המפרשים פירשו מלשון זריקה וזורו (בערשפרענגען), ולי נראה כי הוא כמו הזים שוכבים (שם טו י), והוא ענין המתומעות (טרייאשן) ויהי' יזה מבנין פעל בזרם הזה ולהוי לריות יהזה רק שבמטר הסת וסולה תנועתה פל אות השוואה. יח) ופיח כזבים עד שקר (מלאכי יד ה). יט) במעשה ידיך אשוחח (תהלים קמג ה) והוא מבנין פעל, והתפעיל מהו ישיח. כ) דובב שפתי ישנים (שה"ש ז י). כא) פי צדיק יגוב חכמה (משלי י לא). כב) ויבקש אלהים את המכתש אשר בלחי (שופטים טו יט), וי"מ מכתש שם מקום מגזר כמכתש, ולחי שם מקום.

הַיּוֹרֵק כג) דער אויסטספוקקט זֵעָה שווייס צְפִיעִים כד) איטס דְּבְיוֹנִים כה)
טויבענמיסט הָעוֹבְשִׁים כו) דיא פערוועזענען בְּמַדְמֵנָה כז) אַשְׁפּוֹת
שְׁפוֹת כח) מיסט איסטהויפען . הַפֶּה עֲדִי כט) מונד וְלָשׁוֹן מונד צונגע
גָּרוֹן וְגַרְגֶּרֶת קעהלע לְנָאוֹם ל) טפרעכען אֲמָרִים טפריכט לְהַגִּיד
ל) זאגען (לְהוֹת מא) ל) רעדען-טרקלען) אַהֲוֹת מב) רעדע לְשַׁנֵּן מג)
לְתִנּוֹת מד) לְסַפֵּר ל) ערצעהלען מִסְפָּרִים מה) ערצעהלונגען לְבַטֵּא
ל) טוועטען הַבּוּטָה דער טוועסלער בַּאֲרֶשֶׁת איז מויסרעדונג הַפְתֻּגָם
וְעֵדִים מו) דיא וועקרטע . לְוַכֵּחַ מז) ל) דיספוטירען-זיך דעבטען לְרָחוּשׁ מח)
לְהַבִּיעַ לְהַטִּיף מט) לְהַזּוֹת נ) לְהָפִיחַ נא) לְהָשִׁיחַ נב) לְדַבֵּר
לְדָבוֹב נג) לָנוּב נד) לְמַלֵּל ל) טפרעכען שָׂפָה לָשׁוֹן פֶּה ספרעכע
הַצּוֹאר דער המלז בְּמַפְרֶקֶת איז דער געניקע וְעוֹרֶף מונד נאקקען
הַשִּׁנַּיִם דיא צעהנע מִתַּלְעוֹת וּמַלְתֶּעוֹת באקקצעהנע בְּמַכְתֶּשֶׁן נד)

ג) (ויקרא טו ח). ד) את צפיעי הבקר (יחזקאל ד טז). ה) כהדוש מתבן במו מדמנה (ישעי' כה י). ו) עד שער השפות (נחמי' ג יג). ז) המשביע בטוב עדיך (תהלים קג ה), והמנאריס. המהפיס פירשו מלשון עד יורה על הזמן, ועדיך הוא עת זקנתך, וכן בתרגום סבוכיכי. ח) ולילה לילה יחוה דעת (תהלים יט ג). ט) ואחותי באזניכם (איוב יג יז). י) ושננתם לבניך (דברים ו ז). יא) שם יתנו צדקות ה' (שופטים ה יא). יב) כשמוע גדעון את מספר החלום (שם ז טו). יג) האזינה עדי (במדבר כג יח), וי"מ כמו אלי. יד) לכו נא ונוכחה (ישעי' א יח), פי' כרוב דבריה (בעכשבן). טו) רחש לבי דבר טוב (תהלים מה ב). טז) והטף אל דרום (יחזקאל כא ב). יז) כן יזה גוים רבים (ישעי' נב טו), המפרשים פירשו מלשון זריקה וזורו (בערשפרענגען), ולי נראה כי הוא כמו הזים שוכבים (שם טו י), והוא ענין המתומעות (טרייאשן) ויהי' יזה מבנין פעל בזרם הזה ולהוי לריות יהזה רק שבמטר הסת וסולה תנועתה פל אות השוואה. יח) ופיח כזבים עד שקר (מלאכי יד ה). יט) במעשה ידיך אשוחח (תהלים קמג ה) והוא מבנין פעל, והתפעיל מהו ישיח. כ) דובב שפתי ישנים (שה"ש ז י). כא) פי צדיק יגוב חכמה (משלי י לא). כב) ויבקש אלהים את המכתש אשר בלחי (שופטים טו יט), וי"מ מכתש שם מקום מגזר כמכתש, ולחי שם מקום.

מין מיהכען לאָמהלאָבען **הַחֵךְ** דער גויטען **וּמַלְקוֹחַיִם** א) מוזך שלאָנד
לִטְעוֹם ז טאַנעקען . **הַגֵּב** דער ריקען **וְעָצָה** מוזך ריקקען
בְּצִלְעוֹתָיו איז זיינען ריבבען **וְחוֹמֶשׁ** ב) מוזך וויכען . **הַיְדִים** דיא
האָנדע **בְּכַפַּיִם וְחָפְנַיִם** איז פויסט **הָאֶצְבָּעוֹת** דיא פינגער **וּבֹהֶן** מוזך
דויטען **בְּצִפָּרְנַיִם** איז דען נאָגעל **לְהַמִּיש** ג) **לְמַשֵּׁשׁ לַמַּשֵּׁשׁ** ד)
ז טאַפּען . **הַזְרוֹעַ וְחֹצֶן** ה) דער אָרם **בְּאַצִּילוֹת** ו) **אָרְבוֹת** ז) איז
דען אָכסען **בְּשֶׂכֶם כָּתֵף** איז שולטער **לְשָׂא** ז טראָגען **לִטְעוֹן**
לַעֲוֹוב ח) מויפגעלאָדען **סֵבֶל** ט) לאַסט **עוֹמְסִים־עוֹמְשִׂים** י) דיא
מאָלאָדען **יָהָב** י) לאַסט **נֵטֶל** יא) בעטווערדען **הַמִּשְׁפָּתַיִם** יב) דיא בוידען.
הַשָּׁדַיִם וְדַדִּים דיא ברוסטע **לְהֵינִיק** ז זייגען **יוֹנְקִים** זויגענדע **יְלָדִים**
וְלָדִים עֲוִילִים יג) **עוֹלְלִים צָאֶצָאִים צֶעֱצָעִים** יד) קינדער
צְפִיעוֹת טו) טאָכטערלען . **הַחִיק וְצַלַּחַת** טז) דאָס טאָפּ **לְהָכִיל**
לְכַלְכֵּל יז) ז מכהאַלטען **לְרַבּוֹת** יח) **לְגַדֵּל לְטַפֵּחַ לְאָמְנָה** יט)
מויפגעלעגטען **גְּמוּלִים** מעכטוואָהנטע קינדער . **הַבֶּטֶן כֶּרֶשׂ** דער בויך **קִבָּה**
אנגען **בְּטַבּוּרוֹ וְשָׁדָיו** איז נאָבעל . **הַמִּתְנַיִם חֲלָצַיִם הַכְּסָלִים**

א) לשוני מדבק מלקוחי (תהלים כב טז) . ב) (ש"ב ב כג) , סוף מקום סרך שבין סלעות לכף סיחן , ונקרא כן מלשון חמושים , כי תוגרי תרב יתגברו תרבם עליו . ג) ידיהם ולא ימישון (תהלים קטו ז) . ד) נגשה כעורים קיר (ישעי' נט י) . ה) והביאו בגיך בחצן (שם מט כב) . ו) תחת אצילות ידיך (ירמי' לח מב) . ז) עם ארבות ידיו (ישעי' סה יא) . ח) עזוב תעזוב עמו (שמות כג ה) . ט) והנשאים בסבל עומשים (נחמי' ד יא) . י) השלך על ה' יהבך (תהלים נה כג) . יא) ונטל החול (משלי כז ג) . יב) רובץ בין המשפתים (בראשית מט יד) , וי"מ (טרעפקרייצען) . יג) ישלחו בצאן עוילים (איוב כא יא) . יד) מעשה צעצעים (דש"ב ג י) . טו) הצאצאים והצפיעות (ישעי' סג כד) . טז) טמן עצל ידו בצלחת (משלי יט כד) . יז) רוח איש יכלכל מחלאו (משלי יח יד) . יח) אשר טפחתי ורביתי (איכה ב כב) . יט) באמנה אתו (אסתר ב ז) .

דיא אנדען . **רַחֲם וּמַשְׁבֵּר** א) מוטטער לייב **וּפוֹת** ב) **נְחֹשֶׁת** ג)
מעסינגליד **לְהָרוֹת** ז טוזאמענבען **וְיָלַד** מוזך געבאָרען **עַל** מוזך **הָאָבְנַיִם**
קיימאטוהו **לְקַדֵּם** ז פאָרדערען **הַחַיָּה** ד) דיא העבאמאמע **זָכָר** מאָנלען
וּנְקֵבָה מוזך ווייבען **תְּאוֹמִים־תּוֹמִים** צווייזיגע **בְּשִׂלְיָתָם** ה) מין
מיהרער געבורטסהויז . **וְהַנְּפָלִים** ו) מוזך מונלייזיגען געבורט **הַמַּפְשָׁעָה** ז)
דאס היפטבין **בְּפַדָּדָיו** ח) **וַאֲשָׁכָיו** ט) איז זיינען האָדען **לַאֲבִיוֹנָה** י)
נור לוסט **לְעַבֵּר** יא) ז בעטווענגען **וּלְהַשְׁתִּין** יב) מוזך מורין ז לאָסטען .
הַשֵּׁת יג) דער מונטערלייב **לְהָסֵךְ** יד) טאָטהזוכפט ז טהון , **הַיְרֵכַיִם**
דיא היפטען **וְכַפֵּיהֶם** טו) מוזך מיהרע געלענקע **הַשּׁוֹקַיִם** דיא טענקעל
הַבְּרֵכַיִם דיא קניע **הָרַגְלַיִם וְשָׁבָלִים** טז) . **וּפְעָמִים** דיא פיסמע
בְּקַרְסֻלֵּיהֶם יז) **אַפְסֵיהֶם** יח) איז מיהרען קאָכלען **בְּכַפֵּיהֶם** איז
מיהרען זאָהלען **וְעָקֵב** מוזך פערזע **לָאוּל** יט) **לַהֲלוֹךְ** ז גאָהען **לְהוֹלִיךְ**
ז פיהרען **לִשְׁקוֹק** כ) **לְהִשְׁתַּקְשֵׁק** כא) הערומזלופען **הַמַּעַיִם** דיא
דאָרעם **וְקֶרֶב** מוזך מייגגעוויידע **הַלֵּב** דאָס הערץ **הַכָּבֵד** דיא לעבער
בְּמִרְרָתוֹ כב) איז זייבעל גאַלל **הַיּוֹתֶרֶת** דאָס כאָטהפלייש **הַכֶּדֶר** דיא

א) כי באו בנים עד משבר (ישעיה לז ג) , וי"מ כי הוא מוסב לולדת . ב) פתחן יערה (ישעיה ג יז) , וי"מ כמו פאתהן מהרע לאָקקען . ג) יען השפך נחשתך (יחזקאל טו לו) . ד) כי היות הנה (שמות ז יט) . ה) (דברים כה יז) . ו) טוב ממנו הנפל (קהלת ו ג) . ז) עד המפשעה (דה"ב יט ד) , מקום הערוה . ח) גידי פחדיו ישרגו (איוב מ יז) . ט) (ויקרא כא כ) . י) ותפר האביונה (קהלת ה ה) . יא) שורו עבר (איוב כא י) . יב) משתין בקיר (מ"א כה כב) . יג) וחשופי שת (ישעיה כ ד) . יד) להסך את רגליו (מ"א כד ד) . טו) (בראשית לב כו) . טז) חשפי שובל (ישעיה מז ב) . יז) ולא מעדו קרסולי (תהלים יח לז) . יח) מי אפסים (יחזקאל מז ג) , וי"מ מובבעדטיטענדעם מלשון אפס . יט) ואוזל לו אז יתהלל (משלי כ יד) , וי"מ כמו והוזל לו מלשון המעלה בזול . כ) ארי נוהם ודוב שוקק (משלי כח טו) , וי"מ (ברוואמען) . כא) ישתקשקון ברחובות (נחום ב ה) . כב) ישפוך לארץ מררתי (איוב טז יג) .

כעטן וְחֵלֶב מוזך מוזשוימט הַכְּלָיוֹת וְטוּחוֹת א) כיפכען • וְנִפְתְּחָה
וְהִפְתַּחְתָּ ב) וְנָשַׁפְתָּ וְנָשַׁבְתָּ ג) מוזך האמסט מייגגעבלומען בְּגוּפָהּ
גָּווֹ מין זייגעגע קאָרפּער גַּלְמוֹ ד) מוזנעגעוויקקעלטען קייג נֶפֶשׁ לעבען רוּחַ
גייסט נִשְׁמָה כָּבוֹד ה) יְחִידָה ו) חַיָּה ז) געטעלט •

יום שביעי

וּבַשְּׁבִיעִי מוזך מאן זיבענטען נִפְשְׁתָּ האמסט דזמ גערוהט
וְשָׁקַטְתָּ וְשָׁבַתָּה ח) וְשַׁבְתָּ ט) וְהִרְגַּעְתָּ י) וְשָׁאֲנַנְתָּ יא)
וואמרסם רוהיג שַׁלְאָנָן יב) פערגניגט בִּנְחַת וּמָנוֹחַ וויט רוהיג נִיחוּחַ
ליבליך וּבְטַלְתָּ יג) וּפָרַעְתָּ יד) וואמרסם מכבייטסלוי וְחָדַלְתָּ מוזך לוועגלאָזען
לאמסטען וְשָׁבַתָּ מוייפהערען מִמַּעֲשׂוֹת פון טהון מְלָאכְתָּ ווערק עֲבוֹדָה
פְּעָלִים טו) מַעֲלָלִים מכבייט • מַה וויא (וואס) טוֹבוּ גוט וואכען זיא
וַיָּטִבוּ טו) מוזך טון (וועהלטהאטיג) בְּמִלָּאָם יז) מין מיהרעטע פולוועגען
בְּמִנְלָם יח) בְּתַכְלִיתָם יט) פולקאמענהייט שִׁלְמוֹ כ) גָּמְרוּ כא)

א) מי שת בטוחות חכמה (איוב לח לו) . ב) עד שיפוח חיום (שה"ש ד טו) . ג) כי רוח ה' נשבה בו (ישעיה מ ז) . ד) גלמי ראו עיניך (תהלים קלט טז) . ה) ויגל כבודי (תהלים טז ט) . ו) הצילה מיד כלב יחידתי (שם כב כא) . ז) וחיתו באור תראה (איוב לג כח) . ח) (אסתר ז ז) . ט) בשובה ונחת (ישעיה ל טו) . י) הלוך להרגיעו ישראל (ירמיה לא כ) . יא) יחד אסירים שאננו (איוב ג יח) . יב) כלו שלאנן (שם כא כג) . יג) ובטלו הטוחבות (קהלת יב ג) . יד) תפריעו את העם (שמות ה ג) . טו) רב פעלים (ש"כ כג כ) . טז) (במדבר ד לב) . יז) וימלא שבעת ימים (שמות ז כה) . יח) ולא יטה לארץ מנלם (איוב טו כט) . יט) ולכל תכלית הוא חוקר (שם כח ג) . כ) שלמו ימי אבלך (ישעיה ס כ) . כא) ה' יגמר בעדי (תהלים קלח ח) .

בִּצְעוּ א) וְנִרְצוּ ב) זיינד זיא פולוועגדעט וואָרדען • וְזָעַקְתָּ ג) וְצָעַקְתָּ
וְשָׁמַעְתָּ ד) מוזך האמסט מייגגעזוואוטט עֵדֶת גמעיינדע הֶבֶל ה) קְהִלַּת
לְהַקַּת ו) רְגֶמֶת ז) חַיַּת ח) פערזוואוזג מִשְׁפָּחוֹת געטולגטע
מַטּוֹת שְׁבָטֵי טטאמען מִתְיַדֵּשׁוּ ט) טטאמאוזן רעגוסטירט בְּכוֹרֶךָ
דיינען מרטטגעבאָרענען גּוֹרָל פּוּר וְכוֹס י) לוסט נַחֲלָתְךָ יְרֻשָּׁתְךָ דיין
מרבטהייל אֲחֻזָּתְךָ דיין מייגגעטהזוכ וְקִנְיָנְךָ דיין גוט (פערמאָגען) •
וְהוֹרִיתָם מוזך האמסט זיא מוזטעמרייבטעט פַּתְשֶׁגֶן פַּרְשֶׁגֶן יא) מיהמלט
אֶגֶרֶת יב) טריפט (בריוף) נִשְׁתְּוָן יג) מוזטרייפט הַמַּזְהִירִים יד)
וְמֵעִידִים טו) דיא דא וואהרנען שֶׁיּוּגְדְּרוּ דאמיט זיא זאלען איינען בְּמִשְׁכָּבָה טז)
וְמִסּוֹבָה יז) מיט זאן סוּגָה פערלייגט גְּבוּלָם וְרַאֲוָתָם יח) מיהרע
געגעגט • וְיִתָּאוּ יט) זיא זאלען דיא גרענצע בעטטיוואוען וַיְתָוּ כ) מוזך
איינגעבן בְּאוֹתוֹת בְּצִיָּנִים כא) מיט צייכען וַתַּמְרוּרִים כא) מוזך האהען
צייכען רְשׁוּמִים כב) נִסְמָנִים כג) נִכְתָּמִים כד) געצייכענעט דַּרְכֵיהֶם
אוֹרְחוֹתֵיהֶם נְתִיבוֹתֵיהֶם מַעְגְּלוֹתֵיהֶם מיהרע וועגע

א) והיה כי יבצע ה' (ישעיה י יב) . ב) אז תרצה הארץ את שבתותיה (ויקרא כו לד) . ג) ויזעק אביעזר אחריו (שופטים ו לד) , וכן ויצעק איש ישראל , (שם ז כג) , ולא נמצא לטולאה זולת רק בבנין נפעל . ד) וישמע שאול את העם (מ"א טו ד) . ה) (שם י ה) . ו) (שם יט כ) . ז) שרי יהודה רגמתם (תהלים סח כח) , וי"מ מלשון רקמה . ח) וחית פלשתים חבה בעמק רפאים (מ"ש כג יג) . ט) (עזרא ב סב) . י) מנת חלקי וכוסי (תהלים טז ה) . יא) (עזרא ח ו) . יב) ואגרת פתוחה בידו (אחמיה ו ה) . יג) וכתב הנשתון כתוב ארמית (עזרא ד ז) . יד) והזהיר את העם (יחזקאל לג ג) . טו) העד העיד בנו האיש (בראשית מג ג) . טז) הסר משכתו (ישעיה ס ה) . יז) ישר ממסובה (מיכה ז ד) . יח) עד תאות גבעות עולם (בראשית מט כו) . יט) תתאו לכם הר ההר (במדבר לד ז) . כ) ויתו על דלתות השער (מ"א כא יד) . כא) הציבי לך ציונים שומי לך תמרורים (ירמיה לא כא) . כב) אגיד לך את הרשום (דניאל י כא) . כג) ושעורה נסמן (ישעיה כח כה) . כד) נכתם עונך לפני (ירמיה ב כב) .

שְׁבִילֵהֶם א) מִשְׁעוֹלֵיהֶם ב) מיהכע · טעטייגע מֵהָאֲמִין ג) מֵהֵימִין ד) וועדער לוד רעכטען מֵהַשְׁמָאִיל־מֵהַשְׁמִיל ד) מאך לוד ווינקען . וְיַנְטְרוּ וְיִנְצְרוּ וְיִשְׁמְרוּ זיי זאָלען בעוואָכטען (היסטן) הַשַּׁבָּת דען רוהעטאָג , כִּי דען מְחַלְּלֶיהָ דער מיהן מעכטווייהעט יִרְגְּמוּ זאָלען פערשטעיינען הַסּוֹקְלִים דיא טעיינגער יִתְלוּ יִתְלָאוּ ה) יוֹקִיעוּן זאָלען אויפהענקען הַתּוֹלִים ז) דיא הענקער . פֶּן פיינייכט יָפוּנוּ ח) וועגדען זיא זאָלייגען וְיִפְתֵּם ט) וְיִסְתֵּם וַיְשִׁיאֵם י) מוך זויך זיא פערפיהרען הַיֹּצֵר יא) דיא בעגירדע וַיִּמְעֲדוּ וַיָּמֹטוּ וַיָּנוּטוּ יב) מוך וועגדען וואנקען אֶשּׁוּרֵיהֶם צַעֲדֵיהֶם פְּשָׁעֵיהֶם יג) מיהכע טריטען וַיָּטוּ לוך נייגען וַיַּעֲטוּ יד) מוך האטען (מיילען) וְיַלְפֵּתוּ טו) לוך גרייפען וַיִּרְטוּ טז) פערקרייוועען וַיִּשְׁטוּ יז) מוך לוויינען הַסְּטִים יח) וְשָׁטִים יט) דיא מבטרינגען הַגְּלוּזִים דיא מבגעוויסענען בְּלִזּוּת כ) איט פערקריינונג לַהֲדוּרִים כא) זו קריינען וועגען וַיָּסִיגוּ־וַיַּשִּׁיגוּ מוך פערריקען פֶּרֶק כב) טיידע וועג הַמְּסִלָּה דיא בלהן הַנְּכוֹחָה כְּשֵׁרָה

א) שבילי עולם (סס יח טו) . ב) במשעול הכרמים (במדבר.כב כד) · ג) כי תאמינו וכי תשמאילו (ישעיה ל כא) . ד) התאחדרי הימיני השימי השמילי (יחזקאל כא כא) . ה) (דכרים כח סו) . ו) והוקע אותם לה׳ נגד השמש (במדבר כה ד) . ז) ותולליו שמוחה (תהלים קלז ד) , וי״מ כמו שולליו , או כמו הולליו עי׳ אונק״ם . ח) נשאתי אימיך אפונה (תהלים פח טז) . ט) פן יפתה לבבכם (דכרים יא טז) , וכסס גדול אחד ממעטי. כי הוא כמו פן יכתה לבבכם, מן יפת אלהים ליפת והכן . י) הנהשיאני (בראשית ג יג) . יא) כי יצר לב האדם (סס ח כא) . יב) תנוט הארץ (תהלים צט א) , כמו תמוטו ותנוד . יג) כפשעביני ובין המזות (ש״א כ ג) . יד) ויעט העם אל השלל (סס יד לב) . טו) ויפת שמשון (שופטים טז כט) . טז) כי ירט הדרך לנגדי (במדבר כב לב) , ועל ידי רעעיס ירטני (איוב טו יא) . יז) שטה מעליו ועבור (משלי ז כה) . יח) עשה סטים שנאתי (תהלים קיט ג) . יט) ושטי כזב (סס מ ה) . כ) ולזות שפתים הרחק ממך (משלי ד כד) . כא) והדורים אישר (ישעיה מה כ) . כב) ואל תעמד על הפרק (עובדיה יד) .

הַגִּינָה א) יְשָׁרָה דיא רעכטע הַמְאַשֶּׁרֶת ב) וועלכע וייטעט הַנּוֹהֶגֶת נוֹהָה מְנַהֶלֶת מְדַבֶּרֶת ג) מוֹבֶלֶת פיהרט לְפָרְדֵּס לְגַן וְכַנַּת ד) לוסן גמכטען הַיְשׁוּעָה דער היולפע . אַשְׁרֵיכֶם וואָהל מיך הַבּוֹטְחִים דיא זיך פערלאסען וְשׁוֹעִים ה) מוך פערלאכען בְּכֶסֶל ו) איט האָפנונג וְקוּם וּמְשַׁבְּרִים ז) וְחוֹכִים ח) וּמְיַחֲלִים וּמְחִילִים ט) מְצַפִּים מוך האָפנען (המכען) מְכַתְּרִים י) מְדַמִּים יא) וואכטען לְהִסְתּוֹפֵף יב) לַחֲסוֹת זיך זו טיעלען לָלוּן זו פערוויילען (מיבער נאכטען) לָחוּל יג) וְלַחֲנוֹת זו רוהען בַּחֲנִיוֹת יד) מין רוהעטאָטען הַנֶּאֱמָן דעם אויפהרהאפטיגען בְּצֵל צְלָצַל טו) מיך טאָטען סֻכָּה־שָׁכוֹ טז) זיינער היטטע חֶפְתּוֹ זיין סרוזיא היינטו . עוֹד נאָך בְּהִקָּבְרְכֶם ווען מיהר בעגלאבען וועכדעטע בְּאַשְׁמֵן יז) שָׁאוּל בּוֹר מיך גלאבע יְשִׁישִׁים יח) עַתִּיקִים יט) יְשָׁנִים אלטע וְזִקְנֵי מוך אָלטעסטע הַדּוֹר דעם לייטאלטערע הַקְּמוּטִים כ) דיא געפאלטעסטע בַּכֶּלֶח כא) מין מאלטער וְשִׂיבָה מוך גרויעם מאלטער תָּגִילוּ וְתָדוּצוּ כב) וְתַעֲלוּ וְתַעֲלֹסוּ וְתַעֲלְצוּ וְתָשׂוּשׂוּ

א) בפני הגדרת הגינה (יחזקאל מב יב) , ומזה במלמוד דכר הגון . ב) מאשריך מתעים (ישעיה ג יב) . ג) ורעו כבשים כדברם ישעיה ה יז) , פי׳ לפי מנהגם ולזוסם . ד) וכנה אשר נטעה ימינך (תהלים פ טז) , וי״מ מקומם כגן כמו וכנגה לאוקמ״ם . ה) ולא שעו על קדוש ישראל (ישעיה לא א) . ו) וישימו באלהים כסלם (תהלים עח ז) . ז) לא ישברו יורדי בור אל אמתך (ישעיה לח יח) . ח) אשרי כל חוכי לו (סס ל יח) . ט) ויחילו עד בוש (שופטים ג כה) . י) כתר לי זעיר (איוב לז ב) . יא) אך אל אלהים דומיה נפשי (תהלים סב ב) . יב) בחרתי הסתופף בבית אלהי (סס פד יא) , והכוון כתרגום סרמגמ״ן (מוך דער טוועלוֹן טטעהען) . יג) יחולו על ראש יואב (ש״ב ג כט) . יד) אל בית הבור ואל החניות (ירמיה לז טז) . טו) צלצל בכנפים (ישעיה יח א) . טז) ויחמוס כגן שכו (איכה ב ו) . יז) באשמנים כמתים (ישעיה נט י) . יח) ואתם ישישים (איוב לב ז) . יט) והדברים עתיקים (דה״ח ד כב) , וי״מ כמו עתיקי מקדים כלומר נעתקים מספר אחר . כ) ותקמטני לעד היה (איוב טז ח) (איך גאפאלטעט) . כא) תבא בכלח (סס ה כז) . כב) לפניו תדוץ דאבה (סס מא יד) .

וְתַחְדוּ ח) וְתִשְׁמְחוּ וועכדעט מיהר מיך פרייען וְתִצְחֲקוּ וְתִשְׂחַקוּ מוזך לאכען הָאָה פריידע וְתִדְשְׁנוּ מוזך פעטען וועכדען וְתָחִילוּ ט) געבירגען זיין וְתִתְעַדְּנוּ ג) וְתִתְעַנְּגוּ וּתְפַנְּקוּ ד) מוזך פערגיגע (וואהלוסטיג) וְתִשְׂתַּעְשְׁעוּ וְתִשְׁעוּ ה) בעוסטיגע בְּשָׁלוֹם מיט פריעדען וְשַׁלְוָה מוזך רוהיג נֶצַח , סֶלָה , עוֹלָם וָעֶד שוויג . וּבְגוּעֲכֶם מוזך וועגן מיהר פערטיידעט וְתָמוּתוּ מוזך טויטלעכ אָסוֹן מוגליקייט (טאָד) הַפְּרָחָה ו) דער יוגענד בַּחוּרִים יונגע בְּנוֹעַר ז) חוֹרֶף ח) וְשַׁחֲרוּת ט) מין יוגענד הִסְמִכוּ הִסְעִדוּ הִתְמִכוּ הִשְׁעֲנוּ זיין געטרוסט וְדִבְקוּ עָרוּ י) צִפְדוּ יא) הִצָּמְדוּ יב) הִטָּפְלוּ יג) זיין מוגעהעפטעט וּתְרָכוּ יד) מוזך הינגעלאָגען לְרֵעֵיכֶם רֵעֵכֶם עֲמִיתֵיכֶם לו מיינערען פריינדע הִתְחַבְּרוּ הִשְׁקְדוּ טו) הִלָּווּ טז) הִסְתַּפְּחוּ יז) מוכהפעטע מיך הַיְדִידִים מיהר געליבטע דּוֹדִים פריינדע לְאוֹהֲבֵכֶם לו מיינערען ליבהאבער הַחוֹבְבֵכֶם יח) וְרוֹחֲמֵכֶם יט) דער מיך ליבט , יָקִים יְזַקְּנוּ כ) עד וויכד מויפריכטען מַפֶּלֶת פִּגְרֵי גְבֻלוֹת געפאלענע קאָרפּער הָרְפָאִים כא) דער טאָדטען . הִתְגַּבְּרוּ הִתְאַמְּצוּ הִתְאַפְּקוּ

ח) אל יחד בימי שנה (מס ג ו) , וי"מ כמו אל יאחד . ט) ועצמותיך יחליץ (ישעיס נח יא) . ג) ויתעדנו בטובך הגדול (נחמיה ט כה) . ד) מפנק מנוער עבדו (משלי כט כא) . ה) ואשעה בחקיך תמיד (תהלים קיט קיט) . ו) על ימין פרחח יקומו (איוב ל יב) . ז) בדפוס הקודם בנערות אך כי לא נמצא המשקל הזה בתש"ך . ח) בימי חרפי (איוב כט ד) . ט) כי הילדות והשחרות הבל (קהלת יא י) . י) ערות על פי יאור (ישעיס כג ו) . יא) צפד עורם על עצמם (איכה ד ח) . יב) חרב מצמדת על מותניו (מ"ב כ ח) . יג) ותטפול על עוני (איוב יד טו) . יד) והם תכו לרגליך (דברים לג ג) . טו) נשקד עול פשעי בידו (איכה א יד) . טז) וגלוה הגר עליהם (ישעיס יד א) . יז) כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' (מ"א כו יט) . יח) אף חובב עמים (דברים לג ג) , וי"מ מלשון חובב פערפליכטעט . יט) ארחמך ה' חזקי (תהלים יח ב) . כ) (תהלים קמו ח) . כא) (מס פח יא) .

הִתְאוֹשְׁשוּ א) הִתְחַזְּקוּ הַבְלִיגוּ ב) הַעְפִּילוּ ג) הִמְּרָצוּ ד) מטאָקעט מיך עֶצְמוֹ ה) פֹּזּוּ ו) רַהֲבוּ ז) זייט פעסט הָאֲבִירִים כַּאבִירִים ח) צוּרִים חֲסִינִים ט) עֲזוּזִים י) נוֹעֲזִים יא) אֵלִים אֵיתָנִים מוּצָקִים יב) תַּקִּיפִים יג) עָרִיצִים יד) מיהר מטאָרקען מְרָפְּדִים טו) דיק געמטעטעקט זייך בַּעֲיָם טז) כֹּחַ חַיִל אוֹן יז) מֵזַח יח) עָתָק יט) דּוֹבֶא כ) תּוֹעֲפוֹת כא) וּבַדִּים כב) מיט קלאפּט הַמְחַלְּצִים מַצִּילִים מְמַלְּטִים מְפַלְּטִים וועלפט מרלעטען הָעֲשׁוּקִים דיק מוזטעדריקקטען יְצֵרוּ דיק געדראָנגען זייך מְצָרֵיהֶם צוֹרְרֵיהֶם פען מיהכען דרינגען בַּמְּצָרִים כג) מין מנגיימעט מְעִיקֵיהֶם כד) מיהכע דריקקטער לוֹחֲצֵיהֶם לוויגער מְצִיקֵיהֶם דוֹחֲקֵיהֶם אָצֵיהֶם כה) מְאַלְּצֵיהֶם כו) מיהכע דרינגער וְנוֹגְשֵׂיהֶם

א) זכרו זאת והתאוששו (ישעיס מז ח) . ב) המבליג שד על עז (ממוס ה ט) · ג) ויעפילו לעלות (במדבר יד מד) · ד) מה נמרצו אמרי ישור (איוב ו כה) · ה) ועצם כחו (דניאל ח כד) . ו) ויפזו זרועי ידיו (בראשית מט ד) · ז) תרהיבני בנפשי עוז (תהלים קלח ג) . ח) ואוריד כאביר יושבים (ישעיס י יג) · ט) וחסון הוא כאלונים (עמוס ב טו) . י) עזוז וגבור (תהלים כד ח) · יא) עם נועז לא תראה (ישעיס לג יט) . יב) והיית מוצק ולא תירא (איוב יא טז) · יג) ולא יוכל לדין עם שהתקיף ממנו (קהלת ו י) . יד) כגבור עריץ (ירמיה כ יא) . טו) רפדוני בתפוחים (שה"ש ב ה) · טז) בעים רוחו (ישעי' יא טו) · יז) וראשית אוני (בראשית מט ג) . יח) אין מזח עוד (ישעיס כג י) · יט) עתקו גם גברו חיל (איוב כא ז) · כ) וכימיך דבאך (דברים לג כה) · כא) כתועפות ראם לו (במדבר כג כב) · כב) בדיו לא כן עשו (ירמיה מח ל) · כג) ומצרי שאול מצאוני (תהלים קיז ג) · כד) אנכי מעיק תחתיכם (עמוס ב יג) . כה) והנוגשים אצים (שמות ה יג) . כו) ותאלצהו (שופטים טז טו) .

---

*) כל המאמר הזה סובב והולך על שופטי הארץ העומדים בפרץ ליסר הרשעים ולהושיע עשוק מיד עושקו , ומושלי תבל אשר בשאר אלה לזולתי נפשות (הנמצאים עוד בחיי יום הרמוקים מוכרי אדם לעבד עולם) ה' יהי' בעזרם והפלא בידם יצלית .

מוכר מכטרייבער • וְגוֹאֲלִים וּפוֹדִים וּפוֹרְעִים א) וּפוֹרְקִים ב)
וּפוֹצִים ג) מוכר לויזקיפן בְּכֹפֶר פיר וויטגעלד וּמְחִיר מוכר פריין
הַשְּׁבוּיִים דיא געפאנגענע לְפָטְרָם ד) זיא צו פרייא לֶשַׁלְּחָם לוי
לוסיקקין בְּשֶׁגֶר ה) איט לויסטיקקייט הַפֶּשַׁע פריים וְדָרוֹר מוכר מבוסמס
מִמּוֹבְרֵיהֶם פון איהרן פערקייפער וְקוֹנֵיהֶם כּוֹרֵיהֶם ו) לוקחיהם
איהרע קייפער הַמִּתְעַמְּרִים ז) וועלכע דיענען בָּהֶם־וְהֵמֵהֶם ח) איט
איהנען בְּפֶרֶךְ איט טרעלעגע • וּמַתִּירִים ט) וְשׁוֹרִים י) וּמְפַתְּחִים
מוכר מויפלוסען אֲסוּרִים־הָסוּרִים יא) דיא געבונדענען בְּמוֹסָרִים יב)
מין באנדען חֲבוּשִׁים יג) עֲנוּדִים יד) עֲקוּדִים טו) קְשׁוּרִים
צְרוּרִים טז) לו זאמענגעקניפפען נָצוּרוּ יז) דיא געבונדען זיכ
בְּכוּשָׁרוֹת יח) וְחַרְצֻבּוֹת יט) בְּחֹשְׁרִים כ) וּמַעֲדַנּוֹת כא) איט
קעטטען וְרִתֻּקִים כב) מוכר געפעטעלט בְּכְבָלִים כג) וְחַחִים כד)
בָּאוֹזְקִים־ כה) זְקִים כו) נְחֹשְׁתַּיִם כז) פערמעסען תּוֹךְ מין צִינוֹק כח)

א) פדעהו מרדת שחת (איוב לג כד) , וי"מ (וטגווטנדען) מלשון ערבי • ב) פורק אין מידם (איכה ה ח) . ג) הפוצה את דוד עבדו (תהלים קמד ז) . ד) ויפטר מפני שאול (ש"א יט ו) . ה) שגר בהמה (שמות יג יב) , פי' לדת הבהמה (דמס גשוולכפענע) . ו) מים תכרו מאתם (דברים ב ו) • ז) לא תתעמר בה (דברים כא יד) • (ווידער רעכטליכער ווייזע בעהאנדעלן) . ח) ולא מהמהם (יחזקאל ז יא) • ט) תהלים קמו ז • י) אם לא שריתך לטוב (ירמיה טו יא) (בעפרייען) וי"מ כמו שאריתיך • יא) כי מבית הסורים יצא למלוך (קהלת ד יד) • יב) ומוסרות ערוך מי פתח (איוב לט ה) • יג) וחבשת להם מגבעות (שמות כט ט) • יד) ענדם על גרגרותיך (משלי ו כא) . טו) ויעקד את יצחק בנו (בראשית כב ט) . טז) צררות בשמלותם (שמות יב לד) . יז) ויצר כברים כסף (מ"ב ה כג) . יח) מוציא אסירים בכושרות (תהלים סח ז) . יט) פתח חרצבות רשע (ישעיה נח ו) . כ) וחשריהם הכל מוצק (מ"א ז לג) . כא) התקשר מעדנות כימה (איוב לח לא) . כב) עשה הרתוק (יחזקאל ז כג) . כג) ויביאהו בחחים (שם יט ד) . כד) והוא אסור באזקים (ירמיה מ א) . כה) לאסור מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל (תהלים קמט ח) . כו) לא לנחשתים הגשו (מ"ב ג לד) . כז) ונתת אותו אל המהפכת ואל הצינוק (ירמיה כט כו) .

המנדמייזען מַהְפֶּכֶת המוזמייזען סַד א) בוֹקק וַעֲצוּרִים ב) וּכְלוּבִים ג)
מוכר מייגעטעפערלט בַּכֶּלֶא ד) לען געפאנגניסמס וַאֲטוּמִים ה) אֲטוּרִים ו)
קְפוּצִים ז) עֲצוּמִים ח) עֲצוּמִים ט) מוֹשָׁעִים י) מוּגָפִים יא)
סְתוּמִים שְׁתוּמִים יב) נִסְכָּרִים יג) מוכר פערסטופפען בְּשֶׁכֶר יד)
איט פערסטאפפונג וְסוּגָר טו) טוקמס וְסֹתָר מוכר קערקער וְנָעוּלִים טז)
פערטוקמענע וּמְעֻבָּרִים יז) פערריגעלטע בְּבִרְיחִים איט ריגעלן •
וּמַנְעוּלִים יח) מוכר טרקמען מִסִּים מַסִּים וּמִדָּה יט) ציטען
וּמְנַחֲמִים מוכר טרקמען וְנָדִים כ) בעדויטען לָאֻבְיוֹנִים דיא דירפטיגען
דַּלִּים דַּכִּים כא) מִסְכָּנִים כב) עֲנִיִּים מרמען מְרוּדִים כג) רָשִׁים
רָאשִׁים כד) עלענדען נוֹרְשׁוּ כה) דיא פערטריבען זיכ נָמוֹכוּ כו)
נָמֹכוּ כז) ערניידיגט וועדען חֲלָכִים כח) הֲלָכִים כט) מוכען
בְּחוּשִׁים ל) רָזִים אומגעכט הַמּוּזָלִים לא) דיא פערקטאפהפטען וְזוֹלְלִים לב)

א) ותשם בסד רגלי (איוב יג כז) . ב) אני עצור לא אוכל לבוא (ירמיה לו ה) . ג) ואת בניהם כלובבית (מ"א ז ו) . ד) שימו את זה בית הכלא (מ"א כב כז) . ה) אטם שפתיו נבון (משלי יז כח) . ו) ואל תאטר עלי באר פיה (תהלים סט טז) . ז) עליו יקפצו מלכים פיהם (ישעיה נב טו) . ח) עצה עיניו (משלי טז ל) . ט) ויעצם את עיניכם (ישעיה כט י) . י) ועיניו השע (שם ו י) . יא) יגיפו הדלתות (עמוס ז ג) . יב) שתם תפלתי (איכה ג ח) . יג) יסכר פי דוברי שקר (תהלים סג יא) . יד) עושי שכר (ישעיה יט י) . טו) ויתנוהו בסוגר (יחזקאל יט ט) . טז) דלתות העליה נעלות (שופטים ג כד) . יז) ויעבר ברתוקות זהב (מ"א ו כא) . יח) והנחה למדינות עשה (אסתר ב יח) . יט) לוינו כסף למדת המלך (עמוס ה ב) . כ) ומי ינודלך (ירמיה טו ה) . כא) משגב לדל (תהלים ט י) . כב) והכמות המסכן בזויה (קהלת ט טז) . כג) (ישעיה לא ז) . כד) את בבשת איש הראש (מ"ב יב ד) . כה) ה' מורים ומעשיר (מ"א ב ו) . כו) כי ימוך אחיך (ויקרא כה כה) , מסורס מוך . כז) וימכו בעונם (תהלים קו מג) , מסורס מכך . כח) עיניו לחלכה יצפונו (שם י ח) . כט) ונפל בעצומיו חלכאים (שם י) . ל) ובשרי כחש משמן (שם קט כד) . לא) כל מכבדיה הזילוה (איכה א ח) . לב) אם תוציא יקר מזולל (ירמיה טו יט) .

מוכד פערלאזוויידיגטען נְמִבְזִים א) פערלאכטעטען בְּבוּז בִּשְׂאָט ב) מיט פערלאכטונג . וּמְשַׁלְּחִים מוכד עטשולאסטען (בעגלייטען) הֵלֶךְ ג) דען וואנדערער הַנּוֹסֵעַ דען רייזענדען הָעִיָּה דען אידען וַעֲבָדִים מוכד קנעכטע מִיָּדָם מוים מיהכער געוואלט בֶּן־חוֹרִים ד) דען פריי ערקלערטען בְּהַעֲנָקָה ה) מיט געשענקט הַיָּאוֹת ו) גאלדענדע . וּמַשְׁפִּיקִים ז) מוכד בעגיינען (היינכייבען) מִכְּסֵיהֶם מוים מיהכעכ בייטעל וְחַרְיֵטֵיהֶם ח) מוכד טאטען דֵּי ט) וּמְסַת י) געטוג מַחְסוֹר וּפְחָתֶת יא) אומגעל מְאוּמָה טעוואס יִגָּרַע דאס געמינדערט מיזט יַעֲדֹר יב) יִפָּקֵד יג) געבריכט יֶחֱטָא יד) געפעהלט ווידר לְאִישׁ יעמאנדעכ כְּפִי פערמאָגע צָרְכּוֹ טו) זיינער בעדירפניססע וְתוֹפְרִים טז) . מוכד נעהען בְּלוּיֵי־וּבְלוּאֵי יז) דיא מוטען מבגעטיטלטען עֲדָם יח) וועפען הַקְּרוּעִים וּפְרוּמִים יט) דיא צערריסענען . וּמַלְבִּישִׁים מוכד בעקלייידען בְּשִׂמְלָה בְּשַׂלְמָה בְּמַדִּים כ) וּמַדִּים כא) מיט קלייידערן חֲדָשִׁים נייען הָעֲרֻמִּים דיא נאקענדען פְּשׁוּטִים מבגעלעגטען וּמַנְעִילִים כב) מוכד בעטשוהען יְחֻפִּים באהרפיסיגען וּבְצִצִּקִים כג) מוכד מגעטשוהען . כְּאוֹרַח מיינען פערמעדיגע כְּשֶׁבֶן מוים מיינען מאכבאר . כְּגֵר מיינען פערמעדיגע מוים מיינען גאסט

א) נמבזה ונמס (ס"ל עז טו) . ב) ותשמח בכל שאטך בנפש (יחזקאל כה ו) . ג) ויבא הלך לאיש העשיר (ש"ב יב ד) . ד) אשריך ארץ שמלכך בן חורים (קהלת י יז) . ה) הענק תעניק לו (דברים טו יד) . ו) כי לך יאתה (ירמיה י ז) . ז) ובילדי נברים ישפיקו (ישעיה ב ו) . ח) כברים כסף בשני חריטים (מ"ב ה כג) . ט) די מחסורו (דברים טו ח) . י) מסת נדבת ידך (שם טז י) . יא) (ויקרא יג נה) . יב) איש לא נעדר (ישעיה מ כו) . יג) ולא נפקד ממנו איש (במדבר לא טו) . יד) קולע אל השערה ולא יחטיא (שופטים כ טו) . טו) ככל צרכך (דה"ב ב טו) . טז) שק תפרתי עלי גלדי (איוב טז טו) . יז) (ירמיה לה יא) . יח) וכבגד עדים כל צדקותינו (ישעיה סד ה) . יט) (ויקרא יג מה) . כ) וילבש שאול את דוד מדיו (ש"א יז לח) . כא) ויכרות את מדיהם בחצי (ש"ב י ד) . כב) ואנעלך תחש (יחזקאל טז י) . כג) ורגלך לא בצקה (דברים ח ד) .

וְאוֹרְחוֹת א) וְשָׁרוֹת ב) מוכד טעכטען (קאכלעווייבען) הַזָּלוֹת ג) דיא פעכטיגען מַעֲרָבָן ד) רְכִלָּתָן ה) עִזְבוֹנָן ו) מִסְחָרָן מיהרען האנדעל בַּכְּנַעֲנִים ווא קויפלייטע כַּתָּרִים ווא הויזיגער לְהִתְצַדִּיד ז) מיט רייזעפעכרלעטע ז) פערזעהען . הַקְּשָׁרִים ח) דיא פריוינגפעריכטע וּבְכוּרִים ט) מוכד ערסטלייטיגען וְחֵלֶב י) בעסטען וּמְגֹד יא) קעסטבארקייט וְזָמְרַת יב) בעסטע פריכטע עֲבוֹר יג) יאהריגעפעכוכט וּתְבוּאָה מוכד געטריידע דְּבֵלִים דיכלכע פייגען צִמֻּקִים יד) רוזיגען קַיִץ טו) וזומערפעכוכט וְאֶשְׁפָּר טז) מוכד פוייס פעליקען לְהָבִיא ז) ברינגען אֶשְׁכָּר יז) מִנְחָה תְּשׁוּרָה יח) מַשְׂאֵת יט) שַׁי כ) בְּרָכָה כא) וְשִׁלּוּחִים כב) פרעזענטען זֶבֶד כג) מַתָּן יְהָבִים כד) הַבְהָבִים כה) גאבען לְחוֹנְכִים כו) דען מייכווייהעכען הַטַּף דאס קליינגעזינד בְּסֵפֶר מיט בוך גִּלָּיוֹן ברייף וּמְגִלַּת מוכד רעלל הַתּוֹרָה, לָקַח כז) דער ועהכע וָדַת וְתוּשִׁיָּה כז) מוכד געזעטצע .

א) (בראשית לז כה) . ב) אניות תרשיש שרותיך (יחזקאל כז כה) . ג) הזלים זהב מכים (ישעיה מו ו) . ד) לערוב מערבך (יחזקאל כז ט) . ה) דדן רכלתך (שם כז) . ו) בדיל ועופרת נתנו עזבונך (שם יב) . ז) הצטידנו אותו מבתינו (יהושע ט יב) . ח) והקשרים ליעקב (בראשית ל מב) . ט) ויבא לאיש האלהים לחם בכורים (מ"ב ד מב) . י) ואכלו את חלב הארץ (בראשית מה יח) . יא) וממגד תבואות שמש (דברים לג יד) . יב) קחו מזמרת הארץ (בראשית מג יא) . יג) ויאכלו מעבור הארץ (יהושע ה יא) . יד) ומאה צמוקים (ש"א כה יח) . טו) (ש"ב טז ז) . טז) ואשפר אחד ואשישה אחת (שם ו יט) . יז) (תהלים עב י) . יח) ותשורה אין להביא (ש"א טו ז) . יט) ותצא אחריו משאת המלך (ש"ב יא ח) . כ) יובילו שי למורא (תהלים עו יב) . כא) הבה לי ברכה . כב) ויתנה שלחים לבתו (מ"א ט טז) . כג) זבדני אלהים אותי זבד טוב (בראשית ל כ) . כא) הבה מסורם יסב , ועל הכזב הוא רק קריאת המעמה (וואהומן!) . כד) זבחי הבהבי (הושע ח יג) , פי' כמו הב הב כלומר אמר יתנו לי נגד רצוני . כה) חנוך לנער על פי דרכו (משלי כב ו) . כו) כי לקח טוב נתתי לכם (משלי ד ב) . כז) עיין אוה"ח תושיה מורה על שלמת הכלון (מורים"הכוונ) ועפ"ז פרשתי את הפסוק הסתום (מיכה ו ט) קול ה' לעיר יקרא ותושיה יראה שמך שמעו מטה ומי יעדה , תושיה יראה הוא תואר לה' , כי רק לו לבדו נתכנו עלילות לגמור רצונו

והעכ"ל

בִּי מיך ביטטע הַגְּדִיבִים מיהר פרייטגעביגען ! (עדלוב) הַשּׁוֹעִים א)
קייסען הָרַבִּים ב) פלָכגעהאמען , אָנָה ג) אָנָא נָא ד) ביטטע !
הַצְּנוּעִים ד) הָעֲנָוִים מיהר פרמוּתיגען ! שִׁקְּדוּ ה) בעפליסיגטע מיך
תָּמִיד טטעטע וְעִתְּרוּ ו) וּפַגְּעוּ ז) וְחַלּוּ מוך פלחטע בְּתַחֲנוּנִים
מיט גטבעטע הַחַנּוּן דען מוזטערגלדיגטטען וְהִתְפַּלְּלוּ לוך בעטטע
לֵאלֹהֵינוּ ח) מוזטערטען גטטט מֵאָה הונדערט פְּעָמִים רְגָלִים מוֹנִים
אמן שֶׁיַּחֲלִים ט) וְיַגֵּהָה י) וְיִחֲיֶה יא) מר מגטב היילען . מְזוֹרֵנוּ יב) מוזטערט
וואונדע בְּמָזוֹר יג) תְּרוּפָה יד) מַרְפֵּא מַרְפֵּה טו) חֲבוּשָׁה יז)
תְּעָלָה יח) אֲרוּכָה יט) כְּהָה כ) מיט היילונג . אִמְרוּ זאגטט כַּמָּה
ווילו לאנגע הָיִינוּ וואכען ווירַנְּהָרָה יא) זיך גטוועזען שְׁרֵקָה יב) מיין
טפלטט לְקוֹרְצִים יג) רוֹזְמִים יד) מְשַׁקְּרִים טו) דען ווינקטען
מוֹפְקִים טז) שׁוֹפְקִים יז) קלטטטען שֶׁאִבְּדוּנוּ דיה לוזוגטטען
בַּעֲלִילוֹת יח) מיט פאלטטען בעטולדיגונגען *) וְגֵרְשׁוֹת יט) לוך פערטרייבונג

והעניה לומר קול ה׳ לעיר יקרא שמעו מטה כו׳ כלומר דעו והביטו מי הוא הקורא אליכם ! וכמזקת היד מסב פניו לנוכח ויקרא , ואתה ה׳ הלא שמך תוביים־יראה כלומר רק כידך להטליס לרוך , והוא מלמד מוסגר , וסכן . א) ולבילי לא יאמר שועע (ישעי׳ לב ה) · ב) וכל רבי המלך (ירמיס לט יג) . ג) (ישעיס לח ג) · ד) ואת צנועים חכמה (משלי יא ב) · ה) שקדו ושמרו (עזרא א כט) . ו) ויעתר יצחק (בראשית כה כא) · ז) (שם כג ח) . ח) ותחלימני והחיני (ישעיס לח טז)· ט) ולא יגהה מכם מזור. י) אין דן דינך למזור (ירמיס ל יג). יא) ועלהו לתרופה (יחזקאל מז יב) . יב) לעת מרפה (ירמיס ח טו). יג) כי הוא יכאיב ויחבש (איוב ה יח) · יד) רפואות תעלה אין לך (ירמי׳ ל יג) . טו) מדוע לא עלתה ארוכת בת עמי (ירמיס ח כב) · טז) אין כהה לשברך (נחום ג יט) . יז) כי מה הוא לאדם (קהלת ב כב)· יח) (ירמיס ח טז) . יט) שוגאי הכם יקרצו עין (תהלים לה יט) · כ) ומזה ירזמון עיניך (איוב טו יב) · כא) ומשקרות עינים (ישעיס ג טז)· כב) (איכה ב טו)· כג) ישפוק עלימו כפימו (איוב כז כג)· כד) ושם לה עלילות דברים (דניאל ב יד)· כה) הרימו גרשותיכם מעל עמי (יחזקאל מה ט) ·

---

*) ידוע מן הגרוטיס בסוף אלף הביעי ובאלף הממיטי ועל זה רמז המחבר

וַיָּאִיץ א) וַיָּחִישׁ ב) מוכד מאָגט מר מיילען בְּמַהֲרָה במוד נְחוּצָה ג)
מיילענדם סוֹף עֵקֶב ענדע אַחֲרוֹן דאס לעטלטע מַשָּׂא יָד ד) דער
ווייזגאנגע הַנְּבִיאִים הַמִּתְנַבְּאִים רוֹאִים וְחוֹזִים דער פראָפעטען
אֱמֶן עס זייא וואהר !

א) ויאיצו המלאכים בלוט (בראשית יט טו) · ב) בעתה אחישנה (ישעיס ס כב) · ג) כי היה דבר המלך נחוץ (ש״א כא ט) · ד) היתה עלי יד ה׳ (יחזקאל מ א) .

מוסדות הלשון

כולל

כל השרשים על סדר א"ב

ושמנו אצל כל שורש כמה באורים ומובנים לו, ואנה תחנותו בפנים הספר, ועוד נוסף כל מלה המסתעפת מהשורש הזה, ואצל כל פעל רשמנו כמה בנינים בו. והיה כל מבקש איזה מלה ימצאנה שם עם באורה ומקורה, בתנ"ך, ואם לא תמצא בהנוספות, ימצאנה בפנים כפי הרשום. למשל מלת אפילות ימצא בשורש אפל 2 ו', א'. מ', ח', וזה באורו שורש אפל שני מובנים לו, נמצא בפנים צד עלה ו', שורה א', וצד מ', שורה ח', וכן כלם. וגם זאת ידע אם לא ימצא איזה מלה בצד י"ח אזי ימצא בצד 18 כמו בשרש דום שנמצא בצד י"ח ובצד 18 והקש על השאר:

גם קצור כללי הדקדוק הנדרש להמורה להורות אותם לנערים מתחילים

חלק שני

אבב, 3 ע"ו ס', ל"ב י"ד, י"ט ע"ו.
אבד, ע"ח י"ב, גב"ב פ"ע קל, גינג פערלאָרען, פֹּעַל, הִפְעִיל. פערטערלאָרען, מוימרלאָטטען, אֹבֵד, מיין מוילגעגאנגענער, ואחריתו עדי אובד, (במדבר כ"ד כ'), מוגטענגאנג, אֲבֵדָה מיינע פערלאָרענע זאכע, אֲבַדּוֹן, (משלי ט"ו י"א) מוגטענער וועלט, בְּאָבְדָן מולדתי (אסתר ח' ו'), מוימרלאָטטונג.
אבה, 5 ע"ז ב', ע' ד', י"ב ס', ל"ד ו', ל"ח ח', פעל מצטרף, ב"ק, ולא אָבָה לשלחם (שמות י' כ"ז), ער וואָלטע זיא ניכט ענטלאסען, חלפו עם אניות אֵבֶה, (איוב ט' כ"ו) לומטיפפע, אבה, ב' ג', (יחזקאל כ"א) טרעקקען אַבְחַת וגו'.
אבך, כ"ד ב', הת. (ישעיה ט') זיך מרהעבען,
אבל, 6 י' ז', ז' ב', ע"ו ס', כ"ג ג', כ"ד י', מ"ח ס', גב"ב קל, הפ, הת. כַּאֲבֵל אם (תהלים ל"ה י"ד) קלאגענדער, ובתלמוד נמצא שם מופשט מזה אֲבֵלוּת.
אבן, 5 ד' י', י' י"ג, כ"ח ז', כ"ח ג', ל"ד ב'. אֶבֶן, אֲבָנִים, געבאָרטטוהל דרעהטייבע.
אבס, 3 ל' ב', ס' ד', סס, פ"י קל. מאָסטען, אֲבוּס קריפפע מַאֲבוּס (ירמיה ב') טייגע.
אבק, 2 כ"ב י"ד, כ"ז ח', פ"ע נפעל. אַבְקַת רוכל (סס"ס ג' ו'), געוויכלפוולפער.
אבר, 3 כ"ו ו', כ"ז ח', ל"ז ב', פ"ע הפ. מידי אֲבִיר יעקב (בראשית מ"ט כ"ד) מאָכטיגער בעשיטצער, תואר לאל עליון.
אגד, ע"ו י"א, פ"י קל. והוא לא נמצא במקרא רק בתלמוד, זולת השם אֲגֻדָּה.
אגו, ל"ב י"ד אֲגוֹ, וואָלכוס (סס"ס ו').
אגל, מ' א', אֲגֻלִּי, (איוב ל"ח) טראָפפען.
אגם, 4 ד' א'. כ"ו י"א, כ' ו', כ' י"ב. אֲגַם מים — טיוּפראָהר.

וכן אַגְמוֹן העברי, קעסעל — וַאֲגַמֵּי, משקל אחר — אַגְמֵי נפש ת׳ עַגְמֵי, מן עגמה נפשי לאביון — ומזה עַגְמַת נפש.

אגן, ד׳ ג׳. אגף, י״ב ס׳.

אגר, 4 ד׳ ד׳, ח׳ ט׳, כ״ו מ׳, ל״ס ה׳, פ״י קל.

אדב, ט״ו ז׳, פ״י הפ.

אדם, 4 ב׳ י׳, ג׳ ט׳, ס״ב ד׳, ל״ד י׳, דב״ב פ״ע, קל, פֹּעל, הפ, הת. אֲדַמְדָּם, המכסה, אַדְמוֹנִי, רעטהזומגיג, (ס״מ ט״ז י״ב).

אדן, 2 מ׳ י״ג, כ״ד ב׳.

אדר, 3 ח׳ ט׳, כ״ב ז׳, כ״ח ג׳, ב״ב פ״ע נפ, הפ.

אהב, ע״ב י״ב, גב״ב פ״י ק׳ נפ, פִּ, אַהֲבָה ליבע, אֲהָבִים, ליבקעזונגען, התנו אֲהָבִים (הושע ח׳ ט״ו) ליבעסגעטמעקע, מְאַהֲבִים, ליבהאבער.

אהי, י״מ י״ב.

אהל, 3 ב׳ ז׳, ו׳ ח׳, ס״ד ז׳, ב״ב פ״י ק׳, הפ, וַיֶּאֱהַל ער סדום (בראשית מ״ג י״ג), ולא יַהֵל שם ערבי (ישעי׳ י״ג ל׳), בחסרון א׳ כמו יאהיל.

או, י״ד י״ב, אוב, 2 י״ח ד׳, ל״ב ס׳. אוד, 2 מ׳ ח׳, כ׳ ג׳.

אוה, 2 ל׳ ט״ו, ל״ס י׳, גב״ב פ״ע, נפ, פִּ, הת. בכל אַוַּת נפשך (דברים י״ב כ׳) נאך געפאלען, מַאֲוַיִּים, תַּאֲוָה לוסט.

אוח, ל״מ ו׳, אוי, ט״ז ב׳.

אול, 2 י״ב ו׳, כ״ו ג׳, אֻלָּת טהמכהייט, וְאוּלָת בידיה תהרסנה (משלי י״ד מ׳) דיא חוכבאמגעבעט, אֱוִילִי טהמריכטער.

און, 6 מ׳ י״מ, ט״ז ו׳, י״ב ג׳, י״ב י״ג, כ״ד ט״ז, ל״ז ס׳. פעל הוזר הת. ויהי העם כְּמִתְאוֹנְנִים (במדבר י״מ מ׳) איספערגיגגעס, תְּאֻנִּים הלאת (יתזקאל כ״ד י״ב) קלאגעט, כלומר כל כח הלאת, וי״מ כמו בְּתַאֲנִים איט טאנד, מלשון תַּאֲוָה.

אוץ, 2 ל״ז י״מ, מ׳ מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ.

אור, 9 ג׳ ט״ו, ס׳ ז׳, י׳ י׳, ס׳ ו׳, י״ד ז׳, י״ט ז׳, ל״ח י׳, מ׳ ז׳, ס׳ ו׳, גב״ב פ״ע קל, נפ, הפ. אור לשבת נגדו (ישעי׳ מ״ז י״ד) פייערפלאמאט, מָאוֹר ליכט, ועל מָאוֹרַת צפעוני (ישעי׳ י״מ ח׳) וגד, נשים באות מְאִירוֹת אותה (מס כ״ז י״מ) מגלינדען, מָ לוכטמוטען.

אות, ל״ס י״ב. אז, 2 כ״ס ו׳, כ״ס ז׳. אוב, י״ד ב׳.

אזל, ל״ד י״ב, ב״ב פ״ע ק׳, פִּ. מְאוּזָל בעזבוניך (יחזקאל כ״ז י״ט); לד״ק בעכייזט, ולד״א געוועבט, אבן הָאֵזֶל (ס״מ כ׳ י״ט) מארקטסטיין.

אזן, 3 כ״ח ג׳, ל״ב י״ד, ל״ב ט״ו, ב״ב פ״י פִּ, הפ.

אזק, ט״ד י״ג.

אזר, 2 כ״ח ט׳, כ׳ מ׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פִּ, הת. והיה צדק אֵזוֹר מתניו (ישעי׳ י״מ ה׳) גורט, ריסטונג.

אח, 5 מ׳ ב׳, ע״ז מ׳, ט׳ ח׳, ל״ח י׳, ע״ב ב׳.

אחד, מ׳ מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, הת. אל תֵּחַד בבודי (בראשית מ״ט ו׳) תמורת תֵּאָחֵד, הִתְאַחֲדִי הימיני (יחזקאל כ״מ כ״מ) ענטטוימט דיך.

אחה, 2 כ״ו י׳, י׳ מ׳, להפר את הָאַחֲוָה (זכרי׳ מ׳ י״ד) דיא פרייונדשאפט, בין אַחֵים יפריא (הושע י״ג ט״ו) וויזען.

אחו, 2 כ״ז י״ג, ל״ס ו׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פִּ, הפ. וַאֲחֻזַּת מרעהו (בראשית כ״ו כ״ו) פעטטלויטע פריינדע.

אחל, אַחֲלַי (מ״ד ה׳ ג׳) עס וואָלטע גו וויינטען; מיך־ביטטע.

אחר, 5 מ׳ ד׳, י׳ י״ד, י״מ מ׳, י״ט י׳, מ׳ ב׳, גב״ב פ״ע ק׳, פִּ, הפ. אַחֲרַנִּית ריקקווערטס, ריקקליגנס, אַחֲרִית דמו פינדע, דיא לוקונפט.

אט, 2 י"מ מ', כ"ס ג', ויהלך אט (מ"מ כ"מ כ"ז) נידערגעטאָגען, טכיבוויניג.

אטד, י"ד ס'. אטם, ל"מ ד', ב"ב פ"י ק', הפ.

אטר, 2 כ"ב ד', ל"מ ד', פ"י ק'.

אי, 7 מ' ס', ט"ז מ' ב', י"מ י"מ, סס, כ"מ מ', ל"מ ז', כ"ב ט"ו.

איב, מ"ד ד', פ"י ק'. וְאָיַבְתִּי את אויביך (שמות כ"ג כ"ב) פיינדזאלן בעהאנדעלן, וְאֵיבָה אשית (בראשית ג' ט"ז) פיינדשאפט.

איד, 2 כ' י"מ, כ"מ ג'. איך, 3 י"מ ט', סס, י"מ י"ג.

איל, 9 ד' י"מ, י' ו', י"ב ו', כ"ב ז', י"מ מ', י"ו י"ב, ס' י', ס' ט"ו, ל"ז ג'.

אים, 3 ט"ז י"ג, כ"ב י', כ"ס ב'. אָיום ונורא (חבקוק מ' ז'), פורכטבאר, אֵימָה כנדגלות (שה"ש ו' ד'), יהלוך עליו אֵימָם (איוב כ' כ"ה), וְאֵימות מות (תהלים כ"ה ס') טרעקליכקייט.

אין, 3 מ' ד', מ' י"מ, י"מ י', וְאֵין יש פה תחת ידך חנית? (ש"מ כ"מ ט'), כמו ואם, מיסט ניכט?

איף, 3 כ' ט', י"מ י"ג, כ"מ ס'.

איש, 5 ו' ג', ט' י', ס"ב ד', ל"ב ד', ט"ו ט'.

איתי, 2 י"ט י"ד, ל"ז ד'.

אך, 3 מ' ב', ז' ג', כ"ד י"מ.

אכל, 4 ב' י"מ, מ' ס', ל"ו ו', כ' מ', הב"ב פ"י ק', נפ, פ, הפ. לעת הָאֹכֶל (רות ב' י"ד) טפייזטלייט, וילך בכח הָאֲכִילָה (מ"מ י"ט מ') דאס עסען. ואט אליו אוֹכֵיל (הושע י"מ ד') נאהרונג, מַאֲכָל טפייזט, מַכֹּלֶת (מ"מ ס' כ"ה) פלעכטטה, מַאֲכֹלֶת אש פלעלטהרענד. אכן, ז' ב'.

אכף, ט"ז י', פ"י ק'. וְאַכְפִּי עליך לא יכבד (איוב ל"ג ז') דרוקקן, לוטהנ.

אכר, ט"ו ו'. אל, 3 מ' ג', ז' מ', י"ב ס'.

אלל, 3 מ' י"מ, ט"ז ב', ט"ז י"ג.

אלגביש, כ' י'. אלגם, י"ז ג'. אלמג, י"ז ג'.

אלה, 10 י"ב ס', ז' י', מ' ט', י' ד', י' ז', כ"ב ז', כ"ב י', י"ז ד', מ"ו י"ב, סס, ב"ב פ"י ק', הפ. ואת אֵלִית (שופטים י"ז ב') בעטווגלען, תַּאֲלָתָה להם (מיכה ג' ס"ס), פלוך.

אלח, ס"ד ט', נפ.

אלם, 8 ב' מ', ג' ו', סס, ז' מ', י' י"ב, כ"ד ס', ט"ו י', כ"ב ב', ב"ב פ"ע נפ, פ. נֶאֱלַמְתִּי דומי' (תהלים ל"ט ג') סטומאזין, מְאֻלָּמִים אֲלָמִים גמכבען בינדען, אַלְמוֹן פערזיטזאלוג, אַלְמָנוּת ווידווענטהום. אלן, י"ז ד'.

אלף, 4 י"ב ט', מ"ו י"ב, כ"ד ז', ס' ב', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ. צאננו מַאֲלִיפוֹת (תהלים קמ"ד י"ג) לו טויזענדען".

אליץ, ל"ז י"מ, פ"י פ.

אם, 5 ד' י"ב, ט' ז', י"ב ד', כ"ד ט', כ"מ ו', ראש אֻמּוֹת (במדבר כ"ס כ"ס). אמה.

אמל, 2 י"מ ו', מ"ב ז', פ. אֻמְלַל בהכפל הל'.

אמן, 7 ב' י"ג, ו' מ', י' ו', כ"ב ט"ו, ס"ו י"ג, ט' מ', מ' ד', גב"ב פ"י ק', נפ, הפ, יֵאָמֵן וואהר ווערדען, אֲמוּנָה אֶמֶן (ישעי' כ"ס מ') בעטעטיגיג.

אמץ, 2 ל"ב ו', ט"ב ט"ו, דב"ב פ"ע ק', פ, הפ, הת. אַמֵּץ טאפערקייט, אַמְצָה לי יושבי ירושלים (זכרי' י"ב ס'), אַמִּיץ מטאפערק, מאָכטיג, וכל מַאֲמַצֵּי כח (איוב ל"ט י"ט) מאכטערגעזוגוג.

אמר, 3 ל"ד ס', מ"ו י"מ, ל"ג ד', דב"ב פ"י ק', נפ, הפ, הת. אָמַר קונדמאכזאג, בעפעהל, האזנה אִמְרָתִי, והרבוי מזה אֲמָרוֹת וואָרטה, ואת מַאֲמַר מרדכי (אסתר ב' כ') בעפעהל.

אמש, ל"מ ס', אָמֶשׁ שואה ומשואה (איוב ל"ג) פינסטערניס.

אן, 5 ז' מ', י"מ י"ב, סס, ע"מ ב', ס"ס.

אנה, 3 ח׳ י״ח, כ״ח ז׳, כ״ח י״ד, דב״ב פ״ע ק׳, פ״, פ״, הת.
תַּאֲנִיָּה יאמאכר, כִּי תַּאֲנָה הוא מבקש (סופטים י״ד ד׳) איינען פאלגומד. תַּאֲנָתָהּ מי ישיבנה (ירמיי ב׳ כ״ד) ברוכסס, בטגינדע.

אנח, 3 ז׳ י׳, ז׳ י״ח, ח׳ ט׳, פ״ע נפ. אֲנָחָה דאס זייפצען.

אנך, 2 ז׳ ט׳, מ״ד ט׳. אנס, כ׳ ס׳, פ״י ק׳.

אנף, 5 י״ד י׳, י״ד י״ב, כ״ז ב׳, ל״ב ח׳, ל״ב י״ו, ב״ב פ״ע ק׳, הת.

אנק, 2 ח׳ י״ב, ל״ח ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, נפ. בכי וַאֲנָקָה (מלאכי ב׳ י״ג) גטוויינאכ.

אנש, 3 ט׳ י״ג, מ״ב ו׳, ס״ב ד׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ.

אסם, ל׳ ח׳. אסן, ע״ב ו׳.

אסף, 2 י״ג ט׳, כ״ו ב׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, פ״, פ״, הפ, הת.
אֹסֶף בלי יבא (יסעי׳ ל״ב י׳) איינגעבראכטע ערנדטע, חג הָאָסִיף איינגאנזאמלונג דער פריכטע, ואספו אֲסֻפָה (יסעי׳ כ״ד כ״ב) פעכזאמלונג, בעלי אֲסֻפוֹת (קהלת י״ב ח׳), פי׳ חכמים, בית הָאֲסֻפִים (דה״ח כ״ו ט״ו) טאמלקאמער.

אסר, 2 ע״ד ח׳, סס, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פ״. אנקת אָסִיר (תהלים ק״ב כ״ח) איין געפאנגענער, וימסו אֲסוּרָיו (סופטים ט״ו י״ד) באנדע, אל בית הָאֲסוּר איינטפערכונג (ירמיי ל״ז ט״ו), לאסר אִסָּר (במדבר ל׳ ג׳) וְאֲסָרָה אשר אסרה, (סס ס׳) גענאהמונגסווייבדע, וּבְמוֹסָרָם יחתום (איוב ל״ג ט״ו) איכטיגונג, בְּמֹסֶרֶת הברית (יחזקאל כ׳ ל״ז) בינדנים, באלה חסר ה״א.

אף, י״ט ב׳.

אפד, 2 כ״ח ט׳, י׳, פ״י ק׳. וחשב אֲפֻדָּתוֹ (שמות כ״ח ח׳), וְאֶפְדַּתָּ לו (סס כ״ע ס׳) אונגיכטען.

אפה, ל׳ ח׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ. מַאֲפֶה תנור (ויקרא ב׳ ד׳) באקקאוועק, תוּפִינֵי מנחת פתים (סס ו׳ י״ד) גערשטעטעס באקקאוועק.

אפל, 2 ו׳ ח׳, מ׳ ח׳, וְאֹפֶל ולא נגה לו (עמוס ה׳ כ׳) דונקעל,

לירות במו אֹפֶל (תהלים י״ח ב׳), וישם מַאֲפֵל (יהושע כ״ד ז׳) פערפינסטערונג, בַּאֲפֵלוֹת נהלך (יסעי׳ כ״ט ט׳) דונקעלהייט, ארץ מַאֲפֵלָיָה, (ירמיה ב׳ ל״ח) פינסטערעס לאנד.

אפן, י״ב י״ח, דבר דבור על אָפְנָיו (מלאכי כ״ס י״ח) לו געהאריגער צייט.

אפס, 5 ח׳ ב׳, ג׳, ס׳ ח׳, י״ג ח׳, ל״ד י״ח.

אפע, 2 ח׳ י״ח, כ״ז י׳. אפף, י״ב ח׳, פ״י ק׳.

אפק, 3 י׳ י״ח, מ״ח ס׳, ע״ב ט״ו, פ״ת הת. מן זיך המוטען.

אפר, 2 ח׳ י״ד, כ״ח ח׳.

אצל, 4 י״ב ח׳, סס, כ״ד ח׳, ס״ו ו׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ. נֶאֱצָל מהתחתונות (יחזקאל מ״ב ו׳) אבגעזאנדערט, שש אמות אַצִּילָה (סס מ״ח ח׳) האָהע, אָדער אומפאנג.

אצר, 2 ל׳ ג׳, סס, ב״ב פ״י ק׳, נפ.

אקן, ס׳ י״ב. אראל, כ״ב י״ח.

ארב, 4 ו׳ ס׳, כ״ד י״ג, כ״ז ה׳, ס״ו ו׳, ב״ב פ״י ק׳, פ״. וילכו אל הַמַּאֲרָב (יהושע ח׳ מ׳), מְאָרְבִים (סופטים ט׳ כ״ה), היינטערהאלט, נאכשטעלער.

ארג, י״ד י״ג, פ״י ק׳. ימי קלו מני אָרֶג (איוב ז׳ ו׳) וועבערשיף.

ארגז, ל״ו ח׳. ארגמן, 2 ל״ב י׳, סס.

ארה, 4 י״ב ו׳, ט״ו ז׳, ס׳ ו׳, ל״ח ג׳, פ״י ק׳.

ארו, 2 ג׳ ט״ו, י״ז ד׳, כי אֲרֻזָּה ערה (צפני׳ ב׳ י״ד) דאס צעדערגעטאפט.

ארח, 5 ט׳ י״ג, ל״ו ז׳, ע״ו ט״ו, ל״ע ח׳, ל״ס י״ד, פ״ע ק׳.
וְאָרַח להברה (איוב ל״ד ח׳) זיך מאכטוויסמען.

ארך, 2 כ״ח ח׳, ע״ח ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ. אָרְכוּ לו שם הימים (בראשית כ״ו ח׳) אומגעלייט, אֶרֶךְ אפים לאנגמיטהיג, ותהי המלחמה אֲרֻכָּה (ס״ב ג׳ ח׳) לאנגווייריג.

ארמן, ח׳ ט״ו. ארן, 2 י״ז ד׳, ל״ו ח׳. אריץ, 2 ב׳ י׳, מ״ו ד׳.

ארר, כ״ב י׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פ״, הפ.

ארש, ט׳ י׳, ב״ב פ״י פ׳, פ׳. ארש, ל״ג ז׳. אש, י״ח מ׳.
אשד, י׳ י׳. אשה, מ׳ י״ג. אשך, ל״ד ו׳. אשל, ט״ז ג׳.
אשם, 2 כ״ג מ׳, כ״מ ד׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, הפ׳. אָשֵׁם אָשַׁם (ויקרא ה׳ י״ט), זיך פולדיגמאכען מיין פולדיגער, אַשְׁמָה דיא פולד.
אשף, 3 ד׳ ד׳, מ״מ ג׳, ל״ג ד׳, ג׳.
אשר, 5 ל״ב ס׳, י״ז ס׳, ט׳ ט׳, ל״ו מ׳, ל״ו ג׳, ב״ב פ״י פ׳, פ׳. אַשְׁרוּ חמוץ (יסעי׳ מ׳ י״ז), מְאַשְׁרִים זדים (מלאכי ג׳ ט״ו), אַשְׁרֵי גליקסליגקייט.
אשש, 3 מ׳ י״ג, ד׳ ו׳, ל״ז מ׳, פעל חוזר הת.
את, 5 מ׳ מ׳, מ׳ ס׳, ד׳ ח׳, ז׳ ז׳, כ״ד י״ד. מלת הטעם משורש אתת מיט גם סמן יחס הפעול משורש אות.
אתה, מ׳ מ׳, פ״ע ק׳. ובא הֲתָיוּ תמורת אֲתָיוּ, הגידו הָאוֹתִיּוֹת אחור (יסעי׳ מ״מ כ״ג) לוקינפטיגסט.
אתן, ל״מ י״מ. אתק, ג׳ ד׳.

אות ב

באר, 2 י׳ ח׳, ל׳ ז׳, פ״י פ׳.
באש, 3 י״ד ד׳, ל״ב ז׳, ס״ד ט׳, דב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, הפ׳, הת. הִתְבָּאֲשׁוּ עם דוד (דס״מ י״ט ו׳) זיא האבען זיך פערלייידטעט.
בבת, ל״ב ד׳. בג, ל״ו ז׳.
בגד, 2 ח׳ ו׳, י״ד י״ג, פ״ע ק׳. וּבָגַד בּוֹגְדִים (יסעי׳ כ״ד ט״ז), 6 י״ב י״ד, י״ד ט׳, ל״ד ס׳, ל״ו ב׳, ס״ב י״מ, ל״ז ו׳.
בדא, י״ב י״ד, פ״י ק׳.
בדד, מ׳ ב׳, לְבַד בטזאנדערכן, מִלְּבַד אויסער.
בדל, 3 ח׳ ז׳, י״ב ב׳, ל״ב י״ד, ב״ב פ״ע נפ׳, הפ׳.
בדלח, ג׳ ט׳. בדק, 2 ס׳ ו׳, ס׳ ז׳, פ״י ק׳.

בהה, מ׳ י׳. בהט, ג׳ ז׳.
בהל, 3 מ״ח ו׳, כ״ס ז׳, מ״ח י׳, גב״ב פ״ע נפ׳, פ׳, הפ׳. בֶּהָלָה טרעפקקען.
בהם, ל׳ י״מ. בהן, ס״ו ד׳. בהק, מ״ב י״ג.
בהר, 2 ו׳ ז׳, מ״ב י״ב.
בוא, 4 י״ט י׳, כ״ד ז׳, ל״ט ו׳, ל״ט ח׳, גב״ב פ״ע ק׳, הפ׳, הפ׳. בַּבָּאָה (יחזקאל ח׳ ס׳) לייגגאנג, שומרי הַמָּבוֹא (דס״מ ט׳ י״ט).
בוז, ע״ו מ׳, פ״י ק׳. וכל קשורו בלמד, בָּז לרעהו. כי היינו בּוּזָה (נחמי׳ ג׳ ל״ו).
בוך, 2 כ״מ מ׳, כ״ו ב׳, פ״ע נפ׳. נָבוּכוּ עדרי בקר (יואל מ׳ י״ח).
בול, 2 ל״ב י״ג, י״מ ט״ו.
בום, ל׳ י״מ, דב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳, הת, יום מהומה וּמְבוּסָה (יסעי׳ כ״ב ס׳) פערווירונג, תְּבוּסַת אחזי׳ (דס״ב כ״ב ז׳) לעכטסטערונג. בוץ, י״ד ט׳. בוק, מ״ו מ׳.
בור, י׳ ס׳.
בוש, 3 ט׳ ג׳, ט׳ ד׳, י׳ י״ד, דב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ׳, הת. בּוּשָׁת טאנדפ, והחזיקה בְּמִבְשָׁיו (דבריס כ״ס י״מ) טעמפ, עד בּוּשׁ, (סופטיס ג׳ כ״ס) ביז צור שוכגפדוד.
בזה, ע״ו מ׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳. הפ׳, וכדי בִּזָּיוֹן (אסתר מ׳ י״ח), גטכזג הערלאב״ויכדיגונג, וַיְבַזּוּ עלינו (נחמי׳ ד׳ י״ט) ע׳ אוצה״ש.
בזז, כ״ג י״מ, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳. בַּז, בִּזָּה, בייטפ.
בזק, מ׳ י״ד. בזר, כ״מ ג׳, ב״ב פ״י ק׳, פ׳.
בחל, כ״ד י״ו, פ״י ק׳.
בחן, 2 ח׳ ד׳, כ׳ ג׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳, בָּחוֹן נתתיך (ירמי׳ ו׳ כ״ז), פעסטעבוכ.
בחר, כ״ח ח׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳. בימי בְּחוּרוֹתֶיךָ (קהלת י״מ מ׳)

יוגענד, בְּהִיר ה׳ (ס״א כ״א ו׳) זיבוינג, מִבְּחַר פֿאָרליגוּיך, עִיר מִבְּחוֹר (מ״ב ג׳ י״ט) פֿאָרליגוּיסטע טאָדטן.

בטא, 2 ל״ג ו׳, ז׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ׳. יש בּוֹטֶה (משלי י״ב י״ח) ה׳ תמורת א׳, מִבְטָא שפתיה (במדבר ל׳ ז׳) דומם רעדען.

בטח, 2 י״ד ח׳, ל״ו ד׳. ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳. בָּטַח זיכער, בָּטוּחַ פֿערזיכערט, וּבְבִטְחָה תהיה גבורתכם (ישעי׳ ל׳ ט״ו) דורך פֿערטרויען, מה הַבִּטָּחוֹן הזה (מ״ב י״ח י״ט) מִבְטָח זו פֿערזיכע וּבִטוּחוֹת למרגיזי אל, (איוב י״ב ו׳) זיכערע פֿערמעגן.

בטל, ס״ח ח׳, פ״ע ק׳. **בטן**, 2 ל״ב י״ב, ס״ו י״ד.

בי, ע״ח מ׳. **ביב**, י״ד ד׳.

בין, 2 י׳ ב׳, כ׳ י׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳, הפ׳, הת׳. בִּינָה, תְּבוּנָה, פֿערשטאנד. **ביץ**, כ״ו י״א.

ביר, 2 ב׳ מ׳, י׳ ח׳, ויבן ביהודה בִּירָנִיוֹת (דס״ב י״ז י״ב) טוּרְמען. **בית**, 5 ב׳ ו׳, ב׳ ט׳, ב׳ י׳, ה׳ ס׳, כ״א ט׳.

בכא, ל״ב מ״ו.

בכה, ט״ז ג׳, ב״ב פ״ע ק׳, פּ׳. רחל מְבַכָּה על בניה (ירמי׳ ל״א ט״ו), ויעברו ימי בְכִיתוֹ (בראשית ל׳ ד׳), הרבה בְּכָה (עזרא י׳ א׳).

בכר, 3 ל״א י״ב, ל״ס ד׳, ל״ט ד׳, גב״ב פ״י פּ׳, פּ׳, הפ׳. לחדשיו יְבַכֵּר (יחזקאל מ״ז י״ב), וְבָכֹר, מַבְכִּירָה, בְּכוֹרָה, דיא ערסטגעבורט בְּכִירָה. אָלטערסטע. **בל**, 2 מ״ג, ח׳ ח׳.

בלג, ל״ז מ״, פ״ע הפ׳. מַבְלִיגִיתִי עלי יגון (ירמי׳ ח׳ י״ח) מנחמאָנג, געדולדען.

בלה, 2 מ״ח י׳, ע״ו י׳, י׳, ב״ב פ״ע ק׳, פּ׳. שקים בְּלִים (יהושע ט׳ ד׳) אלטע, משחת בְּלִי (ישעי׳ ל״ח י״ז) פֿערוואנדע, ואפי על תַּבְלִיתָם (סס י׳ כ״ה) פֿערדערבען.

בלל, 3 ט״ו ט״ז, מ״ב י״ד, כ״ו מ׳, ב״ב פ״י ק׳, הת׳. תָּבֵל

הוא (ויקרא י״ח כ״ג) פֿערוויילונג דער מאַטוראַלטעטן.

בלם, 2 מ׳ י״א, ל״א י״ד, פ״י ק׳. **בלם**, ט״ו ח׳, פ״י ק׳.

בלע, 3 י׳ י״ד, כ״ב י״א, כ״ח ו׳, הב״ב פ״י ק׳. נִפּ׳, פּ׳, הת׳. אהבת כל דברי בָלַע (תהלים כ״ב ו׳) פֿערדערבליכטע.

בלעד, מ׳ ג׳. **בלק**, כ״ג ד׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ׳. **בלת**, מ׳ ג׳.

במה, י״ח ז׳.

בנה, 4 ט׳ ז׳, י״ח י״א, ס״ב ג׳, ע״ו ד׳, ב״ב פ״י ק׳, נִפּ׳. הַבִּנְיָה (יחזקאל מ״א י״ג) דומם געביידע, בִּנְיָן (סס מ׳ ט״ו) מִבְנֶה, (סס ב׳). **בסר**, ט״ז ט׳.

בעה, 3 מ׳ י״ד, כ״א מ׳, כ״ח י׳, ב״ב פ״י ק׳, נִפּ׳. נִבְעוּ מצפוניו (עובדי׳) מינדעקקטוואכדען, אך לא בְּעֵי ישלח יד (איוב ל׳ כ״ד) קהנע לוגטטכזוכונג. **בעט**, כ״ב ו׳, פ״י ק׳.

בעל, 4 י׳ ו׳, ט״ז י״ג, ט׳ י״א, כ״ד ב׳, ב״ב פ״י ק׳, נִפּ׳.

בער, 5 ל״ח י״ב, כ״ו מ׳, כ״ו ב׳, ל׳ י׳, ס׳ ז׳, דב״ב פ״ע ק׳, נִפּ׳, פּ׳, הפ׳. תַּבְעֵרָה ברענדטטאָטטע.

בעת, מ״ח ט׳, ב״ב פ״ע נִפּ׳, פּ׳. לעת מרפה והנה בְּעָתָה (ירמי׳ ח׳ ט״ו) פלעקקען. **בצל**, י״ד ח׳.

בצע, 4 י׳ ט׳, ל״ד י״ב, כ״ו י״א, ל״ס מ׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ׳.

בצץ, כ״ו ג׳, הטבעו בַּבּוֹץ רגליך (ירמי׳ ל״ח כ״ב) וואטן.

בצק, 2 ל׳ ז׳, ע״ו ט״ו. פ״ע ק׳.

בצר, 5 ח׳ י״ד, ו׳ ד׳, מ״ז י״א, מ״ב ב׳, כ״ג ז׳. גב״ב פ״י ק׳, נִפּ׳, פּ׳. בָּצִיר וויינלעזע, מִבְצָר פעסטונג, גדולות וּבְצוּרוֹת (ירמי׳ ל״ג ג׳) וויכטיגע דינגע, על דברי הַבְּצָרוֹת (סס י״ד מ׳) טהייערונג, ולד״ק גם לעתות בַּצָּרָה (תהלים י׳ א׳) יתרגם מאנגעל.

בקע, 3 ח׳ ט׳, י׳ י׳ כ״ס י״ד, פ״י, שלם בכל הכנינים, בִּקְעִים טאלטען.

בקק, מ״ו מ׳, גב״ב פ״י ק׳, נִפּ׳, פּ׳. בקבק, ד׳ ו׳.

בקר, 4 ל"ח ד', ל"ח ג', ל"ח י"ח, ס' ב', פ"י פ'. בְּבַקָּרֶת רועה עדרו (יחזקאל ל"ד י"ב) מונטערזוכונג, בּוֹקֵר אנכי (עמוס ז' י"ד) מונטערזוכער, וי"ם רועה בקר.

בקש, ל"ח י', ב"ב פ"י פ', פ'. בַּקָּשָׁה מיינע ביטטע, מ' גפונך.

בר, ל' מ'. **ברבר**, ל"ב ו'.

ברא, 4 מ' ו', כ"ב מ', י"ח מ', ל"ח ט', דב"ב פ"י ק', נפ', פ', הפ. ואם בְּרִיאָה יברא (במדבר ט"ז ל') סכרייבנים.

ברד, 2 כ' י', ל"ב י"ג, פ"ע ק'. וּבָרַד בָּרָדָת (יסעיה ל"ב י"מ) המגל.

ברה, 4 ל' ס', ט' ז', ל"ו ח', ל"ח ט', ב"ב פ"י ק', הפ. ולא בָרָה אתם לחם (מ"ב י"ב י"ז) טפייגן, היו לְבָרוֹת למו (מיכה ד' י') לאבוגן. **ברזל**, ב' י"מ.

ברח, 2 כ"ס ח', ל"ח ו', ב"ב פ"ע ק', הפ. ואת כל מְבָרְחָיו (יחזקאל י"ז כ"מ) זיינע פליכטליגנע.

ברך, 5 י' ח', ט"ז ט', כ"ב ט', ל"ד י', ל"ט ט', וב"ב פ"ע ק', נפ', פ', פ', הפ, הת. ויברך בָּרוּךְ אתכם (יהושע כ"ד י') זעגנעטע, וַיְבָרֶךָ הגמלים איס היינקניען, הנה בָרֵךְ לקחתי וּבֵרַכְתִּי ולא אשיבנה (במדבר כ"ג כ'), ויקראו לפניו אַבְרֵךְ (בראשית מ"מ מ"ג) היינקניען. **ברם**, י"ד ט"ו.

ברק, 4 ב' ג', ג' י', י"ד ס', מ' י"ב, פ"י ק'. בָּרָק בליטצ.

ברר, 3 י"ג י"ג, י"ד ב', כ"ח ט', הב"ב פ"י ק', נפ', פ', הפ, הת. וּבַר הייתי בעיניך (איוב י"מ ד') יין, אף בְּרִי יטריה עב (שם ל"ז י"מ) דער הייטערע היינען, ע' שורש רוה.

ברש, י"ז ס'. **ברת**, 2 י"ז ס', כ"ט י"ג.

בשל, 2 ד' מ', ט"ז ז', דב"ב פ"ע ק', פ', פ', הפ. וּמְבַשְּׁלוֹת עשוי מתחת (יחזקאל מ"ו כ"ג) פייערהערדס, בית הַמְבַשְּׁלִים (שם כ"ד) קיכע.

בשם, ס"ד ב'. **בשם**, ל' י"מ, פ"י פ'.

בשר, 2 מ' ט', ס"כ ו', ב"ב פ"י פ', הת. בְּשׂוֹרָה בשטרעפט.

בת, 3 ט' ח', כ"ג ג', כ"ח ס'. **בתל**, ל' ו'.

בתק, ב' י'. פ"י פ'.

בתר, י"ט י"מ, ב"ב פ"י ק', פ'. איש בִּתְרוֹ (בראשית ט"ו י') זיין שטיקק, הרי בָתֶר (שם"ם ב' י"ז) מיידעווטג.

אות ג

גאה, 2 כ"ד ג', י"ז ב', פ"ע ק'. גֵּא מאד (יסעי' ט"ז ו') מיין שטאלצער גָּאוֹן המכאוטה, גֵּאוּת מכהמבעהייט, גַּאֲוָה שטאלץ.

גאל, 2 ס"ד י"מ, ט"ד מ', וב"ב פ"י ק', נפ', פ', פ', הפ, הת. וכל מלבושי אֶגְאַלְתִּי ת' הַגְּאָלָתִי (יסעי' ס"ג ג') בעפלעקקן, גְּאֻלֵּי הכהונה (נחמי' י"ג כ"ט) מיסגעטאסטע, גְּאֻלָּה מיינלוזונג, אנשי גְּאֻלָּתֶךָ פערוואנדטע.

גב, 3 י"ח ז', ל"ב ג', ס"ו ב'. **גבא**, ל' ט'.

גבה, מ"ו ז', ב"ב פ"ע ק', הפ. גָּבוֹהַּ הקר, גַּבֵּהַּ דיא הקהה. גַּבְהוּת שטאלץ.

גבה, כ"ב ס'.

גבל, 2 כ"ח י"ב, ל"ה י', ב"ב פ"י ק', הפ. בגרענצען, מִגְבָּלוֹת ענדקנאטען.

גבן, 2 כ"ב ג', ס' י"ד, הר גַּבְגַּבּוֹת המקקביגנעס, תאר לגובה הדר.

גבע, 3 ד' ז', י' מ', י"ד י"ז. **גבעל**, י"ד ט'.

גבש, ג' ח'.

גבר, 2 כ"ד מ', ס"ב ד', דב"ב פ"ע ק', פ', הפ, הת. גִּבּוֹר, העלד, גְּבוּרָה מאכט, שטאַרקע.

גג, ו' ז'. **גד**, 2 ט"ו ג', י"ט ח'.

גדד, 3 ד' ז', י"ב ד', י"ח ג', ב"ב פ"ע ק', הת, יָגוֹדוּ על נפש צדיק (תהלים ל"ד כ"מ) זיך זוממענכלאטען.

גדה, 2 כ"ס ט', ס' י"מ. גְּדִי, גְּדָיִים ברבוי, גם גְּדִיּוֹת, (שם"ם מ' ח').

גדל, 4 י"ח ג', כ"ג ח', מ"ו ט', ס"ו י"ג. דב"ב פ"ע ק', פּ, הפ, הת. **גָּדוֹל** גרעסער, מיין גרעסער, **גֹּדֶל** גרעסער **גְּדֻלָּה** פּחכע, ווירדע. **גדע**, י"ח א'. דב"ב פ"י ק', נפ, פּ, פּ.

גדף, כ"ו י"ד, פ"י פּ. וישראל לְגַדּוּפִים (יסעי' מ"ג כ"ח), **חרפה** וּגְדוּפָה (יחזקאל ה' ט"ו) טאַמדע, לעסטערונג.

גדר, 2 ס' ח', ל"ס ט', פ"י ק'. גֶּדֶר מויערלוין, **ויושבי נטעים** וּגְדֵרָה (דה"א ד' כ"ג) בפני הַגְּדֵרֹת הגינה (יחזקאל מ"ב י"ב) פערטלונג, מרקעטטער. ע' באורים סס.

גדש, ט"ו ט'. **גה**, ז' ח'.

גהה, ע"מ ז', פ"י ק'. לב שמח ייטיב גֵּהָה (משלי י"ז כ"ב) הייל'ווערטסל.

גהר, ע"ז י"ב. פ"ע ק'. **גו**, 2 ל"ח ב', ס"ח ג'.

גוב, 2 כ"ז ס', כ' י'. **גוד**, בשורש גדד.

גוה, בשורש גאה, שלף ויצא מִגֵּוָה (ליוב כ' כ"ה) מוים דער טיידע גֵּוָיָה ייב. **גוז**, כ' ד'. פ"ע ק'.

גוח, 2 ח' י"ב, כ' ס', ב"ב פ"ע ק', הפ. **גוי**, כ"ד ט'.

גול, ל"ו י"ד. ב"ב פ"ע, ק' בעבר. והעתיד בהפעיל. גִּיל גִּילָה פרייד. **גוע**, ע"ב ס'. פ"ע ק'. **גוף**, ס"ח ב'.

גור, 6 א' י"ד, כ"ו א', כ' ב', מ"ח י"ב, ל"א ג', ע"ו ט"ז, ב"ב פ"ע ק', הת. בְּגֵרוּת כמהם (ירמי' מ"א י"ז) געביטהע, מָגוֹר מסביב (סס ו' כ"ה), מְגוֹרַת רשע היא תבואנו (משלי י' כ"ד) פורכט, טרעקקען. **גוש**, ד' ט'. **גזבר**, ל' ב'.

גזז, 3 ד' א', י"ח א', כ"ג ט', ב"ב פ"י ק', נפ. גֵּז גִּזָּה געטראָכענוואָלל.

גזל, 3 כ"ו ס', ל"ב ד', כ"ע ח', ב"ב פ"י ק', נפ, גָּזֵל גְּזֵלָה גויב.

גזם, כ"ז ס'. **גזע**, ט"ז ב'.

גזר, 3 ל"ד י"ד, סס, מ"ח ב', ב"ב פ"י ק', נפ. גְּזָרִים שטיקקע, אל פני הַגְּזֵרָה (יחזקאל מ"א י"ב) דיא טויטהזאלונג, אריץ גְּזֵרָה וויסטעפס לאכד.

גחל, כ' ס'. גַּחֶלֶת קאָהלע, גלוטה. **גחן**, כ"ז ט'.

גיא, גַּיָּא, גַּאֲיוֹת. **גיד**, ס"ב ט'. **גיל**, ס"ב ו'.

גיף, ל"מ ג', **גיר**, ח' ט'. **גלב**, ב' י"ב. **גלד**, ס"ב ז'.

גלה, 4 כ"ו ס', ל"ו י', כ"ז ד', ל"ט י"א. זב"ב, גּוֹלָה גָּלוּת געפאנגענשאפט. **גלח**, ב' י"ב, גב"ב פ"י פּ, פּ, הת.

גלל, 12 א' ח', ד' ס', י' ז', י"ב י"ד, ט"ז י"ג, כ"ג ג', מ"ו ס', כ' ב', כ' ט', ס"ב י"ב, ס"ד י"ב, ל"ט י"א, הב"ב פ"י ק', נפ, פּ, הפ, הת, גַּל נעול (סס"ח ד' י"ב) קוטלוס.

גלם, 2 כ"ח ס', ס"ח ג', פ"י ק', וַיַּגְלוּם (מ"ב ב' ח') גוזאמענלוגן.

גלמד, כ"ב ח'. **גלע**, כ"ו ד', פ"ח הת.

גלש, כ"ב י', פ"ע ק', היינטערעקקען, הינגעגעד.

גמא, 2 כ"ו י"א, ל"ב א', ב"ב פ"י פּ, הפ.

גמד, 2 כ"ב י"א, כ"ח י'.

גמה, ז' ס', מְגַמָּה וואנט, ווילע, וועגדזוג.

גמל, 4 כ"ב י"א, ט"ז ז', ל"א י"ב, ס"ו י"ד, ב"ב פ"י ק', נפ, גָּמוּל גְּמוּלָה פערגעלטונג, תַּגְמוּל וואהלטהאט,

גמץ, ד' י"ג, **גמר**, 2 י"ג י', ס"ח י"ב, פ"י ק'.

גנוז, ל' ד'. **גנב**, י"ב ט"ו, הב"ב פ"י ק', נפ, פּ, פּ, הת, גַּנָּב דיב גְּנֵבָה דיבסטאהל. **גנז**, ל' ג'.

גנן, 3 ד' ב', מ"ב ס', כ"ד ג', ב"ב פ"י ק', הפ, גַּנָּה גארטען.

געה, ס' ו', פ"ע ק'.

געל, 2 כ"ז י"ד, ס"ד י"ג, גב"ב פ"י ק', נפ, הפ, בְּגֹעַל נפשך (יחזקאל ט"ז ס') עקעל, מבטייל.

גער, 2 מ"ח ד', כ"ח ז', פ"י ק'. גַּעֲרָה פערווייז, מְגַעֲרַת פוך.

געש, מ"ח ו', גב"ב פ"ע ק', פּ, הת. **גף**, כ"ו ח'.

גפן, ט"ז ח'. **גפר**, 2 ס' י"א, י"ז ס'. **גרב**, מ"ב י"א.

גרגר, ט"ז ח'. **גרד**, י' ג', הת.

גרה, 4 מ׳ ט׳, י׳ מ׳, ס׳ ג׳, ל״ג ד׳, ב״ב פ״י פ׳, הת, מִתְגָּרֵת ידך (תהלים ל״ט י״מ) גמאַכ מ׳ מוישטערקייט, וכן גְּגָרָה, (שם ט״ז ב׳).

גרז, 2 ל״ד י״ב, שם, פ״י נפ׳. **גרל**, ל״ס ס׳.

גרם, 4 ס׳ י״ג, י״ד ט״ו, כ״ב י״ג, ס״ב מ׳, ב״ב פ״י ק׳, פ׳.

גרן, ל׳ ג׳. **גרס**, י״ד ט״ו, ב״ב פ״ע ק׳, הפ.

גרע, ע״ו ז׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, מְגָרְעוֹת אבזאַטצ (מ״מ ו׳ ו׳)

גרף, 3 ד׳ ט׳, ו׳ י׳, כ״ח מ׳, פ״י ק׳.

גרר, י״ח מ׳, ב״ב נפ, פ׳, ובתלמוד גם הקל, מְגֹרָרוֹת בַּמְּגָרָה (מ״מ ז׳ ט׳).

גרש, 2 מ״ו ג׳, ע״ח י״ג, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, פ׳, גֵּרֶשׁ ירחים (דניאל ל״ג י״ד) דער טריב.

גרש, ל׳ ג׳. **גשם**, מ׳ ז׳, ב״ב פ׳, הפ.

גשש, ס״ו ס׳, פ״י פ׳. **גת**, 2 י״ד ד׳, ט״ז י״ב.

אות ד

דאב, ט״ז ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, עיני דָאֲבָה (תהלים פ״ח י׳) בטריבט, דַּאֲבוֹן נפש קוואל.

דאג, ט״ז ט׳, פ״ע ק׳, ואת מי דָאַגְתָּ (ישעי׳ כ״ז י״מ) זאָרגן.

דאה, 2 כ״ו ו׳, כ״ב ט״ו, פ״ע ק׳. **דב**, ל״ג מ׳.

דבא, ל״ז ו׳. **דבב**, ל״ג י׳. פ״י ק׳, דִּבָּה פערלייומדונג.

דבל, ל״ע ו׳. **דבק**, 2 כ״ח ס׳, ע״ב ט׳, גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ, דָּבֵק גוזאמענגעזעצט.

דבר, 8 מ׳ ט״ו, י׳ ס׳, כ״מ ס׳, מ״ב י׳, כ״ד י״ד, כ״ד ס׳, ל״ג ט׳, ל״ו ב׳, וב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, פ׳, הפ, הת, על דְּבָרְתִּי (תהלים ק״ח ד׳) מיין פערשפרעכען, וַהֲדַבֵּר אין בהם (ירמי׳ ס׳ י״ג) פרעדיגען, בעדר בתוך הַדָּבְרוֹ (מיכה ב׳ י״ב) מיטגעטיילט, וּמִדַּבְּרֵךְ נאוה (שה״ש ד׳ ג׳) ישא מִדַּבְּרוֹתֶיךָ

(דברים ל״ג ג׳) זאָגען, פערטרעטונג.

דבש, 2 ז׳ ט״ז, ל״מ י״ב. **דגה**, 2 כ״ס י״מ, י׳ ב׳, פ״ע ק׳.

דגל, מ״ד מ׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, דֶּגֶל פאָנען, פאָניר, אימה כַּנִּדְגָּלוֹת קריגסטאַפּן. **דגן**, ל׳ מ׳. **דגר**, כ״ו מ׳, פ״י ק׳.

דד, ס״ו י׳.

דדה, כ״ז ג׳, הת. אֲדַדֶּה כל שנותי (ישעי׳ ל״ח ט״ו) בחסרון ת׳ ובתלמוד נמצא גם הפעל מְדַדֶּה.

דהב, ח׳ מ׳. **דהם**, מ״ח ט׳, פ״ע נפ.

דהר, 2 י״ז ד׳, ל״מ ט׳, פ״ע ק׳, מִדַּהֲרוֹת דַּהֲרוֹת. אביריו (תוספתא ס׳ כ״ב) טרמבען. **דוב**, ל״מ ד׳.

דוג, כ״ס י״ב, פ״י מבנין פעל ולד״ק מבנין הפעיל (ע׳ מוסה״ם) לְדַיְּגִים רבים וְדִיגוּם (ירמי׳ מ״ז ט״ז) פישען, בסירות דּוּגָה (עמוס ד׳ ב׳) פישערקאָהן, ועמדו עליו דַּיָּגִים (יחזקאל מ״ז י׳) פישער.

דוד, 5 ו׳ י״ב, ט׳ ח׳, כ״ח י״ד, ל״ד מ׳, ע״ב י״ב.

דוה, 3 ט׳ י״ב, מ״ב ט׳, ט״ו י״ג. על זה היה דָוָה לבנו (איכה ס׳ י״ז) גטראָקענט, וכל לבב דַּוָּי (ישעיה מ׳ ס׳) טאַפּרלוזיג, ערש דַּוָּי קראַנקענלאַגער כְּדַוֵּי לחמי (איוב ו׳ ז׳) עקזוהאַפטע טפייזע. **דוח**, י״מ ט׳, פ״י הפ.

דוך, 2 י״ד י״ב, ל״ח ט׳. פ״י ק׳, דָּכוּ בַּמְּדוֹכָה (במדבר י״מ ח׳) אָפּרייבן.

דום, י״ח ט׳, שכנה דּוּמָה נפשי (תהלים ל״ד י״ז טאָדעטסטילל, דּוּמִיָּה רוהע, שבי דּוּמָם (ישעי׳ מ״ז ה׳) טאַבלאָזע.

דון, 2 י׳ ב׳, י׳ ד׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, הפ. דִּין רעכט, דַּיָּן (מ״מ כ״ד ט״ז) ריכטער, יושבי על מִדְיָן (תוספתא ס׳ י׳) ריכטערסטוהל. **דוץ**, ל״ו י״ד, פ״ע ק׳.

דור, 3 מ׳ י״ד, כ׳ ב׳, ל״ו י״ב, פ״ע ק׳, מְדוּר באהלי רשע

(תהלים פ"ד י"ל) וואָהנען, דּוֹרֵי נסע ונגלה מני (ישעיה ל"ח י"ב) מיינע וואָהנונג דור העצמים תרחתיה (יחזקאל כ"ד ה') פוֹרמאַט, מְדוֹרָה (סס מ').

דוש, מ"ו י"ל, גב"ב פ"י ק', נפ, הָפ, דַּיִּש דרעשען, מְדָשָׁתִי ובן גרני (ישעיה כ"ל י') געטרעטענער.

דחה, 2 כ"ו י"ג, סס, גב"ב פ"י ק', נפ, פ, דָּחֵי פאַלן, טוטלן, ופה חלק יעשה מְדֻחָה (משלי כ"ג כ"ח).

דחן, מ"ו ב'. **דחף**, כ"ט ל', ב"ב פ"י ק', נפ, יצודנו לְמַדְחֵפוֹת (תהלים ק"מ י"ב) שטעוטערבען.

דחק, ל"ז י"ל, פ"י ק'. **די**, ע"ו ו', מְדֵי חדש בחדשו מיינאַט, בעטעטענדיג.

דיה, 2 מ"ל ו', כ"ב מ"ו. **דיק**, כ"ג ו'.

דכא, י"ד י"ב. גב"ב פ"י פ, פ, הת, תשב אנוש עד דַּכָּא (תהלים ל' ג') צערקניטשונג, ואת דַּכָּא ושפל רוח (ישעי' ל"ז ט"ו) נידערגעבייגטען.

דכה, 2 י"ד י"ב, כ' ג'. גב"ב פ"ע ק', נפ, פ.

דכף, כ"ז ב'. **דלג**, ז' ב', ב"ב פ"ע ק', פ.

דלה, 3 ל"ד ס', כ' י"ג, מ"ו ט'. ב"ב פ"י ק', פ.

דלה, כ' י', פ"י ק'.

דלל, 4 כ"ו ז', מ"ו י', ס"ב י"ד, ל"ח ט'. ב"ב פ"ע ק', נפ.

דלף, כ' י"ג, פ"ע ק', דֶּלֶף טורד (משלי כ"ז ט"ו) דאכטרויפן.

דלק, 2 י"ב ט"ו, ל"ח י"ב, ב"ב פ"י ק', הפ.

דלת, ד' מ"ו, שלש דְּלָתוֹת (ירמי' ל"ו כ"ג) טיילען, פערזען.

דמם, י"ח ט', דב"ב פ"ע ק', נפ, פ, הפ. דְּמָמָה טויטע.

דם, ס"ב י'. **דמה**, 5 י"ח י', י"ל מ"ו, ס"ב ה', י"ח מ', ל"ו ו'. דב"ב פ"ע ק', נפ, פ, הת. כגפן בְּדָמָה (יחזקאל י"ט י) ביוד, גוייכיס, כְּדָמָה בתוך הים (סס כ"ז ל"ב) טויטע.

בְּדָמֵי ימי (ישעי' ל"ח י') מין דער בויטהען, דְּמוּת געטטמוס, דְּמָיוֹן מויסזעהען. **דמן**, ל"ג ב', דֶּמֶן (ירמי' ח' ב') מיסט.

רמע, 2 מ"ז ג', מ"ז מ"ו, פ"ע ק'. **דנג**, מ"ח מ'.

רעך, כ' ד', גב"ב פ"ע ק', נפ, פ. **דפה**, כ"ל מ'.

רפס, לא נמצא במקרא, ומשתמשים בו להוראת בוכדרוקקעניים, ואנכי בניתי לזאת שם מְדֻפָּקָה דרוק.

רפק, 2 כ"ו י"ב, ס"ב י'. ב"ב פ"י ק', דת.

רקק, 3 ל"ו י"ל, כ"ז ח', ח'. גב"ב פ"ע ק', הפ, הָפ.

רקר, ב' י', גב"ב פ"י ק', נפ, פ. כְּמַדְקְרוֹת חרב דאָלכטויכט.

ור, ג' ז'. **דרר**, 2 כ"ב ח', ע"ד ד'. **דרא**, ס"ד ח'.

ורג, ס' י"ג. **דרך**, 3 ד' ד', מ"ז י"ב, ל"ס י"ג, ב"ב פ"ע ק', הפ, מְדֻרָךְ טריטט. **דרם**, י"מ ס'.

ורש, 2 כ"ח י"ל, י"ל, ב"ב פ"י ק', נפ.

רשא, כ"ו י'. ב"ב פ"ע ק', הפ, דֶּשֶׁא יונגגעס גרלוז.

דשן, 3 ו' י', ו' י"ל, ל"ל מ'. דב"ב פ"ע ק', פ, פ, הָדַשְׁנָה, מורכב מהפעל והתפעל, דִּשַּׁנְתָּ בשמן ראשי תהלים כ"ג ס') דֶּשֶׁן פעטטיגקייט. **דת**, ל"ט י"ב. **דמשק**, ס' ח'.

ורבן, ד' י"ד. **דרדר**, י"ד ס'. **דרכמן**, ח' י'.

אות ה

הה, 2 מ"ז מ', סס. **הא**, כ"ו ח'.

הבל, מ' י"ל. ב"ב פ"ע ק', הפ, וילכו אחרי ההבל וַיֶּהְבְּלוּ (ירמי' ב' ה') בעטהאָלט.

הבהב, ל"ט י'. **הבן**, כ"ב ו'. **הבר**, מ"ח ג'.

הגה, 3 ח' ד', י"ב י"ב, סס, גב"ב פ"י ק', הפ, הָפ, קינים וָהֶגֶה והי (יחזקאל ב' י') זייפלטר, וְהֶגֶה מפיו יצא (מיוד ל"ז ב'), געכעדע, געטאָס, כמו הֶגֶה (תהלים ל' ט'),

וְהָגוּת לבי (תהלים מ"ט ד') דיכטען, דענקען, הָגָיוֹן געדאנקען.

הגן, ל"ו מ'. **הדד**, ט"ז י"ג, ולא הֵד הרים (יחזקאל ז' ז') ווידערהאלל עכא. **הדה**, כ"ב י"ד, פ"י ק'.

הדך, כ' י"ב, פ"י ק'. **הדם**, צ' ח'. **הדס**, י"ז ס'.

הדף, כ"ו י"ד, פ"י ק'.

הדר, ד' י', גב"ב פ"י ק', נפ, הת. הָדָר־הֲדָר טאן, מנזטהען, פרחכבו. **הו**, ט"ז צ'. **הוא**, מ' מ'.

הוד, ד' י'. **הוה**, 2 כ"ח ג', ע"ח י', פ"ע ק', וְהַוַּת רשעים יהדף (משלי ג' ג') גוילקסגיטער, והגדול דובר הַוַּת נפשו הוא (מיכה ז' ג') מיינטענזען,

הוי, 2 ט"ז צ', כ"ב ז'. **המן**, י"ב ג'.

הוה, כ"ד י"ד, פ"ע ק', ולדעתי גם הפעל, ע' שורש נוה 2 בפנים. **היא**, ט' י"מ.

הי, ט"ז צ'. **היה**, 2 ס' ח', ע"ח י', ב"ב פעל מצטרף ק', נפ. **היך**, י"מ ח'. **הים**, 2 ח' ס'. י"מ י"ב, גב"ב פ"י ק', נפ, הפ. **הין**, 2 י"ב ס', כ"מ ז', פ"ע הפ. **הכל**, צ' מ'.

הכר, כ"ח מ', פ"ע ק', לא תבושו תַּהְכִּרוּ לי (הושע י"ט ג'), זיך טרכטרטכטן, וכן הַכָּרַת פניהם (ישעיה ג' ט'), פרטכהייט.

הלא, 2 ד' ו'. כ"ט מ'. **הלה**, כ"ו ד'.

הלך, 2 ל"ד י"ב, ע"ו צ', דב"ב פ"ע ק', נפ, פ, הת, הֵלֶךְ דבש (מ"מ י"ד כ"ו) וויך, יכשלו בַּהֲלִיכָתָם (מחוש צ' ו'), מיינהטגאנג, מַהֲלָךְ רייזע, תַּהֲלוּכוֹת (נחמיה י"ג ל"מ) גאנגע, גחוזטרינען. **הלל**, 4 ו' ח', ז' י"מ, י"ט ח', כ"ו ג', הב"ב פ"ע ק', פ, פ, הפ, הת, קדש הַלֵּלִים (ויקרא י"ט כ"ד), דאנק. הוֹלְלוֹת (קהלת מ' י"ז) טוזהייט, מוזיק, מַהֲלֵל־תְּהִלָּה לאב, רוהם.

הלם, 3 צ' י"ד, ג' י"מ, ח' י"מ, פ"י ופ"ע ק', הַלְמוּת עמלים (שופטים ה' כ"ו), המאמער, ופיו לְמַהֲלֻמוֹת יקרא (משלי י"ח ו') טאמגע. **הם**, 3 י"ט י', ע"ד ו', ו',

המה, י"ח י"ב, פ"ע ק', בראש הַמְיוֹת וערכ פולטלט, הֲמִיַּת נבליך (ישעיה י"ד י"מ) דאס רויטען, כַּהֲמוֹת ים (שם י"ז י"ב) דאס ברוזען, ואל הַמֵּיתוֹ אל תשא נפשך (משלי י"ט מ') זיין וויזען, הֲמוֹן מכונגע, גטומוז.

המל, ח' ו'. **המם**, ח' ו', פ"י ק'. **המן**, כ"ב ט"ו.

המר, ד' י"ב. **הן**, 5 ח' י', ט' י"מ, כ' י"מ, י"ב ס', כ"ו ז'.

הסה, י"ח י', ב"ב פ"ע פ, הפ.

הפך, 2 כ"ד י"ב, ל"ח מ', דב"ב פ"י ופ"ע ק', נפ, הפ, הת. הֲפֵכָה מן הנשים (יחזקאל ט"ז ל"ד) דאס גטגעכטהייל, הֲפֵכָה־מַהֲפֵכָה פערקעהרונג, תַּהְפֻּכוֹת פערדרעהט. **הצן**, ס"ב צ'.

הרג, ט' י"ג, גב"ב פ"י ק', נפ, הפ, הֶרֶג טוחכט, גיא הַהֲרֵגָה טוחכטפעלד.

הרה, ל"ד צ', ב"ב פ"ע ופ"י ק', הפ. ואל הדר הוֹרְתִּי, מוטטער, הֲרָיוֹן טראגגעטראגט גברו על ברכות הוֹרַי (בראשית מ"מ כ"ו) אָלטערן (עי' במור שם). **הרם**, מ' ט"ו.

הרס, מ"ד י"מ, גב"ב פ"י ק', נפ, פ. עיר הַהֶרֶס (ישעי' י"ט י"ח) צערשטערט, וַהֲרִיסוֹתָיו אקים (עמוס ט' י"מ) טריומאמער, רוהמגען. **הרר**, ס' י"ד.

הרתל, י"ב ט"ו, ב"ב פ"י, פ, פ, הַרְתָּלִים (הושע י"ז צ') טפאטטערייען.

הרת, י"ח י"ג, פ"י פ.

אות ז

זאב, ל"מ ד'. **זאת**, דיזע, דיזעס, דיס. **זבב**, כ"ד ס'.

זבד, ל"מ ט', פ"י ק', זְבָדַנִי אלהים אתי זֶבֶד טוב, גחיט בעטטאנקטע

איך איט מיינער גוטען גאבט.

זבח, י"ח ו', ב"ב פ"י ק', פּ, זֶבַח טוֹתכטשלאַכט.

זבל, מ' י"ד, פ"ע ק', יִזְבְּלֵנִי אישי וויך זייכט וועהנוג בייא איך המבען.

זג, מ"ז י'. **זה**, ז' ח'. **זהב**, ח' י"ג.

זהם, ס"ד ח', פ"י פּ. **זהר**, 2 ו' ז', ל"ס ח', ב"ב פ"ע נָפ, הַפ.

זוב, מ' י', פ"ע ק'.

זוד, כ"ד ג', ב"ב פ"ע ק', הַפ, זֵד יהיר (משלי כ"א כ"ד) אויטהויליגער, המים הַזֵּדוֹנִים (תהלים קכ"ד ה') ווילדע, מוגגעטטיפ. זָדוֹן מיבעכאוטה.

זוה, ס' מ', מְזַוִּינוּ מלאים (תהלים קמ"ד י"ג) ווינקען, קאמאפכן.

זול, 3 ל"ח י"ד, סס, ל"מ מ', ב"ב פ"י ק', הַפ, הִזִּילוּהָ (מיכה מ' ח') פערלאכטען, ת' הֲזִילוּהָ. **זוז**, ד' י"ג.

זון, 3 ב' ד', ל"ו ח', כ"ו מ', פ"י פּ, מְיוּזָנִים, (כמו מְזוּנִים), (ירמי' ס' ח') כימפיג.

זוע, מ"ח י"א, ב"ב פ"ע ק', פּ, שֶׁיְּזוּעוּ שומרי הבית (קהלת י"ב ג') ציטטערן. **זור**, 6 מ' ס', ע"ז י"ג, כ"א ס', סס, ל"ב מ"ז, ע"ח ח', הב"ב פ"י ק', נָפ, פּ, פּ, הַפ;

זחח, ח' ס', פ"ע ק'. **זחל**, 2 כ"ס מ', כ"ז מ', פ"ע ק'.

זיו, 2 י"מ מ"ו, ו' ו'. **זיז**, ל' י"א.

זין, פ"י הַפ, לד"ק וְהַאֲזִינוּ כל מרחקי ארץ (ישעי' מ' מ') בעווחפפנעט האַ' נוסף ואולי גם מַזִּין על לשון הוות (משלי י"ז ד') הוא משרש הזה וגם אָזִין עד תבונותיכם (איוב ל"ב י"א).

זיק, 2 ל"ח י"א, ע"ד י"ג, מאזרי זיקות (ישעיה כ' י"א) בכאמדפפייולען. **זית**, ל"ב מ"ו.

זכה, י"ג י"ג, גב"ב פ"ע ק', פּ, הת.

זכר, 2 ג' ח', י"ג, י"ב, ב"ב פ"ע ק', הַפ, הַזְכּוֹתִי (איוב מ' ל"א). **זכר**, 3 י"ח ס', ל"ז ג', ל"ד ג', גב"ב

פ"י ק', נָפ, הַפ, זֵכֶר, זִכָּרוֹן, זְכָרוֹן, מַזְכִּיר.

זלג, ד' ח', **זלל**, 2 כ"מ ב', ל"ח י"ב, כרום זְלוּת (תהלים י"ב מ') טאמך, טאמנדע. **זלת**, מ' ג'.

זמם, 2 מ' ו', י"א י"ד, פ"י ק', כאשר זָמַם געדאכט, זְמָמוֹ אל תפק (תהלים ק"מ מ') אנשלאג, אנטשלוס, מְזִמָּה גאדאנקען, מיבעכלעגען. **זמן**, 2 ל"ו ה', י"מ י"א, פ"י פּ, לעתים מְזֻמָּנִים (עזרא י' י"ד) בעטטיימטע לייטען.

זמר, 6 ז' י"ג, ל"ד י', סס, ל"א ב', ס"ד ח', ל"מ ה', גב"ב פ"י ק', נָפ, פּ, מְזִמּוֹר גזאנג, מְזַמֵּרָה (מ"ב י"ב י"ד), מוזיקאלישע מיטטראמענט, מַזְמֵרוֹת (מיכה ד' כ') זיכען.

זנב, 2 מ"ד ו', ל' י"ב, פ"י פּ. **זנה**, כ' ז', גב"ב פ"ע ק', פּ, הַפ, זְנוּת, תַּזְנוּת, בוהלערייא, מוימטווייפגנג.

זנח, כ"ח י"ג, ב"ב פ"י ק', הַפ. **זנק**, ז' ב', פ"ע פּ.

זעה, מ"ח י"א, **זעך**, י"ח מ', פ"ע נָפ.

זעם, י"ד ו', ב"ב פ"י ק', נָפ. **זעף**, י"ד י', פ"ע ק'.

זעק, 2 ח' י"ב, ל"ס מ', גב"ב פ"ע ק', נָפ, הַפ, זְעָקָה געטרייש. **זער**, כ"ס ו', כתר לי זָעִיר (איוב ל"ו ב') מיין וועניג. **זפת**, כ"א ח'. **זקן**, 2 ל"ב ג, ל"ו י"ב, ב"ב פ"ע ק', הַפ, זָקֵן־זְקֵנִים מוטער.

זקף, ע"ב י"ד, פ"י ק'. **זקק**, 4 ח' ב', ל"ח י"א, מ' ס', ע"ד י"ג, ב"ב פ"ע ק', פּ.

זרב, כ' ב', פּ. **זרה**, 2 ה' ס'. ע"ו י"ד, דב"ב פ"י ק', נָפ, פּ, פּ, ושלחתי לבבל זָרִים וְזֵרוּהָ (ירמיה כ"א ב') וועגפלוכר, ואזרם בסְוָרָה (סס ע"ו ז') טווינגע, וּמְמַזְּרִים קרה (איוב ל"ז ט') מיט נעקדען.

זרח, 3 י"ז ג', י"מ ט', ע"ו ט"ו, פ"ע ק', ומלכים לנגה זַרְחֵךְ (ישעיה ס' ג') מיין.

זרם, מ׳ י״א, ב״ב פ״י ק׳, פ״, זֶרֶם־זַרְמָה טרעמען,

זרע, 2 ט״ו מ״, ס״ו ו׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ״, פ״, הפ״, זֶרַע זעמען, זעמען, על כל זרע זַרוּעַ (ויקרא י״א ל״ז) זְרוּעִים דעמיל מ״ י״ב, ט״ז) גמויזט, מִזְרָע (יסעי׳ י״ט ז׳) מויזעמען, אֶזְרוּעַ מכף. **זרק**, 2 ד׳ ג׳, כ״א ג׳, ב״ב פ״י ק׳, פ״. **זרת**, כ״ח י׳. **זלזל**, ל״ד ס׳.

זלעף, מ״ח ח׳. **זרזף**, מ׳ ג׳. **זרזר**, ל״א ו׳.

אות ח

חבא, י׳ מ״ו, הב״ב פ״ע נפ״, פ״, הפ״, הפ״, הת״, בְּמַחֲבֵא רוח (יסעיס ל״ב ב׳) טוטעקט.

חבב, ע״ב י״ג, פ״י ק׳, לטמון בְּחָבְבִי (הוש ל״א ל״ג) מין בוזמן. **חבה**, י׳ ט״ו, ב״ב פ״ע ק׳, נפ״, ושם חֲבִיוֹן עוז (חבקוק ג׳ ד׳), היוֹפ. **חבט**, ט״ו י״ד, ב״ב פ״י ק׳, נפ״. **חבל**, 8 י׳ י״ד, כ״ח י״ד, כ״א י׳, כ״א י״א, מ״ב ס׳, מ״ו ס׳, כ״מ ז׳, ל״ה ב׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ״, פ״, פ״, תַּחְבֻּלָה, לעטהטלוג, טיכטען,

חבק, כ׳ ב׳, ב״ב פ״י ק׳, פ״, חִבֵּק ידים (משלי ו׳ י׳) דיא מראט זוזאמענשלאגען. **חבר**, 4 י״ח מ׳, מ״ב י״ד, ל״א ס׳, ע״ב י״א, הב״ב פ״י ק׳, פ״, פ״, הפ״, הת״, חָבֵר געזעלשאפטער, חֲבֶרְתֵּךְ (מלאכי ב׳ י״ד) געזעלשאפטערין חָבֵר־חֲבָרָה באנדע, לעטטע, מַחְבֶּרֶת־חוֹבֶרֶת העפט. מְחַבְּרוֹת (דה״ב ל״ד י״א, דה״א כ״ב ג׳) טזוסבאלקען, טהיילונגען, ומן הַתְּחִבְּרוּת אליו (דניאל י״א כ״ב,) דיא פערבינדונג. **חבש**, 3 כ״ד ב׳, ע״ד ט׳, ע״מ ח׳, גב״ב פ״י ק׳, פ״, פ״. **חבת**, ל׳ י״א, על מעשה הַחֲבִתִּים (דה״א ט׳ ל״א). **חגב**, כ״ז ס׳.

חגב, 4 ז׳ ג׳, י״ח ח׳, י״ט י״ג, מ״ח ח׳, פ״ע ק׳.

חגה, י׳ ג׳. **חגר**, 2 כ״ח ט׳, מ״ח י״ב. פ״י ק׳, חָגוֹר גורט, מַחֲגֶרֶת מוזגיכטוזג.

חדד, ב׳ ו׳, גב״ב פ״ע ק׳, הפ״, הָפָ, חַדָּה טוכ, תחתיו הַדּוּרֵי חרש (הוש מ״א כ״ב) שפיטליג.

חדה, 2 ב׳ ס׳, ע״ב מ״ ב״ב פ״ע ק׳, פ״, חֲדָוָה פרייד.

חדל, 2 י״ט י״ד, ס״ח ח׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ״, חָדֵל פערגעזעלן. **חדק**, י״ד ס׳.

חדר, ג׳ ג׳, פ״י ק׳, ה׳ דֶּרֶת להם (יחזקאל כ״א י״ט) מייבדיכגען,

חדש, 2 י״ט י״ד, ע״ו י״ג, ב״ב פ״י פ״, הת״.

חוב, כ״ח מ״, פ״י פ״, ובתלמוד גם ק׳, והת״.

חוג, 2 ד׳ י״ג, ו׳ י׳, פ״י ק׳, בחקו חוּג (משלי ח׳ כ״ז) קייז, ליקקען. **חוד**, ל׳ ס׳, פ״י ק׳, חוד חִידָה (יחזקאל י״ז ב׳) מין רעטהזעל מויפגעבען.

חוה, ל״ג ס׳, פ״י פ״. **חוז**, מ״ו ס׳.

חוח, 4 י״ד ס׳, כ״ג ח׳, ל׳ ס׳, ע״ד י״ב.

חוט, י״ד י״ב, **חול**, 5 מ׳ ו׳, י׳ ס׳, מ״ב ד׳, ל״ו ס׳, ל״ו ח׳, וב״ב פ״ע ק׳, פ״, פ״, הפ״, הת״, חִיל מגנעט, חַלְחָלָה ליטטערן. **חום**, 2 ל״ח ז׳, ל״ב ח׳.

חוס, י״ג ו׳ פ״י ק׳. **חוץ**, 2 כ״א ט׳, מ״ו ב׳, חִיצוֹנָה־חִיצוֹן מויסענזייטע. **חור**, 5 ס׳ ז׳, כ״ד ס׳, כ׳ ז׳, ל״ב ח׳, ע״ו ד׳, פ״ע ק׳. **חוש**, מ׳ מ״, ב״ב פ״ע ק׳, הפ״, ובעבור חוּשִׁי בי (הוש כ׳ ב׳) געפיהל, חוּשִׁים געכיסטעט, כי גז חִיש (תהלים ל׳ י׳) מייוגסט, טעזוז.

חוז, כ׳ י״א. **חזה**, 4 ל״ד ג׳, ל׳ י״ב, ל״ב ד׳, מ׳ ג׳, פ״י ק׳, ועם שאול עשינו חוֹזֶה (יסעיס כ״ח ט״ו) פערטרלוג, חָזוֹן־חֲזִיוֹן־מַחֲזֶה עלטיינוג, חָזוּת גזיכט, געטטזלט,

קרן חָזוּת (דניאל ח׳ ה׳) מגזהגליכעס, וּבַחֲזוֹת יעדו התווה (דס״ב ט׳ כ״ט) ווייזונגונג. **חזק**, 3 י״ג, כ״ו י״ג, כ״ח ד׳, ל״ז א׳, דב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, חָזָק טטמיק, ה׳ חֲזָקִי, איינע טטמיקע, בְּחָזֹק יד־בְּחָזְקַת היד איט מאכט, וירבון אתו בְּחָזְקָה (סופטיס ח׳ א׳) העפטיג.

חזר, ל״א ז׳, ובתלמוד נמצא פעל מזה. **חח**, ס׳ ד׳.

חטא, 3 י״ג י״ב, כ״ח ב׳, ט״ו ח׳, דב״ב פ״י ק׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, חוֹטֵא פערברעכער, חַטָּאִים זינדער, וכעבות העגלה חַטָּאָה (ישעי׳ ס׳ י״ח) חַטָּא חַטָּאת זינדע, והרבוי חַטָּאִים.

חטב, י״ח ג׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ׳, חֲטוּבוֹת אטון (משלי ז׳ ט״ז) בונטגעטטטרייפטדעקקען. **חטם**, י״ב ח׳, פ״י ק׳.

חטף, כ״ד ד׳, פ״י ק׳. **חטר**, י״ז י״א. **חיי**, ל׳ י׳.

חיה, 8 ד׳ ב׳, מ״ו ג׳, ל׳ י׳, י׳ א׳, ל״ד ג׳, ס״ח ד׳, ל״ס ג׳, ע״ח ז׳, גב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ׳, ולא ישאירו מִחְיָה (סופטיס ו׳ ד׳) נמהכוכ, עכהמלטונג. **חיל**, 4 י״ב ס׳, י״ב ג׳, מ״ד ט׳, ל״ז ס׳. **חין**, י״ד ב׳. **חיץ**, א׳ י״ב.

חיק, 2 ל״ח ב׳, ס״ו י״ב. **חכה**, 2 ל׳ ס׳, ל״ו ס׳, ב״ב פ״ע ק׳, פּ׳. **חכך**, ס״ו א׳.

חכם, כ׳ ט׳, דב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, חָכָם מין ווייזער, חָכְמָה ווייזהייט, תַּחְכְּמוֹנִי געלעהרזאמקייט.

חלא, 3 ח׳ ו׳, ס׳ א׳, מ״ב ט׳. **חלב**, 4 ס׳ י״ב, ס״ד ו׳, ס״ח א׳, ל״ט ס׳. **חלד**, 2 י״ט י״ב, ל״א ח׳.

חלה, 3 ס׳ א׳, מ״ב ח׳, ע״ח ד׳, פ״ע שלם בכל הבנינים, חֹלִי מַחֲלֶה קראנקהייט, זיידען, טוטעלען.

חלט, כ״ד ד׳, פ״י ק׳, בעטטטיגען. **חלך**, 2 ל״ח י״א, י״א. **חלל**, 7 א׳ ו׳, ו׳ ס׳, ז׳ ו׳, י״ד ג׳, ט׳ י״ד, ל׳ ט׳, ע׳ ד׳, הב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, פּ׳, הפ׳, הָפָ׳, בין הקרש ובין הַחֵל

(יחזקאל מ״ב כ׳) גמיין, ושרים כְּחֲלִלִים (תהלים י״ז ז׳) טאָדטער, חֲלִילָה זייא פון! וּבְמַחֲלוֹת עפר (ישעי׳ נ׳ י״ט) חאָהלען. **חלם**, 4 ג׳ י״ד, כ״ו י״א, כ״ד ט״ו, ע״ח ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳.

חלף, 5 ב׳ י״א, כ״ב ח׳, י״ח א׳, כ״ט י״ב, ס״ב י״ד, גב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ׳. חֵלֶף פיר, וָמָה, כל בני חֵלוּף (משלי ל״א ז׳) פערגאנגליך, עד בוא חֲלִיפָתִי (איוב י״ד י״ד) טטערבע צייט.

חלץ, 6 ב׳ ס׳, ח׳ ס׳, כ״ח ו׳, ס״ו ט״ו, ע״ב ב׳, ל״ז ז׳, דב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, פּ׳, הפ׳, וקח לך את חֲלִיצָתוֹ (ס״ב ב׳ כ״א) ריסטוכ.

חלק, 4 ד׳ י״א, ל״ו י״א, סס׳, י״ט י״א, וב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, חֵלֶק מין טהיל, חֶלְקָה מקקער, חֶלְקַת מגטהיל, חֶלְקַת לשון הייכמוים, חֶלְקָה (דס״ב ל״ס ס׳) מיינטהייל, מַחֲלֹקֶת (דס״א כ״ז א׳) מבטהייל.

חלש, מ״ב ו׳, פ״י ופ״ע ק׳, הַחַלָּשׁ יאמר גבור אני (יואל ד׳ י׳), חֲלוּשָׁה טוואכהייט, שם המקרה כמו גבורה.

חמא, 2 ס׳ י״ד, ס׳ ט״ו.

חמד, ל׳ ט״ז, גב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, פּ׳, ותמס כעש חֲמוּדוֹ (תהלים ל״ט י״ב) טאָטלבאכטעס ליבליכעס, חֶמֶד פרטאָכטיג, וילך בלא חֲמֻדָה (דס״ב כ״א כ׳) פריידע, מַחֲמַד עיניכם (יחזקאל כ״ד כ״א) קאָסטבארקייט.

חמה, 3 י׳ ג׳, י״ט ז׳, מ״ד ח׳.

חמט, ל״ד ד׳. **חמל**, י״ג ו׳, פ״י ק׳, חֶמְלָה ערבארמען, וּמַחֲמַל נפשכם (יחזקאל כ״ד), כמו מחמד.

חמם, 2 ט׳ ב׳, י״ט ז׳, דב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, פּ׳, הת׳, חַמּוֹתִי ראיתי אור (ישעי׳ מ״ד ט״ז), הַנְּחָמִים באלים (סס כ״ז ס׳) זיך ערהיטצען, ועל עפר תְּחַמֵּם (איוב ל״ט י״ד) בריסטען, זה לחמנו חָם (יהושע ט׳ י״ב), תוה״ש או תוה״פ.

חמם, 3 כ״ו ס׳, כ״ב ט״ז, כ״ט ח׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳, חָמָם געוואָרטהעט־גקייט.

חמץ, 5 ט״ו ט״ז, ל׳ ס׳, ל״ב ט׳, כ״ט ח׳, ל״ב י׳, ב״ב פ״ע ק׳, הת׳, מַחְמֶצֶת געזייערטעט, עד חֲמָצָתוֹ (הוסע ז׳ ד׳), אשרו חָמוּץ מוכסטרדיקקעטן.

חמק, ו׳ י״ב, ב״ב פ״ע ק׳, הת׳, חַמּוּקֵי ירכיך (סס״ס ז׳ ב׳), הייוואיכקייט. **חמר**, 9 ח׳ י״ב, י׳ י״א, ט״ו ט׳, ל״ב א׳, ל׳ י״ב, כ״ו א׳, כ״ח ו׳, ס׳ ג׳, ל״א י״א, ב״ב פ״ע ק׳, פ״.

חמש, 3 ב׳ ס׳, מ״ח ד׳, ס״ו ג, פ״י פ״. **חמת**, ל״ב ו׳.

חנה, 3 ב׳ י׳, מ״ד ג׳, ל״ו ח׳, פ״ע ק׳, אל מקום פלני אלמני תַּחֲנֹתִי (מ״ב ו׳ ח׳) זומגעלטעטעט.

חנט, 3 ט״ו ד׳, ל״ב ט, ס״ד ג׳, פ״ע ופ״י ק׳.

חנך, ל״ט י׳, פ״י ק׳, וירק את חֲנִיכָיו (בראשית י״ד י״ד) זייגע געמיבטען לעשות חֲנֻכָּה ושמחה (נחמי׳ י״ב כ״ז) וויהעפעסט.

חנן, 3 י״ג ו׳, ע״ח ד׳, ע״ח ס׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, הָפ׳, הת׳, חֵן גונסט, געוואָגענהייט, גנאדע, לא אתן לכם חֲנִינָה (ירמי׳ ט״ז י״ג) פערטאָנונג, איטוייד, תְּחִנָּה געבעט, כמעט היתה תְּחִנָּה (עזרא ט׳ ח׳) גנאדע, חָנֵם מוזאָנסט, השכח חַנּוֹת אל (תהלים ע״ז י׳) דאס ערבאַרמען.

חנף, כ״ט ב׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ׳, בפה חָנֵף (משלי י״א ט׳) הייכלעריי, לעשות חֹנֶף (ישעי׳ ל״ב ו׳), יצאה חֲנֻפָּה (ירמי׳ כ״ג ט״ו) הייכלייא.

חנק, כ״ח ד׳, ב״ב פ״ע נפ׳, פ׳, ויצו אל ביתו לְחַנֵּק (ס״ב י״ז כ״ג) זיך מרהענקט. **חסד**, 3 כ״ד י״א, כ״ז א׳, כ״ו י״ב, ב״ב פ״י פ׳, הת׳, חֶסֶד גנאדע, חֶסֶד הוא (ויקרא כ׳ י״ז) בוזטמחנדע.

חסה, ל״ו ז׳, פ״ע ק׳, וְהֶחֱסוּת בצל מצרים (ישעי׳ ל׳ ג׳) מַחְסֶה טוטן. **חסל**, 2 כ״ז ו׳, סס, פ״י ק׳.

חסם, ל״א י״ד, פ״י ק׳, מַחְסוֹם טוֹלָס.

חסן, 2 ל׳ ד׳, ל״ז ג׳, פ״י נפ׳, לא יאצר ולא יַחְסֵן (ישעי׳ כ״ג י״ט) פעסט פערוואהרט ווערדען, חָסוֹן טטארק מאָכטיג.

חסר, ע״ו ז׳, גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הָפ׳, כי מה אתה חָסֵר עמי (מ״א י״א כ״ב), וואס אמגעלט דיר? חֶסֶר יבאנו (משלי כ״ח כ״ז) מרעוטה, וְחֶסְרוֹן לא יוכל להמנות (קהלת א׳ ט״ו) מיין פעהלער, מַחְסוֹר אמגעלו, מַעטה.

חפה, ו׳ ס׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, ומובנו בקל כסוי פנים מפני הבושה והאבל.

חפא, ו׳ ס׳, פ״י פ׳. **חפז**, כ״ס ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, חִפָּזוֹן מיינלעכטיגקייט. **חפן**, ס״ו ד׳.

חפף, 4 ו׳ ס׳, י״ג א׳, כ״א ז׳, ל״ו י׳, פ״י ק׳,

חפץ, 2 י״ב ד׳, כ״ס ז׳, פ״י או פעל עזר ק׳, חֵפֶץ ווילע, געטעפס, קעסטבארקייט.

חפר, 3 ד׳ י״א, ט׳ ג׳, ל׳ א׳, ב״ב פ״ע ופ״י ק׳, הָפ׳,

חפש, ע״ד ד׳, פ׳, כי לא חֻפְּשָׁה (ויקרא י״ט כ׳) בעפרייעט וואָרדען, או חֻפְּשָׁה לא נתן לה, (סס), פרייהייט, בבית הַחָפְשִׁית מ״ב ט״ו ס׳, האָספיטאל.

חפש, 2 כ״ח ב׳, ל׳ א׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, פ׳, הת׳, חֻפָּשׁ מחפש (תהלים ס״ד ז׳) פערבאָרגען.

חצב, י״ח ג׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, הָפ׳, ואבני מַחְצֵב (מ״ב י״ב י״ב). **חצה**, 2 ט״ו י״א, ל״ח א׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳, חֲצִי־מַחֲצָה מַחֲצִית דיא האלפטע. **חצן**, ס״ו ו׳.

חצץ, 5 ל׳ ג׳, ד׳ י׳, כ״ו ס׳, ל״ח ב׳, מ׳ י״ב, גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, פ׳. **חצר**, 5 ג׳ ג׳, י״ד ג׳, י״ד א׳, י״ד ח׳, מ״ו ב׳, ב״ב פ״י פ׳, הָפ׳, מַחֲצֵרִים (דס״ב ס׳ י״ב) ראוי להיות מַחֲצִירִים בלומען.

חקה, י"א ס', ב"ב פ"י פ', הת.

חקק, 2 י"א ב', י"א ס', גב"ב פ"י ק', פ', הפ', חֹקְקֵי לב טיפדענקען. **חקר**, ל' א', גב"ב פ"י ק', נפ', פ', מֶחְקְרֵי ארץ גרונדע, פונדען. **חרב**, 3 ב' ז', כ"ו ח', מ"ל י', הב"ב פ"ע ק', נפ', פ', הפ', הָפ, חָרֶב דיכרע, חֲרֻבָה טרעקקענע, חָרֻבָה טרעקקעניס, חָרֵב היטצע, וויסטע, חֲרֻבָּה, חֲרֻבוֹת וויסטע קלוינען, בְּחַרְבֹּנֵי קיץ (תהלים ל"ב ד') דיכרע, ובכלל על כל דבר המשחית נופל שם חָרֵב, **חרג**, כ"ס א', פ"ע ק', וַיַּחֲרֹגוּ ממסגרותיהם (תהלים י"ח מ"ו) ציטטערן.

חרד, 2 מ"ח ז', כ"ז ג', ב"ב פ"ע ק', הפ', חֲרָדָה מורגסט טרעקקען, מיילדערטיגקייט, מנטטמוט.

חרה, 2 י"ד י', ל"ח כ"ג, הב"ב פ"ע ק', נפ', פ', הָפ, הת, פערדריסען, מיילדעניג, וועטטמיילדער. חָרֵי לאפן גוזטה. **חרז**, ג' י"ד. **חרט**, 2 ח' ח', ע"ו ו'.

חרך, 2 ו' ס', כ' ג', פ"י ק'.

חרל, י"ד ד'. **חרם**, 4 י"ח ח', כ"ב ד', מ"ד י', כ' ו', ב"ב פ"י הפ, הָפ. **חרס**, 2 י"ט ז', מ"ב י"א.

חרף, 5 ט' י', כ"ו ו', ל"ח ו', כ"ו י"ב, ט"ב ז', גב"ב פ"י ק', נפ, פ', נָחֲרֶפֶת לאיש (ויקרא י"ט כ') פרייזגעגעבען, חֲרָפָה טאמל. **חרץ**, 8 ד' י"ג, ח' י"ג, ט"ו י"ב, י"ח ב', מ"ח ב', כ"ז ג', כ"ד ו', ס' י"ד, ב"ב פ"י ק', נפ, חֲרִיצֵי הברזל דרעטטניידע. **חרק**, י"ד ט', פ"ע ק'. **חרר**, 3 כ' א', ל"ח י"ג, כ' א', גב"ב פ"ע ק', נפ, פ', חַרְחָר ברלמד, היטציגעס פיבער.

חרש, 9 ב' י"ג, ד' ו', י"ח י', י"א ס', י"א ט"ו, ט"ז ד', ל"ד ו', מ' י"ג, כ"ב ג', דב"ב פ"ע ק', נפ, הפ, הת, חָרָשׁ דמם פפלוגען, מרגלים חֲרָשׁ (יהושע ב' א') הייזוך,

טטיוגן, כל חוֹרֵשׁ נחשת (בראשית ד' כ"ב) טונידע מייסטער כי חֲרָשִׁים היו (דה"א ד' י"ד), וּבַחֲרָשֶׁת אבן (שמות ל"א ה') טטיינטייידען, מַחֲרַשָׁה פפלוגגעטטער.

חרש, י' י"ב. **חרת**, י"א ס', פ"י ק'.

חשב, 4 י"ד א', י"א י"א, י"ד י"ד, כ"ח י"ב, דב"ב פ"י ק', נפ, פ', הת, חרש וְחוֹשֵׁב (שמות ל"ח כ"ג) קינסטלער, חֵשֶׁב גיכטעלבמד, למצא חֶשְׁבּוֹן (קהלת ז' כ"ז) רעכנונג, חֶשְׁבּוֹנוֹת (שם כ"ט) קינסטליכע ווערקלייג. **חשה**, י"ח י', ב"ב פ"ע ק', הפ.

חשך, ו' ג', ב"ב פ"ע ק', הפ, חֲשֵׁכָה פינסטערניס, בל יתיצב לפני חֲשֵׁכִים (מלאכי כ"ב כ"ט) מונדלוס מענטטן, מַחְשָׁךְ פינסטערניס.

חשך, ו' ד', ב"ב פ"י ק', נפ. **חשל**, מ"ב ז', פ"ע נפ.

חשן, כ"ח א'. **חשף**, 3 כ"ו ו', כ' י"ב, ס' ז', פ"י ק', מַחְשֵׂף הלבן עכסבלומסמוגג.

חשק, 2 כ"ח ט', ל' ט"ו, ב"ב פ"י ק', פ', חָשַׁק לוסט, פערלאנגען, וַחֲשַׁקֵיהֶם כסף (שמות כ"ז י'), וְחִשְׁקֵיהֶם (מ"א ז' ל"ג) בינדטטאב.

חשר, ט"ד י"א, חַשְׂרַת מים (שב כ"ב י"ב) פערבינדונג.

חשש, ט"ו ט"ו. **חתה**, 2 ו' ח', שם, פ"י ק'.

חתך, י"ח ג', פ"י נפ.

חתל, כ"ח ח', ב"ב הָפ, פ', וְהַחְתֵּל לא חָתָלְתִּי (יחזקאל ט"ז ד') וויקלען, חִתּוּל (שם ל' כ"א) פערבאנד.

חתם, י"ב י', דב"ב פ"י ק', נפ, פ', הפ, חוֹתָם־חוֹתָמֶת זיגעל. **חתן**, 3 ט' ט', שם, י' ב', פ"ח הת, חֲתֻנָּה, הָחֲתֵנָה. **חתף**, כ"ד ד', פ"י ק', בְּחָתְפָּ תארב (מלאכי ג' כ"ח) טטעלן, יְחַהוּיגעס. **חתר**, ד' י"ב, פ"י ק', מַחְתֶּרֶת גרובע, מייבבוך. **חתת**, ח' ג'. דב"ב פ"ע ק', נפ, פ', הפ, העשו לבלי חָת (מיכה מ"א כ"ה), חִתִּיתָם בארץ החיים (יחזקאל ל"ב כ"ד) טרעקקען, תראו חֲתַת

ותיראו (מיוב ו' כ"ח) מוגגויק, מְחִתָּה מגנפס.

חבצל, כ"ח י"ד. הכלל, ל"ב י'. חלמש, י' ב'.
חנמל, כ' ט'. חספס, ו' י"ח. חרגל, כ"ז ס'.
חרטם, ט' ט"ו. חרמש, ט"ו ז'. חרצב, ע"ד י"ח.
חרצן, ט"ז י'. חשמל, י"ב ז'. חשמן, כ"ד ג'.

אות ט

טאט, ו' ט', פ"י, פִּ. טבח, כ"ב ג', פ"י ק', טֶבַח טוֹחכטבלוק, וירם הַטַּבָּח את השוק (ס"א ט' כ"ד) דפר קאָך, שר הַטַּבָּחִים, רב טַבָּחִים טחכפריכטסר, מַטְבֵּחַ חעטלעוויח.

טבל, י"א ח', ב"ב פ"י ק', נִפּ. טבע, 2 ס' ד', כ"א י"ב, גב"ב פ"ע ק', פִּ, הֶפּ. טבר, ס"ו ט"ו.

טהר, י"ג י"ג, גב"ב פ"ע ק', פִּ, הת, טִהַר, טָהֳרָה רייכיגונג, השבת מִטָּהֳרוֹ (תהלים פ"ט מ"ה) זיין גוֹמֶן.

טוב, ס"ח י', ב"ב פ"ע ק', הֶפּ, טוּב הארץ דאס בעסטע, לעשות טוֹבָה (במדבר כ"ד י"ג) גוטעס.

טוה, י"ד י', פ"י ק', מַטְוֶה גפטפינגסט.

טוח, 2 ח' י"א, ס"ח א', ב"ב פ"י ק', נִפּ, איה הַטִּיחַ (יחזקאל י"ג י"ב) טיגלט. טור, י"ט ג'.

טוש, כ"ו ו', פ"ע ק'. טחה, ד' ס'. טחן, ל' ג', פ"י ק', בשפל קול הַטַּחֲנָה (קהלת י"ב ד') פערדו יאוגנסקראפט, ובטלו הַטּוֹחֲנוֹת (סס ג') דיא מאָהלנע. טחר, מ"ב ט"ו.

טטף, י"א ג'. טיט, כ"ו ג'. טיל, כ' י"ב, גב"ב פ"י פִּ, הֶפּ, הָפַּ, מטלטלך טַלְטֵלָה (ישעי' כ"ב י"ז) מויידאכן.

טיר, ב' א'. טלל, 2 ו' ד', מ' ג', פ"י פִּ.

טלא, 2 ס' ט', ל"ב ג"ג.

טמא, י"ג י"א, הב"ב פ"ע ק', נִפּ, פִּ, הָטַמָּאָה, מורכב מהֶפּ,

והת, טָמֵא, טְמֵאָה. טמה, כ"ט ס', פ"ע נִפּ.

טמן, 2 י' י"ד, ל' ד', גב"ב פ"י ק', נִפּ, הֶפּ,

טנא, ל"ד א'. טנף, ס"ד י"א, פ"י פִּ.

טעה, י"ג ס', פ"י הֶפּ, ובתלמוד נמצא מזה הקל, גם ש"מ טָעוּת. טעם, 2 כ"ט ג', ס"ו ב', פ"י ק', טַעַם גטמאק, זיטטליכקייט, פערטטאנד, למוד, מַטְעַמִּים טואחקהפטגעריכטס.

טען, 2 ב' ט', ס"ו ז', פ"י פִּ. טפח, 4 ו' ב', כ"ח ו', כ"ח י"א, ס"ו י"ג, פ"י פִּ, טֶפַח (דס"ב ד' ס'), טְפָחוֹת נתתה ימי (תהלים ל"ט ו'), טפאנגע. עללי טִפּוּחִים (איכה ב' כ') וויקקעלקינד. טפל, ע"ב ט', פ"י ק'.

טפף, 2 ז' ו', ל"ע י"א, פ"ע ק'. טפש, כ"ב ב', פ"ע ק'.

טרד, מ' ג', פ"י ק'. טרה, כ"ב י"א.

טרח, כ"ח א', פ"י הֶפּ, יַטְרִיחַ עב (איוב ל"ז א') בעמיהפן ע' אוה"ש. טרם, י"ב י'. טרף, 3 כ"ד ד', י"ז י', ל"א ד', דב"ב פ"י ק', נִפּ, פִּ, הֶפּ, טְרֵפָה צערריסענעס.

טפסר, כ"ד ב'.

אות י

יאב, ל' ט"ו, פ"ע ק', יאל, 3 י' ז', י"ב ס', כ"ו ג', ב"ב פ"ע נִפּ, הֶפּ. יאר, מ"ח ו'.

יאש, י"ב י"א, ב"ב פ"ע נִפּ, פִּ. יאת, 2 י"ב ו', ט"ו ס', פ"ע ק'. יבב, ח' י"א, פ"ע פִּ.

יבל, 6 י"ד ג', ל"ב י"ג, י"ט ט"ז, מ"ב י"ד, מ"ח ס', ל"ו ב' ! ב"ב פ"י הֶפּ, הָפּ. יבם, ט' ח', פ"י פִּ, יַיבֵּם אותה (ברא"שית ל"ח ח') טוזאגטרפפליכט טרפיוֹלן.

יבש, 2 ט' ג', כ"ו ז', גב"ב פ"ע ק', פִּ, הֶפּ.

יגב, 2 כ"ו י"ב, ט"ו ו'.

יגה, ט״ז ט׳, גב״ב פ״ע נפ׳, פּ׳, הפ׳, בתולותיה נוגות (מיכס מ״ד) טרויריג, דלפה נפשי מִתּוּגָה (תהלים קי״ט כ״ח) קוואפן.

יגע, י״ב י״ב, גב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ׳, משיב יָגֵעַ ולא יבלע (מיכ״ד כ׳ י״ח) איהמאן טרוועטערכעמאכן, יָגֵעַ מידע, יְגִיעַ טרוועטערב, יְגִיעָה מיהע, **יגר**, מ״ח י״ב, פ״ע ק׳,

יד, 9 מ״ט ט׳, ד׳ י״ד, כ״ו ט׳, ל״ו ו׳, מ״ב י׳, כ״ס ט׳, ס״ו ג׳, ט״ו ג׳, מ׳ ב׳.

ידד, ט״ב י״ב, מה יְדִידוֹת משכנותיך (תהלים פ״ד ב׳) ליבעטאוזידיג,

ידה, 3 ז׳ י״מ, כ׳ י״מ, כ״ו ט׳, דב״ב פ״י ק׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, ותן לו תוֹדָה (יהושע ז׳ י״ט) בעקענטניס, דאנק, ואעמידה שתי תוֹדוֹת (נחמי׳ י״ב ל״מ) קאָהרע, יְהוּדִי־יְהוּדָיָה־יְהוּדִית, מִתְיַהֲדִים (אסתר ח׳ י״ז), הֲיָדוֹת (נחמי׳ י״ב ח׳) דאנקלידער.

ידע, 5 מ״ט ו׳, י״ח ד׳, כ׳ ד׳, כ׳ ט׳, מ״ב ג׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳, הפ׳, הָפ׳, הת׳, אחוה דַעַי (מיכ״ד ל״ב י׳) מייינונג, געזינגונג, הֲעָה־דַעַת פערשטאנד, וויסענשאפט, מַדָּע והשכל (דניאל מ׳ י״ז) קענטניסמאל. **יהב**, 3 ס״ו ט׳, ל״מ י׳, י׳, פ״י ק׳.

יהר, כ״ד ב׳. **יום**, 2 מ״ז ז׳, י״מ י״ד, יוֹמָם מיט טאגע, טאָגליך.

יון, 2 כ״ו ג׳, כ״ב ד׳. **יין**, ל״ב מ׳. **יזם**, י״מ י״ד, פ״י ק׳.

יזן, ב׳ ד׳, פּ׳, מְיוּזָנִים (ירמיס ס׳ כ׳) גיולד. **יזע**, ל״ז מ׳, לא יחגרו בַּיָּזֵע (יחזקאל מ״ד י״ח) טווייטטעלן.

יחד, 2 מ״ז מ׳, ס״ח ד׳, ב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, אל תֵּחַד כבודי בראשית מ״ט ו׳ זיך פערשלייניגען, יַחֵד לבבי (תהלים פ״ו י״מ) יַחַד־יַחְדָּו זוזאמען. **יחל**, ל״ו ס׳, גב״ב פ״ע נפ׳, פּ׳, הפ׳, תוֹחֶלֶת הופפנונג, ערוואַרטונג. טוב וְיָחִיל ודומם (מיכס ג׳ כ״ו) האלטען. **יחם**, 3 י״ד י׳, ל״ח ז׳, כ״ז י״ב, גב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, פּ׳, ובחטא יְחָמַתְנִי אמי (תהלים כ״מ ז׳) טופפלנגען. **יחף**, ט״ו י״ד.

יחש, ל״ס ד׳, פ״ח הת׳, ספר הַיַּחַשׂ (נחמיס ז׳ ס׳).

יטב, 2 ח׳ ח׳, ס״ח י״מ, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳, מֵיטַב דאס בעסטע. **יכה**, 3 ל״ו ד׳, כ״ס ג׳, ל״ג מ׳, דב״ב פ״ע נפ׳, הפ׳, הָפ׳, הת׳, תּוֹכֵחָה־תּוֹכַחַת טרעפפען.

יכל, 2 מ׳ ט׳, מ״ח ו׳, פ׳ עזר ק׳. **ילד**, 3 ס״ו י׳, ס״ו י״מ, ל״ד ב׳, שלם בכל הבנינים, כל הבן הַיָּלוּד (שמות מ׳ כ״ב) נייגעבאָרענער, יָלִיד בית הויזגעבאָרענער, כי הַיַּלְדוּת והשחרות (קהלת י״מ י׳) יוגענד, מַלֶּדָה ומבטן (הושע ט״ י״מ) געבורט, מוֹלֶדֶת פערוואנדטשאפט, תּוֹלֶדָה געשלעכטסנאָמען,

ילך, ל״ד י״ב, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳. **ילל**, ח׳ ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ׳, ובתהו יְלֵל ישמון (דבריס ל״ב י׳) געהייל דער ווייסטע, יְלָלָה וועהקלאגע, וְתוֹלְלֵינוּ שמהה (תהלים קל״ז ג׳) לוזשטיג קלאגע, ע׳ אוצה״ש, הרה לָלַת (ס״מ ד׳ י״מ) טאגעלאהפ. **ילף**, מ״ב י״ג.

ילק, כ״ז ס׳. **ים**, 3 י״ט י׳, מ״ח ד׳, ל״מ י״ג.

ימן, 4 י״ט ס׳, ס״ס, ט׳ מ׳, ט׳ ב׳, פ״ע הפ׳. **ימר**, מ״ו י״מ, פ״ח הת׳. **ינה**, כ״ד מ׳, ב״ב פ״י ק׳, הָפ׳.

ינח, כ״ב ס׳, ב״ב פ״י הָפ׳, הָפ׳, ורחב מקום הַמְּנֻחָה (יחזקאל מ״מ מ׳) לייגע לעגערגעלעגענהייט טטעלע. **ינק**, 3 ל״ד ו׳, ס״ו י׳, ס״ס, ב״ב פ״י ק׳, הָפ׳. **יסד**, 2 מ׳ י״ב, כ״ע ג׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳, פָּ׳, הָפ׳, יְסוֹד גרונד, מוֹסָד מוּסָד (ישעיה כ״ח מ״ז) וועהגרונדעטער עקסטיין, מְמַסַּד עד הטפחות (מ״מ ז׳ ט׳) גרונד. **יסף**, ס״ד ד׳, פ״י ק׳.

יסף, י״ז י״מ, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, הָפ׳. **יסר**, 2 כ״ס ד׳, ע״ד ח׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳, הָפ׳, מוּסָר טטראפטונג, בעשטראפונג.

יעד, 6 ב׳ ב׳, י׳ ס׳, ל״ו ס׳, י״ט י״ג, ס״ס, ל״ס ב׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, הָפ׳, ערוּ הַמּוֹעֲדָה (יהושע ב׳ ט׳)

בעטטיינטט . **יעה** , ו׳ ט׳, פ״י ק׳, וַיַּעַ ברד מחסה כזב (ישעיה כ״ח י״ז) וועגבעגען . **יעז** , ל״ז ג׳, פ״ע נפ .

יעט , 2 כ״ח ס׳, כ״ב ח׳, פ״י ק׳. **יעל** , 2 י״ב ב׳, ס׳ י״ב, פ״מ הפ . **יען** , 2 מ׳ ט׳, כ״ב ט״ו .

יעף , 3 י״ב י״ב, כ״ו ז׳, ל״ז ו׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ .

יעץ , כ״ט ג׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, הת, עֵצָה רחטה , טעטטוס מוֹעֲצוֹת היבעלטגונג . **יער** , 2 ז׳ ט״ו, ט״ז ג׳,

יפה , 3 ד׳ י״ח, ס״ס, ס״ס, דב״ב פ״ע ק׳, פֵּ׳, פָּ׳, הת. יוֹפִי טאָגהייט . **יפח** , ט״ז ח׳, ב״ב פ״י ק׳, הת .

יפע , ו׳ ט׳, פ״ע הפ . **יפת** , י״ב ט׳.

יצא , 4 י״ט ט׳, כ׳ ד׳, ס״ד י״ח. ס״ו י״ח, גב״ב פ״ע ק׳, הפ, הָפ, וּמִיצִיאֵי מעיו (דס״ב ל״ב כ״ח) כאלקאוטען . מוֹצָא לויסגאנג, לוכטפלכונג, צֵא תאמר לו (ישעיה ל׳ כ״ב) לוכלמטה, תוֹצָאוֹת לויסגאנג, רעטטונג . **יצב** , 5 ב׳ ו׳, ג׳ ט״ז, י״ח ז׳, כ״ג ו׳, כ״ד ז׳, דב״ב פ״ע נפ, הפ, הָפ, הת, וְהַצֵּב גלתה העלתה (נחום ב׳ ז׳) ע׳ אוצה״ש, מַצָּב טטמנד, טטטוֹוֹ, מאט . **יצג** , ג׳ ט״ז, ב״ב פ״י הפ, הָפ.

יצע , 3 ג׳ מ׳, ג׳ ס׳, ל״ד י׳, ב״ב פ״י הפ, הָפ, כי קצר הַמַּצָּע (ישעיה כ״ח כ׳) לאגער, לוכטעבעטט .

יצק , 3 ג׳ ט״ז, מ׳ ס׳, ל״ז ד׳, גב״ב פ״י ק׳, הפ, הָפ, יצוקים בִּיצָקָתוֹ (מ״מ ז׳ כ״ד), גוס, פּלָכן . (ובדס״ב ד׳ ג׳) בְּמֻצַקְתּוֹ, מוּצָקוֹת לנרות (זכריה ד׳ ב׳) רלָהכטן .

יצר , 4 י׳ י״ב, י״ד ח׳, ט׳ ח׳, ל״ז ח׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פֵּ׳, הָפ, וְיִצְרֵי כצל כלם (איוב י״ז ז׳) גודחאטטען , י״ם פולָמָנט . **יצת** , 2 ל״ח י״ב, כ״ג מ׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ. **יקב** , ט״ז י״ב. **יקד** , כ׳ מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ, להתות אש מִיָּקוּד (ישעיה ל׳ י״ד), יִקַּד יָקוּד , (סס

י׳ ט״ז) , מוֹקֵד־מוּקָדָה פייערבלאנד . **יקה** , י״ב ח׳ .

יקע , 2 ל״ו ט׳, ט׳ ס׳, ב״ב פ״י נפ, הפ. **יקף** , י״ב ב׳, פ״י הָפ, **יקץ** , כ״ד ח׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ.

יקר , 2 כ״ב י״ג, י״ב מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ, יָקָרָה נפשי בעיניך גמאכטעט , יָקָר־יַקִּיר טהייער, קאָסטליך .

יקש , כ״ב מ׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, יָקֹשְׁתִּי לך (ירמיה כ׳ כ״ד) טויגנגעלעגט , פח יָקוּשׁ מוֹקֵשׁ פאָוולטעריק , והרבוי מוֹקְשִׁים או מוֹקְשׁוֹת , (תהלים קמ״ח ט׳) . **ירא** , מ״ח י״ב , גב״ב פ״ע ק׳, נפ, פֵּ׳, מוֹרָא־יִרְאָה פורכט , וְיִרְאָה להם (יחזקאל מ׳ י״ח) פיכטעטליכעט מכזמהנ . **ירד** , י׳ ט׳, גב״ב פ״ע ק׳, הָפ, הָפ, מוֹרָד מבהמנג דעט בעטגעט .

ירה , 4 י״מ מ׳, מ׳ ח׳, ל״ס ז׳, ל״מ י״ב, גב״ב פ״י ק׳, נפ, הָפ, מוֹרֶה ומלקוש (יואל ב׳ כ״ג) פריהבעגען, מוֹרֶה לפהכער, שיתה ה׳ מוֹרָה להם (תהלים ט׳ כ״מ) בעלעהכונג . **ירח** , 2 י״ט ז׳, י״ט י״ד. **ירט** , ט׳ י״מ, פ״ע ק׳. **ירך** , 2 ס׳ י׳, ל״ד ח׳.

ירע , 2 ב׳ ו׳, כ״ד ו׳, פ״ע ק׳. **ירק** , 4 י״ד ו׳, ל״ב י״ב, ס״ד י״ג, ל״ג מ׳, פ״ע ק׳, יָרוֹק גרינעס, יַרְקוֹן (ירמיה ל׳ ו׳) גטוב . **ירש** , 4 ט״ז ט״ו, כ״ב י״ג, ל״ס ס׳, ל״ח י׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פֵּ׳, הָפ, והיה אדום יְרֻשָּׁה (במדבר כ״ד י״ח), יְרֻשָּׁה, לְמוֹרַשׁ קפוד (ישעיה כ״ד כ״ג) מרבטהייל, מוֹרָשָׁה ערבע , מוֹרָשֵׁי לבבי (איוב י״ז י״מ) געדיהלע , ע״ד שיאמר הלועז איינע וופטוֹוֹסמער —

ישב , 2 מ׳ י״ד, ל״ו ג׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פֵּ׳, הָפ, הָפ, אל מקום הַשָּׁבֶת (מ״מ י׳ י״מ) דאס זיטן, תּוֹשָׁב מיינוואָהנער , פאָן פרעמדן אנכדע , **ישה** , 2 מ׳ י״מ, ל״ט י״ב .

ישח , ט״ז י״ב. **ישט** , 2 ב׳ ד׳, כ״ב י״ג, פ״י הָפ .

ישם , כ״ג מ׳, פ״ע ק׳, יְשִׁימוֹן, מבית הַיְשִׁימוֹת (במדבר ל״ג

מ"ט) וויסטעכייט. **ישן**, 2 כ"ד ט"ו, ל"ו י"ב, גב"ב פ"ע ק', נפ, פ', שֵׁנָה־שֵׁנוֹת טוֹחֵן. **ישע**, ל"ו ג', ב"ב פ"ע נפ, הפ, לְיַשֵּׁעַ עמך (חבקוק ג' י"ג), תְּשׁוּעָה היולפ, חיין, אֵל לְמוֹשָׁעוֹת (תהלים ס"ח כ"ל) רעטטונג.

ישף, ג' י"ב. **ישר**, ל"ו מ', גב"ב פ"ע ק', פ', הפ, כאשר יָשַׁר בעיני היוצר נאך גוטפינדען, יָשָׁר רעכט, יוֹשֶׁר רעדליכקייט, מְיוּשָׁר גלאטט מיטפריכטיגקייט, מֵישָׁרִים רעכטטאפענהייט, רעדליכע, יְשָׁרוֹן תאר לישראל. **ישש**, ל"ו י"ל.

יתד, ב' ח'. יתב פ"ד ס'. **יתר**, 4 כ"ח י"ב, י"ז ט', י"ט מ', ל"ד ט"ו. ב"ב פ"ע נפ, הפ, יֶתֶר מיבריגע, פאָלגלוג, יוֹתֵר מעהר מיבערפלוסיג, מוֹתָר פאָרטהיל, וְיוֹתֵר יע מעהר, יִתְרָה (ישעיס נ"ו ז') מיבערפלוס, יָתֵר מרעהו צדיק (משלי י"ב כ"ו) פאָלגלוג, מֵיתָרִים טעריקקע.

אות כ

כאב, מ"ב ב', ב"ב פ"ע ק', הפ, כְּאֵב־מַכְאֹב מאטן, והרבוי מַכְאֹבִים־מַכְאֹבוֹת ווידען.

כאה, מ"ב ג', ב"ב פ"ע נפ, הפ, נְכָאִים יאמער, ווענהוטה.

כבד, 5 ו' ט', כ"ב י"ג, י"ב מ', ל"ד י"ד, ס"ח ד', וב"ב פ"ע ק', נפ, פ', פ', הפ, הת, כֹּבֶד אבן (משלי כ"ז ג') כָּבֵד עון (ישעי' מ' י') טוועכע, ואת הַכָּבוֹדָה לפניהם (טופטיס י"ט כ"מ) טאלמ, לוג, וינהגהו בִּכְבֵדוּת (שמות י"ד כ"ס) בעטוועליכקייט.

כבה, כ' ג', ב"ב פ"ע ק' פ'. **כבל**, 2 י' ס', ע"ד י"ב.

כבס, י"מ י', הב"ב פ"י ק', פ', פ', וְהַכֹּבֵס מורכב מהפעל והתפעל. **כבע**, ד' ב'. **כבר**, 6 מ' ס', ד' ס', ל' ס', כ"ס י', כ"ד י"ב, ל"ז ג', פ"י הפ, ורוח כַּבִּיר (איוב ח' ב') טומרק, העפטיג, אכל לְמַכְבִּיר (מס ל"ו ל"מ) מיבערפלוס.

כבש, 3 ו' י"ב, ס' י"ד, מ"ד מ', גב"ב פ"י ק', נפ, פ', **כבש**, ס' מ'. **כדד**, 2 ד' ד', ל"ח י'.

כדר, ו' י"ל, תתקפהו כמלך ן עתיד לַכִּידוֹר (איוב ט"ו כ"ד), פייערבלאמד כפירש"י, אך לדעתי אין עתיד לכידור מחֻבר למלך רק הוא מאמר לעצמו, ועל זה יורה הפסיק אשר בין כמלך ובין עתיד. והבן. **כדה**, 3 ו' ג', ד', ע"ח ט', ב"ב פ"ע ק', פ'. **כה**, 3 ח' י"ג, י"ב י"ד, ס"ס,

כהן, 2 י"ב ט', כ"ד ד', פ"י פ', כֹּהֵן פריסטער, כְּהֻנָּה פריסטערטהום.

כוה, כ' מ', פ"י נפ, כְּוִיָּה ברלאנדטהום, מִכְוָה ברלאנדונגסדע.

כוח, ל"ז ס', **כול**, 6 ל"ו ח', כ"ח ד', כ"ו י"ל, ס"ב ג', ס"ו י"ב, י' ג', דב"ב פ"י ק', פ', פ', (ע"ד מרובעים כַּלְכֵּל, התפקדו וְכָלְכְּלוּ (מ"מ כ' כ"ז)) הָפ.

כון, 5 ד' ס', ח' ח', י"ח ט', י' ס', כ"ח ז', שלם בכל הבנינים, נָכוֹן־נְכוֹנָה מויפריכטיג, גטוויסענהאפט, וזה מעשה הַמְכוֹנָה (מ"מ ז' כ"ח) געטעוו, ואין קצה לַתְּכוּנָה (נחוס ב' י') מאנגעטאפענהייט, צורת הבית וְתָכוּנָתוֹ (יחזקאל מ"ג י"מ) בעטאפענהייט, מָכוֹן פעסטער זיטן. **כוס**, 3 ד' ז', כ"ב ט"ז, ל"ס ס'. **כור**, 3 מ' ט"ו, ח' ג', כ"ח ו', כלי חמס מְכֵרוֹתֵיהֶם (בראשית מ"ט ס') פעכוואפדטאפן.

כוב, י"ב י"ג, דב"ב פ"ע ק', נפ, פ', הפ, כֻּבָּב ווינד.

כוד, כ"ו י', אַכְזָר־אַכְזָרִי מיין גרויזאמער.

כחד, 2 כ"ד ו', י"ח ב', גב"ב פ"ע נפ, פ', הפ,

כחל, ח' ז', פ"י ק'. **כחש**, 2 י"ב י"ג, ל"ח י"ב, דב"ב פ"ע ק', נפ, פ', הת. **כי**, 6 מ' ב', ז' ד', י"ב ס', י"ג ו', כ"מ י"ל, ע' ד'. **כיד**, 2 ב' י"ל, כ"ח ג'.

כים, י"ט ד', **כים**, ע"ו ו'. **כיף**, י' מ'.

כיר, 3 ו' י"ל, ד' ד', כ' ס'. **כבב**, י"ע ג'.

כבר, 4 ח׳ י׳, י׳ ו׳, ל׳ ט׳, ט״ז מ׳. **כלא**, 2 י״מ ד׳, ל״ח ב׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, מְכֻלָּאוֹת צאן טהפטטמוֹ.

כלב, 3 ל״ד מ׳, ב׳, ל״מ ס׳. **כלה**, 6 י׳ י״ב, י״ג י׳, ל׳ ט״ז, ס״ח מ׳, ס״ח י״ב, ל״ח מ׳, גב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, פֻּ, כְּלִיוֹן מוכטטרגמוג, מְכֻלּוֹת זהב (דס״ב ד׳ כ״ס) פיינגמוֹד, תְּכֻלָּה פמוֹונדוכ, מדבר בטגיכ, מלשון כלתה נפשי.

כלח, ל״ו י״ג. **כלל**, פ״י ק׳, כָּלִיל גמוֹן, פמוֹיג, כְּלִיל יופי (יחזקאל כ״ח י״ב) פמוֹקמוטנט טמהייט, אהבת כְּלוּלוֹתָיִךְ (ירמי׳ ב׳ ב׳) בכויטטטמוד, מִכְלַל יופי קלמנט.

כלם, ט׳ ג׳, גב״ב פ״ע נפ, הפ, הָפָ, כְּלִמָּה־כְּלִמּוּת (ירמי׳ כ״ג ל״מ) טמנדפ. **כלף**, ב׳ י״ג. **כמה**, ל׳ ט״ז, פ״ע ק׳.

כמז, ס׳ ד׳. **כמן**, 2 ט״ו ב׳, ל׳ ד׳. **כמס**, ל׳ ס׳, פ״י ק׳.

כמר, 3 י״ח ס׳, ל״ח ח׳, ל׳ ז׳, פ״ע נפ. **כן**, כ״ד מ׳.

כנה, 2 י״ב ו׳, ל״ו ג׳, פ״י פּ׳. **כנס**, 2 כ״ו ב׳, כ״ח ז׳, גב״ב פ״י ק׳, פּ׳, הת.

כנע, ל״ט ג׳, ב״ב פ״ע נפ, הפ, אספי מארץ כִּנְעָתֵךְ (ירמי׳ י׳ י״ז) וטמטכ, מדבר בטדיקקוכ, עי׳ באור, נִכְנָע, זיך גטדמוטיגט.

כנף, 2 כ״ו ג׳, כ״ו ח׳ פ״ע נפ. **כנר**, י״ד ס׳.

כסא, 2 ב׳ ט׳, י״ט י״ב. **כסה**, 2 י׳ ו׳, י״ט י״ב, הב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ׳, פֻּ, הת, כְּסוּי־מַכְסֶה דטקקט, כְּסוּת קלייד.

כסח, י״ח ג׳, פ״י ק׳. **כסל**, 4 י״מ ד׳, ל״ו ס׳, ס״ו ט״ו, ל״ו ד׳, פ״ע ק׳, ובאחת יבערו וְיִכְסָלוּ (ירמי׳ י׳ ח׳) טהמיכט זיין, כְּסִיל טהמר, כְּסִילוּת טהמיכט.

כסם, 2 ד׳ מ׳, ט״ו ד׳, פ״י ק׳. **כסס**, כ״ח י״ב, פ״י ק׳, תְּכַסּוּ על השה (שמות י״ב ד׳) זיך מהולפן. **כסף**, 2 ח׳ מ׳, ל״ט ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, נפ. **כסת**, כ״ד י״ב.

כעס, י״ד י׳, גב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ. **כפה**, ו׳ ס׳, פ״י ק׳.

כפל, י״ד י״ג, ב״ב פ״י ק׳, נפ, בְּכֶפֶל רסנו (איוב מ״א ט׳) דפפטגבים, מַכְפֵּלָה (בראשית כ״ג ט׳).

כפן, 2 כ״ו ג׳, ל׳ י״ד, פ״י ק׳. **כפס**, ו׳ ג׳.

כפף, 7 ד׳ ג׳, ט״ז י׳, ל״ד ו׳, כ׳ י״א, ס״ו ד׳, ל״ד ט׳, י״א, ב״ב פ״י ק׳, נפ, כַּפּוֹת תמרים (ויקרא כ״ג מ׳) סמוֹטנגלוייגט.

כפר, 12 ד׳ ג׳, ו׳ ד׳, י״ג ז׳, כ״ח י׳, י״ז ו׳, כ׳ ט׳, כ״א ח׳, מ״ו ב׳, כ״ד מ׳, ל״א ג׳, ס״ד ז׳, ע״ד ב׳, הב״ב פ״י ק׳, פּ׳, פֻּ, הת, וְנִכַּפֶּר מורכב מנפעל והתפעל, חטאת הַכִּפֻּרִים (שמות ל׳ ט״ז) וטזגעוד. **כפש**, ל׳ ח׳, פ״י הפ.

כר, 4 כ״ד מ׳, ס׳ ז׳, ס׳ י׳, ל״א ט״ו, **כרב**, 2 י״ב ז׳, כ״ד ו׳. **כרה**, 3 ד׳ י״ב, ל״ו ח׳, ע״ד ס׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, וַיִּכְרֶה להם בֵּרָה גדולה (מ״ב ו׳ ל״ג) מהולייט ריכטפן, נות כְּרֹת רועים (לפני׳ ב׳ ו׳) היכטפנלטוט, וּמִכְרֶה מלח, (מס ב׳ ט׳) זולבטרגווטרק ונתתי מִכְרָם (במדבר כ׳ י״ט) מיהכ וועכטה.

כרך, כ״ח ד׳. **כרם**, ט״ז ז׳, לכוֹרְמִים וליוגבים (מ״ב כ״ס י״ב) וויינגטר. **כרע**, 2 ט״ז י׳, ל׳ י״א, ב״ב פ״ע ק׳, הפ.

כרש, ס״ו י״ד. **כרר**, 2 ז׳ ס׳, ס״ב ב׳, פ״ע פּ׳, ע״ד מרובעים כרכר. **כרת**, י״ח ב׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ׳, הפ, הָפָ, ספר כְּרִיתוּת טייבטביז. **כשב**, ס׳ ט׳.

כשה, ו׳ ו׳, פ״ע ק׳. **כשל**, 3 ל״ד י״ב, מ״ב ז׳, כ״ו י״א, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ, ולפני כְּשָׁלוֹן גבה רוח (משלי ט״ז י״ח) טטוכן, מִכְשׁוֹל־מַכְשֵׁלָה מוגטטפס, לטכריטטוכ.

כשף, ט׳ י״ד, פ״י פּ׳, ונחש וְכִשֵּׁף (דס״ב ל״ג ו׳) זויבטכן, כְּשָׁפִים זויבטכיים. **כשר**, 3 י״ד י״א, ט׳ י״ד, ט״ד י״א, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, כִּשָּׁרוֹן (קהלת ב׳ כ״א) גטטיקקויכקייט, פמהיגקייט, פמכטהייל, גטכיט זיטכיט.

כתב, י״א ז׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ׳, כְּתָב (אסתר ח׳ ח׳) טריפט,

כְּתֹבֶת קַעֲקַע (ויקרא י"ט כ"ח) טריפטליגע, מִכְתָּב טריפט, בריף.

כתל, ח' י"ד. כתם, 2 ח' י"ג, ל"ס י"ג, פ"ע נִפּ מִכְתָּם קליינקייט;

כתן, י"ד י"ח. כתף, 2 ס' י', ס"ו ז'.

כתר, 3 ס' ו', י"ב ל', ל"ו ו', ב"ב פעו"י פִּ, הִפּ, וכִתֶּרֶת עליו (מ"ב כ"ס י"ז) קלעכנ, קלמכן. כתש, 2 י"ד י"ג, ל"ג י"ב, פ"י ק'. כתת, י"ד י"ג, הב"ב פ"י ק', פִּ, פֻּ, הִפּ, הָפַ, כְּתִית געטטעמפן, ולא ימצא בְּמִכְתָּתוֹ חרש (ישעי' ל' י"ד) טערבען. כדכד, ג' ח'. כפתר, 2 ד' י"ב, ל"ב י"ל.

כרבל, כ"ח ד', פ"י פִּ. כרכב, ו' י'. כרכם, כ"מ י"ד.

כרכר, ס"ב ב', עי' כרר. כרמל, 3 י' ו', ט"ו ג', ל"ב י"ל. כרסם, כ"ז ז', פ"י פִּ. כרפס, ל"ב י"ב.

אות ל

לא, ל' ג'. לאב, י' ד'. לאה, י"ב י"ד, גב"ב פ"ע ק', נִפּ, הִפּ, תְּלָאָה־מַתְּלָאָה בעטוועלוכקייט. לאט, 2 ו' ד', כ"ס ג', פ"י ק'. לאך, 2 י"ב ז', ס"ח ט'.

לאם, כ"ד ט'. לבא, ל"ל ד'.

לבב, 4 י' ט"ז, ל' י"ב, ל"מ ט', ל"ד י"ד, ב"ב פ"ע נִפּ, פֻּ, ואיש נבוב יִלָּבֵב (אִיוב י"ל י"ב) אוֹ מיינזיכט געזונגען, וּתְלַבֵּב לעיני שתי לְבָבוֹת (מ"ב י"ב ו') קוכען לוגבעטיטען.

לבט, כ"ו י"ב, פ"י נִפּ. לבן, 6 ו' י"ל, י' י"ג, י"ז ו', י"ט ז', ל"ב ח', ס"ד ח', גב"ב פ"י ק', הִפּ, הת, לברר וְלַלְבֵּן (דניאל י"ל ל"ס) כשלג יַלְבִּינוּ (ישעי' מ' י"ח) ווייס זיין. לבש, ט"ו י"ב, גב"ב פ"י ק', פִּ, הִפּ, לְבוּשׁ־מַלְבּוּשׁ (מ"ב י' כ"ב) קליידונג, תִּלְבֹּשֶׁת (ישעי' נ"ט י"ז) רייסטזנג. לגם, ג"ז ג'. להה, י"ב י"ג, ב"ב פ"ע ק', הת.

להב, 2 ב' ג', ל"ח ט'. להג, י"ל ט"ז.

להט, 3 ב' ד', ט' ט"ו, ל"ח ט', ב"ב פ"ע ק', פִּ.

להם, ב' ל', פ"ח הת, להק, ל"ס ג'.

לו, 2 י"ב ס', י"ג ו'. לוג, כ"ח ז'.

לוה, 4 ח' י', י' ט', ל' ג', ע"ב י"ל, גב"ב פ"ע ק', נִפּ, הִפּ,

לוז, 2 ל"ב ט"ז, ט' י"ב, גב"ב פ"ע ק', נִפּ, הִפּ.

לוח, 2 ט"ז ו', י"ח ז'. לוט, 4 ו' ד', ס"ס, ט' ט"ו, ס"ד ו', ב"ב פ"י ק', הִפּ, פני הַלּוֹט (ישעיה כ"ס ז') דער טויער, לוּטָה מיינגעהיולט. לול, 4 ד' ט', ס' י"ד, כ"ס ב', כ"ס ד'. לון, 2 י"ח י"ל, ל"ו ז', דב"ב פ"ע ק', נִפּ, הִפּ, הת, וַיָּלִינוּ העם על משה (שמות ט"ו כ"ד) זיך מוללעגען, תְּלוּנָה מוללעגן, מָלוֹן מאכטהערבערגע, מְלוּנָה וועכטערהיטטע. לוע, 2 כ"ב י', י' ל', גב"ב פ"ע ק', הִפּ, פֻּ, ושתו וְלָעוּ (עובדיה ט"ז) טויאמען, על כן דברי לָעוּ (אִיוב ו' ג') מוגדייטיך, יָלַע קדש (משלי כ' כ"ס) טוולהאפט, פערטעגוהייליגען, יְעַלְּעוּ דם (אִיוב ל"ט ל') טויכען, טוקען. לוץ, 2 כ"מ ס', ל' ו', גב"ב פ"ע ק', הִפּ, הת, וַלְצָתָּ לבדך תשא (משלי ט' י"ב) מפלטטען, לַץ טפלטטער מְלִיץ פיכטפרעכער. לוש, ל' ו', פ"י ק'.

לז, ז' ז'. לזה, ט' י"ב, לחה, ט"ז ו'.

לחך, ל"ב ו', ב"ב פ"י ק', פִּ. לחם, 4 ל' י', ל"ו ז', מ"ד ב', ס"ב ז', ב"ב פ"י ק', נִפּ, לֶחֶם שערים (שופטים ס' ח') קריג, וְלֶחֱמֵי רשע (דברים ל"ב כ"ד) פערבלוטעט, מִלְחָמָה קריג. לחץ, ל"ז י', ב"ב פ"י ק', נִפּ, לַחַץ דרלוכגזוט. לחש, 3 ס' ג', י"ח ז', י"ב י"ל, ב"ב פ"י פִּ, הת. צקון לַחַשׁ (ישעיה כ"ו ט"ז) ווייטם גבעט.

לטא, ל"ד ד'. לטש, ב' ל', ב"ב פ"י ק', פִּ.

ליל, 2 ל"ח ב', ל"ח ז'. **ליש**, ל"ח ד'. **לכד**, כ"ו י"ג, גב"ב פ"י ק', נפ', הת, ושמר רגלך מִלָּכֶד (משלי ג' כ"ה) מוינגט, מלכדת פאנגמיינען. **למג**, י"ז ג'.

למד, 2 ד' י"ד, כ"ד ח', גב"ב פ"י ק', פּ', פּ', פרא לְמֹד מדבר (ירמיה ב' כ"ד) גטוועהנט, תַּלְמִיד (דס"ח כ"ס ח') טיוטר. **לעב**, כ"ט ד', פ"י הפ'.

לעג, 2 כ"ב ב', כ"ט ס', גב"ב פ"י ק', נפ', הפ', טפּאָטטען. **לעז**, כ"ד י', **לעט**, ל"ו ז', פ"י הפ'. **לעץ**, י"ד ג'.

לפד, כ' ד'. **לפת**, ע' י', ב"ב פ"י ק', נפ'.

לצר, ל"ו ד'. **לקח**, 7 ד' ט"ז, ל"ו י"ח, כ"ג י"ח, כ"ט ט', ס"ו ח', ע"ד ס', ל"ט י"ב, הב"ב פ"י ק', נפ', פּ', הפ', הת, וּמִקַּח שחד (דס"ב י"ט ז') געהאנען, המביאים את בַּמַּקָּחוֹת (נחמיה י' ל"ב) מעסוועטמכע.

לקט, 2 ט"ו ח', כ"ג ד', דב"ב פ"י ק', פּ', פּ', הת, זאמאנען, מויפּלוזען. **לקק**, ל"ב ו', ב"ב פ"י ק', פּ'.

לקש, מ' ח', פ"י פּ', וכרם רשע יְלַקְּשׁוּ (איוב כ"ד ו') טפּאָטלופּע המלוטען, והנה לָקֵשׁ אחר נזי המלך (עמוס ז' א') טפּאָטגרמז.

לשד, ט"ז ו'. **לשך**, ג' ד'. **לשם**, ג' י"א.

לשן, 3 י"ח י"ג, ל"ג ג', י', ב"ב פ"י פּ', הפ', מְלַשְּׁנִי בסתר רעהו (תהלים ק"א ה') פערלייומדען. **לתח**, ל"ו א'.

לתך, כ"ח ו', **לתע**, 2 כ"ב י"ב, ל"ג י"ב, פ"י נפ', נִתְּעוּ כמו נלתעו, (איוב ד' י').

אות מ

מאד, 2 י"ב ד', כ"ס י"ב. **מאה**, ע"ח ו', **מאם**, ע"ו ז', **מאן**, כ"ט ו', פעל עזר פּ'. **מאם**, 2 ל"ח א', כ"ז י"ד, ב"ב פ"י ק', נפ'. **מאר**, מ"ב ג', פ"י, הפ'.

מגד, ל"ט ה'. **מגל**, ט"ו ז'. **מגן**, כ"ב ט', פ"י פּ'.

מגר, כ"א י"א, פ"י פּ'. **מד**, ע"ו י"ב. **מדד**, 2 כ"ח ח', ל"ח ז', דב"ב פ"י ק', נפ', פּ', הת, מִדָּה מעסס, ובדב"א זיסטס. **מדן**, מ"ו ד'. **מדע**, י' ח'.

מה, 4 י' ח', כ"ד י"ד, ס"ח י', ע"ח ט'. **מהה**, י' י"ג, פ"ח הת. **מהל**, ל"ב ג', פ"י ק', **מהר**, 3 כ' ז', כ"ו ב', מ' א', גב"ב פ"י ק', נפ', פּ', חוית איש מָהִיר במלאכתו (משלי כ"ב כ"ט) געשיקקט, וּמָהִיר צדק בעפּאָרדערער.

מוג, כ"ד י"ד, דב"ב פעו"י ק', נפ', פּ', הת.

מוח, כ"ב א'. **מוט**, 3 י"ב ז', ל"ו ב', ע' ח', דב"ב פ"ע ק', נפ', הפ', הת, אל יתן לַמּוֹט רגלך (תהלים קכ"א ג') וואנקען, אם תסיר מתוכך מוֹטָה (ישעיה כ"ח ט"ז) בעדריקקונג.

מול, 3 ז' ד', י"ט ז', י"ח ב', גב"ב פ"י ק', נפ', הפ', כי אֲמוּלָם געהיען, חתן דמים לַמּוּלוֹת (שמות ד' כ"ו) בעטנידונג, היה אתה לעם מול האלהים (שם י"ח י"ט) טטעוואסערטטער, מִמּוּל שלמה אדר תפשיטון (מיכה ב' ח'), וְאַתְּמוּל עמי (שם ז') כמו ואת־מול. **מום**, כ"ב א'.

מון, ס"ב ו', **מוץ**, ט"ו ט"ז. **מור**, ס"ד ו'.

מוש, 2 ח' ד', ס"ו ה', ב"ב פ"ע ק', הפ'.

מות, ע"ב ו', דב"ב פ"מ ק', פּ', הפ', הָפָ, מֵת טאָדטער מוות סטערבען, מָוֶת טאָד, בני תְּמוּתָה טטערבליכע.

מוז, ל"ב ג'. **מזה**, ל' י"ד. **מזה**, 2 כ"ח ט', ל"ז ו'.

מזר, ט' ד', וּמְמַזְּרִים קרה (איוב ל"ז ט') נאָרדען.

מחה, 4 ב' י"ב, י"ב י"א, י"ג י"ד, כ"ג ה', גב"ב פ"י ק', נפ', הפ'. **מחץ**, 2 ב' ט', ל"ב י', פ"י ק', מַחַץ אומבנדע. **מחק**, י"א ס', פ"י ק'. **מחר**, 2 ל"ח ו', ע"ד ב'. **ממטה**, י' ט'. **ממטל**, כְּמַטְיֵל ברזל (איוב

מ׳ י״ג). **מטר**, מ׳ ז׳, ב״ב פ״י נִפ, הִפ.

מי, 2 י״ב ד׳, כ״ב ג׳. **מין**, כ״ו ט׳. **מיץ**, ט״ז ט״ו, כי אפס הַמִּיץ (ישעיה ט״ז ס׳) דער דיקקער.

מיק, נ״ב י״ב, פ״י הִפ. **מיר**, כ״ב ט׳, פ״י הִפ, תְּמוּרָה טויש־אומדרעהן, וועכטה. **מכך**, ל״ח י״א, גב״ב פ״ע ק׳, נִפ, הִפ. **מכס**, בשרש כסס. **מכר**, 2 כ״ב ט׳, ט״ד ס׳. גב״ב פ״י ק׳, נִפ, הת, וכל מֻכָּר (נחמיה י״ג ט״ז) וועלכע, מֻמְכָּר פערקויף, ונתתי מִכְרָם, מיהר וועכטה.

מלא, 4 כ״ו ג׳, י״ח ד׳, ס״ב י׳, ס״ד י״א, דב״ב פעו״י ק׳, נִפ, פִּ, הת, מְלֹא פולל, פיל, מְלֹא רועים פערזאמלונג, מְלֵא פולל, מְלֹאִים מיינפאלמזונג, מיינוויהונג.

מלח, 5 ס׳ י״ב, י״ד ג׳, כ״א י״א, כ״ו ד׳, ל״ח ו׳, דב״ב פִּ״י ק׳, נִפ, פִּ, הָפ, ובלוי מְלָחִים (ירמיה ל״ח י״א) זוועפען, פעטלען. **מלט**, 3 ח׳ י״ב, כ״ו י׳, ל״ז ז׳, דב״ב פ״ע נִפ, פִּ, הִפ, הת. **מלך**, 2 כ״ד י׳, כ״ט ג׳, דב״ב פ״ע ק׳, נִפ, הִפ, הָפ, מְלוּכָה קעניגטהום, לְמַלְכַּת השמים (ירמיה ז׳ י״ח) היימעלקעניגין מַלְכוּת קעניגליכער ווירדע, מַמְלֶכֶת קעניגרייך. **מלל**, 3 ט״ו ג׳, י״ח ד׳, ל״ג י׳, דב״ב פ״ע ק׳, נִפ, פִּ, הת, כי אין מִלָּה בלשוני (תהלים קל״ט ד׳) וועמט. **מליץ**, 2 ז׳ י״ד, כ״ד ג׳, פ״ע נִפ.

מלק, כ״ב ג׳, פ״י ק׳. **מן**, 2 א׳ י׳, י״ד ז׳.

מנה, 8 ח׳ י׳, ז׳ ט״ו, ל״ו ס׳, ו׳, י״ט ח׳, כ״ד ו׳, כ״מ י״א, ט״ח ו׳, גב״ב פ״י ק׳, נִפ, פִּ. **מנה**, ל״ט ח׳.

מנע, ו׳ ד׳, ב״ב פ״י ק׳, נִפ. **מנר**, י״ד י״ד.

מסה, כ״ד ט״ו, פ״י הִפ. **מסך**, ל״ב ג׳, פ״י ק׳, ה׳ מָסָךְ בקרבה (ישעיה י״ט י״ד) גיסען. **מסס**, 3 מ״ח א׳, ל״ח ז׳, ט״ו ז׳, גב״ב פ״ע ק׳, נִפ, הִפ, לַמֹּס מרעהו

חסד (איוב ו׳ י״ד), דער צערטלאנגען, לְמַסַּת נקים ילעג (שם ט׳ י״ב) דער לוינטערגאנג, כקדח אש הַמָּסִים (ישעיה ס״ד א׳) פלייסמיגען, הַמֶּס יהלך (תהלים כ״ח ט׳) טאטעלנאנד, פלייסענד.

מסר, כ״ב ח׳, ב״ב פ״י ק׳, נִפ.

מעד, ט׳ ח׳, ב״ב פ״ע ק׳, הִפ. **מעה**, ל״ד י״ג.

מעט, כ״ס ס׳, גב״ב פ״ע ק׳, פִּ, הִפ. **מעך**, 2 ב׳ ח׳, ט״ז י״ג, ב״ב פ״י ק׳, פִּ. **מעל**, 2 ח׳ ז׳, כ״ח ג׳, פ״ע ק׳, מַעַל לונטרייע. **מען**, א׳ ח׳. **מער**, י׳ י״א.

מץ, ל׳ ט׳. **מצא**, 2 כ״ח ט׳, ס״ב י״ב, גב״ב פ״י ק׳, נִפ, הִפ. **מצד**, כ״ג ז׳. **מצה**, ט״ז י״ד, ב״ב פ״י ק׳, נִפ. **מצח**, ל״ב א׳. **מצץ**, ט״ז י״ד, פ״י ק׳.

מצה, ל״ז ט׳. **מקל**, י״ז י״ב. **מקק**, כ״ב י״ב, ב״ב פ״ע נִפ, הִפ, ותחת בשם מַק יהיה (ישעיה ג׳ כ״ד) מאדער.

מר, מ׳ ב׳. **מרא**, 2 מ״ז י״א, ס׳ ד׳, פ״ע הִפ.

מרג, ט״ו י״א. **מרד**, 2 כ״ד ו׳, ל״ח ט׳. פ״ע ק׳, מֶרֶד מוטמלונג, נעות הַמַּרְדּוּת (ס״א כ׳ ל׳) ווידערטפענסטיגקייט.

מרה, 2 ב׳ י״ב, כ״ד ז׳, ב״ב פ״י ק׳, הִפ, מָרִי מייגענזין, לוגבגטהמזומן, עני ישראל מֹרֶה מאד (מ״ב י״ד כ״ו) ווידרינגסטיקזומן. **מרח**, ט״ז י״ד, פ״י ק׳.

מרט, 2 ב׳ א׳, כ״ב ו׳, דב״ב פ״י ק׳, נִפ, פִּ, פָּ.

מרץ, ל״ז א׳, ב״ב פ״י נִפ, הִפ. **מרק**, 2 ד׳ א׳, י״ג י״ד, ב״ב פ״י ק׳, פָּ, ימי מְרוּקֵיהֶן, (אסתר ב׳ י״ב) זאלבונג, תַּמְרוּק ברע (משלי כ׳ ל׳) בעסעלנג.

מרר, 4 ט״ז ד׳, ט״ז ס׳, כ״ד ז׳, ל״ס י״ב, הב״ב פ״ע ק׳, נִפ, פִּ, הִפ, הת, קטב מְרִירִי (דברים ל״ב כ״ד) גיפטיגע גופט, ומֶמֶר ליולדתו (משלי י״ז כ״ס) הערצלייד, ישביעני מַמְרִרִים (איוב ט׳ י״ח) ביטטערעטס, מספר תַּמְרוּרִים (ירמיה

ו׳ כ״ו) ביסטערקלומגע, שימי לך תַּמְרוּרִים (סס ל״א כ״א) לייכטן, לפי שמסמנים את הדרכים בעצי תמר הגבוהים,

משה, 2 ל׳ ד׳, כ״ד ד׳, ב״ב פ״י ק׳, הפ׳.

משה, ס״ד ס׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳, מָשִׁיחַ גמזלבטער, גמווייהטער, מָשְׁחַת קדש הייליגע זלובתו, כרוב מִמְשַׁח יחזקאל כ״ח י״ד) מכזמהכליך גרלם. **משך**, ל׳ ד׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, מֶשֶׁךְ לוג, דויער, לייטלומג. **משל**, 2 כ״ד ח׳, ל׳ ס׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, הפ, הת, ומשל מִמְשָׁל רב (דניאל י״א ג׳) הערכטמאס, הַמְּמִשָּׁלָה הראשונה (מיכה ד׳ ס׳).

משק, כ״ו י״ג. **מששש**, ס״ו ס׳, גב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ,

מתג, ל״א י״ד, **מתה**, ס״ד ס׳. **מתה**, 2 ד׳ ג׳, כ״ח י״א, פ״י ק׳. **מתי**, כ״ד ח׳. **מתן**, ס״ו ט״ו,

מתק, ז׳ י״ד, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, וּמֶתֶק שפתים (משלי ט״ז כ״א) זיסמיגקייט, מַמְתַּקִּים זיסע, גטטרעקפ, נַמְתִּיק סוד (תהלים כ״ה ט״ו) רלטה פסלמגן. **מהמה**, שרש מהה, י׳ י״ג,

אות נ

נא, 3 ד׳ ד׳, כ׳ י׳, ע״ח ד׳. **נאה**, ד׳ ט׳, פ״ע ק׳.

נאם, ל״ג ד׳, פ״י ק׳, נְאֻם רעדט, מסיר שפה לְנֶאֱמָנִים (תיובד י״ב כ׳) בעכעדולמאפ. **נאף**, 2 ט׳ ס׳, סס, ב״ב פ״י ק׳, פ׳, לבלה נֹאֲפִים (יחזקאל כ״ג מ״ח) מין בוהלפכייה גטלטעכט.

נאץ, 2 י״ד י״ח, כ״ד ח׳, דב״ב פ״י ק׳, פ׳, וכל היום שמי מִנָּאָץ (ישעיה כ״ב ס׳), כמו מִתְנָאֵץ גטטאפהט, ומורכב מפועל והתפעל. **נאק**, ח׳ י״ב, פ״ע ק׳, נָאֲקָה וועהקלאגע. **נאר**, כ״ח י״ג, פ״י פ׳, נָאוֹר אתה (תהלים ע״ו ס׳) פוירכטטרליך, לערטטלרכנד. **נבא**, מ׳ ג׳, ב״ב פ״ע נפ׳, הת, נְבוֹאָה (נחמיה ו׳ י״ב) פרלפסייהונג.

נבח, ל״א ס׳, פ״ע ק׳. **נבט**, ל״ב ס׳, ב״ב פ״י פ׳, הפ, מַבָּט לוויסויכט, הסְּפַּנוּנג. ומזה בתלמוד ש״מ הַבָּטָה בוויקה.

נבל, 6 י״ד ס׳, י״א ח׳, ל״ב ס׳, מ׳ י׳, כ״א י׳, ע״ב י״ד, גב״ב פ״ע ק׳, נפ. פ׳, נְבָלָה, יידערטרעכטיגקייט, מונדמאכ.

נבע, 2 י׳ ב׳, ל״ג ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, מַבּוּעַ קוועלל, מוכדטפרוכג. **נגב**, 2 י׳ ד׳, י״ט ס׳. **נגד**, 3 ז׳ ג׳, כ״ד ד׳, ל״ג ד׳, ב״ב הפ, הפ.

נגה, ו׳ ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, נָגַהּ אור (מיוב כ״ב כ״ח) לייכטן. לְנַגְהוּת באפלות נהלך (ישעיה כ״ט ט׳) ליכט, טיין,

נגח, ס׳ א׳, גב״ב פ״י ק׳, פ׳, הת, יִתְנַגַּח (דניאל י״א י׳) שור נַגָּח מין טטמסיגבר. **נגן**, ז׳ י״ד, ב״ב פ״י ק׳, פ׳, ואזכרה נְגִינָתִי (תהלים ע״ז ז׳), ליעד, קלאנגליעד, מַנְגִּינָה (מיכה ג׳ ס״ג) טטמטט ליעד. **נגע**, 2 מ״ב ט׳, ל״ח ד׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, הפ, כי נָגְעוֹ ה׳ (דס״ב כ״ו כ׳) פלאגען. **נגף**, מ״ב י׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, הת, פערלעטצן, טלאגען, נֶגֶף פעסט, זייכט.

נגר, מ׳ ט׳, ב״ב פ״ע נפ, הפ. **נגש**, כ״ח ח׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ, הפ, הת. **נגש**, ל״ז י״ל, ב״ב פ״י ק׳, נפ. **נד**, ט״ו ט׳. **נדב**, ט״ח א׳, ב״ב פ״י ק׳, הת, פרייוויליג, גטבען, נְדָבָה פרייוויליג גטטפנק,

נדד, 3 ט׳ י״ב, כ״ז ג׳, ל״ו א׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, נְדוֹד וולונדערטאפט. **נדה**, 2 כ׳ ו׳, ל״ו א׳, פ״י פ׳.

נדח, כ״ו י״ג, דב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, הפ, מַדּוּחִים פערפיהרונג.

נדן, ב׳ ט׳, ואת נתת נְדָנֶיךָ (יחזקאל ט״ז ל״ג), לוויסטטייפר, מיטגיפט. **נדף**, ל״ו י״ד, ב״ב פ״י ק׳, נפ.

נדר, י׳ ו׳, פ״י ק׳, ובתלמוד נמצא הַהִפעיל מַדִּיר.

נהג, ל״ו א׳, ב״ב פ״י ק׳, פ׳. ובתלמוד גם הִפעיל והתפעל.

מְנָהָג (מ"ב מ' כ') דאס בעטרלגען, בעגעהען.

נהה, ח' י'. ב"ב פ"ע ק', נפ', וַיַּנְהוּ כל בית ישראל (ש"א ז' י"ב) זיך זעהנען, נֶהִי, נָהִי, ולא נֹהַ בהם (יחזקאל ז' י"א), ונשאו עליך בְּנִיהֶם (שם כ"ז ל"ב) מין מיהכעכן יאמעך.

נהל, 2 י"ז ו', ל"ו ב', ב"ב פ', הת, **נהם**, ל"א ג', פ"ע ק', נַהַם ככפיר (משלי י"ט י"ב) ברילען, שאגתי מִנַּהֲמַת לבי (תהלים ל"ח ט') מוגרזהעט. **נהק**, ח' י"ב, פ"ע ק'. **נהר**, 4 י' י"א, ו' ו', י"ב י', מ"ח ס', פ"ע ק', אז תראי וְנָהַרְתְּ (ישעיה ס' ס') גלאנצען, הייטער ווערדען. **נוא**, 2 י"ח י"א, כ"ט י"ב, הפ,

נוב, 2 ל"ב י"ג, ל"ג י', ב"ב פ"י ק', פ', גיב שפתים ליפפענפלוכט, תְּנוּבָה פרוכט. **נוד**, 2 ל"ב ס', ל"ח ח', גב"ב פ"ע ק', הפ, הת, נדי ספרתה (תהלים כ"ו ט') ווידען, מְנוֹד ראש (שם מ"ד ט"ו) קאפף שיטטען, וְנִיד שפתי יחשוך (איוב ט"ז ס'), דאס ביימלייד איינער ליפפען ווידער מיינהאלט טהון, לְנִידָה היתה (איכה א' ח') בעדויערכעוועכטהע.

נוה, 3 מ' ט"ו, שם, ס' ט', ב"ב פ"ע ק', הפ, גבר יהיר ולא יִנְוֶה (חבקוק ב' ה') פי' אין לו במה להתנאות, ניכטס ריהאוויכטס, הַנָּוָה והמענגה (ירמיה ו' ב') וואוהיגע בעוואָהנסדען.

נוח, 4 ס"ח ז', שם, שם, ל"ח ז', גב"ב פ"ע ק', הפ, הָפ, נָחָה שקטה כל הארץ (ישעיה י"ד ז') רוהען, קומה ה' לְנוּחֶךָ (דה"ב ו' מ"א) רוהעסטעטטע, מְנוּחָה רוהע, הַנָּחָה נאכלאס, בעפרייונג פלָן אבגאבען. **נוט**, ע' ח', פ"ע ק'.

נום, כ"ד ט"ו, פ"ע ק'. תְּנוּמָה, וקרעים תלביש נומה (משלי כ"ג כ"א) טאָפּפריגקייט, פויהייט, **נום**, כ"ס ח', ב"ב פ"ע ק', הפ, מָנוֹס רעטטונג, זופלוכטסאָרט, פויהען, מְנוּסָה פלוכט.

נוע, 2 י"ד ז', כ"ז ד', גב"ב פ"ע ק', נפ, הפ.

נוף, 4 ז' ט"ו, ל' ס', כ' י"ג, מ"ו ס', דב"ב פ"י ק', פ', הפ, הָפ, תְּנוּפָה וועגונג, לַהֲנִיפָה גוים בְּנֶפֶת שוא (ישעיה ל"ח) כמו לְהָנִיף. **נוץ**, 3 כ"ח י"ג, ל"ח י', כ"ו ח', ב"ב פ"ע פ', הפ, וַיְנַאֵץ השקד (קהלת י"ב ה'), בתוספת א' פערוויכטען, ענטבלעטטערט ווערדען, ובוסר גומל יהיה נִצָּה (ישעיה י"ח ה') בלוטהע, והרבוי נִצָּנִים, ופועלו לְנִיצוּץ (ישעיה מ' ל"א) פייערפונקע. **נור**, 3 ד' ז', ל"ח י"א, י"ב, פ"י ק', למען היות נִיר לדוד (מ"א י"א ל"ו) סיין לעכטיגונג, נירו לכם נִיר מוכבאר מאכען. **נזד**, ל' מ'.

נזה, 2 מ' ב', ל"ג ט', ב"ב פ"ע ק', הפ.

נזל, 2 י"ט ס', מ' ג', ב"ב פ"ע ק', הפ. **נזם**, ס' ג'.

נזק, ל"ח ב'. **נזר**, 4 ס' ס', י"ב ג', י"ט ס', כ"ד ב', גב"ב ק', נפ, הפ, נָזִיר גענטהאלטזאמער.

נחה, ל"ו ב', ב"ב פ"י ק', הפ, **נחל**, 4 י' י"א, ז' י"ג, מ"ח ס', ל"ס ס', הב"ב פ"י ק', פ', הפ, הָפ, הת, נַחֲלָה עבר על נפשנו (תהלים קכ"ד ד') כמו נחל.

נחם, 2 כ"ח ח', ל"ח ח', דב"ב פ"ע נפ, פ', הָפ, הת, נִחַם יסתר מעיני (הושע י"ג י"ד) איסוייד, נֶחָמָה, תַּנְחוּמִים טרעסטע, דברים נְחוּמִים (זכריה מ' י"ג) טרעסטע וועלטע.

נחץ, מ' מ'. **נחר**, ס"ד ב'. **נחש**, 6 ו' ז', ו' ח', י"ח ב', כ"ז ט', ל"ד מ', ע"ד י"ג, פ"י פ', כי לא נַחַשׁ ביעקב (במדבר כ"ג כ"ג) מהכדוג, אם בשרי נָחוּשׁ (איוב ו' י"ב) טרן, אפיקי נְחוּשָׁה (שם מ' י"ח).

נחת, 2 י' ט', ס"ח ז', דב"ב פ"ע ק', נפ, פ', נַחַת גדודיה (תהלים ס"ה י"א), הפ. **נטה**, 5 ב' ב', י"ז י"ב, ל"ד י', ל"ס ד', ע' י', גב"ב פ"י ק', נפ, הָפ, והעיר מלאה מַטֶּה (יחזקאל ט' ט') בייגונג דאס רעכטע, מַטּוֹת כנפיו

(ישעיה ח׳ ח׳) מוסדתיהו כוכב, מוימבבייטוגב. **נטל**, 3 כ׳ י״ב, מ״ו ז׳, ס״ו ט׳, דב״ב פ״י ק׳, פּ, הפ, הָפ, נְטִילִי כסף (לסליה ט׳ י״ח) בעלחטטעט. **נטע**, ט״ז ג׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, פפלאנצן, מַטָּע פפלאנצע.

נטף, 4 ג׳ י״ד, כ׳ י״ג, ס״ד ו׳, ל״ג ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, נִטְפֵי מים וואסמער טרעפפען. **נטר**, 2 ד׳ ס׳, ע׳ ג׳, פ״י ק׳. **נטש**, 5 כ״ב ס׳, ל״ד ו׳, מ״ד ח׳, מ״ד י״ח, כ״ג י׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ. **נין**, 2 ט׳ ז׳, סס. **נכד**, ט׳ ז׳. **נכה**, 2 ב׳ י״ב, י״ד י״ד, דב״ב פ״י נפ, פּ, הפ, הָפ, מַכָּה טולג, מַכּוֹת (דס״ב ט׳ י׳) גמרלטטלאסטענע. **נכח**, 2 ז׳ ס׳, ע׳ י״ד,

נכל, י״ח ד׳, גב״ב פ״ע ק׳, פּ, הת, אשר נִכְּלוּ לכם (במדבר כ״ה י״ח) איט היינטערליסט נאכגעטטעלט.

נכס, י״ב ד׳. **נכר**, 3 מ׳ ד׳, כ״ב ט׳, כ״ט י״ג, דב״ב פ״ע נפ, פּ, הפ, הת, ובתלמוד גם הָפ, הָכַר, נָכְרִי מיין פרעמדער, איש מאת מַכָּרוֹ (מ״ב י״ב ו׳), גוטער בעקאנגטער.

נלה, ס״ח י״ב, פ״י הָפ, כַּנְלוֹתָךְ לבגוד (ישעיה ל״ג א׳) מוידהאלטען, כמו בכלותך.

נמל, 3 י׳ ט״ז, י״ח ב׳, כ״ד ו׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ.

נמר, 2 כ״ב ט׳, ל״א ד׳, ק׳. **נסג**, 2 כ״ח ד׳, ע׳ י״ג, גב״ב פ״ע ק׳, הפ, הָפ.

נסה, ח׳ ג׳, פ״י פּ, אשר נִסִּיתוֹ בְּמַסָּה (דבריס ל״ג ח׳) פערזוכוג.

נסח, מ״ד י״ב, ב״ב פ״י ק׳, נפ, משמרת הבית מַסָּח (מ״ב י״א ו׳) מבוועכטעלענד. **נסך**, 3 ו׳ ס׳, מ׳ ס׳, כ״ד י״א, הב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ, הפ, הָפ, נֶסֶךְ או נֵסֶךְ טרינקאָפּפער, מַסֵּכָה גוגגאָסטענעס ביילד, וְהַמַּסֵּכָה צרה כהתכנם (ישעי׳ כ״ח ח׳) דעקקע.

נסס, 2 מ״ד ח׳, מ״ו ח׳, ב״ב פ״ע פּ, הת, כמסס נֹסֵס (ישעי׳

ז׳ י״ח) וומוכיכ פרלאָס. **נסע**, ט״ו ג׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ, אבן שלמה מַסָּע (מ״א ו׳ ז׳) מוכבעהויעט, לְמַסַּע לפני העם (דבריס י׳ י״ח) מנפיהכער, חנית מַסָּע ושריה (איוב מ״א י״ח) טטרייטאקעט. **נסק**, ס׳ י״ב, פ״ע ק׳.

נעל, 2 ל״ח ס׳, ע״ו י״ד, ב״ב פ״י ק׳, הפ, נַעַל שוהה, ברזל ונחשת מַנְעֻלֶיהָ (דבריס ל״ג כ״ה) ריגעל, על כפות הַמַּנְעוּל (סס״ם ס׳ ס׳) בולסריגעל. **נעם**, ז׳ י״ג, פ״ע ק׳, נָעַמְתָּ לי מאד (ס״ב א׳ כ״ו), ליבליך, מנגענעהם, ויהי נוֹעַם ה׳ עלינו פרייכדליכקייט, נטעי נַעֲמָנִים (ישעי׳ י״ז י׳) כמו נעימים, בל אלהם בְּמַנְעַמֵּיהֶם (תהליס קמ״ח ד׳) כמו מטעמים.

נעץ, י״ד ו׳. **נער**, 5 כ׳ ס׳, כ״ח י״ח, ט״ו י״ג, ל״א ג׳, ע״ב ז׳, דב״ב פעו״י ק׳, נפ, פּ, הת, נַעַר קנאבע, בני הַנְּעוּרִים (תהליס קכ״ז ד׳) יונגענד.

נפח, 3 ט״ז ח׳, סס, ס״ח א׳, גב״ב פ״י ק׳, פּ, הפ, מַפָּח (ירמי׳ ו׳ כ״ט) בלאזעבאלג. **נפך**, ג׳ ו׳. **נפל**, 5 כ״ח י׳, כ״ב י״ח, כ״ב מ״ב, ל״ד ס׳, ע״ב י״ד, גב״ב פ״ע ק׳, הפ, הת, מַפֵּל בר נשביר (עמוס ח׳ י׳) פאלטען, מַפְּלֵי בשרו דבקו (איוב מ״א ט״ו) פאלטען, מַפָּלָה או מַפֵּלָה רוטיעב.

נפץ, 3 ב׳ י״ד, כ״ח ד׳, סס, ב״ב פ״ע ק׳, פּ, נָפֵץ וזרם (ישעי׳ ל׳ ל׳) בלאזעגען. **נפש**, 3 י״ב ו׳, ס״ח ג׳, ס׳, פ״ע נפ, אגמי נָפֶשׁ (סס י״ט י״ט) לשון מנוחה לד״ק.

נץ, כ״ב ט״ז. **נצב**, ב׳ ח׳, ותהי נְצִיב מלח (בראשית י״ט כ״ו) זייול, נְצַב מלך (מ״א כ״ב ס׳) טטאטטהאלטער.

נצה, 3 י׳ א׳, מ״ד י״ג, כ״ו ח׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ, וכי יִנָּצוּ אנשים (שמות כ״א כ״ב) נאנקען טטרייטען.

נצח, 3 כ״ב י״ד, ס״ב י׳, ע״ב ס׳, ב״ב פ״ע נפ, פּ, מְנַצֵּחַ מייסטער. **נצל**, 2 מ״ו א׳, ל״ז ז׳, דב״ב פ״י נפ, פּ,

הפ׳, הת׳, ואל תַּצֵּל מפי דבר אמת (תהלים קי״ט מ״ג), מבזונדערע ניכט, עטטליכע ניכט, הַצָּלָה רעטטונג.

נצר, 3 ג׳ ל״ד ז׳, מ״ד י״ג, ט׳ ג׳, פ״י ק׳, נִצָּרָה על דל שפתי (תהלים קמ״א ג׳), פי׳ משמר, ש״מ כמו שָׁמְרָה, וחלקי הפסוק מתאימים. **נקב**, 5 ב׳ י״ד, ה׳ ז׳, כ״ב י׳, ל׳ ז׳, ל״ד ד׳, ב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, תפיך וּנְקַבְיִךְ פפייפפן.

נקד, 3 ל׳ י״ח, ס׳ י״ג, ל״ד י״ג. **נקדה**, 2 י״ג א׳, י״ג י״ג, גב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, פְּ׳, נָקוּד תִּנָּקֶה (ירמי׳ מ״ט י״ב) ריין זיין, מְנַקְּיָה רייניגונגסמיטל. **נקם**, ל״ה ה׳, הב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, פְּ׳, הָפ׳, הת׳, וּנְקָמַנִי ה׳ ממך (ס״א כ״ד י״ג) רחכע מויסמיבען, לי נָקָם ושלם (דבריס ל״ב ל״ה) רחכע.

נקף, י״ח ד׳, גב״ב פ״י ק׳, פְּ׳, הָפ׳, כְּנֹקֵף זית (ישעי׳ י״ז ג׳) לבבלוקגען. **נקר**, 2 ה׳ ז׳, כ״ו ח׳, גב״ב פ״י ק׳, פְּ׳, פְּ׳, חויסטטסכען. **נקק**, י׳ ג׳. **נקש**, כ״ב א׳, דב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, פְּ׳, הת׳. **נרד**, ס״ד ז׳. **נשא**, 12 י׳ ו׳, כ״ב ה׳, י״ג ז׳, כ׳ ב׳, כ׳ י״ח, מ״ב י״ב, מ״ו ז׳, כ״ד ד׳, כ״ט ט׳, ס״ו ז׳, ל״ט ט׳, מ׳ ב׳, הב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, פְּ׳, הָפ׳, הת׳, מַשָּׂא־מַשָּׂאָה לחמט, אם נְשֵׂאת נְשָׂא לנו (ס״ב י״ט מ״ג), געטטענקט גטאחכט, בְּשׂוֹא גליו (תהלים פ״ט י׳) ת׳ בנשוא, אם יעלה לשמים שִׂיאוֹ (איוב כ׳ ו׳) המהט גרמסט. **נשא**, 2 כ״ג ב׳, ט׳ ז׳, ב״ב פ״י נְפ׳, הָפ׳, פערפיהכט וועכדען, טייטען הַשֵּׂאת והשבר (איכה ג׳ מ״ו) חוגגויך, תכסה שנאה בְּמַשָּׂאוֹן (משלי כ״ו י״ו) דורך טייטענדע וואָרטע.

נשב, ס״ח ב׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ׳. **נשג**, 3 כ״ד י״ב, כ״ח ד׳, ע׳ י״ג, פ״י הָפ׳. **נשה**, 5 י׳ ח׳, ס״ס, כ״ב ד׳, ס״ס, כ״ו ט׳, דב״ב פ״י קָ׳, נְפ׳, פְּ׳, הָפ׳, גיד הַנָּשֶׁה טפחנגלדער, ושלמי את נְשָׁיוְךָ (מ״ב ד׳ ז׳) דיינע טוכדען, ארץ נְשִׁיָּה לחנד

דער פערגעסענהייט, מַשָּׂא איש באחיו (נחמי׳ ה׳ ז׳) דחלופהן, מַשֵּׂאת מאומה (דבריס כ״ד י׳), א׳ ת׳ ה׳ ע׳ באור נחמי׳.

נשך, 3 ג׳ ד׳, י׳ י׳, כ״ז י״ב, גב״ב פ״י ק׳, פְּ׳, הָפ׳, נָשְׁךָ ליזגן. **נשל**, כ״ו ח׳, ב״ב פ״ע ק׳, פְּ׳, ובתלמוד גם הפעיל מַשְׁיִלִין. **נשם**, 3 כ״ז א׳, ל״א ט׳, ס״ח ד׳.

נשף, 4 ו׳ ג׳, ל״ח א׳, כ״ד ט״ז, ס״ח ב׳, פ״ע ק׳, **נשק**, כ׳ א׳, גב״ב פ״י ק׳, פְּ׳, הָפ׳, נוֹשְׁקֵי רומי קשת (תהלים ע״ח ט׳) זיד בטוחפפנען, נְשִׁיקוֹת קיסטט. **נשק**, 2 ב׳ ד׳, ל״ח י״ג, ב״ב פ״ע נְפ׳, הָפ׳, **נשר**, כ״ב י״ד. **נשר**, י״ח ט׳, פ״י ק׳, וַיָּשַׁר במגרה (דס״א כ׳ ג׳) ומגען ראוי וַיַּשֵּׁר. **נשת**, 2 ל״ס ח׳, כ״ו ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, **נתב**, ל״ס י״ד. **נתז**, י״ח ג׳, פ״י הָפ׳, **נתח**, ס״ב י״ח, פ״י פְּ׳, וַיְנַתְּחֶהָ לעצמיה (שופטי׳ י״ט כ׳) צערטיקקען. **נתך**, מ׳ ה׳, דב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, הָפ׳, הָפ׳, וַיִּתְּכוּ כמים שאגותי (איוב ג׳ כ״ד) ערגיסטען, כְּהִתּוּךְ בסף (יחזקאל כ״ב כ״ב) טחעלען. **נתן**, ל״ט י׳, גב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, הָפ׳, מַתָּנָה גמבע. תְּנָה (תהלים ח׳) ע׳ באור.

נתס, מ״ד י״ב, פ״י ק׳. **נתץ**, מ״ד י״ב, הב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, פְּ׳, הָפ׳. **נתק**, 3 ג׳ ד׳, מ״ב י״ב, כ״ו ז׳, הב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, פְּ׳, הָפ׳, הָפ׳. **נתר**, 3 ה׳ י״א, ז׳ ד׳, ע״ד ז׳, גב״ב פ״ע ק׳, פְּ׳, הָפ׳, **נתש**, 2 כ״ב ו׳, מ״ד י״ב, גב״ב פ״י ק׳, נְפ׳, הָפ׳.

אות ס

סאה, כ״ח ו׳. **סאן**, מ״ד ג׳, פ״ע ק׳. **סבא**, 2 ל״ב א׳, ל״ב ד׳, פ״י ק׳. **סבב**, 3 ו׳ י״ד, ל״ו ג׳, כ״א י״ג, הב״ב פ״ע ק׳, נְפ׳, פְּ׳, הָפ׳, הָפ׳, סָבִיב ריינגמאכט מְסַבְּבֵי ירושלים (מ״ב כ״ג ה׳) גמגענדען, ראש מְסַבְּבֵי (תהלים ק״מ י׳)

ווינטער, והוא מְסִבּוֹת מתהפך (איוב ל"ז י"ב) וועגדרעהנען.

סבך, ל"ד ד', ב"ב פ"י ק', פְּ, עד סירים סְבָכִים (נחום א' י') דאָרנהעקקע. **סבל**, ס"ו ח', גב"ב פ"י ק', פְּ, הת, ויש שכמו לְסַבּוֹל (בראשית מ"מ מ"ו) טראגען הַסַּבָּל (נחמיה ד' ד') אָחסטטראגער, סְבָלוֹת מכביים, עול סְבָלוֹ (ישעי' מ' ג') דרוקען, לכל סֵבֶל בית יוסף (מ"א י"א כ"ח) געטאָפּט. **סגד**, מ"ז י', פ"ע ק'. **סגל**, ל' ד'. **סגן**, כ"ד ד'.

סגר, 4 ח' י"ד, מ' י', כ"ב מ', ל"ח ס', הב"ב פ"י ק', נְפ, פְּ, פֶּ, הַפ, יִסְגּוֹר על איש (איוב י"ב י"ד) בעטוימסען, סָגוּר טוּס, קאָמטבאַרטע, מַסְגֵּר טוּס, געפאַנגניס, מִסְגֶּרֶת זייסט.

סדן, כ"ח ז'. **סדר**, 2 ג' ג', י"ע ג'. **סהר**, 2 י"ע ז', ל"ח ס'. **סוג**, 2 כ"ב ח', ל"ס י', ב"ב פ"ע ק', נְפ, סוג לב (משלי י"ד י"ד) הייכלעריטעט חמלן.

סוד, 2 כ"ע ד', ל"ח מ'. **סוה**, כ"ח מ'. **סוך**, 6 ד' ס', כ"ח י"ב, ס"ד ד', סס, ל"ס י', ל"ד ח', גב"ב פ"י ק', הַפ, הָפ. **סוס**, 2 כ"ב ז', כ"ד ב'. **סוף**, 4 י"ג מ', כ"ן י"א, מ' י"ג, מ' בְּ, ב"ב פ"ע ק', הַפ, ע' אוצה"ש.

סור, 3 ח' ד', כ"ד מ', ס"ד מ', הב"ב פ"ע ק', נְפ, פְּ, הַפ, הָפ, סַר וזעף (מ"א כ' מ"ג) צערטטערט, אוטהוֹ, דבר סָרָה (דברים י"ג ו') מבפחוֹ, סָרַת טעם (משלי י"א כ"ב) זיטטענלוֹז, גולה וְסוֹרָה (ישעי' מ"מ כ"א) מבגמוֹנדערטע. **סות**, ו' ו'.

סחב, מ"ד ס', פ"י ק', בלוי סְחָבוֹת (ירמיה ל"ח י"א) זוחפען.

סחה, ו' י', פ"י פְּ, סְחִי ומאום (איוב ג' מ"ה) ותהי גבלתם כַּסּוּחָה (ישעי' ס' כ"ה) טייזוֹז. **סחף**, מ"ד ו', ב"ב פ"י ק', נְפ. **סחר**, 4 ד' מ', ג' ז', ו' י"ב, ל"מ ב', פ"י ק', סוֹחֵר קויפמען, סַחַר־סְחוֹרָה וועטרע, המדעלס פוֹמען, סוֹחֲרָה המכיט, לבי סְחַרְחַר (תהלים ל"ח י"א) טויאמען.

סחש, י"ד מ'. **סטה**, ע' י"ח, בשרש שטה.

סיג, ח' ס'. **סיר**, 3 ו' י"ב, י"ד ס', כ"ח ו'.

סית, ע' ז', פ"י הַפ. **סכך**, 2 ו' ו', ל"ו ט', דב"ב פ"י ק', פְּ, הַפ, הָפ, כי אעבור בַּסָּךְ (תהלים מ"ב ס') געפלוגט, והובן הַסּוֹבֵךְ (נחום ב' ו') פערדעקק מיידער וועלך, מָסָךְ טיידע וואכד מוסך השבת ((מ"ב ט"ז י"ח) פערדעקקטער גמנג, הַמַּסֶּכֶת (שופטים ט"ז י"ד) דאמ געוועבט. **סכל**, ל"ו ד', גב"ב פ"ע נְפ, פְּ, הַפ, נִסְכַּלְתָּ טהאָריכט געהאנדעלט, סָכָל טהאָר, סֶכֶל טהאָרהייט. **סכן**, 6 י"ח ט"ו, י"ב ב', ל' ב', ל"ח ז', ל' ב', ל"ח ט', גב"ב פ"ע ק', נְפ, הַפ, מִסְכֵּנוּת מכאוטה, הַמְסָכֵן תרומה עץ לא ירקב יבחר (ישעי' מ' כ') לד"ק הוא כמו מְסָכֵן פי' עני. **סכר**, 2 ל"ח ד', כ"ב ט', ב"ב פ"י נְפ, פְּ. **סכת**, ל"ב ט"ו, פ"י הַפ. **סל**, ל"ד מ'.

סלא, ז' ט"ז, בשורש סלה. **סלד**, ל"ח ח', פ"ע פְּ.

סלה, 3 י"ד מ', ל' י"ח, ע"ב ס', גב"ב פ"י ק', פְּ, פֶּ.

סלח, י"ג ח', ב"ב פ"י ק', נְפ, סַלָּח פערגייהער, סְלִיחָה פערגייהונג.

סלל, 5 י"ד ס', כ"ג ס', מ"ו ו', סס, ע' י"ד, גב"ב פ"י ק', פְּ, (ע"ד מרבעים), הת, מַסְלוּל במהן. **סלם**, ד' י"ד,

סלע, י' מ'. **סלף**, כ"ד ח', פ"י פְּ, וְסֶלֶף בוגדים ישדם (משלי י"א ג') פערדרעהונג. **סלת**, ל' ו'. **סם**, ס"ד ב'.

סמך, ע"ב ח'. גב"ב פ"ע ק', נְפ, פְּ. **סמל**, ט' מ'.

סמן, ל"ס י"ג, פ"י נְפ, **סמר**, 2 ד' ט"ז, מ"מ ט', ב"ב פ"ע ק', פְּ. **סנה**, י"ז ז'. **סס**, ל"ד ב'. **סעד**, ע"ב ח', פ"י ק', מִסְעָד (מ"א י' י"ב) געלעגדער.

סעה, מ' י"ד. **סעף**, 5 י' ג', י"א י"ב, ל"ד ז', ז', ל"ד י"א, פ"י פְּ. **סער**, י' י"ב, הב"ב פ"ע ק', נְפ, פְּ, פֶּ, הת, סַעַר־סְעָרָה טטוכאוויך, אחזו שֵׂעָר (איוב י"ח כ')

ענטזטעלען, ובשרש זה תבא שין שמאלית ת׳ ס, באיזה בנינים.

ספא, ט״ו ט״ז. **ספד**, ט״ז ד׳, ב״ב פ״ו ק׳, נפ׳.

ספה, 2 י״ג ט׳, י״ז מ׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, הפ׳.

ספח, 4 כ״ו י״ג, כ״ח ו׳, מ״ב י״מ, ע״ב י״מ, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, פ׳, הת, סַפַּחַת מאנקלעבענדערגריינד. **ספל**, ד׳ ג׳.

ספן, 3 ו׳ ב׳, ו׳ מ׳, כ״מ ז׳, פ״י ק׳, עד קירות הַסִּפָּן (מ״מ ו׳ ט״ו) דיא וועלבונג. **ספף**, 3 ד׳ ד׳, ד׳ י״ב, ל״ו ז׳, פ״ח הת. **ספק**, ע״ח י״ב, פ״י ק׳, במלאת סִפְקוֹ (אויב כ׳ כ״ב) היינענגליכעסמיינסקאָننען, פון יסיתך בְּשִׁפְקָ (סס ל״ו י״ח) פעטלוויפאונג. **ספר**, 6 ג׳ י״מ, י״מ ז׳, כ״מ י״ב, ל״ג ו׳, סס, ל״ט י׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, פ׳, לְמַהֲלוֹן, מרלמַהֲלוֹן, אחרי הַסֵּפֶר (דס״ב ד׳ ט״ז) דאס לְמַהֲלוֹן, כי לא ידעתי סְפוּרוֹת (תהליס ע״מ ט״ו), הלא בְּסִפְרָתְךָ (סס כ״ו ט׳), סוֹפֵר טריפטקונדיגער, טריפטגעלעהרטער.

סקל, 2 ד׳ ט׳, ע׳ ס׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, פ׳. **סרב**, כ״ט ו׳.

סרה, ד׳ ג׳. **סרח**, 2 י״ז י׳, ס״ד ט׳. ב״ב פ״י ק׳, נפ׳. **סרן**, 2 י״מ ז׳, כ״ד ג׳. **סרס**, 2 כ״ב ז׳, כ״ד ס׳. **סרף**, ט׳ ח׳. **סרר**, כ״ד ט׳. פ״ע ק׳.

סתו, ל״ח ו׳. **סתם**, ל״ח ד׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, פ׳.

סתר, י׳ י״ב, הב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, פ׳, הפ׳, הת, סֵתֶר געהיימניס, טוסן, היילן, מְסֻתָּר הינטערהמוט, פערבאָרגען, זופלוכט,

סכסך, כ״ו מ׳. **סלעם**, כ״ז ו׳. **סמדר**, ט״ז ח׳.

סנסן, ל״ד ז׳. **סנור**, מ״ב י״ד. **סנפר**, כ״ס י״ב.

סרעף, 2 י״מ י״ב, ל״ד ח׳. **סרפד**, י״ד ד׳.

אות ע

עב, ו׳ ג׳. **עבד**, 4 י״ב ט׳, כ״ו י״ג, ס״ח ט׳, ע״ו ג׳,

דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, הפ׳, החכמים וַעֲבָדֵיהֶם (קהלת ט׳ ס׳) מיהכט המכנוכגען, לכן יכיר מַעֲבָדֵיהֶם (אויב ל״ד כ״ס) מהמטען, מחיה מעט בְּעִבְדָתֵנוּ (עזרא ט׳ ח׳) מקומפעטענץ, וַעֲבָדָה רבה (בראשית כ״ז י״ד) מקקעכבוים.

עבה, 2 כ״ב ב׳, כ׳ י״מ, פ״ע ק׳, וָעָב על פניהם (מ״מ ז׳ ו׳) דיקקעכבמוקען, באו בָּעָבִים (ירמיס ד׳ כ״ט) דיקקעטע גטבינט, בְּמַעֲבֵה האדמה (מ״מ ז׳ מ״ו) המָהלונג, דיקקע,

עבט, 4 י׳ ט׳, י׳ י״ב, י׳ ט״ו, כ״ו ב׳, גב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳. **עבר**, 8 מ׳ ח׳, ס׳ י׳, י״ד י׳, כ״מ ו׳, כ״ט י״ב, ל״ד ז׳, ל״ח ו׳, ל״ט ו׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, פ׳, הפ׳, הת, נחל אשר לא יַעֲבֹר (יחזקאל מ״ז ס׳), עִבְרִי מין יענטרזייטיגער, מֵעֲבָר־מַעֲבָרָה דיא פוכטה. **עבש**, ל״ג ב׳, פ״ע ק׳. **עבת**, 2 כ״ח י״ב, ל״ד ד׳, פ״י פ׳, וַיַּעַבְתוּהָ (מיכה ז׳ ג׳) פעטפלוכטען, **עגב**, 2 י״ד ס׳, כ׳ מ׳, פ״ו ק׳, עֲגָבִים בוהלטכרעדען, ותשרת עַגְבָתָהּ (יחזקאל כ״ג י״מ) בוהלטכרעדען. **עגל**, 6 ה׳ ג׳, ו׳ י״מ, מ״ד ג׳, ס׳ ב׳, ס״ב מ׳, ל״ס י״ד, עֶגְלָה קאלב. **עגם**, פ״ע ק׳.

עגן, י׳ י״ד, פ״י נפ׳. **עגר**, ל״ב ז׳. **עד**, 6 כ׳ י״ב, כ״ב ט׳, ל״ו י״ב, כ״ד י״ד, ס״ד ב׳, ט״ו י״מ.

עדד, כ״ג י״מ. **עדה**, 4 כ׳ מ׳, כ״ט י״ב, ל״ג ג׳, ח׳, ב״ב פ״י ק׳, הפ׳, מוזקקמלוגען, את הנזר ואת הָעֲדוּת (מ״ב י״מ י״ב) קאָניגליכע מוזק, שוכן עַד מין פוויגקייט, עַד זה מדבר כמו בעוד, עָדִי מיר. **עדן**, 2 ע״ב ג׳, ע״ד י״מ, פ״ח הת, עֵדֶן שם למקום דשן ושמן, עֶדְנָה יוגענדלוסט, והנכון פי׳ רש״י כי הוא מן ארמית, כמו עדן עֲדָנִים פי׳ זמן אורח כנשים כידוע, מַעֲדַנִּים קאָסטליכע מפייזע. **עדף**, י״ז ט׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳.

עדר, 4 ד׳ ח׳, י״ט ב׳, ס׳ ז׳, ע״ו ח׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳. **עוב**, כ״ח י״ב, פ״י הפ׳. **עדש**, ט״ו א׳.

עוג, 3 ל׳ ח׳, ל׳ ט׳, כ״ט ס׳, פ״י ק׳. **עוד**, 5 י׳ ס׳, מ״ו ז׳, ל״ס ט׳, ל״ו י׳, ע״ב ס׳, רב״ב פ״י פּ׳, (וגם ע״ד השלמים), הפ׳, הפ׳, הת׳, חבלי רשעים עִוְּדוּנִי (תהלי׳ קי״ט י״א) בעכזיבמן, סן יאכל עד, עֲדוּת־תְּעוּדָה לייגגים.

עוה, 2 כ״ד ט׳, כ״ד י׳, רב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳, הפ׳, וַנַּעֲוֵה לב יהיה לבוז (משלי י״ב ח׳) ווידטרזינכיגבר, נַעֲוַת המרדות (ס״א כ׳ ל׳) לוימגמלכטטער, עַוָּה אשימנה (יחזקאל כ״א ל״ב) פּערדרבן, עָוֹן זינדע, טטרלאסט.

עול, 3 י״ב ז׳, כ״ד י״א, ס״ו י״א, פ״י פּ׳, באדץ נכוחות יַעֲוֹל (ישעיס כ״ו י׳) פערגרטהען, עָוֵל עָוֶל וְעוֹלָתָה קפצה פיה (איוב ה׳ ט״ז) אף בלב עוֹלות תפעלון (תהלים כ״ח ג׳), לוגלפכט, עָוֶל לוגגערטכטער, הצאן והבקר עָלות (בראשית ל״ג י״ג) טרעכטיג, נוגשיו מְעוֹלֵל (ישעיס ג׳ י״ב) בובען.

עון, 2 א׳ י״ד, כ׳ ד׳, פ״י פּ׳, וּמְעוֹנָתוֹ בציון (תהלים ע״ו ג׳) כעזידענן, וואָהנונג, ואת הַמְּעוֹנִים אשר נמצאו שמה (דה״א ד׳ מ״א) דיא לוידענטהאלטטעלכטען. **עוף**, 5 ו׳ ב׳, ו׳ ח׳, מ״ד י״ד, כ״ו ז׳, ל״ב ג׳, רב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, מְעוּף צוקה (ישעי׳ ח׳ כ״ב) פליגענדע בעדרעמגגים, כי לא מוֹעֵף לאשר מוצק לה (שם כ״ג) קיין ערגאטטען זו זיהכטעך בעדרעמגגער, תָּעוּפָה (איוב י״א י״ז) גלאנץ. **עור**, 6 ח׳ א׳, שם, מ״ב י״ד, מ״ד ד׳, כ״ד ח׳, ס״ב ז׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, פּ׳, הפ׳, הת׳, עִיר ובהלות (ירמי׳ ט״ו ח׳) פליגדע, אָדער יאמאער, אני ישנה ולבי עֵר (שה״ש ה׳ ב׳) וואכגאמק, עֵר ועונה (מלאכי ב׳ י״ב) כמו שואל ומשיב, עֲוֹר בוידער עֲוֹרֶת בוידהייט, למען הבט על מְעוֹרֵיהֶם (חבקוק ב׳ ט״ו) בוֹאָסט. **עוש**, 2 כ״ו ס׳,

י״ט ג׳, פ״ע ק׳, וְעִיש על בניה תנחם (איוב ט׳ ט׳), שם לקבוץ כובבים, בּאָר. **עות**, 3 כ״ד ט׳, ל״ו ה׳, י״ט י״א, גב״ב פ״י ק׳, פּ׳, הת׳, לדעת לָעוּת את יעף דבר (ישעי׳ כ׳ ד׳) מוגטערטטיטען, מוידגלוואגטטען, אָדער רעכטלייטיג מאגן וועגדען, עִוַּתָּתִי (איכה ג׳ כ״ט) מיין מוגטוזדיג ווידען. **עז**, ס׳ י״ב. **עזב**, 4 כ״ב ה׳, י״ח י״א, ס״ו ח׳, ל״ט ב׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פּ׳. **עזז**, 2 כ״ב ט״ו, ל״ז ג׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, הפ׳, בַּעֲזוּז עינות תהום (משלי ח׳ כ״ח) בעפעטטיגגען, חיל ועִזּוּז יחדו (ישעי׳ מ״ג י״ז), וַעֲזוּז נוראותיך יאמרו (תהלים קמ״ג ו׳) דיא מאכט, עֹז עוֹז מָעוֹז מאכט, טוגען, זיג, ועשה למבצרי מָעֻזִּים (דניאל י״א ל״ט) פעסטע, לשמיד מָעֻזָּנֶיהָ (ישעי׳ כ״ג י״א), ג׳ תמורת אות הכפל, עֲזָאזֵל (ויקרא ט״ז כ״ו), **עזק**, ד׳ י״א, פ״י פּ׳. **עזר**, 2 ג׳ ב׳, כ״ט ו׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, הפ׳, הם מַעְזְרִים אותם (דה״ב כ״ח כ״ג) תמורת מעזירים, עֵזֶר עֶזְרָה־עֶזְרַת־עֶזְרָתָהּ היולפ, ביימשטאנד. **עט**, י״א ז׳. **עטה**, 2 כ״ח ה׳, ט׳ י׳, גב״ב פ״י ק׳, פּ׳, הפ׳, מָעֻטָּה לטבח (יחזקאל כ״א כ׳) מייגגעהיולט, בעטטיוואט. **עטן**, ל״ו ב׳. **עטף**, 3 ז׳ א׳, כ״ח ד׳, מ׳ ט׳, דב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, הפ׳, הת׳, זיך היולען.

עטר, 2 ס׳ ו׳, י״ב א׳, גב״ב פ״י ק׳, פּ׳, הפ׳.

עטש, ס״ד א׳. **עיב**, כ׳ י׳, פ״י הפ׳, בוקר לא עָבוֹת (ס״ב כ״ג ד׳) זרמו מים עָבוֹת (תהלים ע״ז י״ח) טריבוואלקען.

עיד, כ״ג ג׳, והיתה מְעִי מפלה (ישעי׳ י״ז א׳) טויערהאפטע רוהיגע, בַּעֲיָם רוחו העפטיג. **עיז**, כ״ה ד׳, פ״י הפ׳.

עיט, כ״ב ח׳, פ״י הפ׳. **עים**, ל״ז ה׳. **עין**, 4 י׳ ז׳, כ״ד י״ג, ל״ב ד׳, ל״ד ח׳, פ״י ק׳. **עיף**, פ״ע ק׳.

עיק, ל״ז י׳, פ״י, הפ׳ מפני עָקַת רשע (תהלים ל״ה ד׳) בעדריקקונג,

שמת מוּעָקָה במתנינו (סס ס"ו י"ח) פעסטען .

עיר , 2 מ"ו ד' , ל"ח י"ח . **עכס** , י"ד ו' , פ"י פ' .

עכר , כ' י"ד , ב"ב פ"י ק' , נפ . **עלג** , כ"ד ד' .

עלה , 15 ג' ה' , ד' ז' , ד' ח' , ס' י"ב , ס' י"ג , י' ח' , י"ח ח' , י"ז ב' , י"ז י' , י"ח ז' , ל"ח י"ח , מ"ו ט' , ס' י"ד , ל"ד ב' , ע"ח ט' , הב"ב פ"ע ק' , נפ , הפ , הת , ובתלמוד נמצא גם הפעל , וַעֲלִיָּתוֹ אשר יעלה (דס"ב ט' ב') גאָנגען , וְעוֹלָתוֹ אשר יעלה (מ"ח ו' ה') , מחוצה לָעוֹלָה (יחזקאל מ') גאנג , גלות עֲלִית (סופטים ח' ט"ו) , (וביסוסט ע"ו) עליות קוועלען פון טָבען , בְּמַעַל ידיהם (נחמי' ח' ו') מעפּהטבען , מִמַּעַל פון טָבען מַעֲלָה מויפגאנג טטופּ הָהָב , בתור אדם הַמַּעֲלָה (דס"ח י"ז י"ז) מייגענטמפּטען , פּאָרליגט . **עלו** , ל"ו י"ד , פ"ע ק' , עֲלֵי (ישעי' ס' י"ד) פּהמהויכטס , טרגפּטליכטס , עליונים פרהָהט . **עלט** , ו' ב' . **עלל** , 7 ח' ג' , ט"ז י"ח , כ' ט' , כ"ט ד' , ס"ו י"ח , ס"ח י' , ט"ח י"ג , גב"ב פ"י פ' , פ' , הת , נורא עֲלִילָה (תהלים ס"ו ה') המכדונג , ווירקונג , ורב הָעֲלִילִיָּה (ירמי' ל"ד י"ט) פּעטרגעטונג , וְתַעֲלוּלִים ימשלו בם (ישעיס ג' ה') בובען , גם אני אבחר בְּתַעֲלוּלֵיהֶם (סס ס"ו ד') מיהכען טמנד .

עלם , 4 י' י"ד , כ' ה' , כ"ח י"ד , ט"ב ה' , גב"ב פ"י נפ , הפ , הת , עָלֶם יונגער מאן , שמי לְעֵילוֹם (דס"ב ל"ג ז') כמו לעולם , עֲלוּמִים יוגענד , עֲלֻמֵּנוּ למאור פניך (תהלים ל' ח') פּעטרבלָרגענט זינדע , תַּעֲלֻמָה פּעטרבלָרגען , גהייסן ,

עלם , ל"ו י"ד , גב"ב פ"ע ק' , נפ , הת . **עלף** , 2 ז' ח' , כ"ח ד' , גב"ב פ"י פ' . פ' , הת , וכל עצי השדה עליו עָלְפָה (יחזקאל ל"ח ט"ו) פּעטטמכטטען . **עלץ** , ל"ו י"ד , פ"ע ק' , עֲלִיצָתָם (חבקוק ג' י"ד) מיהכט פּריידע .

עלק , כ' ח' . **עם** , מ' ד' . **עמד** , 3 מ' ד' , ג' ט"ז , ו' מ' , גב"ב פ"ע ק' , הפ , הָפ , יקח מכם עֶמְדָתוֹ (מיכה מ' י"ח) וואָהנוטטמנד טטמכד , מָכדונג . כי מַעֲמָדָם ליד בני אהרן (דס"ח כ"ג כ"ח) מאט , טטעלוֹט , מָכט .

עמל , 2 כ"ד י"ח , כ"ד ט"ז , פ"ע ק' , במאיהען , בעטטרעבען ,

עמם , 2 י' י"ד , כ"ד י' , ב"ב פעו"י ק' , הָפ , כל סתום לא עֲמָמוּהָ (יחזקאל כ"ח ג') , יוַעם זהב (איכה ד' מ') פּעטרדונקעלט ,

עמס , 2 ס"ו ה' , סס , ב"ב פ"י ק' , הפ , אבן מַעֲמָסָה (זכריס י"ב ג') לאסט . **עמק** , י' י' , ב"ב פ"ע ק' , הפ , עָמֹק , עמֹק עֲמֻקוֹת , מַעֲמַקִּים טיפע . **עמר** , 3 ט"ו י' , כ"ח ה' , ט"ד ו' , ב"ב פ"י פ' , הת , עָמִיר (עמוס ב' י"ג) גאכבע . **עמת** , 2 ז' ג' , ט"ב י' . **ענב** , ט"ז ט' ,

ענג , ט"ב ג' , ב"ב פ"י פ' , הת , הרך בך וְהֶעָנֹג (דבריס כ"ח כ"ב) דאר פעלטרטטלט , עָנֹג , תַּעֲנוּג פּעטרגיגען , טרגפּטליכקייט .

ענד , ט"ד ט' , פ"י ק' , קיטפּען , **ענה** , 8 ד' ז' , ז' ח' , ז' ט' , ט"ז מ' , י' ה' , כ"ד י"ג , ל"ח ט' , ט"ח ג' , וב"ב פ"י ק' , נפ , פ' , פ' , הפ , הת , והכסף יַעֲנֶה את הכל (קהלת י' י"ט) בעטטפּטיגט , פּעטרטחפּפּעט , את כל עֲנוּתוֹ (תהלים קל"ב מ') בעטטרעבען , לָדער ווידען , עֲנָוָה דעמוטה , עני־עָנִי עלענד . עֲנוּת (תהלים כ"ב כ"ה) דיח לָטה , מַעֲנֶה מטכווטָכט , מייכטטיגונג , תַּעֲנִית (עזרא ט' ה') פּאסטען .

ענן , 2 י"ח ב' , כ' י"מ , פ"י פ' , בְּעַנְנֵי ענן על הארץ (בראשית ט' י"ד) וואָלקיכט מאכען . **ענף** , ל"ד ח' .

ענק , 3 ג' י"ג , כ"ב י' , ט"ו ד' , ב"ב פ"י ק' , הפ , לכן עֲנָקֶתְמוֹ גאוה (תהלים ע"ג ו') מוחביכדען .

ענש , כ"ח ב' , ב"ב פ"י ק' , נפ , ויתן עֹנֶשׁ על הארץ (מ"ח כ"ג ל"ג) געלדטטרלפּפּ . **עסס** , ט"ז ט"ו , פ"י ק' , וְעַסּוֹתָם

רשעים (מלאכי ג׳ כ״א) געכומען. **עפא**, י״ז י׳.

עפה, פ״ע ק׳. **עפל**, 2 כ״ג ז׳, ל״ז מ׳, פ״ע הפ, הנה עֲפֵלָה לא ישרה נפשו בו (חבקוק ב׳ ד׳), פי׳ נפשו לא תלך נכוחות רק תעפיל לחקור במה שלא הורשה, אבל צדיק באמונתו יחיה — **עפר**, 3 מ׳ ז׳, כ״ז ז׳, ס׳ ט״ו, פ״ע פ׳, עָפָר טרויב, ערדע.

עצב, 3 ט״ז מ׳, ט״ז י״ג, כ״ד ט״ז, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, הפ, הת, ולא עָצְבוֹ אביו (מ״מ ו׳) בעטריבט, פערווייגערטען, כי ילדתי בְּעֹצֶב (דס״מ ד׳ ט׳) מיט שמערצען, אם דרך עֹצֶב בי (תהלים קל״ט כ״ד) יאמיטערוועגטה, עַצֶּבֶת פערדרוסס, לְמַעֲצַבָּה תשכבון (ישעי׳ נ׳ י״מ) טריבזאל. **עצד**, י״מ ט׳.

עצה, 2 ס״ו ב׳, ל״ח ג׳, פ״י ק׳. **עצל**, כ״ד ז׳, עַצְלָה־עַצְלוּת פויליהייט, בַּעֲצַלְתַּיִם יסוד המקרה (קהלת י׳ י״ח) נאכלאסיגקייט. **עצם**, 6 מ׳ י״ב, י׳ ב׳, כ״ב י״ג, ס״ב מ׳, ל״ז ב׳, ל״ח ג׳, גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ, עֶצֶם־עֲצָמָה אומכט, טטאָלקע, בְּעֶצֶמֶת חבריך (ישעי׳ מ״ז ט׳) אומגע, תַּעֲצֻמוֹת פערלאיינגטע קראָפטע, ונפל בַּעֲצוּמָיו הלכאים (תהלים י׳ י׳) מיט זיינע גטווּלט, הוא שם הקבוץ על משקל עלומים, הגישו עַצְמוֹתֵיכֶם (ישעי׳ מ״מ כ״ה) מייעטע קראָפטיגע בעוויזע מנטפריבע.

עצר, 2 כ״ד מ׳, ל״ח מ׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, שאול וְעֹצֶר רחם (משלי ל׳ ט״ז) פערטאָממען, מֵעֹצֶר רעה (תהלים ק״ז ל״מ) פערוואלטונג, טרגיערונג, יורש עֶצֶר (שופטים י״ח ז׳) קלאָגערבע, עֲצָרָה־עֲצֶרֶת פייערליכע פערזאמלונג, מַעֲצָר מַעֲצוֹר מיינהאלט, הינדערניס. **עקב**, 6 י׳ ט״ו, סס, כ״ד י״מ, י״ג ב׳, ל״ד י״ב, מ׳ ב׳, ב״ב פ״י ק׳, פ׳, עֵקֶב ווייל, וועגען, נאָלגע, טריבט, עֶקְבָּה הינטערליסט.

עקד, 2 ל״ב י״ב, ט״ד ט׳, פ״י ק׳, בינדען, בית עֵקֶד הרעים

(מ״ב י׳ י״ב) פערזאמלונגסהויז. **עקה**, ו׳ ז׳.

עקל, כ״ד ט״מ, פ״י פ׳, נחש עֲקַלָּתוֹן (ישעי׳ כ״ז מ׳) קריומיגע, עֲקַלְקַלּוֹת (שופטים ס׳ ו׳) קריומע. **עקר**, 3 ט״ז ט׳, כ״ב ז׳, ל״ו ז׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ. **עקש**, כ״ד ח׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, דור עִקֵּשׁ (דבריס ל״ב ס׳) פערקעהרטער מענש, פֶּתֶן מונכיבגער מוטטהיילסקראפט, עִקְּשׁוּת פה (משלי ד׳ כ״ד) מיבוב נאכדרעד, וּמְעַקְּשִׁים למישור (ישעי׳ מ״ב ט״ז) קריומע וועגע,

ערב, 12 ב׳ ו׳, י׳ ס׳, ז׳ י״ג, י׳ י׳, י׳ י״ב, י״ד י״ג, י״ז ז׳, י״ט י׳, ל״ח מ׳, כ״ו ד׳, כ״ב ט״ו, ל״ט ב׳, גב״ב פעו״ל ק׳, הפ, הת, עָרֹב מוזעכליים געווילד, עֵרֶב מייעע אענגע פערטידונג נאלינגען, עֲרֻבָּה ביבגטאפע, דאס וועהלבעפינדען, ליינגיס, ואת בני הַתַּעֲרֻבוֹת (מ״ב י״ד י״ד) גייסמאל, פי׳ אשר נתנו לבטחון, אוצה״ש. **ערג**, 2 ד׳ מ׳, ס׳ ט״ו, פ״ע ק׳, טומכטען, פערזאמגען. **ערד**, ל״מ י״מ. **ערה**, 4 כ״ו ו׳, י״ד ז׳, מ׳ ס׳, ט״ב ט׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, הפ, הת, עָרוּ עָרוּ עד היסוד בה (תהלים קל״ז ז׳) פערווימטען, עָרְוָה בלאָסע, ואת ערום וְעֲרִיָּה (יחזקאל ט״ז ז׳) פענטלאָסע, כְּמֵעַר איש וליות (מ״מ ז׳ ל״ו) פערבינדונג, למען הבט על מְעוֹרִיהֶם (חבקוק ב׳ ט״ו) טאַטע. **ערך**, 2 ז׳ ט״ז, י״ט מ׳, ב״ב פ״י ק׳, הפ, עֲרֶךְ עֶרדונג, וועגטה, ואתה אנוש כְּעֶרְכִּי (תהלים כ״ה י״ד) איר גלייך, מַעֲרָכָה־מַעֲרֶכֶת עֶרדונג. **ערל**, י׳ ט״ז, ב״ב פ״י ק׳, נפ, וַעֲרַלְתֶּם עָרְלָתוֹ את פריו (ויקרא י״ט כ״ג) אום פאָרהויט האלטען. **ערם**, 4 ט״ו ט׳, ל״ב ט״ז, כ״ח י׳, ע״ו י״ג, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ, עָרוּם ליסטיג, קלוג, עֵירוֹם נאקט, וכל מַעֲרֻמֵּיהֶם הלבישו (דס״ב כ״ח ט״ו), עָרְמָה פאָרזיכט, ליסט. בקצה הָעֲרָמָה (רות ג׳ ז׳) הויפּט, והרבוי מזה עֲרֻמִּים, גם עֲרֻמּוֹת, אוצה״ש. **ערם**, ל׳ ז׳,

ערף, 5 ב׳ ס׳, מ׳ ח׳, כ״ג ו׳, כ״ב ג׳, ל״ג י״ח, פעו״י ק׳.
ערץ, 2 ח׳ ד׳, ל״ז ד׳, גב״ב פעו״י ק׳, נפ׳, הפ׳, בְּעָרוּץ נחלים (איוב ל׳ ו׳) הטהוט וועגע, בְּמַעֲרָצָה (ישעיה י׳ ל״ג) איז אמכט, געוואלטזאמכ. **ערק**, 2 כ״ס ח׳, ס״ב ט׳, פ״ע ק׳. **ערר**, כ״ב ח׳, ב״ב פ״ע פ׳, הת, עֲרִירִי קינדערלוז. **ערש**, כ״ד י׳. **עשב**, י״ד מ׳.
עשה, 3 כ״ו ד׳, ט״ז י״ג, ס״ח ט׳. דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, פ׳, מַעֲשֶׂה טהאטן, המנדלונג, בטגעבענהייט.
עשן, כ׳ ח׳, פ״ע ק׳, בְּעָשֵׁן הכבשן דאס לויכטן, עָשָׁן רויכענד.
עשק, ל״ז ח׳, ב״ב פ״י ק׳, פ׳, הַמְעָשְׁקָה (ישעיה כ״ג י״ב) דיא לונטערדריקקטע, עָשׁוּק מונטערדריקקער, עֹשֶׁק בעדריקקונג, מַעֲשַׁקּוֹת (משלי כ״ח ט״ז) בעדריקקונגען.
עשק, י״ח ט״ו, פ״ח הת, שם הבאר עֵשֶׂק (בראשית כ״ו כ׳) נאנק, געטעפט. **עשר**, י״ב ג׳, גב״ב פעו״י ק׳, הפ׳, הת, עֹשֶׁר רייכטהום. **עשר**, 2 י״ד ד׳, ל״ו י״ב, גב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳, וכרמיכם יַעֲשֹׂר (ש״א ח׳ ט״ו), כי תכלה לַעֲשֵׂר, כמו להעשר, מַעֲשֵׂר דאס צעהנטע, ועוד בה עֲשִׂירִיָּה (ישעיה ו׳ י״ג) מיין צעהנטהייל. **עשש**, כ״ד ב׳, פ״ע ק׳, עָשְׁשָׁה מבעם עיני (תהלים ו׳ ח׳) פערפאולען, טוויגדען.
עשת, 3 ב׳ ב׳, י״ח י״ג, ל״ו י״ב, ב״ב פ״ע ק׳, הת, שמנו עָשְׁתוּ (ירמיה ה׳ כ״ח) גולנען, אולי יִתְעַשֵּׁת האלהים לנו (יונה א׳ ו׳) זיך בעדענקען, לְעַשְׁתּוֹת שאנן (איוב י״ב ה׳) רוהיגע גדאנקען, מעיו עָשֶׁת שן (שה״ש ה׳ י״ד), גולגלענד.
עת, י״ט י״ח, איש עִתִּי (ויקרא ט״ז כ״א) מיין בעטטיימאטל.
עתד, 3 ל״ד ד׳, כ״ו ה׳, ס׳ י״ב, ב״ב פ״י, פ׳, הת, עָתִיד לכידור (איוב מ״ו כ״ד) בעכיים מיזם, וחש עֲתֹדֹת למו (דברים ל״ב ל״ה) צוקינפטיגע דינגע, וַעֲתוּדוֹתֵיהֶם שושתי (ישעי׳ י׳ י״ג)

עתם, ו׳ ב׳, פ״ע נפ׳. **עתק**, 3 כ״ו ח׳, ל״ו י״ב, ל״ז ו׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳, עָתְקוּ גם גברו חיל (איוב כ״א ז׳) געמאָלטערט, עַתִּיקֵי משדים עטטלאָזען (ישעי׳ כ״ח ט׳).
עתר, 2 כ׳ ז׳, ע״ח ד׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, הפ׳, עַתְּרֵי בת פוצי (נחמיה ג׳ י׳) איינע מוכטטער, עֲתֶרֶת שלום (ירמי׳ ל״ג ו׳) הייליג, מיבטרכזוס. **עבטט**, כ״ו ב׳. **עטלף**, כ״ז ב׳.
עכבר, ל״א ח׳. **עכבש**, כ״ד ב׳. **עכשב**, כ״ז י׳.
עקרב, 2 י״ד ס׳, כ״ד ד׳. **ערער**, י״ז ז׳. **ערפל**, ו׳ א׳.
עשתר, 2 מ׳ א׳, ס׳ י׳.

אות פ

פאה, ס׳ ט׳, פ״י הפ׳, אמרתי אַפְּאֵיהֶם (דברים ל״ב כ״ו) גאָלוּיך פערניכטען, אולי הוא ע״ד קְצוֹת עמים רבים (חבקוק ב׳ י׳), פי׳ לעשות עמהם קץ וסוף, ענדע מאכען וכן אפאיהם מן פאה, לכוונה זאת. **פאר**, 6 ד׳ ט׳, ד׳ י׳, ז׳ י״ח, י״ד י״ז, ל״ד ח׳, ל״ד י״ח, ב״ב פ״י פ׳, הת, תִּפְאָרָה־תִּפְאָרֶת פרלכט, זוהן, עהרע. **פג**, ל״ב י״ח. **פגל**, כ״ב י״ח.
פגע, 2 כ״ב ח׳, ע״ח ד׳, ב״ב פעו״י ק׳, הפ׳, אשר פָּגַע בשני אנשים צדיקים (מ״א ב׳ ל״ב) טרעפען, פָּגַע מוכטעטם, לְמִפְגָּע לך (איוב ז׳ כ׳) געגענטאנד דעם מוכטעטם. **פגר**, 2 י״ב י״ג, ע״ב י״ד, פ״ע פ׳. **פגש**, כ״ב ח׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳. **פדה**, ע״ד ח׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, הפ׳, הת, פְּדוּיֵי השלשה (במדבר ג׳ מ״ג) לוזגעגעבען ושמתי פְּדוּת (שמות ח׳ י״מ) מוכטערטיגע פְּדוּת שלח לעמו (תהלים קי״א ט׳) ערלעזונג, פְּדִיוֹן־פְּדִיוֹם לוזגעגעבן. **פדן**, ב׳ ח׳.
פדע, ע״ד ח׳, פ״י ק׳. **פה**, 6 ב׳ ז׳, ח׳ ז׳, ח׳ ט׳, ל״ג ג׳,

ל"ג י', ע"ו ט', פִּי שנים לוויתמלוך, הפצירה פִּים (ס"ח י"ג כ"ח) פפייפ. פדר, ל"ד ט"ו. פוג, מ"ב ז', ב"ב פ"ע ק', נפ, אל תתני פוגת לך (מיכס ב' י"ח), מאין הֲפוּגוֹת (סס ג' מ"ט) לוזטטלוסס. פוח, 5 ו' י"ח, ח' ח', כ"ב ח', ל"ג ט', ס"ח ב', ב"ב פ"ע ק', הפ, הָפַח בחורים כלם (ישעי' מ"ב כ"ב) פעכטטריקקט מין געטלפ. פוך, 2 ג' י', ח' ו'.

פול, מ"ו ב'. פון, ע' ו', פ"ע ק'. פוץ, כ"ח ג', הב"ב פ"ע ק', נפ, פ, הפ, הת, וּתְפוּצוֹתֵיכֶם (ירמי' כ"ס ל"ד) געכטטריימונג. פוק, 2 ל' ס', כ"ו י"ב, ב"ב פ"ע ק' הפ, וּפִיק ברכים (נחוס ב' י"ח) זומקנעד, ובתלמוד נמצא גם הפעל ע"ד מרובעים, מְפַקְפֵּק. פור, 5 ד' י"ב, ח' ג', מ"ז י"ב, כ"מ י"ח, ל"ס ס', הב"ב פ"ע ק', פ, הפ, הפ, הת. פוש, כ"ס י', ב"ב פ"ע ק', נפ, ולא ידע בַּפֵּשׁ מאד (איוב ל"ס מ"ו), רעסט, אוצה"ש.

פות, 2 ד' י"ד, ל"ד ח'. פוז, 3 ח' י"ד, ז' ו', ל"ז ב', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, זהב מופָז פיינגעטעם גולד.

פוז, כ"ח ג', גב"ב פ"י ק', נפ, פ. פחד, 2 כ"ס ח', ל"דו', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, פַּחַד מנגעסט, פורכט.

פחה, כ"ד ו', ובימי נחמי' הַפֶּחָה (נחמי' י"ב כ"ו) פעטח, טטאטהאלטער. פחז, כ"ס ח', אנשים ריקים ופוֹחֲזִים (סופטיס מ' ד') לייכטזיניגע, מיבטכמיילט, בשקריהם וּבְפַחֲזוּתָם ירמי' כ"ג ל"ב) לייכטזיין, לייכטגלייביגקייט. פחם, כ' ס'.

פחת, 2 ד' י"ב, ע"ו ז'. פטד, ג' ט'. פטר, 2 כ"ב י', ע"ד ג', ב"ב פעו"י ק', הפ, פִּטְרָה אָפּפנונג.

פטש, ב' י"ג. פיד, כ"ח ג'. פים, כ"ב ג'.

פכה, 2 ד' ס', מ' ד', פ"ע פ'.

פלא, 4 י"ב ג', י' י"ב, י' י"ג, י"ב ט', דב"ב פ"ע נפ, פ,

הפ, הת, פֶּלֶא וואונדער, ותרד פְּלָאִים (איכס א' ט') וואנדערבאר, פְּלָאוֹת עדותיך טהאטבן, קץ הַפְּלָאוֹת (דניאל י"ב ו') וואנדערקנכט, והוא פֶּלְאִי (סופטיס י"ג י"ח) וואנדערוואמט, פְּלִיאָה דעת (תהלים קל"ט ו') זו וואונדערבאר. מִפְּלָאוֹת תמים דעים (איוב ל"ז ט"ז), ומזה גם פְּלוֹנִי —

פלג, 2 י"ט י"ח, מ"ח ו', ב"ב פ"י נפ, פ, לְפַלְּגוֹת בית האבות (דס"ב ל"ה ס'), לְמִפְלַגוֹת (סס י"ב) מבטהיילונגען, לְפַלְגוֹת ראובן (סופטיס ס' ט"ז) מבזונדערונג, בְּפַלְגוֹת נהרי נחלי דבש (איוב כ' י"ז) במקט. פלד, כ' ד'.

פלה, י"ב ג', ב"ב פ"י נפ, הפ. פלה, 2 ל' ס', ל' א', ב"ב פ"י ק', פ. פלט, 2 כ"ו י', ל"ז ז', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, על און פֶּלֶט למו (תהלים כ"ו ח') מונזונכסט מיהר פוריטען, פָּלִיט פוריטזיג, פְּלִיטֵי אפרים מוימגעטטאמטענע, פְּלֵיטָה רעטטונג, מִפְּלָט גוזוכטסאָרט. פלך, 3 י"ד י"א, ל"ו ב', מ"ו ו'. פלל, 3 י' ד', י"א י"ד, ע"ח ס', ב"ב פ, הת, פְּלִילָה־פְּלִילִיָּה (יסעיס מ"ז ג', כ"ח ז') מיבטכלטגונג, מוכטהייל, ולד"ק גם נפעל מזה, וְנִפְלַל חלל (יחזקאל כ"ח כ"ג), תְּפִלָּה געבעט. פלם, כ"ח א', פ"י פ, פֶּלֶם ומאזני משפט (משלי מ"ז א') וואגע.

פלץ, 2 ט' א', מ"ח ז', פ"ח הת, פַּלָּצוּת טויער, ליטטערן, תִּפְלַצְתֶּךָ השיא אותך (ירמיס מ"מ מ"ט) דיין ביוד.

פלש, ל' ח', פ"ח הת. פלש, כ"ח א'. פן, 2 ט' מ', ע' ו'. פנג, ס"ד ס'. פנה, 8 א' ו', ז' ז', י"ד י', י"ב מ', כ"א מ', כ"ד ס', כ"ו א', ל"ב א', יד וענדען, קעהרען, דב"ב פ"ע ק', פ, הפ, הָפַ.

פנן, ג' מ'. פנק, ע"ב ג', פ"י פ, פס, 2 י"ד י"ז, מ"ז א', פסג, 2 י' א', כ"ג ח', פ"י פ.

פסח, 2 ז׳ ב׳, כ״ב ג׳, גב״ב פ״ע ק׳, נְפ, פְּ, פֶּסַח פערטעהנזגסעטט. **פסל**, 2 ט׳ מ׳, י״מ ט׳, פ״י ק׳, והוא שב מן הַפְּסִילִים (טופטיס ג׳ י״ט) טטיינבריך.

פסס, י״ג ט׳, פ״ע ק׳. **פעה**, ח׳ י״ב, פ״ע ק׳.

פעל, ס״ח י׳, פ״י ק׳, פְּעֻלָּה פעכדיענטער לוֹהן, המגדוֹנג, מִפְּעָל ווירקונג, מִפְּעֻלוֹת ה׳ וואונדער ווערקע. **פעם**, 5 ב׳ י״ג, ס׳ י׳, י״ד ו׳, ל״ד י׳, ע״מ ו׳, גב״ב פ״ע נְפ, פְּ, הת, נִפְעַמְתִּי ולא אדבר (תהלים ע״ז ס׳) וַתִּפָּעֶם רוחו דאס גמויטה בעמוגכהיגט וועכדען. **פער**, כ״ב ט׳, פ״י ק׳.

פצה, 2 כ״ב ט׳, ע״ד ב׳, פ״י ק׳. **פצח**, 2 ז׳ ט׳, י״ד ט״ו, ב״ב פ״י ק׳, פְּ. **פצל**, י״ז י״ג, פ״י פְּ.

פצם, ל׳ ב׳, פ״י ק׳. **פצע**, ל׳ ב׳, פ״י ק׳, פֶּצַע וואונדע,

פצר, 2 ב׳ ג׳, כ״ט ז׳, ב״ב פ״י ק׳, הפ. **פקד**, 6 י״ב י׳, כ״ו י׳, ל׳ מ׳, כ״ד ז׳, כ״מ י״מ, ע״ו ח׳, זב״ב פְּקֻדָּתוֹ יקח אחר (תהלים ק״ט ח׳) נאכלאס, מויפבעוואהרטע טאָטלע, בעל פְּקֻדָּת (ירמיה ל״ז י״ג) בעאמטער, מויפפאמטער, בית הַפְּקֻדוֹת וואכע, פְּקֻדָּה מאט, מויפזיכט, פערוואלטונג, פְּקֻדִּים בעפעהלע, פִּקָּדוֹן פערוואהרפעגוט, מִפְקָד נאָהונג, בְּמִפְקַד יחזקיהו (דה״ב ל״מ י״ג) דורך בעפעהל, ושרפו בְּמִפְקַד הבית (יחזקאל מ״ג כ״מ) איט פערקָרדנונג.

פקח, 3 כ״ב ט׳, כ״ב י׳, ל״ב ז׳, ב״ב פ״י ק׳, נְפ.

פקע, י״ד ג׳. **פר**, ס׳ ב׳. **פרא**, 4 ל״ב י״ד, כ״ג ט׳, ל״מ י״ב, סס. **פרד**, 3 י״ב ב׳, מ״ב מ׳, ל״מ י״ג, הב״ב פ״י ק׳, נְפ, פְּ, הָפ, הת.

פרה, 2 ל״ב י״ד, כ״ד י׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ, פרוכטבארמכין.

פרז, מ״ו ג׳. **פרח**, 4 כ״ח י״ג, כ״ו ס׳, כ״ו ו׳, ע״ב ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, הָפ, פֶּרַח בלומע, בלימע.

פרט, 2 ז׳ י״מ, ט״ז י״ב, פ״ע ק׳. **פרך**, 2 כ״ח י״מ, ע״ד ז׳.

פרם, ע״ו י״מ, פ״י ק׳. **פרס**, 3 ל״ב י״ג, כ״ב י״ד, ס׳ מ׳, ב״ב פ״י ק׳, הָפ. **פרע**, 4 כ״ו ו׳, כ״מ ס׳, ס״ב י״ג, ס״ח ח׳, גב״ב פ״י ק׳, נְפ, הָפ, מראש פְּרֻעוֹת אויב (דבריס ל״ב מ״ב) געטבאָמָמטע, געטטעטטעט. **פרץ**, 3 מ״ד י״ג, כ״ס י׳, כ״ט ז׳, דב״ב פעו״י ק׳, נְפ, פְּ, הת, בן פָּרֻץ מויסגעטאָמָמטער, והרבוי פְּרִיצִים, פֶּרֶץ בריך, לא עליתם בַּפְּרָצוֹת ריסע (יחזקאל י״ג ס׳), ועל מִפְּרָצָיו ישכון (טופטיס ס׳ י״ז) אָפּגעטע פוֹלטע. **פרק**, 4 י״ד ט״ו, ל״ג י״מ, ע׳ י״ד, ע״ד מ׳, גב״ב פ״י ק׳, פְּ, הת, וּפָרַקְתָּ עלו מעל צוארך (בראשית כ״ז מ׳) מבלאדען, געטלעדיגען, כחש פֶּרֶק מלאה (נחום ג׳ מ׳) פולנדעכן, געטרייסטען.

פרר, ד׳ י׳, פ״ע ק׳, ובתלמוד פְּ, מְפָרֵר. **פרש**, 6 י״ב ג׳, ט״ו י״ב, מ״ד ז׳, כ״ז י״ב, ל׳ ז׳, ס״ד י״ב, הב״ב פ״י ק׳, נְפ, פְּ, פֶּ, הָפ, פָּרָשַׁת הכסף (אסתר ד׳ ז׳) דאס בעטטיוואטע ופָרָשַׁת גדלת מרדכי (סס י׳ ב׳) מויספרָכדענטוליכע גרָאָמָמטע.

פרש, 3 ב׳ ג׳, כ״ו ג׳, כ״ב י״ד, גב״ב פ״י ק׳, נְפ, פְּ, אם יבין מִפָּרָשֵׁי עב (איוב ל״ו כ״ט), כמו מפלשי (סס ל״ז ט״ז) מויסדעהנזגנג, אָדער געוויגט. **פרת**, כ״ד ס׳. **פשה**, ב׳ ד׳, פ״ע ק׳. **פשח**, ל׳ מ׳, פ״י פְּ. **פשט**, 2 כ״ג י׳, ע״ו י״ד, דב״ב פעו״י ק׳, פְּ, הָפ, הת. **פשע**, כ״ד ז׳, ב״ב פ״י ק׳, נְפ, פֶּשַׁע זינדע, פערגעהען. **פשע**, 2 ל״ד ס׳, ע׳ ט׳, פ״י ק׳, אֶפְשָׁעָה בה אציתנה (יסעי׳ כ״ז ד׳) פערטרעטען. **פשק**, כ״ב ט׳, ב״ב פ״י ק׳, פְּ.

פשר, ל׳ ח׳. **פשת**, י״ד י׳. **פתה**, 4 כ״ס י׳, כ״מ ט׳, כ״ו ו׳, ע׳ ז׳, הב״ב פ״ע ק׳, נְפ, פְּ, פֶּ, הָפ, פֶּתִי מיינפאָלטיגער וייכטזיניגער. **פתח**, 7 ב׳ ו׳, ב׳ ז׳, ד׳ ע״ו, ד׳

ט"ו, י"א ס', כ"ב ט', ט"ד ז', דב"ב פ"י ק', נפ, פּ, הת, והמה פְּתָחוֹת (תהלים ל"ה כ"ב) געליקקטע טוועטטער, ולך אתן פִּתָּחוֹן פה (יחזקאל כ"ט כ"א) פסיימוועטה המבען, וּלְפַתֵּחַ כל פְּתוּחַ (דס"ב ב' י"ג) געלוועטכלמכבייט, ועתה פְּתוּחֶיהָ יחד (תהלים ע"ד ו') געיטלמכבייט. פרתל, 3 כ"ד י"ג, י"ד י"ב, כ"ח ג', ב"ב פ"ע נפ, הת. פתן, 2 ד' י"ב, כ"ז י'.

פתע, כ"ס ט'. פתר, ל' ז', פ"י ק', פִּתְרוֹן בעדייטונג, לויסלעגונג טעקלערונג. פתת, ט"ז א', פ"י ק', פְּתוֹת אותה פִּתִּים (ויקרא ב' ו') מין טייקקען געבעלקקען. פלגש, כ' ג'.

פענח, ל' ו'. פרדם, ל"ו ב'. פרור, מ"ו ד'.

פרעש, כ"ד א'. פרשגן, ל"ה ז', פרשד, ס"ד י"ב.

פרשז, ב' ד'. פתגל, כ"ח ח'. פתגם, ל"ג ז'. פתשגן, ל"ס ז'.

אות צ

צאל, ט"ז ס'. צאן, ס' ח'. צב, 2 כ"ד ד', ס"ב א'.

צבא, 2 י"ב ס', י"ט י"ב, ב"ב פ"ע ק', הפ, אשר צָבְאוּ פתח אהל מועד (שמות ל"ח ח') בעדיענען, לויפוולכטען, בעוועגען.

צבה, 3 ד' י', מ"ב י"ג, ל"א א', ב"ב פ"ע ק', הפ, לַצָּבוֹת בטן (במדבר ה' כ"ב) לויפטוועלען לאסטען.

צבט, כ"ב י"ג, פ"י ק'. צבע, 3 כ"ז י', ל"ב ח', ס"ו ד', פ"י ק'. צבר, כ"ו ג', פ"י ק', שני צְבָרִים (מ"ב י' מ') הויפען. צבת, ט"ו י'. צדד, ס' י'.

צדה, מ"ד י"ג, ב"ב פ"י ק', נפ, בלא צְדָיָה (במדבר ל"ה כ"ב) טובגיבטויך, נאכטטעוועזונג. צדק, כ"ד י"א, הב"ב פ"ע ק', נפ, פּ, הפ, הת, צֶדֶק־צֶדָקָה געטעכטיגקייט. צהב, ל"ב י"ב, ב"ב פ"ע ק', הפ. צהל, 2 ו' ז', ז' ט', ב"ב פ"ע ק', הפ, מִצְּהֲלוֹת אביריו (ירמי' ח' ט"ז) וויהערן.

צהר, 3 ו' ס', ל"ב ט"ו, ל"ח ד', פ"י הפ, בין שורותם יַצְהִירוּ (איוב כ"ד י"א) אָהוֹ פרעסען.

צוא, ס"ד י"א, לבוש בגדים צוֹאִים (זכריה ג' ד'), בשורש יצא. צוד, 4 כ"ד י"ג, כ"ב ב', סס, ל"ט ג', גב"ב פ"י ק', פּ, הת, פאנגען, זיך מיט פאָלגלוסט לויף מייסטר ווערען פערזעטען.

צוה, כ"ו ט', ב"ב פ"י פּ, פּ, געביעטען, בעפעהלען, פערלאָרדנען, הואיל הלך אחרי צַו (הושע ה' י"א) פלכטאדע גוזטעטע, אוה"ש.

צוח, ט"ז א', פ"ע ק', צְוָחָה קלאגגעטריי. צול, כ"א ב', האומר לַצּוּלָה חרבי (יסעיה מ"ד כ"ז) טיעפע.

צום, ל' ט"ו, פ"ע ק', פאסטען. צון, ס' ח'.

צוף, 2 ז' ט"ו, כ"ס י"ג, ב"ב פ"ע ק', הפ.

צוק, 2 ו' א', ל"ז י', פ"י הפ, וּבְצוֹק העתים (דניאל ט' כ"ה) דרענגסאל, צוּקָה־מָצוֹקָה דריקקונג, מָצוֹק געדריקקט, (ס"א כ"ב ב') געטפיעט. צור, 11 ב' ו', ד' י"ד, י' א', י"ב ז', י"ד ח', מ"ב ה', כ' ג', ז', ל"ז ג', ט', ע"ד י', גב"ב פ"י ק', נפ, הפ, צוּרַת הבית (יחזקאל מ"ג י"א) אמדסו, וְצוּרָם לבלות שאול (תהלים מ"ט ט"ו) מיהר וועזען, חרשי צִירִים (יסעיה מ"ה ט"ז) ביולדהויטר, מן הַמְּצַר קראתי (תהלים קי"ח ה') ענגע, נאָטה.

צחה, י' ב', בשורש צחח, והמונו צְחֵה צמא (יסעיה ה' י"ג) לעכלען. צחחה, 3 י' ב', ו' ז', כ"ו ט', פ"ע ק', צַחוּ מחלב (איכה ד' ז') גלאָנלען, לויטער.

צחן, ס"ד ח'. צחק, ט"ב א', ב"ב פ"ע ק', פּ, צָחֹק לאכען, פרייעדע. צחר, ל"ב ח'. ציה, 3 י' ג', כ"א ז', ל"א ו', כחרב בְּצִיּוֹן (יסעיה כ"ה ה') דיקקע, לפניו יכרעו צִיִּים (תהלים ע"ב ט') . צין, ל"ה י"ב.

ציץ, 6 ה' ה', י"א ב', כ"ח י"ג, כ"ו ח', ס"ב י"ג, ל"ב ו',

ב"ב פ"ע ק', הפ, ויצץ ציץ בלומען.

ציח, ל"ח י"ב, פ"י הפ. **צלה**, 2 ל' ט', כ' ו', פ"י ק', צָלִי בראטען. **צלח**, 5 ז' י"ב, ד' ו', כ"ד י"ב, כ"ט י"ב, ס"ו י"ב, ב"ב פ"ע ק', הפ, ובדודים וּבַצְּלָחוֹת (דס"ב ל"ס י"ג) פפאנען. **צלל**, 7 י"ד ז', סס, ל' ט', כ"א ב', כ' ו', כ"ז ו', ל"ו ט', ב"ב פ"ע ק', הפ, יסכהו צאלים צִלָּלוֹ (איוב מ' כ"ב) ונסו הַצְּלָלִים (סס"ם ב' י"ז) טאטטען, צְלָצַל כנפים (ישעיה י"ח א') גפלייט, טאטטענדיג, על מְצֻלּוֹת הסוס (זכריה י"ד כ') גלאקקלין, כסיר מְצוּלָה (איוב מ"א כ"ג) טיעפע, מְצֻלָּתַיִם (דה"א ט"ו ט"ז) מוזיקאלישע לייכטטרומענטע. **צלם**, ס"ב ס', אך בְּצֶלֶם יתהלך איש (תהלים ל"ט ז') טאטטענדיג, תשלג בְּצַלְמוֹן (תהלים ס"ח ט"ו) דיכטענדיג, צַלְמָוֶת טאָדעסטאטען.

צלע, 5 ג' ס', ו' ג', ס' י"א, כ"ב ג', ס"ו ג', פ"ע ק', כי אני לְצֶלַע נכון (תהלים ל"ח י"ח) חוכגלייכען. **צמא**, ל"ב ג', פ"ע ק', צָמָא, וגרונך מִצְּמָאָה (ירמיה ס' כ"ב) צְמָאוֹן דורסט. **צמד**, 3 ס' ב', ס' ד', ע"ב ט', גב"ב פ"י נפ, פ, הפ. **צמח**, כ"ו י"א, גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, צֶמַח געוואכסן. **צמם**, 2 כ"ט ח', ס"ב י"ד. **צמק**, 2 כ"ו ח', ל"ט ז', פ"ע ק'. **צמר**, 2 ל"ד ח', ס' י"א. **צמת**, י"ח ד', דב"ב פ"י ק', נפ, פ, הפ, והארץ לא תמכר לְצָמֶתֶת (ויקרא כ"ה כ"ג) לויף עוויג.

צנח, 2 ב' ז', כ"א י', פ"ע ק'. **צנם**, מ"ב ב', פ"י ק', **צנן**, 4 ד' א', י"ד ו', כ' ח', כ"א ו', צִנִּים פחים (נשלי כ"ב ס') כמו צִנִּינִים. **צנע**, ע"ח ג', ב"ב ק', הפ. **צנף**, 2 י"ב א', י"ד י"ז, פ"י ק', צְנִיפוֹת (ישעיה ג' כ"ג) מְצֻנָּפֶת בונד, טורבאן. **צנק**, ע"ד י"ג. **צנר**, מ' ו'.

צעד, 2 ס' ב', ע' ט', ב"ב פ"ע ק', הפ, טרעטען, מה' מִצְּעָדֵי גבר (תהלים ל"ז כ"ג) טריטען, וְהַצְּעָדוֹת (ישעיה ג' כ') קניעבלונד.

צעה, כ"ז ד', ב"ב פ"י ק', פ. **צען**, כ"ו ח', פ"ע ק'.

צעף, כ"ח ב'. **צעק**, 2 ח' י"ב, ל"ס א', דב"ב פ"ע ק', נפ, פ, הפ, צְעָקָה געטרייט. **צער**, כ"ס ו', פ"ע ק', והכבדתים ולא יְצָעֲרוּ (ירמיה ל' י"ט) וועניג זיין, געריינג געמאכטעט, והשבתי ידי על הַצְּעָרִים (זכריה י"ג ז') מוטטער־דיקקעס, ומזה בארמית צער כמו עצב בעברית, צָעִיר דער יינגערער. **צפה**, 4 ו' ד'. ס' ו', ל"ב ו', ל"ו ו', ב"ב פ"י ק', פ, צָפָה הַצָּפִית (ישעיה כ"א ס') וויכטער אָדער וועכטער, צָפוּי למזבח, בפדעקקונג, בְּצִפִּיתָנוּ צִפִּינוּ (איכה ד' י"ז) האָפפענונג, על מִצְפֶּה אנכי עומד (ישעיה כ"א ב') וואכטע.

צפח, 2 ד' ס', ל' י"ג. **צפן**, 2 י' ט"ו, י"ט ד', גב"ב פ"י ק', נפ, הפ, מוויבטוואהרען, פערוואהרען וחללו את צָפוּנֶיךָ (יחזקאל ז' כ"ב), כמו מטמון, וכן וּצְפוּנֶיךָ תמלא בטנם (תהלים י"ז י"ד). **צפע**, 3 כ"ז י', ל"ג א', ס"ו י"ב.

צפר, 7 י"ב א', כ"ח א', מ"ח ב', כ"ו ח', כ"ב ז', ס' י"א, ס"ו ס', פ"ע ק'. **צקל**, ט"ו ד'. **צרב**, כ' ב', פ"ע נפ, צָרֶבֶת ענטצינדונג, גלוכבע. **צרה**, 2 י"ט ז', ל' ג'.

צרח, 2 ט"ז א'. כ"ג ז', ב"ב פ"ע ק', הפ. **צרך**, ע"ו ט', רק השם במקרא ולא הפעל. **צרע**, 2 מ"ב י', כ"ד ס'.

צרף, ח' ב', גב"ב פ"י ק', נפ, פ. **צרר**, 3 ד' י', ל"ז ט', ע"ד ט', גב"ב פ"י ק', פ, הפ. **צנצן**, ד' ו'.

צנתר, מ' ו'. **צעצע**, ס"ו י"א.

צפצף, י"ב י"ב, פ"ע פ. **צפרדע**, ל' י'.

קאה, כ״ז מ״, ק׳. **קב**, כ״ח ס׳. **קבב**, 3 ב׳ ז׳, כ״ב י״מ, ס״ו י״ד, פ״י ק׳, אל קֻבָּתָהּ (במדבר כ״ס ח׳) בויך.

קבל, 3 ז׳ ס׳, י״ב ז׳, כ״ג ס׳, ב״ב פ״י פ׳, הפ, מַקְבִּילוֹת (שמות כ״ו ס׳). **קבע**, 3 ד׳ ב׳, ל״ב ח׳, כ״ט ח׳, פ״י ק׳.

קבץ, כ״ו ב׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, הת, קְבָצַת כסף ונחשת (יחזקאל כ״ב כ׳) זאמענלונג, בזעקך יצילוך קִבּוּצַיִךְ (ישעי׳ ל״ז י״ג) זאמענגעט. **קבר**, ל״ו י׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, פ׳, קֶבֶר גרוב, קְבוּרָה בעגראָבניס. **קדד**, 3 ט״ז י״מ, ס״ב י״ג, ס״ד ז׳, פ״ע ק׳. **קדח**, 2 ג׳ י׳, ל״ח י״ג, פ״ע ק׳, קַדַּחַת פיעבער. **קדם**, 3 מ׳ ו׳, י״ט ט׳, ל״ד ג׳, ב״ב פ׳, הפ, שֶׁקֶדֶם שלף יבש (תהלים קכ״ט י׳) בעפאָר, מימי קֶדֶם קַדְמָתָהּ (ישעי׳ כ״ג ז׳) זיט אומאלטער צייט, תשבן לַקַּדְמָתָן (יחזקאל מ״ז כ״ס) מין היהרען פאָריגען זטעטמאָד, רוח קָדִים אויסגעגען זייטע, גחל קָדְמִים אומאלטער, טעטלאָך, משל הַקַּדְמוֹנִי דאס אלטע טאַכיכלוזאָרט, הים הַקַּדְמוֹנִי פאָרזטע, וכשנים קַדְמֹנִיּוֹת אלטע צייטען, הגלילה הַקַּדְמוֹנָה (יחזקאל מ״ז ח׳).

קדר, ו׳ ב׳, גב״ב פ״ע ק׳, הפ, הת, וְקָדַר עליהם היום (מיכה ג׳ ו׳) זיך פינסטערן, למה קָדַר אלך (תהלים מ״ב י׳) געבייגט, וכי הלכנו קְדֹרַנִּית (מלאכי ג׳ י״ד) בעטריבט. **קדש**, 3 ד׳ ב׳, כ׳ ח׳, ל״ו ס׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, הפ, הת, קָדוֹשׁ הייליגער, קֹדֶשׁ הייליג, הייליגטהום, מִקְדָּשׁ הייליגטהום, את מִקְדָּשׁוֹ ממנו (במדבר כ״ח י״ט) דער געוויהטע טהייל, והיה לְמִקְדָּשׁ ולאכן נגף (ישעי׳ ח׳ י״ד) פי׳ מזומן לאבן נגף, אוצה״ש. **קהה**, ב׳ י״ח, ב״ב פ״ע ק׳, פ׳.

קהל, ל״ס ב׳, ב״ב נפ, הפ, קְהִלַּת זאמלער, קָהָל־מַקְהֵלָה פאר־זאמלונג, והרבוי מַקְהֵלִים גם מַקְהֵלוֹת. **קוא**, 2 ס״ד

י״ב, ס״ד י״ג, הפ. **קוה**, 3 כ״ו ב׳, י״ד י״ח, ל״ו ס׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, פ׳, מִקְוֶה האָפנונג פערזאמלונג, תִּקְוָה האָפנונג, תִּקְוַת חוט השני טנור, קַו אנטפאנטנור.

קוח, 2 כ״ב י׳, כ״ט ט׳, פ״י ק׳, כמו לקח. **קוט**, 2 י״ח ד׳, כ״ס ו׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הת. **קול**, י״ד ב׳.

קום, 7 מ׳ י״ב, ב׳ ט׳, ח׳ ז׳, י׳ ז׳, ט״ו ס׳, כ״ב י״ב, ע״ב י״ג, הב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ, הָפָ, הת, תְּקוּמָה (ויקרא כ״ו ל״ו) אויפשטאנען, אם לא נכחד קִימָנוּ, (איוב כ״ב כ׳) כמו יָקוּם פעמטט, בעטטעהענדע, שבתם וְקִיקָמָתָם (איכה ב׳ ס״ג) איהר אויפשטעהען. **קון**, 2 ב׳ י׳. ט״ז ד׳, פ״י פ׳, קִינָה קלאגעליד. **קוף**, 2 י״ב ב׳, ל״מ ז׳.

קוץ, 6 י״ד ו׳, ל״ח ו׳, כ״ד ח׳, כ״ד ט״ז, ס״ב י״ד, ל״ט ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, וָקֹץ עליו העיט (ישעיה י״ח ו׳) דען זאמער בויבען, נעלה ביהודה וּנְקִיצֻנָּה, כמו וּנְצִיצֻנָּה, (שם ז׳ ו׳) בעלוכזהיגען. **קור**, 3 י׳ ב׳, כ׳ ח׳, כ״ד ג׳), ב״ב פ״י ק׳, הפ, אני קַרְתִּי ושתיתי מים (מ״ב י״ט כ״ד) מיינע קוועלע גאגראבען, מָקוֹר קוועלע, מוטטערזאמע.

קטב, י״ח ס׳. **קטט**, 3 ט״ז ו׳, י״ח ד׳, ס״ס, פ״ע נפ, וְנִקְטוּ בפניהם (יחזקאל ו׳ ט׳), ונכלל בשרש קוט.

קטל, ט׳ י״ד, פ״י ק׳, מהר עשו מִקְטָל (עובדיה ט׳) טוטשלאג.

קטן, כ״ב י״ב, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, געריגע זיין, לעשות קְטַנָּה או גדולה (במדבר כ״ב י״ח) עטוואס געריגעס, כי מי בז ליום קְטַנּוֹת (זכריה ד׳ י׳) ווער הייך געריגע מאַכטעט דען טאָג הייבעדייטענדער טהאטס, קָטֹן בניו (דה״ב כ״מ י״ז) דער יינגסטער, קָטְנִי עבה ממתני אבי (מ״מ י״ב י׳) דאס קליינסטע גליד.

קטף, י״ח ו׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ. **קטר**, 2 י״ח ס׳, כ׳ ז׳, גב״ב פ״י פ׳, הפ, הָפָ, הלא את הַקְּטֹרֶת (ירמיה מ״ד כ״ח)

דמם רייכערן. קִיטוֹר רויך דמוספ, קְטוֹרָה־קְטֹרֶת רייכער וופלק, מִקְטַר קְטֹרֶת (סמות ל׳ ז׳) לופ רייכערן, ובידו מִקְטֶרֶת (דס״ב כ״ו י״ט) רויכפפאנגנע, חצרות קְטֹרוֹת (יחזקאל מ״ו כ״ג) טָהנע מָבדמך. קיק, י״ד ב׳. קִיר, 2 ח׳ י״ב, מ״ד י״ח, ובא פֹּעֵל משם, וְקָרַבְתָּ כל בני שת (במדבר כ״ד י״ז) געכטרייוואכן, כמו וְדִשְׁנוּ משם דֶּשֶׁן. —

קלה, 2 כ״ב י״ב, כ׳ ו׳, גב״ב פ״י ק׳, נְפ, הֵפ, אשר קָלָם מלך בבל באש (ירמי׳ כ״ט כ״ב) פערבראנגנען, כי כסלי מלאו נִקְלָה (תהליס ל״ח ס׳) פערוועזונג.. קלה, ו׳ י״ב.

קלט, 2 כ״ב ס׳, כ״ס ס׳, הפעל רק בתלמוד.

קלל, 6 ב׳ ב׳, כ״ב ט׳, כ״ב י״ב, כ׳ י״ב, סס, כ״ח ז׳, וב״ב פ״ע ק׳, נְפ, פִּ, פֻּ, הֵפ, הת, נָקֵל נְקַלָּה וייכט גטריינג.

קלס, 2 ז׳ י׳, כ״ט ס׳, ב״ב פִּ, הת. קלע, 4 ב׳ ו׳, ס׳ י״ח, י״ח ו׳, כ״ג ד׳, ב״ב פ״י ק׳, פִּ, קָלַע באבן (טופטיס כ׳ ט״ז) טוייידערן, וְקָלַע עליהם מִקְלָעוֹת (מ״ח ו׳ ל״ב) טניטגען. קלש, ד׳ י״ד. קמח, ל׳ ו׳.

קמט, ל״ו י״ג, ב״ב פ״י ק׳, פֻּ.

קמל, כ״ח ז׳, פ״ע ק׳.

קמץ, כ״ח ז׳, פ״י ק׳, מלא קָמְצוֹ (ויקרא ב׳ ב׳), לְקָמְצִים (בראשית מ״ח מ״ז) פי׳ לצבור ולאסוף. קמש, י״ד ד׳.

קנא, כ״ב ז׳, ב״ב פ״י פִּ, הֵפ, בעניידען, זיך עפרמייסען, קִנְאָה נייד, מייסעגרוסט, סמל הקנאה הַמַּקְנֵה (יחזקאל ח׳ ג׳) ה׳ תמורת א׳, מִקְנֵה אף על עולה (מיוב ל״ו ל״ג) גטרייצטער לָמָן מיבער דמם מוגרפפט, אוצה״ש. קנה, 4 כ״ו י״ח, ל׳ י׳, ל״ס ו׳, ע״ד ס׳, גב״ב פ״י ק׳, נְפ, הֵפ, לאברהם לְמִקְנָה מנקויף, מייגענטהום ספר הַמִּקְנָה קויפבריף, ואזרועי מִקְנֵה תשבר (מיוב ל״מ כ״ב), מרק, וכסף בִּקְנָה ישקלו (יסעיס מ״ו ו׳) טגעוועזוגט. קנם, ס״ד ז׳.

קנן, כ״ו ט׳, פ״י פִּ, קִנִּים תעשה את התבה (בראשית ו׳ י״ד) נעזוגען, קֵן נעסט. קנץ, ס׳ ח׳. קסם, י״ח ב׳, פ״י ק׳, קֶסֶם מיבענשפרוך, חזון שוא ומִקְסָם חלק (יחזקאל י״ב כ״ד). קסס, י״ח ד׳, פ״י פִּ. קסת, י״א ז׳.

קעע, פ״ע נְפ, נָקְעָה נפשך מהם (יחזקאל כ״ג כ״ח), פן תִּקַּע נפשי ממך (ירמיס ו׳ ח׳) ענטרייקקט. קער, ד׳ ב׳.

קפא, 2 ל״ב ט׳, ס׳ י״ג, ב״ב פ״ע ק׳, הֵפ, קִפָּאוֹן מייז, אור יקרות וְקִפָּאוֹן (זכריס י״ד ו׳) פערדיקטונג.

קפד, 2 י״ח ס׳, כ״ז ב׳, פ״י פִּ, קִפְּדָה בא (יחזקאל ז׳ כ״ס) פערטיקטונג. קפו, כ״ז ב׳. קפץ, 2 י״ב י״ח, ל״ח ג׳, גב״ב פ״י ק׳, נְפ, פִּ. קצב, 3 ס׳ ח׳, י״ח ו׳, כ״ח י׳, פ״י ק׳. קצה, 2 ס׳ ח׳, י״מ ס׳, גב״ב פ״י ק׳, פִּ, הֵפ, קְצוֹת עמים רבים (מבקוק ב׳ י׳) ענדע מאכען, החל ה׳ לְקַצּוֹת בישראל (מ״ב י׳ ל״ב) מיבערדריסיג זיין, את העפר אשר הִקְצוּ (ויקרא י״ד מ״מ) מבזמנדען, על קַצְוֵי ארץ דומ מייסטערמטען ענדען, הן אלה קְצוֹת דרכו (מיוב כ״ו י״ד) גטריגגער טהייל, מגפלנגן, ומִקְצָת (נחמי׳ ז׳ ע׳) מיין קלייגער טהייל, היריעה הַקְּצוּצָה מייסטערט ענדע, ולְמִקְצַת הימים (דניאל א׳ י״ח) נאך מייניגען טאגען ומִקְצָה אחיו לקח (בראשית מ״ז ב׳), קָצֶה־קַצָּה.

קצה, ט״ו ב׳. קצן, כ״ד ס׳. קצע, 4 ס׳ ט׳, י״ז י״ג, י״ח י׳, ס״ד ז׳, פ״י הֵפ, לְמִקְצָעוֹת המשכן (סמות כ״ו כ״ג) אינקעל. קצף, 2 י״ד י״ח, כ״ח א׳, גב״ב פ״ע ק׳, הֵפ, הת, ותאנתי לְקָצְפָּה (יואל א׳ ז׳) פערטיקטונג מיט קמהנען.

קצץ, 3 ס׳ ח׳, סס, י״ח ד׳, ב״ב פ״י ק׳, פִּ.

קצר, 3 מ״ו ו׳, ל״ד ט׳, כ״ב י״ב, גב״ב פ״י ק׳, פִּ, הֵפ, קוצן, מומאכטיג, קָצִיר ערנטע, ערנטעצייט, קִצְרוֹ מיטמ.

קרא, 5 ז׳ ז׳, ז׳ י׳, מ״ב ט״ו, כ״ד ד׳, ל״ס הב״ב פ״י ק׳

נֶפֶ, פֶּ, הֶפֶ, קְרֵאֵי מוֹעֵד פֶעסטצייטן, וקרא עליה את הַקְּרִיאָה (יומס ג׳ ב׳) פֶעסטקידונג, מִקְרָא פֶייערלידכֶ פֶעכזאמוונג, זאמוונגזאגונג. קרב, 5 י״ח ז׳, ל״ח ב׳, מ״ד ב׳, כ״ח ח׳, ל״ד י״ד, דב״ב פ״ע ק׳, נֶפֶ, פֶּ, הֶפֶ, קָרוֹב נאה, קוזן, קִרְבַת אלהים לי טוב (תהלים ע״ג כ״ח) זוטהון, ניבע. קרה, 3 ו׳ מ׳, מ״ב ט״ו, מ״ו ד׳, דב״ב פ״ע ק׳, נֶפֶ, פֶּ, הֶפֶ, בעגעגנען, מגפמוזן, וְהִקְרִיתֶם לכם ערים, (במדבר ל״ה י״א) טוטדעט בוינן, את כל הַקֹּרוֹת אותם (בראשית מ״ב כ״ט) בעגעבענהייטען, קוֹרֶה בעזוקען, ימך הַמִּקְרֶה (קהלת י׳ י״ח) דאס געבעזוק, קָרֶת טוטדעט, קָרֵי המכטיגקייט, מִקְרֶה גוטמוט. קרח, 2 כ׳ ט׳, כ״ב ס׳, גב״ב פ״י ק׳, נֶפֶ, הֶפֶ, קרחוט פולטע מאכען, קָרְחָה קאהלע, גלאטע, וכי יהיה בְּקָרְחַת (ויקרא י״ג מ״ב) פאלדעכזייטע.

קרם, ס״ב מ׳, פ״י ק׳. קרן, 3 ס׳ ט׳, ו׳ ו׳, ס׳ מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, הֶפֶ, קֶרֶן הארן. קרס, 2 ד׳ מ׳, ט״ז י׳, פ״ע ק׳. קרע, 2 ל״ב ט׳, ע״ו י״מ, ב״ב פ״י ק׳, נֶפֶ, וּקְרָעִים תלביש נומה (משלי כ״ג כ״מ) זוטפען.

קרץ, 2 י״ח ס׳. ע״ח י״מ, ב״ב פ״ע ק׳, פֶּ, ובתלמוד גם הִפְעֵל, קָרֵץ מצפון (ירמיה מ״ו כ׳) פֶעכטיגען.

קרר, כ׳ ח׳, מים קָרִים, וממזרים קָרָה (איוב ל״ו ט׳), לפני קָרְתוֹ מי יעמד (תהלים קמ״ז י״ז), בעלית הַמִּקְרָה (שופטים ג׳ כ׳), קאלטע, קיהל. קרש, י״ח מ׳. קשא, י״ד ז׳.

קשב, ל״ב ט״ז, ב״ב פ״י ק׳, הֶפֶ, קָשֵׁב (מ״מ י״ח כ״ט) לויפמערקזאמקייט, מויפהאלטכדעך, תהי נא אזנך קַשֶּׁבֶת (נחמיה ט׳ ו׳) ואזניך קַשֻּׁבוֹת (דה״ב ו׳ מ׳), מויפמערקזאמ.

קשה, 2 ד׳ י״ב, ס״ב ט׳, דב״ב פ״ע ק׳, נֶפֶ, פֶּ, הֶפֶ, קשה, ד׳ ז׳. קשה, כ״ו י׳, פ״י הֶפֶ. קשט, י׳ ו׳.

קשט, ח׳ י״מ. קשר, 4 ג׳ י״ג, י״ג ב׳, ע״ד ט׳, ל״ט ד׳, דב״ב פ״י ק׳, נֶפֶ, פֶּ, הת, וְהַקְּשָׁרִים (יחזקאל ג׳ כ׳), טווקק טטיכבאמד. קשש, 3 ט״ו ט״ו, סס, ל״מ, גב״ב פ״י ק׳, פֶּ, הת. קשת, ד׳ ס׳.

קעקע, י״מ ו׳. קרדם, ל״ד י״מ. קרכל, ל״ד י״מ.

קרקע, ג׳ ב׳. קשקש, כ״ס י״ג.

אות ר

ראה, 7 ל״ו י׳, כ״ו ט׳, כ״ב ט״ו, כ״ח ו׳, ל״ב ס׳, ס״ד ט׳, מ׳ ג׳, וב״ב פ״י ק׳, נֶפֶ, פֶּ, הֶפֶ, הָפֶ, הת, שגו בָּרְאָה (ישעיה כ״ח ז׳) דאס זעהען, טוב רֹאִי (ש״א ט״ו ל״ב) געטטמוזן, מוזטהען, המבין בְּרִאוֹת אלהים (דה״ב כ״ו ס׳) פרטיינונג, כי אם רְאוֹת עיניו (קהלת ס׳ ט״ז) דאס אנטוזען, יפה מַרְאֶה מנזעהען, ואראה את הַמַּרְאֶה (שמות ג׳ ג׳) פרטיינונג, בְּמַרְאוֹת הצובאות (שמות ל״ח מ׳) טפיגען, בַּמַּרְאֶה אליו אתודע (במדבר י״ב ו׳), מין מיינען גזיכטס, מַרְאֶה ולא בחידות (שם ח׳), מין פוזוגעט דייטליכקייט, כְּמַרְאֶה עיניך (דברים כ״ח ל״ד) דאס זעהען, הוי מוֹרְאָה וגגאלה (לפני ג׳ מ׳) בעוודעטע, לְרַאֲוָה בך (יחזקאל כ״ח י״ז), לאן טויט. ראם, 2 ל״מ ב׳, סס. ראש, 5 מ׳ ז׳, י׳ י״מ, י״ד ג׳, כ״ד י״ג, ס״ב י״ד, טפיטע, מגפמג, הויפט, בָּרֵאשׁוֹנָה פאָרנאם, עהרבען, כי לְמֵבָּרֵאשׁוֹנָה (דה״מ ט״ו י״ג), הָרִאשׁוֹנוֹת ערטטע, פֶעכגאנגענע, רֵאשִׁית מגפאנג, בעסט.

רבב, 4 י״ב ט׳, מ׳ ב׳, כ״ס י׳, ס״ו י״ג, פעו״ר ק׳, רַב פיעל, גרלאָס, פאָרנעהמען, כמו מושיע ורָב (ישעיה י״ט כ׳), יסבו עלי רַבִּיו (איוב י״ו י״ג) באָגעגעטיטען, וברקים רָב (תהלים י״ח ט״ו), טאָמ, טויידעטע, רֹב מעגע, אכתוב לו רְבֵּי

תורתי (סוסע מ׳ י״ב), וויסטיגען גמזמטלפ , רְבוּא , רִבּאוֹת, רְבוֹת (נחמיס ז׳ ע״א) , רִבּוֹתַיִם (תהליס ס״מ י״ח) , סך ידוע מעשרת אלפים . רבד , 2 ג׳ י״ד, ל״ד י״א , פ״י ק׳ .

רבה , 4 ד׳ ד׳ , י׳ י״א , כ״ס י״א , ס״ו י״ג , גב״ב פ״ע ק׳ , פ׳ , הפ , רַבָּה קשת בטגטגטיטלפ , הַרְבֵּה , עד שלל מַרְבֶּה (יסעיס ל״ג כ״ג) , מִרְבָּה להכיל (יחזקאל כ״ג ל״ב) , פיעל ותבואתה מַרְבָּה למלכים (נחמיס מ׳ ל״ז) , בכיגגע פיעל מיין , חצי מַרְבִּית הכמתך (דס״ב ט׳ ו׳) מעגגע, מַרְבִּית ביתך (מ״א ב׳ ל״ג) לאגגיגע , מַרְבִּית־הַרְבִּית מיבמלטום , וווכפער ניגזען , תַּרְבּוּת אנשים חטאים (במדבר ל״ב י״ד), גוכט .

רבך , ל׳ י״א , פ״י הפ , בכיהמן . רבע , 2 ל״ו י׳ , כ״ד מ׳ , ב״ב פ״י ק׳ , הפ , לְרַבְּעָה (ויקרא כ׳ מ״ז) זו טמדען , רְבַעֲרָבִיעִית מיין פיעכטעל , רַבַּע ישראל (במדבר כ״ג י׳) מיין פיעכטעכהייל , על שלשים ועל רַבֵּעִים , פיעכטעסגליד , רָבוּעַ פיעכטעקיג , אַרְבָּעָתַיִם פיעכפאך , מְרֻבָּע קוועדראט .

רבץ , כ״ד מ׳ , ב״ב פ״ע ק׳ , הפ , לְרַבֵּץ בקר (יסעיס ס״ס ס׳) לאגגעלטטטע , מַרְבֵּץ לחיה (צפניס ב׳ מ״ו) , למִרְבַּץ צאן (יחזקאל כ״ס ס׳) . רבק , ס׳ ט׳ . רגב , ד׳ י״א .

רגז , 2 י״ד י׳ , מ״ח ז׳ , גב״ב פ״ע ק׳ , הפ , הת .

רגל , 5 י״ח י״ד , י״ח מ״ו , ל׳ ב׳ , ל״ד י׳ , ע״ח ו׳ , גב״ב פ״י ק׳ , פ׳ , הפ , ואנכי תִּרְגַּלְתִּי לאפרים (סוסע י״א ג׳) תטורת הרגלתי , המבע מיהן פיהכען גולמעסטן , עי׳ באור , ותגל מַרְגְּלוֹתָיו (רות ג׳ ז׳) פוסגעגענד . רגם , 3 כ״ג ד׳ , ל״ט ג׳ , ע׳ ד׳ , פ״י ק׳ . רגן , י״ח י׳ , ב״ב פ״ע ק׳ ; נפ , נִרְגָּן מיין לאנקזיכטיגער . רגע , 3 ל״ח מ׳ , כ״ס י״ד , ס״ח ו׳ , גב״ב פ״י ק׳ , נפ , הפ , ועד אַרְגִּיעָה לשון שקר (משלי י״ב י״ט) , קוינ מיין מויגענבליק , מַרְגִּיעַ־מַרְגֵּעָה (יסעיס

כ״ח י״ב) רוהע , פעטגעניגען . רגש , כ״ב ט״ו , פ״ע ק׳ , טמבען , גטכייט , בבית אלהים נהלך בְּרָגֶשׁ (תהליס כ״ס ט״ו)

רדד , 2 ב׳ ג׳ , כ״ח ג׳ , ב״ב פ״י ק׳ , הפ , וַיָּרֶד על הכרובים (מ״א ו׳ ל״ב) מיבמלגען , עי׳ באור . רדה , 2 כ״ד ח׳ , כ״מ ט׳ , גב״ב פ״י ק׳ , פ׳ , הפ . רדם , ל״ד ט״ו , פ״ע נפ , תַּרְדֵּמָה בעטייבונג . רדף , כ״ד מ׳ , הב״ב פ״י ק׳ , נפ , פ׳ , הפ . רהב , ל״ז ב׳ , ב״ב פ״י ק׳ , הפ , רַהַב הם שבת (יסעיס ל׳ ז׳) פרלהוכער זיכד זיא מיכ טטעוויסלען . רהה , מ״ח י״ב , פ״ע ק׳ .

רהט , 2 ו׳ ג׳ , ס׳ ס׳ . רוב , י׳ א׳ , ב״ב פ״ע ק׳ , הפ , הָרֹב רָב עם ישראל (שופטים י״א כ״ה) , המדבקן , אל נא תהי מְרִיבָה (בראשית י״ג ו׳) נאנק , ריבה ה׳ את יְרִיבַי (תהליס ל״ס א׳) , געגענער , ווידערזאכער . רוד , 2 ט״ז ג׳ , כ״ד ט׳ , פ״ע ק׳ , ויהודה עוד רָד עם אל (הושע י״ב א׳) הערשטעט נאך , גם יש מלשון תלונה והתאוננות , ומזה העתיד ע״ד הפעיל , והיה כאשר תָּרִיד (בראשית כ״ז מ׳) , יד בעטוועכען , בעקלאגען , וַיָּרֶדְתִּי על ההרים (שופטים י״א ל״ז) ע״ד נחפ״י , ימי עניה וּמְרוּדִיָּה (מיכה א׳ ז׳) ווידען , ועניים מְרוּדִים (יסעיס ל״ח ז׳) בעדרעגגעט . רוה , ל׳ י״ד , גב״ב פ״ע ק׳ , פ׳ , הפ , והיית כגן רָוֶה (יסעיס כ״ח י״א) געטרענקטער , כוסי רְוָיָה (תהליס כ״ג ה׳) געפיילט , אף בְּרִי יטריח עב (איוב ל״ז י״א) תמורת רְוִי מיט וואסערזונג .

רוח , 6 י״ב ו׳ , ט״ו י״ב , מ׳ י״ג , כ״א ז׳ , כ״ח ט׳ , ס״ח ג׳ , ב״ב פ״ע ק׳ , פ׳ . רום , 2 ג׳ ח׳ , מ״ו י״ב , וב״ב פ״ע ק׳ , פ׳ , הפ , הת , רוּם ידיהו נשא (חבקוק ג׳ י׳) דיא האנד , ולא תלכו רוּמָה (מיכה ב׳ ג׳) האלסהכטיג , רוּמִמָה זיגגענד , מָרוֹם האהע , כי רבים לחמים לי מָרוֹם ,

(תהלים כ"ו ג'), כמו שוכן מרום, מ' גמטש! תְּרוּמָה
הפבה, איש תְּרוּמוֹת (משלי כ"ט ד') טטמלגער, ושדי
תְּרוּמוֹת (ס"ב א' כ"א) זמטבסאלוס פעלדער. תְּרוּמִיָּה מתרומת
הארץ (יחזקאל מ"ח י"ב). רוּעַ, 5 ז' ט', מ' א',
ט"ז א', כ"ד ו', ע"ב י', הב"ב פ"ע ק', נפ', פ', הפ',
הת, אם רָעָה בעיני ארוניה (שמות כ"ב מ') זיסבמלוסן, רָע
במזבר רָעָה בְּמוּז, מוגגליקק, רַע טוסבר, מֵרַע מקשיב על
שפת און (משלי י"ז ד') בְּמוּזבר אטבלו, הָרוּעָה פרישדטגבטריינ,
ופרבן, ושניהם המלכים לבבם לְמֵרַע (דניאל י"א כ"ז) כמו
לרעה. רוּף, 3 ה' א', ל' ג', ע"מ ח'.
רוּץ, 2 י"ב י', מ' ד', גב"ב פ"י ק', פ', הפ, מְרוּצַת הראשון
(ס"ב י"מ כ"ג) דמס לויפסן, לא לקלים הַמְּרוּץ (קהלת ט' י"א).
רוּשׁ, ל"מ ט', גב"ב פ"ע ק', פ', הת, כפירים רָשׁוּ ורעבו
(תהלים ל"ד י"א) דטכבטן, רִישׁ־רֵשׁ מכוטוה דיכסטיגקייט,
רוּשׁ גיפט. רוּחַ, ל"מ י"ב, ב"ב פ"י ק', נפ', רָוָה
את כל אלהי הארץ (נפטים ב' י"א) מנטקלטסטן, רָוֵי לי
(ישעי' כ"ב ט"ז) דכמגומ, מדבר געהייאוכים, במשמניו רָוֹן
(ישעיה ט"ז ט"ז) מבלעהכוכ, מרתת רָוֹן (משלי י"ד כ"מ),
כמו רוֹנֵן. רוּחַ, ט"ז ו'. רוּם, ע"מ י"א, פ"י
ק'. רוֹן, כ"ד ג'. רָחַב, 2 מ"ו ב', כ"מ ט',
גב"ב פ"ע ק', נפ', הפ, רַחֵב דיא בייטע מֶרְחָב ווייטער רוים.
רחל, ס' י'. רַחַם, 5 כ' ה', י"ג ז', כ"ז א', ע"ב י"ג,
ל"ד א', גב"ב פ"י ק', פ', פ', רַחֲמִים במרהטלגקייט, ידי
נשים רַחֲמָנִיּוֹת (מיכה ד' י') מרטוכפ. רָחַף, כ"ז ב',
ב"ב פ"ע ק', פ'. רָחַץ, י"א י', גב"ב פ"י ק', פ',
הת, מואב סיר רַחְצִי (תהלים ס' י') ווטבעקקן, שעלו
מן הָרַחְצָה (סס"ם ד' ב') טוסנאט. רָחַק, ל"ו א',

גב"ב פ"ע ק', פ', הפ, רָחוֹק ווייט, זעלטן, מוכבעגרייפליך,
מֵרָחוֹק פלן פעכבע לְמֵרָחוֹק אמגמסט פעכגמגגן, מֶרְחָק פעכנעם
אמכד. רחש, 2 ל' י"ב, ל"ג ח', פ"י ק'.
רטב, ט"ז ו', פ"ע ק'. רטה, מ"מ ח', פ"י ק', בשרש
ירט. רטש, מ"ד ס', ב"ב פ"י פ', פ'.
רטפש, ט"ז ס', מרכב מן רטב ומן טפש, פ'.
ריח, 2 ל' ד', ס"ד ב', פ"ע הפ. ריק, 4 א' י', ב' ג',
ב' ס', מ' ד', ב"ב פ"י הפ, הפ, רֵיקָם ופער, מוכפעטודענט,
מוטקלמ. ריר, ס"ד י"ב, פ"ע ק', רָר בשורו (ויקרא
ט"ו ג') פוסמטן. רכב, 4 ל' ד', מ"ד ז', ס"ב א',
סס, ב"ב פ"ע ק', הפ, קח רַכָּב ושלוז לקראתם (מ"ב
ט' י"ז) מין רייטער, ויאמר לְרַכָּבוֹ (מ"א כ"ב ל"ד) קוטשער,
השם עבים רְכוּבוֹ (תהלים ק"ד ו') זיטן, וכל הַמֶּרְכָּב אשר
ירכב עליו, (ויקרא ט"ו ט') פטוטטער, מֶרְכָּבָה־מֶרְכָּבָת
טטמטטמוגגן, רִכְבָּהּ (מחוש ב' י"ד), לוגגרטטמטטע.
רכך, ט"ז ט', דב"ב פ"ע ק', נפ, פ', הפ, רַכּוּ דבריו משמן
(תהלים ס"ה כ"ב), ווייך, זוכפט, מוותענג וּמֵרֶךְ (דברים כ"ח
כ"ו) לוכטהייט, והבאתי מֶרֶךְ בלבבם (ויקרא כ"ו ל"ו) פייגהייט.
רכל, 3 י"ח י"ג, ס"ד ג', ל"מ ב', דדן רַכָּלְתֶּךָ (יחזקאל כ"ח ג')
המבדלסטמטן, וארזים בְּמֶרְכָּלְתֶּךָ (סס כ"ז כ"ד) המבדלן.
רכס, מ"ו ו', פ"י ק', מֶרְכְּסֵי איש (תהלים ל"א כ"א) פפרבידוגג,
וְהָרְכָסִים לבקעה (ישעי' מ' ד') דיא הוהטן.
רכש, 2 י"ב ג', ל"א י"א, פ"י ק', אשר רָכְשׁוּ (בראשית י"ב
ה') טרוולבטן. רמה, 2 י"א א', י"ג ב', ב"ב פ"י ק',
פ', רָמַת לחי (שופטים ט"ו ה') וומוכ, ומלאותי הגאיות
רָמוּתֶךָ (יחזקאל ל"ב ה') היגגטוולקפטנט מזבר, כמו גבלותיך,
רְמִיָּה־מִרְמָה, תַּרְמִית במטרוג, אל אבימלך בְּתָרְמָה (שופטים

מ׳ ל״מ) היינטפלויסט, לד״ק. רמס, 2 מ״ו י״מ, כ״ד מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, רמו מעט ואיננו (מיוב כ״ד כ״ד) פרהאָבען, הרמו מתוך העדה (במדבר י״ז י׳) פרטפערען, ורמם תולעים (שמות ט״ז כ׳) וואורמיג וואָלדען. רמת, ב׳ י׳.

רמך, ל״מ י׳. רמן, ל״ד ט״ז. רמס, כ׳ י״מ, ב״ב פ״י ק׳, נפ׳, מרמס פערטרעטונג. רמש, כ״ז י״ג, פ״ע ק׳. רנב, ל״מ מ׳. רנה, ז׳ י״ד, פ״ע ק׳. רנן, 3 ז׳ י״ד, מ׳ י״ג, כ״ב ו׳, הב״ב פ״ע ק׳, פ׳, פ׳, הפ׳, הת, רנה־רננה פריידענגעזאנג, והרבוי רננים גם רננות.

רסן, ל״מ ט״ו. רסס, 2 מ׳ ס׳, מ׳ מ׳, פ״י ק׳, לרס את הסלת (יחזקאל מ״ו י״ד) מאפייבסטען. רעב, ל׳ י״ד, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳, דאכבען, רעב הונגריג. רעד, מ״מ ז׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳, יראה ורעד (תהלים כ״ה ו׳) זיטטערן בעבען.

רעה, 4 מ׳ מ׳, סס, י״מ י״ג, ס׳ ז׳, דב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳, הת, למרעהו אשר רעה לו (שופטים י״ד כ׳) זיך זוגעזעלען, רעה היכט, רע פריינד, נעבענמענט, גענגנער, רעיה גטליבטע, ואתננה למרעך (שופטים ט״ו ב׳) פריינד, רעי (מ״מ ס׳ כ׳) ווידעפיה, מרעה־מרעית ווידע. רעל, 2 כ״ח ב׳, מ״ח ז׳, הפ׳, סף רעל (זכרי׳ י״ב ב׳), תרעלה (תהלים ס׳ ה׳) גיפט.

רעם, 2 ו״ד י״ב, מ׳ י״מ, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳, רעם דאנגער, התלבש צוארו רעמה (מיוב ל״ט י״מ) טויפיגעט מעהנע.

רען, מ״ז ו׳. רעף, מ׳ מ׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ׳.

רעץ, מ׳ ד׳, פ״י ק׳. רעש, מ״מ ט׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, הפ׳, רעש טומולט. רפא, 4 כ״ב י׳, ע״ב מ״ו, ע״מ מ׳, סס, דב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, הת, רפאה היילונג, רפאות תהי לשרך (משלי ג׳ מ׳) היילזאמע מעדיצין. רפד, 2 ג׳ מ׳, ל״ז ס׳, ב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳, רפדוני בתפוחים (שס״ש ב׳ ס׳)

לאבען, רפידתו זהב (שס ג׳ י׳) מוגטעכדעקקט.

רפה, 4 מ״ב ח׳, סס, כ״ב י׳, כ״ו ו׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ׳, פ׳, הפ׳, הת. רפס, ל׳ י״מ, הת. רפש, כ״ו ג׳, פ״י ק׳, נפ׳, ומרפש רגליכם תשתינה (יחזקאל ל״ד י״מ) טולמאַטשיבעס. רפש, ל׳ י״מ. רפק, כ׳ ב׳, פ״ח הת.

רפת, ס׳ ו׳. רצד, ז׳ ד׳, פ״ע פ׳. רצה, 3 י״ב י׳, י״ב ס׳, ל״ט מ׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, הפ׳, הת, אז תרצה הארץ את שבתותיה, (ויקרא כ״ו ל״ד) פרשטאטטען, רצון וואהלגעפאלליג, גנאדיג. רצח, מ׳ י״ג, גב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, ולד״ק גם הפעל, תרצחו כלכם בקיר נטוי (תהלים ס״ב ד׳) כמו תרצחו, ק״ח תמורת קבוץ. רצע, ד׳ ט״ו, פ״י ק׳.

רצף, 2 ג׳ ב׳, כ׳ ו׳, פ״י ק׳, תוכו רצוף אהבה (שס״ש ג׳ י׳) מוזאמענגעבלאָטען ליעבע. רצץ, מ׳ ד׳, הב״ב פ״י ק׳, נפ׳, פ׳, הפ׳, הת, מתרפס ברצי כסף (תהלים ס״מ ל״מ) קוואפען, חתיכות גדולות, אוצה״ש. רק, מ׳ ב׳. רקב, ל״ב י״ב, פ״ע ק׳, עץ לא ירקב יבחר (ישעי׳ מ׳ כ׳) פוילען, פערוועזען, לעץ רקבון נחושה (מיוב מ״מ י״ט).

רקד, ז׳ ס׳, גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ׳. רקח, ס״ד ג׳, גב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳, איש אשר ירקח כמוהו (שמות ל״ב) לובעכייטען, בן הרקחים (נחמי׳ ג׳ ח׳) מאפטהעקער, מיין הרקח (שס״ש ח׳ ב׳) גמוילכט, ותרבי רקחיך (ישעי׳ כ״ז ט׳) זאלבע, ים ישים כמרקחה (מיוב מ״מ כ״ג) זיטזוג, מגדלות מרקחים (שס״ש ס׳ י״ב) טפעלעכייטען, מרקחת (שמות ל׳ כ״ה) פערמיטזוג.

רקם, י״ד ט״ו, ב״ב פ״י ק׳, פ׳, שלל צבעים רקמה (שופטים ה׳ ל׳) בונטגעטטיקקטעפלייג, צבע רקמתים (שס), לרקמות תובל (תהלים מ״ה ט״ו) כמו ברקמות. רקע, ב׳ ד׳, גב״ב פ״י ק׳, פ׳, הפ׳, לרקע הארץ מויסדעהנען, מויסבלייטען,

וַיַּרְקְעוּ את פחי הזהב (שמות ל"ט ג') דינע פולמטטען טולמגען
ורקע ברגלך (יחזקאל ד' י"א) טטמאפפען , רִקְעֵי פחים (במדבר
י"ז ג') געפולמטטעט . רקק , 3 ל' י"ג , ל"ב מ' , ל"ג מ' , פ"ע
ק' , וכי יָרֹק הזב (ויקרא י"ד ח') טפוקקען רַקּוֹת בשר
(בראשית מ"א י"ט) מאגער . רשה , כ"א י"ג .

רשם , ל"ט י"ג , פ"י ק' . רשע , 2 ח' ח' , כ"ז ג' , ב"ב פ"ע
ק' , הפ , רֶשַׁע־רְשָׁעָה בחזטט , בחזהייט , מִרְשַׁעַת (דס"ב כ"ד
ז') רוכלוזט . רשף , 2 ד' ג' , כ' ט' . רשש , ג' י"ב ,
ב"ב פ"י פ' , פ' . רשת , ל' ו' . רתה , מ' י"ד , גב"ב
פ"י פ' , פ' , הפ , רַתַּח רְתָחֶיהָ (יחזקאל כ"ד ט') געלקאכט
טטיקקט . רתם , 2 י"ז ח' , ל"א ט"ו , פ"י ק' .

רתק , ע"ד י"ב , גב"ב פ"י ק' , נפ , פ' , וְרִתּוּקוֹת כסף צורף
(יסעי' מ' י"ט) , עשה הָרִתּוּק (יחזקאל ז' כ"ג) קעטטע , פעטטען .

רתת , מ"ח ח' . רפסד , כ"א ט' .

אות ש

שאב , כ' י"ב , פ"י ק' . שאג , ל"א ד' , פ"ע ק' .

שאה , 2 י"ח י"ג , כ"מ מ' , דב"ב פ"ע ק' , נפ , הפ , הת , שֹאָה
וּמְשֹאָה (איוב ל' ג') ושְׁאִיָּה יכת שער (יסעי' כ"ד י"ב)
פערוויסטונג . שאט , ע"ו מ' , פ"י ק' . שאל , 3 י"ח
ד' , י' ט' , ל"ו י"א , דב"ב פ"י ק' , נפ , פ' , הפ , שְׁאֵלָה
או שֵׁאֵלָה , מִשְׁאֲלוֹת וואונט , פאָרדערונג . שאן , 4 י"ח י"ב ,
סס , ס"ח ו' , ז' , פ"ע פ' , ובתוספת ל' שַׁלְּאָנָן .

שאף , 2 ל"ב ס' , ס"ד מ' , פ"י ק' . שאר , 6 ט' ו' , ל' ז' ,
סס , י"ז ט' , ל"ו ט' , ס"ב ז' , גב"ב פ"ע ק' , נפ , הפ ,
שְׁאֵרִית כעסט , בלייבען . שאר , ל' י' . שבב , 3 ח' ד' , כ"ד
ז' , ל"ח י"א , ב"ב פ"י פ' , (עד"מ) הפ , ע"ד נע"ו .

שבה , 2 ג' י"ח , ע"ד ג' , ב"ב פ"י ק' , נפ , שְׁבִי או שֶׁבִי ,
שְׁבוּת , שְׁבִית , שִׁבְיָה געפאנגענשאפט , שְׁבִיָּה געפאנגענע .

שבח , כ"ס ב' , גב"ב פ"י פ' , הפ , הת , ריהמען , טטיולען .

שבט , 3 י"ח ז' , י"ז י"ב , ל"ט ד' . שבך , 2 ד' י"ג , ל"ד ד' .

שבל , 5 ט"ו ג' , מ"ח ס' , כ"ד ד' , ל"ד ו' , ט' מ' .

שבם , י"ד ט"ז . שבע , 3 ז' ז' , י"מ ט"ז , ס"ח ס' , ב"ב פ"ע
נפ , הפ , טוועדען , שְׁבוּעַ וואָפּע . שבע , ל' י"ג , גב"ב פ"ע
ק' , פ' , הפ , שָׁבֵע זאטט , שָׂבֵע מיבעדאָזוט , שְׂבֵעַת לחם
(יחזקאל ט"ז מ"ט) , שׂבע שָׂבְעָה זאטטיגקייט .

שבץ , 2 י"ד ט"ז , מ"ח ח' , פ"י פ' , מִשְׁבְּצוֹת לויינפאסטונג , תִּשְׁבֵּץ
גווירפלט , געטשיקקט . שבר , 4 י"ד מ"ו , ל' ג' , ל' ח' ,
ל"ד מ' , הב"ב פ"י ק' . נפ , פ' , הפ , הָפַ , לִשְׁבּוֹר אל יוסף
געטרייד לו קויפען , וַיִּשְׁבֹּר למצרים (בראשית מ"א כ"ו) עד
פערקויפטע , שֶׁבֶר געטרייד , שֶׁבֶר־שֶׁבֶר־שִׁבְרוֹן (ירמי' י"ז י"ח)
ברוך , זוגגוויקק . שבר , 2 י"א ט"ו , ל"ו ס' , ב"ב פ"י ק' ,
פ' , שִׁבְרוֹ (תהלים קמ"ו ס') זיין האָפפען . שבת , 2 ס"ח
ו' , ט' ד' , גב"ב פ"ע ק' , נפ , הפ , שַׁבָּתוֹן רוהע , שחקו
על מִשְׁבַּתָּהּ (איכה א' ז') , שרף ישרפו בַּשֶּׁבֶת (ס"ב כ"ג
ז') געטטאָמזונג . שגא או שגה , 3 י"ז מ' , י"ז ד' , סס , גב"ב
פ"ע ק' , פ' , (עד"מ) הפ , הן אל שַׁגִּיא (איוב ל"ו כ"ד) גאָטטס .

שגב , מ"ו ז' , הב"ב פ"ע ק' , נפ , פ' , פ' , הפ , מִשְׂגָּב
טטאָרקע , טטיטעלע , פעסטע . שגב , י"ב ג' , פ"י ק' , שְׂגֻבָה ,
מְשׂוּגָבֶתִי (איוב י"מ ד') מיילטהום . שגה , 2 י"ג ד' ,
כ"ד י"ב , ב"ב פ"ע ק' , הפ , שְׁגִיאָה , אולי מִשְׁגֶּה הוא
(בראשית מ"ג י"ב) מיילטהום . שגה , ל"ב ו' , פ"י הפ .

שגל , 2 ט' י"א , כ' ד' , גב"ב פ"י ק' , נפ , פ' , (לפי הכתיב) .

שגע , כ"ו ב' , ב"ב פ' , הת . שגר , ע"ד ד' . שד , ס"ו

י׳. שדד, 4 י״ד ס׳, י״ד ח׳, כ״ב ג׳, כ״ג י״ב, הב״ב פ״י ק׳, נפ, פ׳, פ׳, הפ, שד מוהייו, פעכוויסטוגג, ושבעתם מִשֹּׁד תנחומיה (יסעיה ס״ו י״א) דיא בעסטען זאפטע, וכן יגזלו מִשֹּׁד יתום (מיוד כ״ד ט׳) לד״ק פי׳ כמו מִשַּׁד.

שדד, ד׳ ט׳, פ״י פ׳. שדה, כ״ו י״ב. שדם, 4 י׳ ז׳, כ״ו י״ב, ט״ז ח׳, מ״ב מ׳. שדף, מ״ב מ׳, פ״י ק׳, שְׁדָפוֹת קדים (בראשית מ״א כ״ג), שִׁדָּפוֹן בראנד; טויוידזוגט.

שדר, י״ט ג׳. שה, ס׳ ט׳, ואיש שֶׁיְּהוּ (ס״א י״ד ל״ד).

שהד, י׳ ס׳. שהם, ג׳ י״ב. שהר, ס׳ ד׳.

שוא, כ״ג ב׳. שוב, 2 י״ב ז׳, ס״ח ו׳, דב״ב פ״ע ק׳. פ׳, הפ, הָפ, לְהָשִׁיב נפש (מיכה מ׳ י״א), ובכל מקום שבא בחבור נפש תרגומו מרקוויקקען, לעבען, בְּשׁוּבָה ונחת (יסעיה ל׳ ט״ו) טעטיגוט מיט רוהע, שִׁיבַת ציון ליקקעהר, וילך שׁוֹבֵב בדרך לבו (יסעיה כ״ז י״ז) ווילד, מוטוויגלאסען, מְשׁוּבָה ישראל (ירמיה ג׳ ו׳) אונבעזאָנגענע, מְשׁוּבַת פתים (משלי א׳ ל״ב) ווילדהייט, וי״מ ע״ד בשובה ונחת, לְתְשׁוּבַת השנה דמם פאָגוגענדע יאהר, על תְּשׁוּבוֹת באנשי און (מיוד ל״ד ל״ו) ווידערלאגונג. שוב, ל״ו י״ג, פ״ע ק׳, ואני זקנתי וְשֵׂבָתִי (ס״א י״ב ב׳) גרויו זיין, שֵׁב מיין גלייז, קמו עינוי מְשִׁיבוֹ (מ״א י״ד ד׳). שוד, ח׳ י״א, פ״י ק׳, וְשַׁדְּתָ אותם בַּשּׁוֹד (דברים כ״ז ב׳) בעטטרייבען איז קאלק.

שוה, 4 ז׳ ט״ז, י״ב ב׳, י״ג א׳, י״ט ו׳, הב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ, ונִשְׁתָּוָה מורכב מנפ, והת. שוה, 2 ד׳ י״ב, כ״ג ג׳, פ״ע ק׳, ברו לפני שִׁיוָּה (תהלים כ״ז ז׳) גרובע, ויפל בְּשַׁחַת יפעל (ס״ס ז׳ ט״ז). שוה, 2 ט״ז ג׳, כ״ד י״ב), גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ, שִׁיוָּה געבעט, ומגיד לאדם מה שִׁחוֹ (עמוס ד׳ י״ג) בעטעפטיגונג.

שוט, 4 י״ז י״ג, ס״ס, כ״א י״ב, ל׳ ב׳, גב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הת, מוהפרטווייפען, בְּשׁוֹט לשון (מיוד ה׳ כ״א) טטרייפלטג, רוטהע, פייטטע, אני שָׁיַט (יסעיה ל״ג כ״א) טוויאנדע, מָשׁוֹט (יחזקאל כ״ז כ״ט), עשו מִשּׁוֹטָיִךְ (ס״ס ו׳) רודער.

שוט, 2 ט׳ י״א, ט׳ י״ב. שוך, 3 י״ד ו׳, ל״ד ט׳, ל״ט ט׳, פ״י ק׳, הנני שָׂךְ את דרכך (הושע ב׳ ו׳) מוגלייכען.

שול, י״א ב׳. שום, י״ד ט׳. שום, 2 כ׳ ח׳, י״ט י׳, גב״ב פ״י ק׳, הפ, הָפ, וַיּוּשַׂם לפניו לאכל, (בראשית כ״ד ל״ג), על פי אבשלום היתה שׂוּמָה (ס״ב י״ג ל״ב) פערמוטהונג, בְּתָשׂוּמֶת יד (ויקרא ה׳ כ״א) געטעפעט, פערקעהר.

שוע, 5 ח׳ י״ג, ס״ס, כ״ו ו׳, ל״ח ג׳, ע״ח א׳, פ״ע פ׳, וְשׁוֹעַ אל ההר (יסעיה כ״ב ה׳) געטרייט, היערך שׁוְעָךְ לא בצר (מיוד ל״ו י״ט) דיינע העכלוכקייט, דייפהוכ, אם בפירוד לחן שׁוּעַ (ס״ס ל׳ כ״ד) וען מר מין זייגסן מוגגליקקע דמרזן פאָטהעט, שֶׁוַע־שַׁוְעָה געבעט, טרייטן. שוף, 2 ו׳ ג׳, י״ד י״ג, פ״י ק׳. שוק, 4 ל׳ ט״ז, מ״ב ד׳, מ״ו א׳, ל״ד י״ג, ב״ב פ״י פ׳, הפ, עובר בַּשּׁוּק (משלי ז׳ ח׳) אמרקט, והרבוי שְׁוָקִים, תְּשׁוּקָה בעגיכדע. שור, 7 י״ב א׳, מ״ד ט׳, כ״ד ד׳, ס׳ ג׳, ל״ד ס׳, ל״ט א׳, ל״ט ח׳, דב״ב פ״ע ק׳, פ׳, הפ, הָפ, שִׁיר־שִׁירָה והרבוי שִׁירִים גם שִׁירוֹת גזונגגע. שור, 2 כ״ד ס׳, כ״ח ד׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ.

שוש, ל״ו י״ד, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, שָׁשׁוֹן, מָשׂוֹשׂ פריידע, וואָנגע.

שות, 7 א׳ י״ג, כ׳ ח׳, י״ט ו׳, מ״ד ב׳, ל׳ ז׳, ל״ו ה׳, ל״ד ח׳, גב״ב פ״י ק׳, הפ, הָפ. שזף, ל״ד ו׳, פ״י ק׳.

שזר, י״ד י״ב, פ״י הפ. שחד, כ״ט י׳, פ״י ק׳, ומבחכם שָׁחֲדוּ בעדי (מיוד ו׳ כ״ב) בעטעכנקען. שחה, ט״ז י״א, גב״ב פ״ע ק׳, הפ, הת. שחה, ב״ב פ״ע ק׳, הפ,

שחה, ט"ז י"ח, דב"ב פ"ע ק', נפ, הפ, הת.

שחט, 2 מ' י"ד, כ"ב ג', ב"ב פ"י ק', נפ, על שְׁחִיטַת הפסחים (דס"ב ל' י"ז). שחטו, 2 ט"ז י"ד, כ"ב ט"ז, פ"י ק'.

שחל, 2 ל"א ג', ס"ד ז'. שחן, מ"ב י"א. שחם, י"ד א'.

שחף, מ"ב י'. שחף, י"מ מ'. שחץ, כ"ד ג'.

שחק, 3 ב' ס', ל' ד', כ"ז מ', פ"י ק'. שחק, ט"ב ס', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, ויהיו מַשְׁחִיקִים עליהם (דס"ב ל' י') פערטמאָלטען, שְׁחוֹק־מִשְׂחָק פריידע, טאַמטע.

שחר, 3 ל"ח ד', ל"ב ט', ע"ב מ', ב"ב פ"ע ק', פ, חשך מְשַׁחֵר תארם (איכה ד' מ'), שַׁחֲרַחֹרֶת טוילכלע, מרחם מְשַׁחֵר (תהלים ק"י ג') מאָרגענדאָמאָרגן. שחרת, 2 ל' ז', כ"מ ו', גב"ב פ"ע נפ, פ, הפ, שַׁחֲרֶת לו (דבריס ל"ב ס') פערדעכבען, טאָנדפלונק, וזובה מְשַׁחֶרֶת (מלאכי א' י"ד), והודי נהפך עלי לְמַשְׁחִית (דניאל י' ח') ואיש כלי מַשְׁחִיתוֹ בידו (יחזקאל ט' א'). שטה, ט' י"א, פ"ע ק'. שטה, ב' ג', ב"ב פ"י ק', פ, מְשֻׁטָּח חרמים תהי' (יחזקאל כ"ו ה') מויסבייטונג. שטם, מ"ד ד', פ"י ק', ורבה מַשְׁטֵמָה (הושע ט' ז') הטמם, גרמן. שטן, י"ד ט', פ"י ק', על ימינו לְשִׂטְנוֹ (זכרי' ג' א') מזקלמגען, פערלייומדען, כתבו שִׂטְנָה (עזרא ד' ו') קלאגע, היינדערניס. שטף, מ' י"א, גב"ב פ"י ק', נפ, פ, וקצו בַּשֶּׁטֶף (דניאל ט' כ"ו), פי' במחירות. שטר, כ"ד ז', אם תשים מִשְׁטָר בארץ (איוב ל"ח ל"ג) אָרדנונג, פערפלאמבונג.

שי, ל"מ ט'. שיר, 2 ס' ב', ז' י"ב. שיש, ג' ז'.

שית, י"ד ו'. שכב, 2 מ' ד', כ"ד ט', הב"ב פ"ע ק', (נפ, פ, לפי הקרי) הפ, הפ, שִׁכְבַת הטל (שמות ט"ז י"ג) טאָגטאָו, גוט, ויתן איש בך את שִׁכְבָתוֹ (במדבר ה' כ'), מִשְׁכָּב וספות (ס"ב י"ז כ"מ) בעטטען, מִשְׁכָּב הצהרים מיטאָג, רוהע.

שבה, 3 מ' י"ג, י"א י"א, כ"ב ס', שְׁבִיוֹת החמדה (ישעי' ב' ט"ז) מוטעם וזוטם לוד בעוסטיגונג (פהעמטער), ואבן מַשְׂכִּית (ויקרא כ"ו א') בילדערטטיינע, פערליהרונג, מַשְׁבִּיוֹת פאָרטשטעלונגען, פערלאָמגען, פערליהרונגען. שבה, כ"ב ד', הב"ב פ"י ק', נפ, פ, הפ, הת. שבך, ס"מ ו', ב"ב פ"ע ק', הפ.

שבך, 2 ו' ו', ל"ו ט', ב"ב פ"י ק', פ, וְשַׂכּוֹתִי כפי עליך (שמות ל"ג כ"ב). שבל, 2 ט"ז ט', כ"ב ז', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, רחם מַשְׁבִּיל (הושע ט' י"ז), בגבור מַשְׁבִּיל (ירמי' כ' מ'), שְׁכוֹל לנפשי (תהלים ל"ט י"ב) הערלענסלייד, שְׁכוֹל ואלמון (ישעי' מ"ז ט') קינדערלאָזיגקייט, דוב שַׁכּוּל בערביבו, בני שַׁכְּלֶךָ (ישעי' מ"מ כ'), פי' שנשללו מארצם, וַשַּׁכְּלָה אין בהם (סס"ם ד' ב') פי' בלי מום.

שבל, 3 כ' י', כ"ד י"ב, כ"ו ד', גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, מַשְׁבִּיל מונטערווייזער, בעזוכער, בעטאָגער. שבם, 3 ל"ו ו', ל"מ ד', ס"ו ז', פ"ע הפ. שבן, 2 מ' י"ד, ט"ו ט"ז, גב"ב פ"ע ק', פ, הפ, רוהיג וואָהנען. שכן, ב' י"א.

שבר, 4 ל"ב ד', סס, מ"ד א', ל"מ מ', דב"ב פ"ע ק', פ, הפ, הת, בערויטט. שבר, 2 י' ט"ו, ל"מ ד', גב"ב פ"י ק', נפ, הת, איטהען, שֶׁבֶר נוֹהֵן, בתער הַשְּׁבִירָה (ישעי' ז' כ') גענאיטהט, מִשְׁבֶּרֶת נוֹהֵן. שלב, ס' י"ג, פ"י פ, מְשֻׁלָּבוֹת אשה אל אחותה (שמות כ"ו י"ז).

שלג, כ' ט', פ"ע הפ. שלה, 3 י"ג ד', ל"ד ד', ע"ב ס', גב"ב פ"ע ק', נפ, הפ, ויכהו שם האלהים על הַשֶּׁלֶג (ס"ב ו' ז') מיילכטהונג, פערגעמעטהייט, וגם שֶׁל תָּשֹׁלוּ לה (רות ב' ט"ז) עי' באור שם, לדבר אתו בַּשֶּׁלִי (ס"ב ג' כ"ז) טייטענד, טוויש, שָׁלָו גליקליך רוהיג. שלה.

שלח, 7 ב' ז', ל"ד ט', ל"ו ב', כ"ב י"ד, ע"ד ג', ע"ו ב',

ל"ע ע', הב"ב פ"י ק', נפ, פּ, הפ, אחר שלוחיה (סמות י"ח ב') פערטטיקקען, ובכל משלח ידך (דברים ט"ו י') געווערב, משלוח ידם (ישעיס י"א י"ד) מיינגעטהון, משלוח מנות פערטהיילען, משלחת טיקקונג, מנטלאסונג.

שלט, 2 ד' א', כ"ד מ', ב"ב פ"ע ק', הפ, אשר שלט האדם באדם (קהלת ח' מ') הערשטען, דבר מלך שלטון (סס ד') מאכטשפרוך, אשה זונה שלטת (יחזקאל ט"ז ל') מיינגעטהענדע, מוסגעלאסמענע. **שלך**, 2 כ' י"א, כ"ז א', ב"ב פ"י הפ, הפ, אשר בשלכת מצבת בם (ישעיס ו' י"ג) לובווערפען,

שלל, כ"ג י', ב"ב פ"י ק', הת, רויבען, זיכלו, שלל ביישע, גטווינסט, מוליך יועצים שולל וזכלו, אשתולל (תהלים ע"ו ו') א' תמורת ה'. **שלם**, 3 כ"ב י"א, כ"ח י"א, ע"צ ד', הב"ב פ"ע ק', פּ, פּ, הפ, הפ, שלם גאנץ, איש שלומי איין פערטרויטער, הגלת שלומים גאנצליך, ולשלומים למוקש, דען פרידלוסען, לי נקם ושלם (דברים ל"ב ל"ה) פערגעלטונג, באו ימי השלם (הושע ט' ז') ושלמת רשעים תראה פערגעלטונג, ורודף שלמונים (ישעיס א' כ"ג) בעלאהנונג, השולמית (שה"ש ז' א') דיא פאלקמאחענע, ושלם מריאיכם (עמוס ה' כ"ב) פריידענאפפער. **שלם**, ע"ו י"ב.

שלף, ב' ח', פ"י ק'. **שלש**, 3 י"ד ד', כ"ו א', ל"ח ה', פ"י פּ, ושלשת את גבול ארצך (דברים י"ט ג') מין דריי טהיילען מיינטהיילען, משלש דריימאל, בני שלשים מוטענקעל, הלא כתבתי לך שלשים (משלי כ"ב ד') וויסטיגט דיגט, וי"מ כמו שלשום וגנגסט. **שם**, 3 א' ח', ב' ה', י"ט ו'.

שמד, מ"ד י', ב"ב פ"י נפ, הפ. **שמח**, ע"ב א', גב"ב פ"ע ק', פּ, הפ, שמחה. **שמט**, ט' ט"ז, גב"ב פ"ע ק', נפ, הפ, יך לאזייסען, מנטלוסען, מנטליהען.

שמך, כ"ד י"ג. **שמל**, 4 י"ט ד', ע' ב', סס, ע"ו י"ב.

שמם, 2 כ"ג א', כ"ט י"א, וב"ב פ"ע ק', נפ, פּ, הפ, הפ, הת, שממה וויסט, ידע, שמה־שמות לעכטטאָרזונג, טויער, ומימיהם בשממון ישתו (יחזקאל ט"ז י"ב), משמה מכלטוויסלעמס. **שמם**. **שמן**, 6 י"ד ד', כ"ב ב', ל"ב י"ב, ל"ב ע"ו, י"ט א', ל"ו י"א, ב"ב פ"ע ק', הפ, אכלו משמנים (נחמי' ח' י') בעמטעט, ומשמן בשרו ירזה (ישעיס י"ז ד') דיא פעטטיגקייט. **שמע**, 2 ל"ב ע"ז, ל"ס ב', דב"ב פ"י ק', נפ, פּ, הפ, לשמע אזן שמעתיך (איוב מ"ב ה') הערען זאגען, מאכריכט, ויהי שמעו בכל הארץ, (הושע ו' כ"ז) רוף, רוהמן, שמועה מאכריכט, מעלאהונג, השמעות אזנים (יחזקאל כ"ד כ"ו) למשמע אזניו יוביח (ישעי' י"א ג') דאס הערען, וסר אל משמעתך (מ"א כ"ב י"ד) גהארכזאם בעפעהלען.

שמץ, 2 כ"ב י"ב, כ"ס ו'. **שמר**, 4 ג' י"א, י"ד ו', ל"ח ג', ע' ג', דב"ב פ"י ק', נפ, פּ, הת, שיתה ה' שמרה לפי (תהלים קמ"א ג') וואכט, אחזת שמרות עיני (סס ע"ז ס') לויגענלידער, ליל שמרים בעטמאכטונג מכל, משמר נצור לבך (משלי ד' כ"ג) בעוואהרטעט גוט, משמר פערהאלטן, משמרות וואכען, משמרת פאָרטריבן, פעסטען, מוט, כי משמרת אתה עמדי (מ"א כ"ב כ"ב) זיכערהייט, בית משמרת געפענגניס.

שמר, ד' ט"ז. **שמש**, ו' ס'. **שן**, 2 כ"ד י"א, ל"ג י"ד. **שנא**, מ"ד ד', גב"ב פ"י ק', נפ, פּ, שנאה האסס, שניאה, כמו שנואה גהאסטעט.

שנב, ו' ס'. **שנה**, 4 ו' י', י"ט י"ג, כ' ז', ל"ד י"א, הב"ב פעו"י ק', נפ, פּ, פּ, הת, משנה דאפפעלט, צווייטער, כהני המשנה (מ"ב כ"ג ד') צווייטען מאנגעס, יושבת בירושלים בפשנה (מ"ב כ"ב י"ד) פאָרסטאדט, והבקר והמשנים (ס"א יב א

שנב, ו' ס'. **שנה**, 4 ו' י', י"ט י"ג, כ' ז', ל"ד י"א, הב"ב פעו"י ק', נפ, פּ, פּ, הת, משנה דאפפעלט, צווייטער, כהני המשנה (מ"ב כ"ג ד') צווייטען מאנגעס, יושבת בירושלים בפשנה (מ"ב כ"ב י"ד) פאָרסטאדט, והבקר והמשנים (ס"א

מ״ו מ׳) פּאָרזיכטיגקייט. **שנן**, 2 ב׳ ו׳, ל״ג ס׳, גב״ב פ״י ק׳, פּ׳, דת, למשל וְלִשְׁנִינָה (דברים כ״ח ל״ז) טוטמבלעכעדן.

שנס, כ״ח ט׳, פ״י פּ׳. **שסה־שסס**, 2 כ״ג י״ב, סס, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ׳, מִשִּׁסָּה (מ״א כ״ח י״ד) רויב.

שסע, כ׳ א׳, ב״ב פ״ע ק׳, פּ׳. **שסף**, כ׳ א׳, פ״י פּ׳.

שעה, 5 כ״ס א׳, כ״ו ס׳, ס״ד ס׳, ל״ו ד׳, ע״ב ד׳, גב״ב פ״ע ק׳, הפ, דת, ולא תִשְׁעֶינָה עיני רואים (יסעי׳ ל״ב ג׳) פערקלעבט זיין. **שעט**, ל״א י׳. **שעל**, 3 כ״ח ז׳, ל״א ט׳, ע׳ א׳. **שען**, ע״ב ח׳, פ״ע נפ, מִשְׁעָן־מַשְׁעֶנָה־מִשְׁעֶנֶת טויטונג טוטאב. **שעף**. **שער**, 4 ד׳ ט״ו, י״ד א׳, ס״ד י׳, סס, פ״י ק׳, כי כמו שָׁעַר בנפשו (משלי כ״ג ז׳) בעכבכנן, מאה שְׁעָרִים הונדערטפאלך, שַׁעַר העיר (מ״ב ז׳ י׳) טהאָרהייטער, שַׁעֲרוּרִיָּה (הושע ו׳ י׳) שַׁעֲרֻרָת (ירמי׳ י״ח י״ג) טאָכדויכעם. **שער**, 8 י״ד ח׳, מ״ו ס׳, מ״ז ד׳, מ׳ ב׳, מ׳ י״ב, מ״ח מ׳, ס׳ י״א, ס״ב י״ג, דב״ב פ״ע ק׳, נפ, פּ׳, דת, קולע באבן אל הַשַּׁעֲרָה (שופטים כ׳ מ״ז), איש שָׁעִיר הַמַּחֲזִיקֵעֶר מענטש. **שפה**, 3 י״ד י״ג, ס׳ י״ד, ס׳ י״ד, ב״ב פ״ע נפ, פּ׳, וילך שָׁפִי במדבר כ״ג ג׳) בערגשפיטצע, שְׁפָיִים הוהען. **שפה**, 3 כ״ס מ׳, ל״ב מ׳, ס׳ י״ד. **שפח**, 2 כ׳ ב׳, ל״ס ג׳. **שפח**, מ״ב י״א, פ״י פּ׳, וְשִׁפְחָה אדני קדקד בנות ציון (יסעי׳ ג׳ י״ז) גרינדיג מאכען. **שפט**, מ׳ ד׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ׳, לְמִשְׁפָּטִי אתחנן (איוב ט׳ ט״ו) מיין ריכטער, חרב שָׁפוֹט דס״ב כ׳ מ׳) טערלאָפּע, שְׁפָטִים טערלאָפּגעריכטע, וּשְׁפוּטִים עשו בה (יחזקאל כ״ג י׳). **שפך**, מ׳ ד׳, דב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ׳, דת, שֶׁפֶךְ הדשן (ויקרא ד׳ י״ב) טוטט, הויפן, כרות שָׁפָכָה (דברים כ״ג ב׳). **שפל**, ט״ז י״ד, ב״ב פ״ע ק׳, הפ,

שָׁפָל־שְׁפָלָה נידריג, העלבלאסענד, שֵׁפֶל־שִׁפְלָה־שִׁפְלוּת־שְׁפָלָה נידריגקייט. **שפם**, ל״ב ד׳. **שפן**, ל״א ח׳.

שפן, ו׳ א׳, בשורש ספן. **שפע**, כ״ס י״א, ובתלמוד נמצא הפעל מזה, מַשְׁפִּיעַ. **שפף**, כ״ז י״א.

שפק, ט״ו ס׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ. **שפר**, 4 ב׳ ז׳, ד׳ מ׳, י״ד ב׳, ל״ט ז׳, פ״ע ק׳, הנותן אמרי שָׁפֶר (בראשית מ״ט כ״א) ויבוכב מגעבענהייט. **שפת**, 3 ג׳ א׳, י״מ ד׳, ל״ג ג׳, פ״י ק׳, שְׂפַתַיִם־מִשְׂפָּתָיִם העערדענלעפּפען טרענקיגונגן.

שצף, כ״ס ו׳. **שק**, כ״ו י״ג. **שקד**, 2 י״ז א׳, ע״ח ג׳, פ״ע ק׳. **שקד**, ע״ב י״א, פ״ע נפ. **שקה**, 2 ל״ב ד׳, ס׳ ס׳, פ״י הפ, שִׁקּוּי (משלי ג׳ ח׳) וויפּטע, שמני וְשִׁקּוּיַי (שמע ב׳ ז׳) געטרענק, שֶׁקֶת (בראשית כ״ד כ׳) טרענקגיסע, מַשְׁקֶה געטרענקע, ואני הייתי מַשְׁקֶה (נחמי׳ א׳ י״א) מאנדטענק, כי כלה מַשְׁקֶה (בראשית י״ג י׳) וואסערבייך. **שקט**, ס״ח ו׳, ב״ב פ״ע ק׳, הפ, וְשָׁקַט אתן על ישראל (דס״א כ״ב ט׳) רוהע, פריעדע. **שקל**, 2 ח׳ ט׳, כ״ח ב׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, מִשְׁקָל מִשְׁקָלֶת או מִשְׁקָלֹת (מ״ב כ״א כ״ג), (יסעי׳ כ״ח י״ז). **שקם**, ל״ב י׳. **שקע**, כ״א י׳, גב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ. **שקף**, 2 ד׳ י״ג, ל״ב ס׳, ב״ב פ״ע נפ, הפ, והמזוזות רבעים שָׁקֵף (מ״א ז׳ ס׳), שְׁקֻפִים אטומים (סס ו׳ ד׳) דוכלזיכטיג.

שקץ, כ״ז י״ג, פ״י פּ׳, פערלבטייען, ויהיו שִׁקּוּצִים כאהבם (הושע ט׳ י׳). **שקק**, 2 ל״ד י״ג, סס, ב״ב פ״ע ק׳, דת, ודוב שׁוֹקֵק (משלי כ״ח ט״ו) ברוואטן, כְּמַשַּׁק גבים (יסעיה ל״ג ד׳) טווייכען, רויטען, ובן מָשָׁק ביתי (בראשית ט״ו ט׳) פערוואלטער. **שקר**, י״ב י״ג, ב״ב פ״ע ק׳, פּ׳, אם תִּשְׁקֹר לי (בראשית כ״א כ״ג) פאלט זיין.

שקר, ע"ח י"א, פ"ע פ', ומזה בתלמוד שם סְקִירָה מין בויקק.
שרב, 2 י' ד', ל"ח ח'. **שרג**, ל"ד י', ב"ב פ', הת.
שרד, 2 י"ח י"א, י"ע א', פ"ע ק', והשרידים שָׁרְדוּ מהם (יהושע י' כ') מיבריג בלייבן. **שרה**, 4 ד' ב', י' ו', ל"ב ח', ע"ד ז', פ"י פ', אם לא שַׁרִיתָךְ לטוב (ירמיה ט"ו י"א) בעפריין לד"ק, חנית מסע וְשַׁרְיָה (אויב מ"א י"ח) פלאנער. **שרה**, כ"ד ד', פ"ע ק', ותהי הַמַּשְׂרָה על שכמו (ישעיה ט' ס') העכרטאפט. **שרט**, י"ח ג', ב"ב פ"י ק', נפ, וְשָׁרֶט לנפש (ויקרא י"ט כ"ח), לא ישרטו שָׂרֶטֶת (שם כ"א ס') טיטיט. **שרך**, 2 ל"ד ג', שם, פ"ע פ'.
שרע, 2 ב' ס', כ"ב ד', הת. **שרף**, 3 י"ב ז', כ' ב', כ"ז י"א, גב"ב פ"י ק', נפ, פ', שְׂרֵפָה פערברענונג. מְשֹׂרְפוֹת מים זאלזידטייא, מִשְׂרְפוֹת שיד קאלקבלענגייא, וּבְמִשְׂרְפוֹת אבותיך (ירמיה ל"ד ס') במאלזידונג. **שרץ**, 2 כ"ס ס', כ"ז י"ג, פעו"י ק', שֶׁרֶץ קריכענדעס. **שרק**, ע"ח י', פ"ע ק', וויקען, הֶחָכוּן, ניטען. שְׂרִיקוֹת עולם (ירמיה י"ח ט"ז), שְׂרִיקוֹת עדרים (צפניה ס' ט"ז) געבלעק.
שרק, 3 י"ד י', ט"ז ח', ל"ב י"ד, וְלַשֹּׂרֵקָה בני אתנו (בראשית מ"ט י"א), הלמו שָׂרוֹקֶיהָ (ישעי' ט"ז ח') עדלע רעבע.
שרר, ס"ו ט"ו. **שרר**, כ"ד ס', ב"ב פ"י ק', הת.
שרש, 2 ט"ז ב', כ"ו ז', גב"ב פ', פ, הפ, שֹׁרֶשׁ וואורצעל, טעמען.
שרת, י"ב י', פ"י פ', כלי הַשָּׁרֵת (במדבר ד' י"ב) דינסטגעראָטהע.
שרת, ל' י"ב. **ששׁ**, 3 ג' ז', י"ד ט', ל' ט'.
ששה, מ"ד י'. **ששן**, כ"ח י"ד. **ששר**, י"ח י"א.
שתה, 2 י"ד י"ב, ל"ב ב', ב"ב פ"י ק', נפ, בגבורה ולא בַשְּׁתִי (קהלת י' י"ז), וְהַשְּׁתִיָּה כדת (אסתר א' ח') טרינקגעלאגע, מִשְׁתֶּה גאסטמאהל, געטרענקע.

שתל, ט"ז ג', פ"י ק'. **שתם**, 2 כ"ב י', ל"ח ד', פ"י ק'.
שתן, ל"ד ז', פ"ע הפ. **שתק**, י"ח י', פ"ע ק'.
שתר, מ' י"ד, בשרש סתר. **שלהב**, ל"ח ט'.
שנאן, י"ב ו'. **שנהב**, כ"ד י"א. **שעשע**, ט"ב ד'.
שקערר, ל"ב ט'. **שרבט**, י"ז י"ב. **שרעף**, י"א י"ב.
שרשר, ס' א'. **שעטנז**, י"א ג'.

אות ת

תא, ג' ס', הרבוי תָּאִים או תָּאוֹת. **תאב**, 2 ל' ט"ו, כ"ז י"ד, ב"ב פ"י ק', פ', מְתָאֵב אנכי את גאון יעקב (עמוס ו' ח') תמורת מתעב, גרסה נפשי לְתַאֲבָה (תהלים קי"ט כ') מייפריגעט בעגעהרען. **תאה**, 2 ס' ג', ל"ס י"א, פ"י פ'. **תאם**, 2 ל"ד ד', שם. **תאן**, ל"ב י'.
תאר, 2 י"מ י', ס"ב ג', ב"ב פ"י ק', פ'. **תבה**, ל"ו א'.
תבל, כ"א י"ד. **תבן**, ט"ו ט"ז. **תהה**, א' י'.
תהם, כ"ו ד'. **תוה**, ל"ס י"א, ב"ב פ"י פ', הפ, וְהִתְוִיתָ תָּו (יחזקאל ט' ד') מייכען. **תוך**, 3 י"ג ג', ל"ח ג', ע"ד י"ג. **תור**, 6 ג' ט"ו, י"ט י"ב, כ"ב ס', ל' ב', ס"ב ג', ל"ט י"ב, ב"ב פ"י ק', הפ, יָתוּר הרים מרעהו (איוב ל"ט ח') מוימגעזוכט, דרך הָאֲתָרִים (במדבר כ"א א') א' נוסף.
תזז, י"מ ג', פ"י הפ. **תחר**, ב"ב פ"ע ק', פ', אל תִּתְחַר במרעים (תהלים ל"ז א'), ואיך תִּתְחָרֶה את הסוסים (ירמיה י"ב ס') גלייך זיין וועלען, ובשרש חרה.
תחש, ל"א ב'. **תחת**, 2 ב' י', כ"ב י', תַּחַת מונטען, תַּחְתִּית תַּחְתִּיָּה טיפע, והרבוי תַּחְתִּיוֹת. **תיש**, ס' י"א.
תכה, 2 כ"ב ו', ע"ב י', פ'. **תכך**, י"ג ג'. **תכל**, ל"ב י"ב. **תכן**, 2 ח' ח', כ"מ י"ג, גב"ב פ"י ק', נפ, פ',

בעטטיינען, דאס מאַסס גטבען, ערפאָרטען, וְתֵכֶן לבנים תתנו (שמות ס׳ י״ח), מַתְכֹּנֶת בעטטיינסטע מאהל, ומדדו את תָּכְנִית (יחזקאל מ״ג י׳) מיכהמוט, הותם תָּכְנִית (שם כ״מ י״ב) מיכבעגריף דער פאָלוקמיינטהייט. תלה, 2 ב׳ ז׳, ט׳ ס׳, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ. תלל, 3 כ״ג ג׳, כ״ג ט׳, ס״ב י״ד. הר גבוה וְתָלוּל (יחזקאל י״ז כ״ב). תלם, ד׳ ז׳. תלע, 3 כ״ד ב׳, ל״ב י״א, ל״ג י״ב, פּ, אנשי חיל מְתֻלָּעִים (כחוס ב׳ ד׳) מין פוכסוס געקוייטעט. תמד, ט״ח ד׳. תמה, כ״ט י׳, ב״ב פ״ע ק׳, הת, אבה כל סוס בַּתְּמָהוֹן (זכרי׳ י״ב ד׳), וּבְתִמְהוֹן לבב (דבריס ג״ח כ״ח) בעטייבונג. תמז, ט׳ ב׳.

תמך, ע״ב ח׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ. תמל, ל״ח ס׳, אֶתְמוֹל־אִתְמוֹל גֶעגעסט, פאָרהער, געטעטען. תמם, 3 ג׳ ט״ו, י״ג י׳, ס״ב ד׳, דב״ב פ״ע ק׳, נפ, הפ, הת, תָּם־תַּמָּה מויפליטיג, תֹּם ויושר יצרוני (תהלים כ״ה כ״א) תָּמִים ישרים תנחם (משלי י״א ב׳) מויפליטיגקייט, אין בו מְתֹם (משלי׳ א׳ י׳) גמונדע טטעלוט. תמר, 3 י״ז א׳, כ׳ ח׳, ל״ה י״ב.

תנה, 3 כ׳ ו׳, סס, ל״ג ו׳, גב״ב פ״י ק׳, פּ, הפ, גם כי יִתְּנוּ בגוים (הושע ח׳ י׳) פרייבדטאפט פפלוגען, אֶתְּנָה המה לי (שם ח׳ י׳). תנך, ל״ב י״ד. תנן, 2 כ״ה י״ד, כ״ז י״א, תַּנִּים תַּנּוֹת טטקאָ. תנר, ל׳ ח׳. תעב, כ״ז י״ד, גב״ב פ״י נפ, פּ, הפ, תּוֹעֵבָה מבטייט. תעה, י״ג ס׳, הב״ב פ״ע ק׳, נפ, פּ, הפ, הת, ולדבר אל ה׳ תּוֹעֶה (משלי׳ ל׳ ב׳) מיינרזוגגען, תַּעֲתֻעִים בעטרוג, בלענדווערק.

תער, 2 ב׳ ט׳, ב׳ י״א. תפח, ל״ב י״א. תפל, י״א ט״ז, ולא נתן תְּפִלָּה לאלהים (איוב א׳ כ״ב) מוכאטטענד יגעט.

תפף, 2 י״ד ס׳, ו׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ. תפר, ע״ז י׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ, לְמִתְפָּרוֹת בסתות (יחזקאל י״ג י״ג).

תפש, כ״ז י״ג, גב״ב פ״י ק׳, נפ, פּ. תפת, ח׳ ז׳:

תקן, ח׳ ז׳, ב״ב פ״י ק׳, פּ. תקע, 3 ב׳ ז׳, י״ד ג׳, י׳ י׳, ב״ב פ״י ק׳, נפ, בְּתֵקַע שופר. תקף, ל״ז ד׳, פ״ע ק׳ ואם יִתְקְפוּ האחד (קהלת ד׳ י״ב) מיבעכוועלטיגען, בְּתָקְפָּ כל מלכותו (דניאל י״א י״ז) טטאָרקע, מאַכט, פעטטיגקייט.

תרז, י״ז ח׳. תרן, כ״א ט׳. תרף, ט׳ ב׳.

תשע, ל״ו י״ב. תתח, ד׳ ג׳. תתרא, ד׳ ג׳.

תעתע, י״ג ס׳. תלתל, ס״ב י״ד.

ר״ת

ב״ב ב׳ בימים, ד״ק דעת קלת, י״מ יש מפרשים, יש מתרגמים, פ״ע פעל עומד, פ״י פעל יוצא, פ״מ פעל מעבר, פ״ח פעל חוזר, מ״א מלכים א׳, מ״ב מלכים ב׳, דה״א דברי הימים א׳, דה״ב דברי הימים ב׳, ש״א שמואל א׳.

עד״מ על דרך מרובעים,

כללי הדקדוק בקצרה

א

כל המלות הנמצאות בלשון, נכללות בשלש מחלקות ראשיות (הויפט קלאסען) שֵׁם, פֹּעַל, מִלָּה. וכל מוצא פי האדם לא ימלט מהכָּנֵס אל אחת משלש המחלקות האמורות. אם שמושגו (דעסען בעגריף) איזה דבר נמצא, כמו בַּיִת, שָׁלְחָן, מְגוֹרָה, נֵר, אז הוא שֵׁם; ואם שמושגו איזה פעולה או שנוי בגוף הפועל (מיינע המנדלונג מדער פערענדערונג) כמו כָּתַב, שָׁמַר, הָלַךְ, גָּדַל, אז הוא פעל, וכל זולת אלה כמו עִם, עַל, כִּן, אִם, נכלל בשם מִלָּה.

ב

אך השֵׁם יִפָּרֵד למינים שונים, והמה, שֵׁם עֶצֶם כְּלָלִי, שם עצם פְּרָטִי, שם הַקִּבּוּץ, שם הַמִּקְרֶה או הַתְּכוּנָה, שם הַתֹּאַר, שם הַפְּעוּלָה, ושם המספר. שם עצם כללי יְסַמֵּן דבר נמצא ומושג בחוש, ובשם אחד נכלל כל הנמצאים על תבנית ותכונה אחת בעצמה, כמו בַּיִת מְגוֹרָה וכדומה. ונוכל לשפוט משפט כללי על כל המין ביחד, כמו, כל בית הוא מקום מגור לבני אדם; אולם שם עצם פרטי לא יסמן רק נמצא אחד, להבדילו מיתר הנמצאים במין ההוא, כמו ראובן, שמעון, הוא לסמן את האיש הפרטי הנמצא במין האדם, ירושלים לסמן את העיר הזאת מיתר המון הערים, וכן יַרְדֵּן יסמן הנהר הזה בין הנהרות. שם הַקִּבּוּץ הנקרא רק בעבור

קבוצו, כמו יַעַר בעבור קבוץ עצים רבים במקום אחד, וכן עֵדָה, קָהָל, עַם, ודומיהם. שם הַמִּקְרֶה כמו חָכְמָה, תְּבוּנָה, דַּעַת, יְרָאָה, אשר מושגו הוא רק תכונה נמצאת באיזה עצם. שם התאר, כמו, חָכָם, נָבוֹן, יוֹדֵעַ, יָרֵא, לסמן איזה עצם על פי התכונה הנמצאת בו. שם הפעולה, כמו הֲלִיכָה (דאס געהען) אֲכִילָה (דאס עסען) כְּתִיבָה (דאס שרייבען), שם המספר, כמו אחד שנים שלשה וכו'.

ג

השם יש שהונה בעצם וראשונה ממניח הלשון, בלי נדע טעמו, כמו בית, עץ, אבן, ויש שנגזר מן פעל או שם אחר בתוספת אות מלפניו או מאחריו, וכן בשנוי נקודה, כמו מִזְבֵּחַ מן זבח, מִשְׁכָּן מן שכן, רֵאשִׁית מן ראש, אַחֲרִית מן אחר, תַּכְלִית מן כלה וכדומה, ואז נקראות האותיות האלה נוספות לסמן המשקל.

ד

אם יְדַבֵּר מִשֵּׁם נודע או נזכר כבר אז נוסף בתחלת השם ה', כמו הַבַּיִת הָעֵץ, ונקרא הא הידיעה.

ה

השם הוא אם מין זכר או מין נקבה, וסימן הנקבה הוא ה בסוף ותנועת קמץ לפניה, או תוספת ת־יִת־וּת בסוף. כמו עֶטֶרֶת, אַחֲרִית, מלכות, וכן שם כל האברים הכפולים באדם, כמו יָד עַיִן אֹזֶן, וכן לשון, הם ממין נקבה, אולם מין זכר לא נכר בברור כי אם מן התואר הסמוך לו.

ו

השם יבוא ביחיד או ברבים, וסימן הרבים לזכרים, יִם,

כמו מן גֶּבֶר גְּבָרִים, וסימן הרבוי לנקבות, ות או יות, כמו עֲטָרוֹת מַלְכִיּוֹת.

ז

השם יבוא בנפרד או בסמיכות, ביחיד אין הבדל בין נפרד לסמיכות כי אם לפעמים בשנוי התנועות, כמו מן בַּיִת בֵּית, מן דָּבָר דְּבַר, וברבים זכרים נשמט בסמיכות מ סימן הרבוי, כמו מן דְּבָרִים דִּבְרֵי, ובשם נקבה תתחלף ה לת, כמו מן צַדָּקָה צִדְקַת, מן בְּרָכָה בִּרְכַּת, וכן בכנוי, כמו בִּרְכָתִי, וברבות נקבות ההבדל בין נפרד לסמיכות רק בשנוי התנועות, כמו צְדָקוֹת בנפרד, ובסמיכות צִדְקוֹת.

ח

הוראת הסמיכות שתים הנה, האחת סמיכת הקנין אל הקונה, כמו בֵּית האיש, להורות כי הוא קנין (מייגענטהום) של האיש, והשנית סמיכת המתאר אל התאר, כמו בגדי קודש, להורות כי הבגדים קדושים הם (הייליגע קליידער), או סמיכת הכלי אל החומר (טעמ״ן) אשר ממנו נעשה, כמו קַעֲרַת כסף, כְּתֹנֶת עור, בֵּית אבנים, וכדומה.

ט

גם יִלָּוֶה אל השם אחת או שתים מאותיות ה׳ כ׳ נ׳ ו׳ י׳ מ׳ להוראת גוף הקונה, כמו:

יחידות הקנין

יחיד	מדבר בעדו	בֵּיתִי זיין הויז	תמורת בית שֶׁלִּי זיין	
	נוכח	בֵּיתְךָ־בֵּיתֵךְ דיין הויז		שֶׁלְּךָ־שֶׁלָּךְ דיין
	נסתר	בֵּיתוֹ זיין הויז	בֵּיתָהּ מיהר הויז	שֶׁלּוֹ־שֶׁלָּהּ זיין־מיהר

רבים	מד״ב	בֵּיתֵנוּ מונזער הויז	שֶׁלָּנוּ מונזער
	נוכחים	בֵּיתְכֶם־בֵּיתְכֶן מייער הויז	שֶׁלָּכֶם־שֶׁלָּכֶן מייער
	נסתרים	בֵּיתָם־בֵּיתָן מיהר הויז	שֶׁלָּהֶם־שֶׁלָּהֶן מיהר

רבוי הקנין

יחיד	מד״ב	בָּתַּי מיינע הייזער
	נוכח	בָּתֶּיךָ־בָּתַּיִךְ דיינע הייזער
	נסתר	בָּתָּיו זיינע בָּתֶּיהָ מיהרע הייזער
רבים	מד״ב	בָּתֵּינוּ מונזרע הייזער
	נוכחים	בָּתֵּיכֶם בָּתֵּיכֶן מייערע הייזער
	נסתרים	בָּתֵּיהֶם־בָּתֵּיהֶן מיהרע הייזער

היוצא מזה, כי נְטִיַּת השם או שנויו יוכל להיות מארבע סבות, מין, רבוי, סמיכות, כנוי, גם כאשר תבוא ה בסוף השם תחת ל בתחלתו, כמו אַרְצָה תחת לְאֶרֶץ, גִּשְׁנָה ת׳ לגשן; וכל זה בשם עצם כללי, אבל שם עצם פרטי לא יפול עליו רבוי, סמיכות, וכנוי, ולא תבוא בו ה הידיעה, זולת ה בסוף תחת ל בתחלתו, אשר לזאת יכשר גם הוא, ומעטים נמצאים יוצאים מהכלל, כמו הירדן, העי.

י

שם התאר ישוה תמיד במין ובמספר עם המתאר המתיחס עליו, כמו חָכָם גָּדוֹל, חֲכָמָה גדולה, חֲכָמִים גדולים, חֲכָמוֹת

גדולות, ובא תמיד אחרי המתאר, כמו בַּיִת רחב מיין געבייאיגעטס הויז, ארץ טובה, מיין גוטעס לאנד, ובזאת הוא נבדל מלשונות אחרות.

יא

התאר יֵאָמֵר בשלש מדרגות, א) ערך השווי וסימנו כ כמו מתוק כְּדבש, ב) ערך היתרון, סימנו אות מ הבא בתחלת השם המתיחס עליו, כמו מתוק מִדבש. ג) ערך ההפלגה וסימנו ה לפני התאר וב לפני השם הבא אחריו, כמו הַמתוק בַּתַּפּוּחִים, או ה לפני התאר ומ לפני השם הבא אחריו, כמו הַגדול מֵאֶחָיו.

יב

בלשונות אחרות ישתנה השם מצד היחס (בייגעפעמיג) ובלשון עברית ישרתו לזאת אותיות או מלות קטנות לפני השם, כמו, הבית, שם הישר. פתח הבית, יחס הקנין, יובן על פי הסמיכות. לַבַּיִת או אל הבית, יחס שאליו. *) את הבית, יחס הפעול. מִבַּיִת, יחס שממנו. בַּבַּיִת, יחס שבו.

יג

התלמודיים ובעלי אסופות בנו כמעט מכל פעל שֵׁם הפעולה, כמו מן עמד עֲמִידָה, מן ישב יְשִׁיבָה, וכן יְצִיאָה, קִיָּמָה וכדומה, ונדרש מאד להרחבת הלשון.

יד

שֵׁם המספר כל תורת שם התאר לו, ונחלק למספר יסודי, כמו אחד שנים שלשה כו׳, מספר סדורי, כמו ראשון שני שלישי כו׳, ומספר חלקי, כמו מחצית, שלישית, רביעית, וכו׳.

*) מלת את לא תבוא כי אם על דבר נודע ולא כלתו, כמו ראיתי את האיש, ולא תאמר ראיתי את איש, כי אם ראיתי איש.

טו

כל פעל מיוסד על שלש אותיות, והן שרשו להבנת עצם מושגו (דאס הויפט בעגריף) ולמשל לקחו להם המדקדקים שרש פעל, לכן קראו לאות הראשון מכל שרש פא הפעל, ולאות השני עין הפעל, ולאות השלישי למד הפעל.

טז

שני מיני פעלים יש, א) כאשר הפעולה היא רק שנוי בגוף הפועל, אם מעצמו כמו שָׁכַב, הָלַךְ, עָמַד, או מהטבע כמו גָּדַל חָלָה: אז נקרא פעל עומד; וכאשר הפעולה תעשה שנוי בגוף אחר זולת הפועל, כמו אָכַל שָׁתָה: אז נקרא פעל יוצא.

יז

פעל עומד לא יבוא כי אם בתמונת פועל, אולם פעל יוצא יבוא בתמונת פועל ובתמונת פעול, כי נוכל לדבר מהפועל, כמו ראובן אכל לחם, היינו ראובן הפועל עושה פעולת האכילה בגוף הלחם, וכן נדבר מהלחם הפעול ונאמר, הלחם נֶאֱכָל מראובן, אבל בפעל עומד, לא נוכל לאמר, כי אם ראובן שָׁכַב או ישן, אבל לא נשכב, וכדומה.

יח

כל פעל יוצא נוכל לבנות משרשו שבעה תמונות ונקראים בִּנְיָנִים, שלשה מהם על הפועל, ושלשה על הפעול, והשביעי על הפועל שפעל בגוף עצמו, ואלה המה.

הפועלים ונקראים אבות		הפעולים ונקראים תולדות	
בנין פָּעַל	או קל	נִפְעַל	
" פִּעֵל	טעמלך	פֻּעַל	וולדען געוויקט
" הִפְעִיל	געמלכט	הָפְעַל	

הִתְפַּעֵל זיך זעלבסט ווירקען, לָמֶדֶר זיך מוס טטוומס מאנטטעוולען, אולם פעל עומד לא יבוא כי אם בשלשה בנינים הפועלים.

יט

בנין נפעל, פִּעֵל, הִפעיל, והתפעל, לפעמים הוראתם כהוראת הקל, כמו נִלְחַם טר טטכיטטס, מָהַר מיילטס, הֶעֱשִׁיר מיזטס רייך גטווזטן, הִתְפַּלֵּל בעטטעט. וכן יש להם הוראות שונות, הנפעל כהוראת ההתפעל, כמו וְנִשְׁמַרְתָּ זיכוסט דיך היטטן, הַפִּעֵל יורה לפעמים להחלטת רבר, כמו וְטִהַרוֹ טר זאָלל מיהן ריין טפרטבפען, ולפעמים יש הבדל בינו ובין הקל בכוונה עצמית, כמו לָמַד בקל יורה כי למד בעצמו טר האט גלערנט, אולם לִמֵּד לאחרים, טר האט גלעהרט, והן שָׁלַח טר האט גטטיקקט, אולם שִׁלַּח טר האט טנטזאמטטן, ולפעמים יורה על הפך הפעולה, כמו תְּשָׁרֵשׁ טנטוואורצלען, וּדְשָׁנוּ זאָלל זאָלען טנטאטטען.

כ

מכל פעל נדרש לדעת חמשה ענינים, והם זמן, גוף, מין, מספר, דרך. זמנים שלשה הם, אם נספר מפעולה אשר נעשתה לפני דברנו, הוא זמן עבר. ואם מפעולה הנעשה עתה בעת דברנו, הוא זמן הוֶה. ואם מפעולה אשר תֵּעשה עוד אחרי דברנו, הוא זמן עתיד. גופים גם כן שלשה, אם המדבר ידבר מעצמו, הוא מדבר בעדו. ואם ידבר לאחר העומד נכחו, הוא גוף נוכח. ואם ידבר מאחר אשר איננו לנוכח, הוא נסתר. מינים שנים, זכר ונקבה. מספרים גם כן שנים, יחיד ורבים. דרכים שלשה, דרך הַהַחְלָטָה, דרך המקור, דרך הַצִּוּוּי; אם נדבר מפעולה הנעשה באחד הזמנים, עבר, הוה, ועתיד, זהו דרך ההחלטה. ואם רק ממושג הפעולה כמו זָכוֹר דענקען, הָלוֹךְ גפהען, הוא דרך המקור. ואם נדבר בצווי, כמו כְּתוֹב טרייבע! שְׁמוֹר היטט, הוא דרך הצווי.

כא

מלות הגוף עשרה הם

מספר יחיד	מ"ב	אֲנִי מיך שוה לזו"ב		אֲנַחְנוּ־נַחְנוּ וויר שוה לזו"ב	
	נוכח	אַתָּה ז אַתְּ נ דומ	רבים	אַתֶּם ז אַתֶּן נ מיהר	
	נסתר	הוּא ז הִיא נ עד		הֵם ז הֵן נ ימ	

בעבר ישמשו אותיות ה' מ' נ' ת' י' ו' אחרי השרש להוראת הגוף, כמו

מ"ב לזו"נ נוכח ז' נ' נסתר ז' נ' מד"ב זו"נ נוכחים ז'

פָּקַדְתִּי, פָּקַדְתָּ־פָּקַדְתְּ, פָּקַד־פָּקְדָה, פָּקַדְנוּ, פְּקַדְתֶּם,

נוכחות נ' נסתרים זו"נ

פְּקַדְתֶּן, פָּקְדוּ.

כב

הוֶה הוא באמת שם התאר, אך נכלל בו גם זמן הפעולה, ונקרא גם כן בינוני, ויש בו בינוני פּוֹעֵל ובינוני פָּעוּל, בהם לא ישמשו אותיות להוראת הגוף כמו בעבר, רק יפורשו במלות הגוף, כמו.

בינוני פועל יחיד זכר	אָנִי פּוֹקֵד מיך דענקט		אני פּוֹקֵדָה
	אַתָּה פּוֹקֵד דומ דענקטט	נ"ל	אַתְּ פּוֹקֵדָה
	הוּא פּוֹקֵד עד דענקט		הִיא פּוֹקֵדָה ימ דענקט
רבים זכרים	אֲנַחְנוּ פּוֹקְדִים וויר דענקען		אֲנַחְנוּ פּוֹקְדוֹת
	אַתֶּם פּוֹקְדִים מיהר דענקט	רבות	אַתֶּן פּוֹקְדוֹת
	הֵם פּוֹקְדִים ימ דענקען		הֵן פּוֹקְדוֹת

	יחיד	יחידה	רבים	רבות
בינוני פעול	פָּקוּד,	פְּקוּדָה,	פְּקוּדִים,	פְּקוּדוֹת.

אך בדרך זה לא נשמש כי אם בהוֶה אמתי, היינו אם

רצוננו לספר כי הפעולה נעשית עתה בזמן הדבור, למשל, אם נשאל לאיש, מה אתה עושה עתה? והוא משיב „אני כותב" או כי נספר מדבר אשר יהיה תמיד, כמו השמים מספרים כבוד אל, אם אין מטרת כוונתנו להודעת זמן הפעולה בפרט. דרך הלשון לשמש בעבר או בעתיד גם לדבר ההוה, כמו ידעתי מיך ווייס, יום יום אֵלֵךְ מיך געהס טאָגוֹיך, והבן הכלל הזה, כי נדרש הוא.

כג

בעתיד ישמשו אותיות א' י' ת' נ' לפני השרש ואותיות י' ו' נ' ה' אחר השרש להורות על הזמן והגוף, כמו,

מ"ב לזו"נ ז' נוכח נ' נוכחת ז' נסתר נ' נסתרת מ"ב לזו"נ ז' נוכחים
אֶפְקֹד, תִּפְקֹד־תִּפְקְדִי, יִפְקֹד, תִּפְקֹד, נִפְקֹד, תִּפְקְדוּ,
נ' נוכחות נסתרים נסתרות
תִּפְקֹדְנָה, יִפְקְדוּ, תִּפְקֹדְנָה.

לפעמים תבא ה נוספת בעתיד מ"ב, כמו אֶשְׁלְחָה, ולרוב הוא במקום אשר יובן חפץ ורצון, מיך מאָכטיג.

כד

במקור ישמשו אותיות ב' כ' ל' מ', הבית יורה על התחלת הפעולה בהתיחסות על פעולה אחרת בזמן, כמו בְּנִסוֹעַ הארן ויאמר משה, פי' כאשר התחיל לנסוע אז אמר. והכ יורה גם כן התיחסות על פעולה אחרת, אך בהפלגת התכיפות, ושהיא נמשכת מהפעולה השנית ע"ד סבה ומסובב, כמו כְּשָׁמוֹעַ עשו ויצעק, או שיספר דבר אשר יהיה בעתיד, ויאמר כאשר יפעל זאת אז יפעל גם זאת, כמו כְּשַׁלְּחוֹ כלה גרש יגרש. הל יורה תכלית וסבה, כמו באתי לשמוע. המ' יורה הפסק הפעולה, ובא בקצור ממלת מן (פּאָן). המקור שוה לשם באותיות ה'כ'נ'ו'י'ם' להורות על גוף הפועל.

כה

הצווי לא יכשר רק לגוף נוכח, כמו.

פְּקֹד לזכר. פִּקְדִי לנקבה. פִּקְדוּ לזכרים. פִּקְדְנָה לנקבות.

ונכלל בו גם בקשה לרוב בצרוף מלת נא, גם בתוספת ה', כמו שְׁלָחָה, תחת שלח נא. הצווי לא יבוא כי אם בחיוב דהיינו לעשות דבר, אבל לא בשלילה למנוע מעשות, וכאשר נרצה להזהיר לבלי יעשה, יבוא העתיד בצרוף מלת אַל, כמו אַל תלך, אַל תדבר.

כו

תחת מלות הגוף יחם הפעול אוֹתִי מיך, אוֹתְךָ־אוֹתָךְ דיך, אוֹתוֹ מיהן, אוֹתָהּ זיא, אוֹתָנוּ מונז, אֶתְכֶם־אֶתְכֶן מייך, אוֹתָם־אוֹתָן זיא, ישמשו גם כן אותיות ה' כ' נ' ו' י' ם' הנלוים אל הפעל בסוף להורות על גוף הפעול כמו פְּקַדְתִּיךָ מיך המבט לז' נוכח

דיך בעדלאכט לנ' נוכחת, פְּקַדְתִּיךְ, לז' נסתר פְּקַדְתִּיו, לנ' נסתרת פְּקַדְתִּיהָ, זכרים נוכחים פְּקַדְתִּיכֶם־
נ' נסתרים נ'
כֶן, פְּקַדְתִּים־תִּין. פָּקַדְתָּ, פְּקַדְתִּי, דומ המסט מיך
פְּקַדְתִּיו או פְּקַדְתָּהוּ מיהן, פְּקַדְתָּהּ זיא, פְּקַדְתָּנוּ מונז,
פְּקַדְתָּם־תָּן זיא, פָּקַדְתָּ, פְּקַדְתִּינִי, פְּקַדְתִּיו, פְּקַדְתִּיהָ,
פְּקַדְתִּינוּ, פְּקַדְתִּים, פְּקַדְתִּין.

פָּקַד, פְּקָדַנִי, פְּקָדֶךָ, פְּקָדֵךְ, פְּקָדוֹ או פְּקָדָהוּ,
פְּקָדָהּ, פְּקָדָנוּ, פְּקָדְכֶם, פְּקָדְכֶן, פְּקָדָם, פְּקָדָן.
פְּקָדָה, פְּקָדַתְנִי, פְּקָדַתְךָ, פְּקָדַתֵךְ, פְּקָדַתְהוּ או

פְּקַדְתּוּ , פְּקַדְתָּה , פְּקַדְתְּנוּ , פְּקַדְתֶּם־כֶּן , פְּקַדְתֶּם , פְּקַדְתֶּן .

פָּקַדְנוּ , פְּקַדְנוּךָ , פְּקַדְנוּךְ , פְּקַדְנוּהוּ , פְּקַדְנוּהָ , פְּקַדְנוּכֶם־כֶּן , פְּקַדְנוּם־פְּקַדְנוּן .

פְּקַדְתֶּם־תֶּן , פְּקַדְתּוּנִי , פְּקַדְתּוּהוּ , פְּקַדְתּוּהָ , פְּקַדְתּוּנוּ , פְּקַדְתּוּם , פְּקַדְתּוּן .

פָּקְדוּ , פָּקְדוּנִי , פָּקְדוּךָ , פָּקְדוּךְ , פָּקְדוּהוּ , פָּקְדוּהָ , פָּקְדוּנוּ , פָּקְדוּכֶם־כֶּן , פָּקְדוּם , פָּקְדוּן .

כז

כל הפעלים שמו המדקדקים בשמונה מחלקות , או גזרות , וכל השרשים שבכל גזרה שוים זה לזה בנטיתם , והמה

א) שלמים כמו זכר , שמר , שלח , ודומיהם אשר בכל הבנינים והזמנים , לא יחסר בהם אות מהשרש .

ב) חסרי פא נון „ נגש , נפל , וכל השרשים אשר אות הראשון נ׳ , בהם תחסר הנ׳ בעתיד מקל , ובאיזה בנינים גם בעבר .

ג) נחי פא אלף „ אכל , אמר , וכל השרשים שפא פעל א׳ , כי תנוח בעתיד , כמו תֹאמַר , יֹאמַר .

ד) נחי פא יוד „ ישב , ידע , ודומיהם אשר אות הראשון מהשרש י׳ , תנוח גם כן בעתיד , כמו אֵשֵׁב , תֵּדַע .

ה) נחי עין ויו „ סור , שוב קום , ודומיהם אשר אות השני מהשרש הוא ו׳ .

ו) נחי למד אלף „ מצא , ברא , ודומיהם אשר אות השלישי מהשרש הוא א׳ .

ז) נחי למד הא „ עשה , גלה , אשר אות השלישי הוא ה׳ .

ח) כפולים „ סבב , מרר ודומיהם אשר שתי אותיות האחרונות

דומות . ויש גם כן מרכבים משתי גזרות , כמו נטה מרכב מחסרי פ״נ ומנל״ה , ירא מנחי פ״י ומנחי ל״א , ודומיהם .

כח

המלות ארבעה מינים הם , תֹּאַר הַפֹּעַל , מִלַּת הַיַּחַס , מִלַּת הַחִבּוּר , מִלַּת הַקְּרִיאָה .

כל מלה המתיחסת (דומה זיך בעליהעם) על פעל , להיות מענה על שאלת אֵיךְ , כַּמָּה , מָתַי , וְאֵיֵּה ? הוא תאה״פ , כמו הלך מהרה , דַּבֵּר טוב , הרבה , מעט , עתה , קדם , בחוץ , פֹּה , שָׁם . ודרך הלשון הוא באיזה תאה״פ להפך את התאר לפעל מוחלט ואת הפעל לדרך המקור , כמו תחת הלך מהרה , מְהֹר לֵלֶכֶת , תחת דַּבֵּר טוב , היטיב לְדַבֵּר , הִרְבֶּה לִבְכּוֹת , המעיט לתת , הקדים לצאת , וכדומה .

כט

מלות היחס , כמו עִם , עַל , מִן , אֶל , וכדומה , מלות היחס יוכלו לבוא בנטיה , היינו שיִחָבֵר אליהם הכנוי , כמו עִמִּי , עִמְּךָ , עִמּוֹ כו׳ , ובדבור מליצי יבואו לפעמים מלות מִן , אֶל , וְעַל , בתוספת י׳ , כמו מִנִּי , אֵלַי , עָלַי .

ל

מלות החבור , כמו אִם , יַעַן , אוּלַם , אֲבָל , וכדומה ישמשו לחבר שני משפטים להורות התיחסות משפט אחד על השני .

לא

מלות הקריאה , מעטים המה , כמו הוֹי , אָח , הֵאָח , ודומיהם והוא רק קריאה מהֶמְיַת הנפש והרגשותיה , אם לעצב או לשמחה .

לב

אותיות ש׳ ו׳ ה׳ ב׳ כ׳ ל׳ מ׳ ישמשו בפעלים ובשמות על דרך זו; הש׳ להוראת אשר או למען. הו׳ ישמש על שני פנים. אם לחַבֵּר או לַהַפֵּךְ מן עֶבר לעתיד ומן עתיד לעבר, כמו אָמַר הוא עבר, וְאָמַר יוכל להיות עתיד; יאמַר הוא עתיד, וַיֹּאמֶר הוא עבר. בעתיד נקל להבחין בין עתיד מהֻפָּך ובין עתיד עם ו׳ החבור מצד הנקודה, כי באופן הראשון נקודת הו׳ בפתח וַ, ובאופן השני נקודתו בשוא וְ, אולם בעבר אין הבדל בין ו׳ החבור לו׳ המהפך, כי בשניהם נקודתו שוה, כמו וְאָמַר, רק הענין וקשר הדברים יבדיל ביניהם. ההא תשמש בשמות לידיעה, (היינו אם כבר נזכר השם, או שיסומן במשפט הבא תכף אחריו כמו, הַבַּיִת אשר קניתי) ולהחלטה, במו האדם הוא מבחר כל היצורים, פי׳ כללות מין האדם; ובפעלים תשמש לפעמים תמורת אשר, כמו הֲהָלכו. גם תשמש לשאלה ולתמה, כמו הֲיִפְלָא? הֲיִדַעְתֶּם?.

הב׳ תשמש בשמות להוראת התוך כמו בַּבַּיִת, או להוראת הכלי, במובן (דוק, ויט) כמו דברתי בְּלשוני, כתבתי בְּידי. הכ׳ תשמש בשמות לדמיון והשואה, ודרך הלשון בהשואת שני דברים לחבר כ׳ בשניהם, כמו כָּעֵם כַּכֹּהֵן, הל׳ תשמש תחת מלת היחס אֶל, אך הוא יותר מגביל, למשל אם יאמר איש, נתתי לו דבר „ יובן כי נתן הדבר שיהיה קנין מוחלט להמקבל (טפנקין) "אולם נתתי אֵלָיו„ יובן כי נתנו רק לפי שעה; וכן אם ישלח איש דבר לרעהו שיחזיק בו לצרכו, נכון לאמר "שלחתי לו„ אבל אם ישלח שליח, לא יָכוֹן לאמר „שלחתי לו איש" כי אם אֵלָיו, כי לא נשלח האיש להיות קנין לו. והבן בכלל הזה כי קצרתי למבין. המם תשמש להוראת מלת מן.

מספר יסודי

		שוה לזו״נ
אֶחָד	אַחַת	עֶשְׂרִים
שְׁנַיִם	שְׁתַּיִם	שְׁלֹשִׁים
שְׁלֹשָׁה	שָׁלֹשׁ	אַרְבָּעִים
אַרְבָּעָה	אַרְבַּע	חֲמִשִּׁים
חֲמִשָּׁה	חָמֵשׁ	שִׁשִּׁים
שִׁשָּׁה	שֵׁשׁ	שִׁבְעִים
שִׁבְעָה	שֶׁבַע	שְׁמוֹנִים
שְׁמוֹנָה	שְׁמוֹנֶה	תִּשְׁעִים
תִּשְׁעָה	תֵּשַׁע	מֵאָה
עֲשָׂרָה	עֶשֶׂר	מָאתַיִם
(אַחַד עָשָׂר	אַחַת עֶשְׂרֵה	שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
(עַשְׁתֵּי עָשָׂר	עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה	אֶלֶף
שְׁנֵים עָשָׂר	שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה	אַלְפַּיִם
שְׁלֹשָׁה עָשָׂר	שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה	שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
אַרְבָּעָה עָשָׂר	אַרְבַּע עֶשְׂרֵה	רְבָבָה
חֲמִשָּׁה עָשָׂר	חָמֵשׁ עֶשְׂרֵה	רְבָבוֹת
שִׁשָּׁה עָשָׂר	שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה	
שִׁבְעָה עָשָׂר	שְׁבַע עֶשְׂרֵה	
שְׁמוֹנָה עָשָׂר	שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה	
תִּשְׁעָה עָשָׂר	תְּשַׁע עֶשְׂרֵה	

מספר חלקי **)		מספר סדורי		
חֲצִי מַחֲצִית	רבוי	רִאשׁוֹנָה	רבות	ז	רִאשׁוֹן
שְׁלִישִׁית		שְׁנִיָּה			שֵׁנִי
רְבִיעִית		שְׁלִישִׁית			שְׁלִישִׁי
חֲמִישִׁית		רְבִיעִית			רְבִיעִי
שִׁשִּׁית	יות	חֲמִישִׁית	יות	ים	חֲמִישִׁי
שְׁבִיעִית		שִׁשִּׁית			שִׁשִּׁי
שְׁמִינִית		שְׁבִיעִית			שְׁבִיעִי
תְּשִׁיעִית		שְׁמִינִית			שְׁמִינִי
עֲשִׂירִית		תְּשִׁיעִית			תְּשִׁיעִי
		עֲשִׂירִית			עֲשִׂירִי *)

*) מעשרה ומעלה יבוא היסודי במקום הסדורי, כמו האחד עשר יום וכו׳.
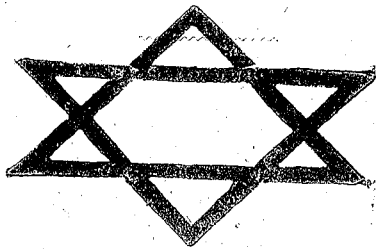
**) מספר חלקי שוה למספר סדורי נקבה, והחבדל ביניהם רק במצבם, כי הסדורי יבוא תמיד אחרי השם, כמו השנה הרביעית, והחלקי לפני השם, כמו רביעית השנה.